

XX. évfolyam.

3
1. szám.

28/541

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

Grecmájer Károly
alelnök-titkár.

Keszthelyi István.
elnök.

Szolnok, 1928 január hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR. KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható:

- 645** Helyreállítási számlólas
646 Bütorélszámlólas
647/a Állami elemi népsik, óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, kölv
647/b Állami elemi népsik, óvodai gondnoks (együttes) költségvetés, belv
648 I. Kimutatás beíratási díjakról
649 II. Kimutatás egyenesadóról, 5%, 3¹/₂-os pótdáváltásgról
650 III. Kimutatás a készpénz- és terménybeli hozzájárulásról
651 IV. Kivonat a berszerződésből
652 V. Kimutatás alapítványok jövedelméről
653 VI. Kivonat kölcsöntörleszt. tervezetből
654 VII. Kimutatás hitoktatási díjak megállapításához
655 VIII. Kimutatás fűtési és irdői atalány megállapításához
656 IX. Kimutatás tűzifa mennyiségéről és értékéről
657 Átvételi elismervény anyagokról
658 Napszámjegyzék

- 915** Leltári napló (1. sz. minta)*
916 Szakleltár (2. sz. minta)*
917 Szobaleltár (4. sz. minta)

Nyomatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

1. m. Tanköteles törzskönyvi lapja
 2. m. Kiszóroléval törzskönyvi lap átküldéséhez
 3. m. Óv- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
 4. m. Beköltözött gyermekek bejelentése
 5. m. Végleg elköltözött gyermekek bejelentése
 6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
 7. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (szep. 1-10.)
 8. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (aug. 31-ig)
 9. m. Jelentés
 10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanoncok számban az előző évi szeptember 1. óta beállított változásokról
11. m. Ertesítés tanoncvizonyba lépő tanulókról
 12. m. Ertesítés tanoncvizonyból kilépett tanoncokról
 13. m. Egyéni lap
 14. m. Ertesítés az iskolából kilépő tanulókról
 15. m. Kimutatás az október 15-ig beírt tanulókról
 16. m. Felhívás a be nem iratkozott gondviselőjéhez
 17. m. Kimut. törzskönyvezett tankötelesekről
 18. m. Felhívás hivatalból való beíratásra
 19. m. Ertesítés hivatalból való beíratásról
 20. m. Ertesítés hivatalból való beíratásról
 21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez
 22. m. Orvosi jelentés és engedély

Önálló gazdasági és gazdasági ismétő-iskolák számára.

- A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előírt 1-41. mintájú nyomtatvány
703. Félévi je entés
 33/a. Anyakönyvi napló
 A felvételi, mulsztás és haladási céljaira

Kisdedóvodák számára.

724. Felvételi napló*
 726. Mulsztási napló*
727. Haladási napló puha kötésben
 728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére]
729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére;

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

745. Kölségvetés
 748. Felvételi napló*
 749. Tanulmányi napló*
750. Előmeneteli és mulsztási napló*
 751. Anyakönyvi törzslap
 752. Iparostanonciskolai bizonyítvány
754. Ertesítő (ellenőrző) könyvecske
 757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
 758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készültek és azok használata kötelező.
 A nyomtatványokat előnyösen számított nettó áron számítjuk és postai utánvétellel küldjük meg.
 A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a külső vagy belső ívet is pontosan megjelölni.
 A megrendeléseket beérkezéskor napján késedelem nélkül elintézzük.
 A *-gal jelölt nyomtatványokhoz külső ív (borítékív) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

N É P M Ű V E L É S

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Hatálya: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesület.

Előfizetési árak:
 Egész évre 4.80 P. — Egyes szám ára 48 fillér.

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

KESZTHELYI ISTVÁN

elnök.

KRECMÁJER KÁROLY

alelnök-titkár.

Megjelenik havonként.

Előzetes díj és reklámdíjak Estén Erad engedélyt pénztárcához, a lap szállási részében megadott círcímre az a szerkesztőség Szolnok (újvárosi térség) címre küldendő. Hirdetéseket nem adunk vissza.

MAGYARY GYULA †

— Bevégeztetett... Lelked ithagyta porhüvelyét és szarnyal a nagy mindenség ködén át a végtelen irgalmasságú Isten trónusa elé!

— Utánad tekintünk!
 — Merre vagy? Hová mentél! Miért hagytál itt bennünket?

— Szűk látókörre szabott tekintetünk oda követni nem tud. Mi megrendülve mégis utánad tekintünk s a fájdalom könnyei peregnek szemünkéből.

— Küldetésed immár befejeztél!
 — Lelked visszazsállt oda, honnan jöttél!
 — Miért s milyen küldetéssel jöttél?

— Tanítani jöttél!
 — Tanítottál szóval és írásban!
 — Törted a lélekmezők töretlen ugarát.

Vetted bele mindazon jó magvakat, melyekből a mélységes hit, remény és szeretet fakad az Isten, embertársaink és önmagunk iránt.

— Tanítottad hinni és imádni az Istent! Tisztelni királyt! Szeretni hazát és embertársainkat!

— A lélekmezők hatalmas kiterjedésű töretlen ugarából nagy darabot fogtál.
 — De törhetetlen munkabírásd és munkálni akarásod folytán napról-napra szaporodtak a barázdák, évről-évről a táblák. 36 éven át, 36 táblát szántogattál meg, 36 generációt aadtál az életnek át, felverteze hittel és tudással.

— Te nem csak szóval tanítottál! Hanem gondolataidat az olombetűk szárnyaira is bízta. Hirdetted mindazt írásban, ékes, ragyogó tolladdal, mit szóval is meg nem szüntél hirdetni utolsó leheletedig.

— Ki voltál Te?
 — Hűséges hitvestárs, szerető apa, testvér, rokon.

— Nekünk? Nekünk pedig szerető karsársunk, kedves Gyula bátyánk!
 — Kiváló pedagógus és író!
 — Mi volt a célod? Mit akartál?

— Az embereket olyanná formálni, mint Tenmagad voltál! Istenfélo! Hazáját forrón szerető! Királyát tisztelő! Társadalmi békén nyugvó ember szeretetét!

— Örölte energiádat hazánk mai szomorú állapota. Szeretted volna, ha mindenkinek oly forrón dobogott volna a szive hazájáért, mint Tied! Oly tette kész lett volna, mint Tenmagad voltál!

— Szeretted volna megégni, mikor majd megharsannak a kürtök s diadal ünnepet üli majd a magyar, a feltámadás husvétjái!

— Hirdetted, de meg nem érted! De megérik azok, kiket ezen eszmékre tanítottál s a haza mindenek előtt, eszmékkel átutalt.

— Áldólag emlékeznek emlékedről, hogy nem hagytad őket kétédesbe!

— Hisz hányszor csüggedtünk mi magunk magunk is. Az örökké derűs, fiatalos kedélyed újra, mindig tavaszt varázsol a mi lelkünkbe. Tavaszt, mikor husvétnek kell elkövetkezn!

— Légy szószólónk immár az Urnál! Magyar testvéreid szószólója, kik az Urhoz kiáltunk a siralomvölgyéből: Ne hagyj elveszni árva magyar néped!

— Emlékezz meg rólunk ott fenn!
 — Mi is áldó imádsággal emlékezünk mindig Rólad!

— Kedves halott, kedves Gyula bátyánk, Isten veled!

— Legyen csendes az álmod és boldog a feltámadásod!

Magyary Gyula Szolnok IV. ker. Újvárosi áll. el. iskolai igazgató kartársunk 1928 január 3-án reggel 6 órakor az Urban csendesen elhunyt Budapesten a Verébly klinikán.

Az utóbbi években több ellen betegeskedett, de erős szervezete mindig ellenállt a kórnak. Négy héttel ezelőtt ismét beteg lett és sürgős operáció végett Budapestre kellett szállítani.

Az első időben még mindannyian, kik láttuk, azt hittük, hogy újra fel fog épülni. — Váratlan komplikációk, újabb és újabb operációk azonban ezen reményünket megdöntötték és a szerető hitvestársat, apát, kedves kartársunkat, Gyula bátyánkat és kiváló pedagógust elragadta tőlünk a kérelhetetlen halál.

Majdnem négy évtizeden át nevelte és tanította a rábizott gyermekeket. Kiknek atyjuk volt, szerette őket, kik viszont Ő érte rajongtak. Tanítói oklevelét a nagyváradi kir. kath. Tanítóképzőintézetben szerezte. Tanítóskodását a Dunántul Zalában kezdte meg. Onnan került rövididő mulva vissza Szolnokra.

Itt majdnem minden társadalmi mozgalomnak szószólója, munkása és irányítója volt.

Majd Máramarosba került, előbb Máramarosszigetre, onnan Rahóra igazgatónak.

Rövid pár esztendő távolléte után ismét visszakerült Szolnokra igazgatónak, hol haláláig működött.

Mint hazafi a világháborúban fegyverrel is szolgált imádott hazáját, ott találjuk ebben az időben a lengyel és orosz mezők kietlen rónáin 50 éves kora dacára.

A világháború után hazakerült. S mikor a legnagyobb felfordulás dühöngött az országban, amikor a puritán vallásosságot és hazafiasságot halálal büntették, nem rettent meg, hanem néhány meghitt társával titkolt helyen tanácskozt, terveket szövögetett.

Az eredmény nem maradt el, mert mikor az átkos kommun megbukott a plébánia szűk szobájában Bacsich Metód, Jancsó Kajetán, Jancsó Kázmér, Magyary Albert, Kovács Gábor és Kele József társaságában Ő vetette fel először a keresztény szocialista párt haladéktalan megalakításának gondolatát.

Ő igaz atya volt a pártnak. Kitüntetés, elismerést Ő soha sem kért magának s nem is számított rá.

Mint íróember országosan ismert volt.

Lapunk fő- és felelősszerkesztőjét gyászolja benne. Lapunkat igen nagy szakértelemmel és írói kvalitással szerkesztette. Pedagógiai írói munkás-

sága nem csak lapunk keretén belül merült ki, hanem sok más értékes pedagógiai munkája is volt.

Az Ő nevéhez fűződik immár a Szolnokon X-ik évfolyamba lépett „Szolnok és Vidéke” című lap megalapítása is, amelynek még a címe is tőle származik, mely lapnak hűséges és önzetlen főmunkatársa volt egészen haláláig.

De dolgozott Ő más budapesti lapokba is. Munkakedvét és munkabírását megtartotta egész az utóbbi időkig. Az örökké jó kedélyt pedig mondhatni, majdnem haláláig.

Holt testét a családja Budapestről hazahozatta.

Szolnokon január 5-én nagyrészvét mellett temették el a r. k. temetőben levő családi sírhelybe édes apja és édesanyja mellé.

dmg.

Mese a boldog újévről.

Írta: Romhányi Sándor.

Megadással buslakodom az 1927-es göthös esztendőnek halottas ágyánál. Sirhatnékom van, noha a halódó esztendőtlől értékes örökséget nem várhatunk; adósságot azonban épp eleget hagy sokat ígérő utódára; tanügyi kongresszus, fizetésjavításunk, megnyírbált vasúti kedvezményünk, kedvezőbb előléptetési eshetőségek, új tanyai iskolák, emberséges tanítói lakások stb.

Tudom, Tudom, minden reményesgünk az időbirtoklás új gazdájában van: 1928. Figyel-münk az újév küszöbére irányul, ahol az új gazda évszázadok konvenciójában boldogságot ígér.

Az optimisták hátat fordítanak a haldokló óesztendőnek; még faldokol szilveszteri kinjában, de ők heje-hujás halotti tőrre készülnek már, hogy ujjongva fogadhassák a küszöbön az új-esztendőt.

Nem tehetek róla, én pesszimista töprengésem könyes szemével állok a jó óesztendő körágyánál. Nehéz megválnom tőle és amikor közeleg a válás pillanata és kegyegő nagy óram mutatója előre fut, úgy tűnik föl nekem az óra kegyegése, mintha lázas betegem pulzusát tapogatnám. Nem tudom hallgatni örült kattogását. Az utca felől kurjantanak mulató emberek és a korcsmák és mulatóhelyek zsbaja is kihallik, amikor engem siető óram kegyegése is banni — Megállítom hát a mutatót, hogy a tizenketedik óraütést késleltessem pár perccel.

Azután sietve hozom elő életfolyásom naplójegyzeteit, ezt a hűséges jó barátomat, ki

oly türelemmel hallgatta meg minden panaszaomat és oly szívesen osztotta meg minden örömet. Az idők fordulópontján utóvégre illik életeseményeink számvetésével is foglalkozni. Ha allegorikusk képekkel szabadna beszélnem, gyóntatóatyámnak nevezném eltem naplóját; de talán világosabb a hasonlat, ha a lepergő esztendő hűséges tükrenek mondom naplóm, mely nem torzképet mutat, mikor önmagam vizsgálatom benne az élet forgatagában.

Igen, igen! Nem bíztam el magamat vakon, mikor az elmúlt év születésekor boldogságról zengett a bölcsődal. Nem vártam a szerencsét, mint a dörék tátott szájjal a repülő sült galambot. Nem becültem túl erőmet, mikor kísértő óriások vetődtek utamba, de nem futamodtam meg gyáván a megpróbáltatások nehézségei elől sem. Nem fukarkodtam az áldozatokkal, de nem prédáltam el ideig való jólétem örömeit sem.

Hadd lapozlak életem naplója, te hű barát! Nem káprázik a szemem a tükör fényében, mert tudom, hogy van folt is rajta. — Beteg voltam, a gyermekeim is meghültek, de kilá-baltunk a nyavályából... Megdöglött a kocám, de ikreket borjadzolt a tehenem... Hadiköl-csönöm valorizációja kútba esett, de a feleségem a kifordított tavalyiból új ruhát kapott. A vasúti taksát fölémelték, a családom vasúti igazolványát sem váltom ki, mert többbe kerül, mint amennyit utaznánk. Nem veszünk vele azonban semmit, ha itthon maradunk, mert bevezettem a rádiót s így a legkisebb gyermekemnek is jut a pesti kulturából; elektromos hullámokra bocsátjuk gondolataink, vágyaink orosz-lánját és száguld a lelkünk operába, tanulságos irodalmi estékre, hangversenyekre. No, végre, hogy kitalálták a módját, hogy ne a pesti tanító legyen a mi bráncunk kiváltságsosa!

Ah, még egy homályos folt a naplóm tükör-fényében: a leventepéznem nem folyt még be; de megvan már a vesztett fejszének a nyele: megnyertük a leventék járási vándordíját. Azám, ni, Szilveszter-napja volna már, de a karácsonyi segélyt sem folyósították még; de ni, mégis csak van valamilyen osztó igazság a sorsban is, most látom a Népművelés utolsó oldalán, hogy holnap előlépek a VIII. fizetési osztályba. Halljátok-e gyermekeim, feleségem, félre bú és bánat, férjed, apátok holnap előlép; mindennap egy lépés a jólét Csiborasszójára; magas hegy az igaz, de csak magasabban vagyunk már, mint ahonnan elindultunk 25—30 évvel ezelőtt!

A gyermekek meggyújtják a karácsonyi gyertyácskáit. A szeretet szimbóluma, a jólét

élő dokumentuma. Néma áhítatra kulcsolódik össze a kezünk, tekintetünk az ég felé száll. Meglendítem az óra ingáját, a mutató tovább szalad, imát suttog ajkunk.

— Mindenható nagy Isten... Hálát adunk Tenéked!...

Az óra üt. A tizenkettedik óra. Megcsókoljuk egymást:

— Boldog új évet!...

— ... Ugy!... És most fekdjétek le, én még pár percig itt maradok íróasztalomnál, nem végeztem el számvetésemet, ... munkával akarom kezdeni az új évet, ... egész éven át dolgozni akarok, ... boldog új évet akarok!... Csönd.

Bevétel: 8+9+4 ... stb.

Kiadás: 3+7+5 ... stb.

— Igy ni! A számok megfogytak... Ah, a pengő!... Mi ez no?... Hadd lám újra!... Bevétel, ... Kiadás, ... maradék... Igen, igen, semmi kétség, plusz... Halló, anyuka! Alszol-e már?

— No, mi az?

— Veszünk megint hizó malacot.

— Ugyan miből?

— Pluszból, ... azaz többlet, ha úgy tesszik, a jó gazdálkodás maradékából.

A gyermekek is fölágaskodnak az ágyban — Mikor. — röppen el ajkukról a családi probléma.

— Az újévben...

... Még cseng fülemben a család boldog újévi kívánsága, de csöndes szenderegésben zaj csapja meg fülemet, 90 tanyai nebulóm óraközi lárma, mely a párás, dohos szagú, földes, alacsony, szűk iskolaszobából csap ki zavarólag álmaim nyugodalmas csendjébe. Hóbortos össze-visszaságban röptében pereg le, a szegény tanyai tanító szilveszteréji álomfilmje. ... Fölvillanik néhány percre kis cserepes tanyán, melyben lesz kettermes iskolám és egy kis kollegám is, aki megosztja velem a lármat. Óraközi szünetekben az udvar hangos a zajtól és a szépen meszelt termekbe beforakodik az isteni napsugár és az újévi zuzmara illattalan édes atmoszférája... Nem félünk már a dermesztő hidegtől, az udvaron ölberakva az aprított tüzelő fa, tuskók, ... tiszteltbeli pedellusunk is van, mert hát miféle katedra, mely körül nem pedellus tartja fön a tárgyilagoss rend?.. Ifjú tanítónk is van, háborutviselt vitéz levente-oktató, ... gazdasági szakiskola, ... népkör... könyvtár... kövezett országút, ... a kis

malac is csikóra nő meg az álom napvilágában, . . . van kocsi is, hám is . . .

Az újév első napugara már besurran az ablakon. Házamnépe ott futkos ágyam körül és gondoskodik arról, hogy pihenéssel ne mutatkozzunk be az jövevénynek.

— Apukám! Boldog új évet!

Oszlik a szépálom.

— Ujév? . . . Mily rövid is volt az éj! Az újévi álom a boldogságról . . . „Hozzá emelem föl szívemet Uristen, minden jónak Adója! . . . Adj kitartást a nélkülözés, a szenvedés, a gyöttrődés elviselésére! Adj erőt a lemondásra! Taníts meg kevéssel megelégedni! Engedd, hogy szerények lehessünk! . . . Műsekeld igényeinket! . . . Jöjjön el a Te országod! . . .”

Morál: *Nem az a gazdag, akinek sokja van, hanem az, aki kevéssel beéri . . .*

B. u. é. k.

Magyary Gyula igazgató főszervezőnk temetése.

Mint előbb részletesen beszámolunk arról a nagy veszteségről, amely Szolnok város társadalmát Magyary Gyula igazgató, lapunk főszervezője elhunytával érte. A komor, fekete autó, amely Budapestről Szolnokra szállította, szerdán este ért ide s azonnal hozzáfogtak a ravatalozáshoz. Ettől kezdve tömegestől zarándokolt a nép a koporsóhoz, hogy egy forró imával bucsuzzék el attól a férfutól, aki a férfui erények, a jóság, szeretet és puritan becsületesség példaképe volt.

A temetést csütörtökön délután 3 órára tüzték ki és bár a temetésig kevés idő állott rendelkezésre, mégis óriási tömegekben zarándokolt a nép oda. A megjelentek között ott láttuk dr. Toth Tamás polgármestert, P. Lombos László plébánost Sággyi Sándor vári igazgató-lelkészt, Wollek Géza gimn igazgatót, dr. Kovács János és Pethes Gyula kir. tanfelügyelőt az állami k. és isr. iskolák tantestületeit. Ellmann Elvira polg. igazgatónőt és a társadalomnak igen sok előkelőségét.

A gyászszertartást Bacsich Metód gyárvárosi plébános végezte nagy segédlettel, aki maga is többször elérzékenyült, mert hiszen ő is a jóságos lelkű igazgatóját, de egyuttal a forrón szerető őszinte, igaz jóbarátját veszítette el az elhunytban.

A gyászszertartás végeztével Keszthelyi

István egyesületi elnök magas röptű beszédben a vármegyei tanítószága, Greczmayer Károly könnyekig megható beszédben a IV. ker. isk. tanítótestülete, Bényei János az Ujvárosi Kör és Bényei Emil a volt tanítványok nevében bucsuztatták el. Meghatók voltak Bényei János köri elnök azon szavai, aki könnyezve mondta: „Részre, aki az Ujvárosi Körnek lelke, atyja, disztagja voltál, a Kör tagjai részéről mindig lesz egy szál gyertya, egy szál virág és egy forró imádság“. Közben a Millennium Dalkar több gyászdalt adott elő, amikor pedig befejezésül elénekelte a „Szomorufűz hervadt lombja“ kezdetű gyönyörű magyar dalt, mindenki sirt, könnyezett.

Majd elindult a gyászmenet a temetőbe, ahova — a koporsó után haladva — óriási közönség kísérte utolsó útjára a jóságos lelkű igazgatót.

A gyászoló család a következő gyászjelentést adta ki:

Alulírottak fájdalomtól roskadva, de Isten bölcs végzésében megnyugodva, tudatják, hogy a hűséges hitvestárs, szerető édesapa, testvér és rokon

Magyary Gyula

áll. el. iskolai igazgató-tanító

élete 61., tanítói munkássága 36., boldog házasságának 32. évében 1928 január 3-án reggel 6 órakor, a haldoklók szentségének buzgó fölvétele után az Urben csendesen elaludt.

Fölvette magához az égbe a legfőbb Tanítómester, hogy közbenjáró legyen gyászoló családjáért és tanítványaiért, kiknek ő szegte a tudás kenyerét.

Emléked, drága Halottunk, örök a szívünkben s áldó imádsággal követjük lelked!

Az engesztelő szent misét f. hó 5-én reggel 9 órakor fogjuk az ujvárosi Szt. János kápolnában az Egék Urának bemutatni.

A megboldogult földi maradványait aznap d. u. 3 órakor fogjuk az ujvárosi iskolában az Egyház áldásában részesíttetni és a rk. temetőbe örök nyugalomra helyezni.

Ravatalára a következők helyeztek koszorút: Apuskanak. — Anyuka és Duckó. — Feledhetően testvér és sógorinak Markscheid család. — Szeretett unokabátyáknak — Magyary Albert és családja. — Szeretett unokabátyáknak: — Vilmos, Róza és Gizella. — Utolsó üdvözléssel, — Dr. Urbán Lajos és neje. — Szeretett igazgatóknak — Tantestület. Az igazgató bácsinak, — a növendékek. Szeretettünk utolsó

jelétül, Dunaháti Mészáros Gyula és felesége. Szeretett unokatestvérünknek — Tresser György és csajádjá. Szeretett kartársunknak és főszervezőnknek, — a vármegye tanítószága. A Budapesti áll. Tanítóképző intézet növendékei. Feledhetően jóbarátunknak, — Róth Dezső és családja. Kegyeletünk jelétül, — Rózsa Emil és családja. Szeretett disztagjának, — az Ujvárosi Olvasókör. Feledhetően igazgatóbácsinak — Mészáros Ica és Pali. Bérmakezestapámnak — Bartha Gyuláné. Szent István társulat. És számos csokor borította még a ravatalt. *dmgy.*

Fizetésrendezés.

A sokat emlegetett fizetésrendezés novemberben végre napvilágot látott. Az adott 10—15 százalékos emelés — mely törzsfizetéssel együtt meghalásra sok, de megélhetésre kevés — nem lephette meg a tanítószág megkövesült idegeit s letargikus lelkét. Évek hosszú során át hozzászokhattunk a folytonos jogvesztésekhez, melyek közül a legnagyobb a hároméves visszavetés, melyet a tanítószág soha el nem felejtett, mert törvény erejében gyökeredző jogoktól fosztották meg őket. Hogy ezt a három éves visszavétést nagyrészen kinek a számlájára könyvelhetik el a tanítószág . . . jobbára ismeretes. Jobb lett volna bizony 1925-ben nem a VI. f. osztályt megnyitásáról szívárványképeket alkotni s meg nem valósítható célok s hű ábrándok után szaladgálni, hanem arra vigyázni, hogy az össztanítószág érdekeit sérelem ne érje. Ezen azonban túl vagyunk — ez már a múlté.

A novemberi fizetésrendezésnél sajnos megint újabb nagy sérelem érte a tanítószágot, melyről azonban az össztanítószág csak a rendelet alapos áttanulmányozása után szerezhetett tudomást. Gondosan elbarikádorozva, a rendelet betűinek csimborasszója mögött, elrejtve megtaláljuk az új sérelmet, melyet mint az ostyába dugott mérget karácsonyi falat fejében most lenyeltünk.

A tanítói előhaladás megnyugtató bázisa eddig az automatikus előlépés volt. Minden tanító nyugodtan hajthatta le eddig este fejét, mert jól tudta, hogy ha kötelességét pontosan teljesíti, szolgálati éveinek betöltésével automatice előlép a felsőbb fokozatba, illetve fizetési osztályba.

Mi történt azonban a novemberi fizetésrendezés alkalmával? Ha közös nevezőre hozzuk az aktívákat a passzívakkal látni fogjuk, hogy kaptunk 10—15 százalékos fizetésemelést,

de ezzel szemben kimondja a rendelet, hogy a X. f. oszt. 1. fokozatából a IX.-be s a IX. f. oszt. 1. fokozatából a VIII. fizetési osztályba az automatikus előlépés meghosszabbítható. Szóval egy szép reggel arra ébrednek a jelzett fizetési osztályok érdekelt tanítói, hogy előlépésük esedékessége dacára, évekig maradtak tovább abban a fizetési osztályban melyben eddig voltak.

Nem szokásunk az intrika; támadás sem akar ez lenni a tanítói egységet képviselő országos szervezetek ellen, de mégis kérdezzük: hol voltak ők azokban a sorsdöntő napokban, amikor ezt a rendeletet megfogalmazták? Tudunkkal sokat járnak-kelnek a miniszteriumokban, tehát feltétlenül hallaniok kellett valami susogást erről a rendeletről s ha hallottak, miért nem léptek azonnal akcióba ezen sérelem kitételek ellen? Lehetetlennek tartjuk, hogy eljárásuknak ne lett volna meg a kellő eredménye, hiszen itt nem az államnak újabb megterheléséről volt szó, hanem csak a status quo elvének további fenntartásáról, melyről még a pénzügyminiszter ur sem állíthatja, hogy ettől felborul az ország pénzügyi egyensúlya.

Jól írja az országos szervezetek egyik organuma, hogy a ma tanítója öntudatos. Igen a ma tanítója öntudatos, nyitott szemmel lát s nyilvántartja a tanítói közösség érdekében végzett munkát s adott alkalommal aszerint is honorálja azt.

A Magyarországi Tanítóegyesületek Országos Szövetségének szövetség- tanácsri gyűlése.

December 29-én tartotta meg a szövetségssövetségtanácsri gyűlést, melyen a vármegyéki tanítóegyesületei sűrűn képviselve voltak, Rákos István elnöki megnyitójában sajnálattal emlékezett meg arról, hogy a tanítószág joges igényei nem nyertek most sem kielégítést s a tanítószág kéréseit nem teljesítették. Elnöki megnyitó után beszéd kíséretében átnyújtotta Krug Lajos, Schichtánc Armin, Hermann János és Kiss Sámuel kartársaknak a szövetség tiszteletbeli tagságáról szóló diszoklevelet, melyet az ünnepek beszédek kíséretében átvettek, hitvallást téve a magyar tanítószág mellett.

Bozsik Béla áll. isk. igazgató ismertetőn a legújabb tanítói sérelmeket, betérjeszti határo-

zati javaslatát, kívánva a 3 éves lefokozás jóváteletét, a VII. fiz. osztályba való automatikus előlépést, a tanítóság 2 száz.ának a VI. fiz. osztály megnyitását s az ovonók fizetésének rendezését Simon Lajos főtitkári jelentésében válaszolja az elnökség munkáját s bejelenti, hogy a szövetség számára házat vettek. E bejelentés élénk vitát provokált, melynél Osztie Béla száraz szám adatokkal indokolt felszólalásában óvva figyelmeztette a szövetség tanácsot ne hamarkodja el a vételt, mert a meglevő összeg nem fődölvén a vételárat a felveendő kölcsön oly súlyos kötelezettségeket ró a szövetségre, melyek nagy megrázkodtatásokat idézhetnek elő. A szövetség tanácsai kiküldöttek többsége a ház megvételét tudomásul véve utasították az elnökséget a szerződés végleges megkötésére. A régi tisztikarnak újbóli megválasztása után a gyűlés véget ért.

Egy tanító halálára.

Irtá: dr. Sasheöy József.

Itt hagytál, óh, egyetlen barátom,
Itt hagytál örökre engemet;
Ki mindenem voltál a világon,
Föld porában foglalasz már helyet.
Nem hallom még több vigasztalásod;
Nem érzem már szived melegét.
Oh, halálod szivemben űrt vágott:
Érzem, nálam is közel a vég.

Oda mentél, hova folyton vágytál:
Megölelted végre a halált;
Mely hivebb lesz hozzád száz leánynál,
Mindörökre a keblére zárt.
S itt maradtam egymagamban, űten,
Elhagyatva, búsan, egyedül.
Te voltál az, akiben még hittem
S most élnem kell hit és vigasz nélkül.

Most élnem kell hit és vigasz nélkül . . .
Meddig birom így az életet? . . .
Boldogságból, jövő dicsőségből
Most már semmi, de semmi se lett . . .

Ha Te, ki oly erőlelkű voltál
Megtörtél a szenvedés alatt,
Én, ki gyengébb voltam Te náladnál,
Hogyan birjam átkos sorsomat? . . .

És mi bántott, mi vitt a halálba?
Ez a cudar, ámitó világ
S egy leánynak csalfa mosolygása,
Kiért Téged égetett a vágy.
Csalódásod az emberiségben,
Mely hálátlan, önző, szivtelen
S szegény hazád, melynek dicsősége volt, de nincs
S tán nem lesz sohasem.

Igy ismerted Te csak a világot,
Mert az így tanított tégedet.
Lelked folyton csak előre vágyott
S röghöz volt kötve életed.
Nem lehetett föl, — előre törnöd,
Vágyaidat el nem érhetéd
S ami sorsodban leginkább gyötrött:
Hogy Tanító lettél s nem egyéb.

Hányszor ültünk együtt vitatkozva,
Te azt monddád, hogy e földi lét
S az emberek egymásközi harca
Csak hasztalan, meddő, semmiség.
Hogy az ember célja nem e földi élet;
Hanem az örök, a megváltó halál
S én hiába ellenkeztem Véled
S ime, lelked már nyugtot talált.

Most már véged. Nem beszélünk többé;
De emléked bennem élni fog
S bár porladó tetemed a földé,
Lelked enyém, csak rád gondolok.
S ha világosságot már nem látok;
Ha elvesztem minden reményemet;
Mégfogadom a Te végtanácsod:
Jó pajtásom, utánad megyek.

Hivatalos rész

Jász-N-K-Szolnok vm. kir. tanfelügyelőségétől.
8967—1927. sz.

Valamennyi nem áll. el. isk. Tekintetes Iskola-
székének.

A nagyméltóságú kir. vallás- és közoktatásiügyi miniszter ur f. é. 86.010—1927. sz. rendelete alapján tudomás és mihez tartás végett értesítem, hogy a nem állami elemi iskolák iskolaszékéi közül számosan folyamodtak a legutóbbi időben tanszereknek ingyenes adományozásáért. A fedezeti nehézségek miatt ezidőszerint csakis azokat a taneszközöket adományozhatja Önagyméltósága, amelyek az 1907. é. XXVII. t.-c. végrehajtása tárgyában 76009—1907. sz. r.-tel kiadott utasítás V. függelékében, mint nélkülözhetetlenek két csillaggal vannak megjelölve; ezek: számológép, métermértékek Bopp-féle gyűjteménye, méter-mértékek faliképe, Magyarország politikai falitérképe, Európa politikai falitérképe, a Föld képe feltekében falitérkép és földgömb. Egyéb taneszközöket mostanában nem áll módjában a tárca terhére állanszegélyként adományozni, az ily célú kérvényeket fel sem terjeszthetem.

Megjegyzem végül, hogy a folyó évben beérkezett kérvényeket 1928. é. júli. aug. hóban fogja Önagyméltósága a rendelkezésre álló fedezethez képest kielégíteni.

A fentiek értelmében a szükséges tanszerek engedélyezése tárgyában a vallás- és közoktatásiügyi kir. miniszter urhoz intézett, a meglevő és szükséges tanszerek jegyzékének melléklékével felszerelt kérvényeket szíveskedjék hozzám 1928. é. március végéig beterjeszteni.

Szolnok, 1927. dec. 23.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
9132—1927. sz.

Valamennyi elemi isk. Tekintetes Igazgatójának.

Győrött a f. tanév elején az új tantervvel kapcsolatos tanfolyam rendeztetett, melyen Quint József tanítóképzőintézeti igazgató, Drózdly Gyula és Stelmár László gyakorló iskolai tanítók, valamint Boldis Dezső dr. vezető kir. tanfelügyelő ismertették az új tantervet, annak intencióit s

mintatanításukban mutatták be annak gyakorlati alkalmazását.

A tanfolyamon elhangzott s az új tantervvel kapcsolatos irányelveket, módszeres utasításokat, felszólalásokat és tanításokat, a Győr-Moson-Pozsony vármegyei Tanítók Háza Egyesület gyorsírói jegyzetek alapján „Tanfolyami Értesítő” címen könyv alakban bocsátja a tanítóság rendelkezésére.

A könyv a Győrött felállítandó Tanítók Háza céljait is szolgálja. Ára 8 pengő. A könyvet ajánlom a vármegyei tanítóságnak figyelmébe.

Szolnok, 1927. december 27.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
8220—1927. sz.

Valamennyi el. isk. Tanító Úrnak.

Lázár Károly sárospataki állami tanítóképző intézeti tanár szerkesztésében és kiadásában „Gyakorlati Pedagógiai Kézikönyvtára” címen a népiskola teljes tananyagának felosztása, elrendezése és feldolgozása tanítási vázlatban jelenik meg.

Az eddig megjelent I. kötet az el. isk. I—II. osztályának, a II. kötet pedig a III—VI. osztály teljes tananyagát foglalja magában az új Tantervnek megfelelően.

Míghogy a kötetek, mint egészen új típusu, gyakorlati és értékű vezérkönyvek az elemi iskola tanítójának munkáját eredményesebbé és alaposabbá, rendszeresebbé kívánják tenni és ennek a célnak elérésére alkalmasak is, azért a vállalkozást a vármegye tanítóságának figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1927. december 28.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Felkérem temetkezési egyietünk tagjait, hogy megboldogult kartársunk Magyar Gyula szolnoki áll. isk. igazgató és főszerkesztő elhalálása folytán előállott 1 P. 20 fill. temetkezési illetéket hozzám mielőbb beküldeni szívesek legyenek.

Ugyancsak ezuton kérem fel a már külön lev. lapon is többször figyelmeztetett, de válasz nélkül hagyott hátralékos kartársaimat, hogy hátralékaikat mielőbb rendezzék, mert éltékintve a nem fizetésből származó esetleges károsodás-

tól — a hátralékok és a bizonytalanság miatt az egyesület nem bírván reálisan kalkulálni — annak munkáját is ezáltal megbénítják.

Azon kartársak pedig, kik fizetési kötelezettségeiknek nem tudnak, vagy nem akarnak eleget tenni, jelentsék be hozzám kilépésüket, hogy őket a tagok sorából törölhessem. Tisztelettel:
Pénztáros.

HIREK

Lapunk munkatársainak és olvasóinak boldog, megelégedett új esztendőt kíván
a Szerkesztőség.

Szíves figyelembe. A szerkesztésért a felelősséget a közgyűlés határozatáig Keszthelyi István elnök és Grecmájer Károly alelnök-titkár vállalják.

Elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. (Sipos-teri) áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címvaltozások, reklamációk, Szolnok, Sipostéri iskola címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. tanító, Szolnok, Sipos-teri áll. iskola.

Hivataláthelyezés. A vármegye kir. tanfelügyelősege Szapáry-utcai hivatalos helyiségeit f. évi január 1-től a Baross-utcai u. n. Lopocsi-féle ház Sütő-utcai szakaszára helyezte át.

A régi helyiségekben a vm. iskolánkülső népművelési bizottság titkári hivatala nyert megfelelő elhelyezést.

Munkában a vármegye tanító-sága a Tanítói Otthon érdekében. Örömmel regisztráljuk a vármegye lelkes tanító-ságának odaadó munkásságát, mellyel a vm. Tanítói Otthon ügyét újra felkarolta. A tanítói összetartozandóság érzete mind szélesebb és szélesebb alapokon ölt testet s mind többen és többen érzik át a felépítendő jóléti intézmény szükségességét. Örvendetes jele ez az erőnek, mely az összetanító-ságban az ország minden megyéjében újabbán megnyilvánul. Egymásután épülnek fel az országban a jóléti intézmények. Debrecen, Keszthely, Hajduszoboszló, Győr mind-megannyi tanúbizonyossága a tanítói élni akarásnak. A mi vármegyénk, mint csonka hazánk második legnagyobb vármegyéje, nem maradhat

el ebben a nemes versenyben s hogy nem akar elmaradni, igazolja azt a megye területéről jövő sok lelkes levél, melyekben a kartársak bejelentik, hogy a tél folyamán megrendezendő isk. kívüli előadások ifjúsági, levante, iskolai s egyéb mulatságok jóvedelmét az Otthon javára beküldik. A beküldött összegeket külön-külön nyugtázzuk a rendezők neveit, kik ezen nemes cselekedettel megkoronázzák tanítói munkásságukat nyilvántartjuk, kiknek részére minden bizonnyal a hivatali felsőbbség elismerése sem fog elmaradni.

Adomány az Eötvös-alap javára. Az utóbbi években nagy lendületet vett tanítói fillérekből alakult Kalász részvénytársaság a december hó 28-án megtartott gyűlésén az Eötvös-alap jóléti intézménynek 20,000 pengőt adományozott. Midőn e nagylelkű adomány fölött igaz örömmünknek adunk kifejezést, remélni akarjuk, hogy a Kalász a jótékonyaság útján tovább halad s a vidéki tanítói jóléti intézményeket is, amelyen a Szolnok-vármegyei Tanító-Otthon anyagi erejéhez képest szintén támogatni fogja, mert vármegyénk az új tanterv alapján elkészített s a Kalász kiadásában is megjelent tankönyvek bevezetésével megmutatta, hogy a tanító-ság teremtette intézményeket hogyan kell támogatni.

Az Eötvös-alap gyűjtéseit a kormány beszüntette. A kormány, hogy a már valóságos járvánnyá fejlődött s a tanítás menetét minduntalan zavaró iskolai gyűjtéseknek véget vessen — a mindenféle címen esz-közlendő iskolai gyűjtéseket egyszersmindenkorra beszüntette. Ennek esett áldozatul az Eötvös-alap u. n. tanítónapi gyűjtése is, mely kivételesen igazán humanus célt szolgált. Hisszük, hogy a miniszter ur beígért rekompenzációja az Eötvös-alap részére nem fog elmaradni s a beiratai illetekkel felemelésével kártalanítva lesz.

Levél a Szerkesztőhöz. Tekintetes Szerkesztőség! Mint a Törökszentmiklós-kengyeltenyőzsigeti áll. el. néptaniskola tanerő mély tisztelettel nb. tudomásukra hozzuk, hogy az itteni iskolában nov. 27-én a még csak f. év szept. hóban megalakult Levente-Egyesület és egyben az iskolai színpad felszerelése javára is műkedvelőelőadást rendeztünk. A sikerült levante-előadás tiszta jóvedelmének 20 száz-át, 16 P-öt a „Tanítói Otthon“ javára a mai nap b. címűkre külön postautalványon elküldöttük s maradunk hazafias tisztelettel felszólítva Turay Oszkár h. ad. tanító, Levente Egyesület ügyv. elnöke.

Merk Terézia áll. tanítónő, a Levente Egyesület tb. elnöke. U. i. Még a tél folyamán óhajtunk több ily sikerült előadást rendezni, hogy az „Otthon“ mielőbbi felépítéséhez némi csekélységgel mi is hozzájárulhassunk. (Szívesen közöljük le a törökszentmiklói lelkes kartársak sorait, melyekkel e helyen is tanúbizonyosságot tettek a tanítói összetartozandóság s a közös munka nagy fontosságáról. Most folyik az egész vármegye területén az iskolánkülső munka, melynek keretén belül minden kartárs szeret ejtheti egy-egy ifjúsági előadás rendezésének, melynek tiszta jóvedelmével egy-egy téglát hord a felépítendő várm. Tanítói Otthon fundamentumának lerakásához. Hisszük, hogy ez meg is fog történni. Szerkesztő.)

Eljegyzés. Lorencz Évike nagykörűcsataszögi áll. tanítónő és Kádár Agoston köteleki róm. kath. kántortanító jegyesek.

Halálozás. Nagy veszteség érte a tanító-ságot Sugár Vilmos a vall. és közokt. miniszteriumba beosztott kir. tanfelügyelő halálával. Nevezett, mint a tanító-ság őszinte és őszinten barátja; minden tanítói érdeknek lelkes támogatója, a személyügyek intézője volt, hol puritán jellemével s igazságosságával a tanító-ság egyetemének igaz ragaszkodását és szeretetét bírta. Meleg szeretetének hiányát a tanító-ság sokáig érezni fogja.

Köszönetnyilvánítás. Isteni mesterünk példáját követi az, aki a kisdedeket felkarolja. A tiszaföldvári Református Nőegylet 31 állami elemi iskolai tanulót ruházott fel szent karácsony ünnepén, amiért is működésére Isten áldását kérve a tanítótestület leghálásabb köszönetét tolmácsolja; Soós József igazgató.

Karácsonyi előadás. A tiszaföldvári bel- és külterületi elemi iskolák tanulói tanítóinak vezetésével 1927. év dec. 18., 19. és 20-án a szegény tanulók felruházása javára egy erkölcsileg, mint anyagilag is jól sikerült karácsonyi előadást rendezett. A felruházott gyermekek örömkönyve szálljon az Ur elé és esdje ki jöltevőik számára a családi melegség boldogságát. Igazgató-ság.

Nyugtázások. Tagdíj címen: Lorencz Éva 4 P Nagykörű, Csiky József 8, Böszörményi Sára 8, Muhy Mária 8, Muhy Sándor 8, V. Farkas Tivadarné 8, dr. Tóthné, Tóth Mária 8, Koszka József 8 pengő Szolnok, Péntek Józsefné 4 pengő Karcag, Szöke Kálmán 5 pengő Tiszaszentimre, Rátkay Lajos 8,

Deák Zsigmond 8, Deák Zsigmondné 8, Pítő József 8, Mithályfalvi József 8, Török Lőrinc 8, Madarász Károly 8, Végh Lajos 8 pengő Turkeve, Scress Mária 8 pengő Tiszaszentimre. Kun Lajosné 3 pengő Karcag. Nagyné, Hoffmann Vilma 9 P 20 fill. Szabó Ilona 8 P Kerekudvar, Székely Nándor 8, Sárkány Erzsébet 8, Kiss Imre 8 pengő Kisujszállás, Kovács Imre 4, Kerekes Eszter 4, Sáringer János 4, Merk Teréz 4, Baka Irén 4, Hetzke Pál 4, Kozelka Pál 4, Philipp Emília 4 pengő Törökszentmiklós, Vámos Adolf 8, Balog Heiman 8 pengő Jászberény.

Tanítói Otthonra: Áll. isk. tantest. gyermekelőadás 20 P Cibakháza, Csiky József 2 P, áll. isk. tantest. gyermekelőadás jöv. 20 P Szolnok-Tiszapart, áll. isk. tantest. gyermekelőadás jöv. 30 P Szolnok-Vásártér, áll. isk. tantest. 50 P 26 fill. Tiszföldvár, áll. isk. tantest. 3 P Jászárokszállás külter., áll. isk. tantest. 23 P Jászárokszállás külter. Áll. isk. tantest. ifjúsági előadásból 10 P Cibakháza. Áll. isk. tantest. gyermekelőadásból 44 P Rákóczi falva.

Temetkezési díj címen: Solyom Julia 12 P 40 fill. Mezőtúr, Hizza Károly 5, Hizza Károlyné 5 P Kunszentmárton. Özv. Polonyi Mátyásné 3-60, Polonyi Jolán 3-60, Polonyi Katalin 2-40 pengő, Polonyi Mária 40 fill. Szolnok, Kovács Imre 7-20, Kerekes Eszter 3-60, Sáringer János 3-60, Merk Teréz 3-60, Baka Irén 3-60 pengő.

Temetkezési egyletbe belépett: Solyom Julia Mezőtúr, Hizza Károly, Hizza Károlyné Kunszentmárton.

Előfizetés a Népművelésre: Községi Előjáróság 4 P 80 fill. Kunhegyes, Gazd. Népisk. igazgató-sága 4 P 80 fill. Dáványán.

Haladunk a korrall. Bredgar angol-orosz község elemi iskola növendékei tiltakozó gyűlést tartva, kimondották a sztrájkot. — A sztrájk oka az, hogy az iskola igazgatójának felesége szünetközben többször benézett a tanterem ablakain az osztályokba. Látni akarván hogyan viselkednek a növendékek szünetközben. Az ilyen leselkedés sérti a becsületünket és önrzetünket — mondja a tiltakozó határozat s addig nem hajlandók előadásra járni, míg az igazgató ezt a leselkedést be nem szünteti. — A mai viszonyokra szomorúan jellemző, hogy az írásba foglalt tiltakozó határozat fölött az igazgató a növendékekkel komoly tárgyalásokba bocsátkozott s még szomorúbb tünet, hogy a

növendékek eljárását a szülők helyeslik. Ez is a modern nevelés fattyuhajtása, mely remélhetőleg nálunk nem fog diadalmaskodni.

Ovodai ünnepély Tiszaföldváron.

December 21-én Tiszaföldváron a községi, ovoda karácsonyi ünnepélyt tartott az ipartestület új helyiségében. Hazafias kedves szavatok, dalok, játékok, karácsonyi jelenetek adtak elő. A lélekemelő kedves előadás mindvégig lebilincselte a sok szülő és érdeklődő figyelmét, akik az egyes jelenetek végén zajos tetszésüknek adtak kifejezést. Az előadás végeztével pedig Koroknay Antalné öngyászta köz. óvónőnek, ki az ünnepélyt rendezte és vezette, hálás elismeréssel adóztak. Előrehaladottabb kora dacára csupa frissesség, odaadás, lelkesedés tünt ki az óvónő munkájából. A kisgyermekének sikeres szereplésükön nem kisebb örömet szerzett az, hogy a díszes karácsonyfa mindegyiküknek szépen juttatott Jézuska ajándékaiból. Ezen alkalomra méltóságos dr. Erdőy Harrach Tihámér nemzetgyűlési képviselő úr 20 pengőt, nagyságos Kövér Aladár, Laczkó Gusztáv és Balogh Gyula földbirtokos urak pedig 10—10 pengőt adományoztak, ezenkívül a községben gyűjtés folytán befolyt még 114 pengő — összesen 164 pengő, mely összeg teljes egészében a karácsonyfa feldíszítésére, ajándéktárgyak beszerzésére és a zenét szolgáltató cigányzenekar díjazására fordított.

Egy jelenlédő.

Tekintélyrombolás. Egyik kereskedelmi iskola igazgatója a tanév megnyitása alkalmával beszédet intézett az iskola növendékeihez. Beszédében ecsetelte azt a szép jövőt, amely a kereskedelmi iskola elvégzése után vár rájuk s ugyanakkor lekicsinylőleg s *bántóan* nyilatkozott a tanítói pálya — szerinte — alsóbbrendűségéről. Már hozzászoktunk ahhoz, hogy a társadalom egyes gögös, büszke alakjai lenézzék, lekicsinyeljék a tanító nehéz, nemes kulturmunkáját. Az elvakult tudatlansággal szemben nehéz a küzdelem. De hogy pedagógus lekicsinyelje, lebecsülje a tanítói pályát s erre szinte nevelje tanítványait, ezt talán még sem érdemli meg a tanítóság. Ha az igazgató urnak rossz véleménye van a tanítóságról és a tanítói pályáról, nem szükséges azt egy népes iskola növendékei előtt nyilvánítani. Azok a tanulók, akik a lekicsinyítő szavakat hallották, magukba szívták azt — hisz előttük nagy tekintély, igazgatójuk mondotta azt — s ott fog élni az lelkükben állandóan s lenézett lesz előttük

mindig a tanítói pálya s az a tanító is, aki gyermekkorukban az első kulturértékeket nyújtotta nekik s majdan, akire először bízzák gyermekeik tanítását, nevelését. Ime egy forrás, ahonnan a tanítói tekintélylerombolása kiindul. Undorító, felháborító forrás, mert pedagógus szennyezi be a pedagógust s árt vele az egész tanítói karnak. Vagy talán a kereskedelmi iskolai igazgató urak nem tanultak neveléstani?

A „Nemzetnevelés” egyik száma közli ezt a felháborító tudósítást, melyre vonatkozólag csak az a megjegyzésem, hogy a tanítóságnak elkölcsi kötelessége, ezen magáról megelégedett, kőtyagos igazgató „kar-tás”-at illetékes hatóságánál feljelenteni. (Szerk.)

Véglegesítés. A vall. és közokt. miniszter úr Reisz János Rákóczi-falvi helyettes igazgató-tanítót az igazgatói teendő végzésével véglegesen megbizta.

Megbizás. A vall. és közokt. miniszter úr Forika János okl. tanítót helyettesi minőségben megbizta s szolgáltatatlaira a szelevényi — Istvánháza — tanyai iskolához rendelte ki.

IRODALOM

A koravénülés okai.

Nem régen hagyta el a sajtót fenti címen Romhányi Sándor ny. fővárosi isk. igazgató és író tollából megjelent korrajz.

A szerzőt főlöszleges lapunk olvasói vagy a nagy olvasóközönség előtt külön bemutatni. A hazai szépirodalmi és tanügyi lapokban, továbbá a Népművelésben megjelenő lebilincselő társadalmi és pedagógiai közleményei már eleve biztosítják ennek az igazán nagy gyakorlati érzékkel megírt s a mai ferde társadalmi felfogásokat élvezetes, de egyuttal tanulságos módon jellemző korrajznak a sikerét.

A szerző, ki nyitott szemmel látja a mai helytelen u. n. modern társadalmi és nevelési rendszer fonákságait. Finom ironiával fonja ezeket koszoruba s megkapó közvetlen modorban állítja azokat az olvasó elé. Tanítóknak, szülőknak s egyáltalán neveléssel foglalkozóknak különösen megbecsülhetetlen segédkönyv, melynek egy család asztaláról sem szabadna hiányoznia.

Megrendelhető a Szent István Társulatnál, vagy a szerzőnél R. J. Budapesti X., Simor-u. 35. sz. Ára 50 fillér.

Nyomatott Roth Dezső könyvnyomdájában, Szolnok. 9950

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. HÖNYÖ- ÉS PAPÍRÁRUHAZ Plac-tér.

Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közjegyzői, pénzügyi
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodalmi felszerelésekből, trófékból és
trófészallagokból. **Üzleti könyvek gyára.**
Dobozgyártásban készülnek az elismerten legjobb
kereskedelmi, patent, raktári és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **hőnyomdászat** készíti a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabbított
a legkényesebb ízlést is kielégítő díszműveket.
Hőnyomdában elegáns, tisztes kivitelben, a
legolcsóbb árak mellett készíti füzeteket,
könyveket, rólapokat, táblázatokat
lakodalmi és bált meghívókat
és minden fajta hőnyo-
nyomdai munkát.

Mielőtt máshol rendelne, kérjen tőlem árajánlatot!
Hőnyomdászat. — Üzleti könyvek gyára.

Ifjusági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók
ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanhangyak

Tanszerek

Papírosok

Ngomlatványok

SZOLNOK

XX. évfolyam.

2. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

Greczmajer Károly
alelnök-titkár.

Keszthelyi István
elnök.

Szolnok, 1928 február hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR. KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható:

- Iskolai nyomtatványok.**
645. Helyreállítási elszámolás
646. Bütorélszámolás
647. a. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, külf.
647. b. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, belv.
648. I. Kimutatás beirattási díjakról
649. II. Kimutatás egyesadóról, 5%, 3 $\frac{1}{2}$ -os pótdáváltságról
650. III. Kimutatás a készpénz- és terménybeli hozzájárulásról
651. IV. Kivonat a bérszerződésből
652. V. Kimutatás alapítványok (jöveldéről)
653. VI. Kivonat kölcsöntörzsről, tervezetből
654. VII. Kimutatás hitoktatási díjak megállapításához
655. VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához
656. IX. Kimutatás tűzifa mennyiségéről és értékéről
657. Átvételi elismervény anyagokról
658. Napszámjegyzék
- 659/60. Népiskolai helyi tanmenet A), L) belv. B) külf.
661. Könyvtári költségvetés
662. Könyvtári pénztári napló és számadás köve
663. Állami elemi iskolai (kisdodóvodi) anyagszámadási könyv. Köve, 5 évre
663. Áll. elemi isk. (kisdodóvodi) anyagszámadás
665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
666. Iskolai pénztári napló A) minta
667. Közs. isk. számadás
668. Népiskolai költségvetés
669. Isk. alapvagyon-számadás
671/b. Statisztikai kimutatás
672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára
675. Postai feladókönyv
688. Javadalmi jegyzőkönyv tanitók részére
690. Elbocsátó-level
691. Beirattási díj kezelési napló*
803. Iktatókönyv Iktatókönyv, köve, tárgymutatóval ellátva
805. Tárgymutató
824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső ív
824/b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső ív
824/c. Állami elemi iskolai és óvodai számadás köve
829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
830. Népiskolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
844. Tisztiorvosi bizonyítvány
947. Órarend elemi iskolák számára (1 ív = 2 példány)
948. Nyugta tanitói fizetésekről (1 ív = 2 példány)
950. X. Kimutatás I. a. Kimutatás

- Leltári nyomtatványok.**
915. Leltári napló (1. sz. minta)*
916. Szakleltár (2. sz. minta)*
917. Szobaleltár (4. sz. minta)
940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*
941. Selejtezési jegyzék (5. sz. minta)*
942. Árverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)
943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

Nyomtatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

1. m. Tanköteles törzskönyvi lapja
2. m. Kísérőleveli törzskönyvi lap átküldéséhez
3. m. Óvó- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
4. m. Beküldött gyermekek bejelentése
5. m. Végleg elküldött gyermekek bejelentése
6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
7. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (szep. 1-6.)
8. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (aug. 31-ig).
9. m. Jelentés
10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanoncok számban az előző évi szeptember 1. óta bedlított változásokról
11. m. Értesítés tanoncvizsgában lépő tankötelesekről
12. m. Értesítés tanoncvizsgából kilépett tanoncokról
13. m. Egyéni lap
14. m. Értesítés az iskolából kilépő tanköteles gyermekekről
15. m. Kimutatás az október 15-ig beirt tanulókról
16. m. Felhívás a be nem iratkozott gondviselőkhöz
17. m. Kimut. törzskönyvezett tankötelesekről
18. m. Feljelentés beirattás elmulasztásával elkövetett kihágásért
19. m. Felhívás hivatalból való beirattásra
20. m. Értesítés hivatalból való beirattásról
21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez
22. m. Orvosi jelentés és engedély
23. m. Kimutatás igazolatlanul mulasztó gyermekekről
25. m. Feljelentés a negyedszer, vagy ennél több ízben elkövetett kihágásért
26. m. Figyelmeztetés oktatás meghosszabbításra
27. m. Figyelmeztetés magánvizsgálatra jelentkezés tárgyában
28. m. Nyilvántartó-napló kirótt büntetéspénzokről*
29. m. Nyilvántartó-napló kirótt bírság-pénzkeről*
30. m. Felvételi napló*
31. Haladási napló*
32. m. Mulasztási napló
33. m. Anyakönyvi napló
34. m. Bírságpótlás
35. m. Pénznapló büntetéspénzkeről*

Önálló gazdasági és gazdasági ismétlő-iskolák számára.

- A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előirt 1-41. mintájú nyomtatvány
703. Félévi jelentés
33/a. Anyakönyvi napló
A felvételi, mulasztás és haladás céljaira

Kisdodóvodiak számára.

724. Felvételi napló.*
726. Mulasztási napló*
727. Haladási napló puha kötésben
728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére
729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére.*

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

746. Költségvetés
748. Felvételi napló*
749. Tanulmányi napló*
750. Előmeneteli és mulasztási napló*
751. Anyakönyvi törzslap
752. Iparostanoncisi olai bizonyítvány
754. Értesítő (ellenőrző) könyvecske
757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készültek és azok használata kötelező.

A nyomtatványokat előnyösen számítógéppel netto áron számítjuk és postai átvétellel küldjük meg. A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a kiadó vagy belső ívet is pontosan megjelölni.

A megrendeléseket beérkezésük napján késedelem nélkül elintézzük.

A *gal jelölt nyomtatványokhoz külön ív (boríték) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Titkja: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesülete.

Előfizetési árak:
Egysz. évek 4.80 P. — Egysz. szám ára 98 fillér.

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:
KESZTHELYI ISTVÁN
elnök.
GRECZMAIER KÁROLY
alelnök-titkár.

Megjelenik havonként.
Előzetési díjak és reklamációk Csiky Erőd egyesületi pénztárához, a lap szellemi részét megrendelő közönségnek a szerkesztőség Szolnoki Sposztációjához kell címezni. Helyesítését a Magyar Posta nem vállalja.

A tanitók fegyelmi bírósága.

Irta: **dr. Sashegy József** ny. kir. járásbíró.

Ha végig nézünk közéletünk egyes ágain, az első, ami szemünkbe ötlök az, hogy a fegyelmi ügyekben a fegyelmi vádolt felett szaktársai ítélkeznek. Papok felett papok, katonák felett katonák, bírák felett bírák, ügyvédek felett ügyvédek, orvosok felett az orvosi, mérnökök felett a mérnöki kamara tagjai. Magasabb rangban levők, de mégis szakmabeliek. Csak éppen a tanitók fegyelmi ügyeit bírálják el mások: — nem vérbeli tanitók.

Általános szabály, hogy a bírói ítélet akkor helyes és célszerű, ha megnyugtató. A bírói ítélet pedig akkor megnyugtató, ha a sérelmet reperálja, a jövőre nézve preventív hatása van; a felek lelkében pedig visszahatása nincs; — a felek az ítélet igazmondásaiban megnyugodnak. Hogy pedig a bírói ítélet megnyugvást keltő lehessen, nem kell ahhoz kevesebb, mint az, hogy az ítélkező bíró vértessége legyen az elfogulatlanság, a pártatlanság s a függetlenség attributumával és a mellett a bírói ítélet alapjául szolgáló eset objektív és szakszerű elbírálására képes legyen.

Nézzük, kik ítélkeznek ma a tanító fegyelmi ügyekben és a fegyelmi bíróság tagjai bírnak-e a most említett kellekkel. A felekezeti tanitók fegyelmi ügyében egyházi fegyelmi bíróság ítélkezik, mivel a tanitót egyházi tisztviselőnek tartják. A protestáns egyházak széles autonómiával bírnak, ahol a fegyelmi bíráskodás mind a három fokozatában autonóm fegyelmi bíróságok ítélkeznek a tanitók fegyelmi ügyekben. Választott bírák, akik felerészben a papok, felerészben pedig a világiak közül választottak. A rom. kath. felekezeti tanitók fe-

gyelmi ügyeit az illetékes egyházi bíróság bírálja el.

A felekezeti tanitók fegyelmi bíróságának tagjai, — legalább az alsó fokozatokban — független bírák, akiket tehát a függőség blincsei nem korlátoznak igazmondásukban. Baj azonban az, hogy ezek fegyelmi ügyekben az utolsó szó a közoktatásügyi minisztert illeti, ő a legfelsőbb fórum, akinek ítélete aztán már jogorvoslattal meg nem támadható s így jogerős. Alább majd rátérök arra, mit jelent ez.

Sokkal kedvezőtlenebb fegyelmi tekintetben az állami és községi tanító helyzete. Az állami és községi tanító fegyelmi ügyekben a városi vagy vármegyei törvényhatóság közigazgatási bizottságának fegyelmi választmánya dönt, másodfokon ezeknél is a közoktatási miniszter. A fegyelmi választmány választott tagjai független bírák ugyan; de a választmány kebelében többségben vannak a kinevezett tagok s így a fegyelmi választmányt a függetlenség attributumával vértessétek tekinteni nem lehet.

A tanitók fegyelmi bíráskodása — működ-jék a vádlott tanító bármely jellegű iskolánál — három hiányban szenved. Az első az, hogy végső fokon a miniszter dönt, a második az, hogy kebelükből a tanitók delegálja számúze van s a harmadik az, hogy tagjai laikusok is lehetnek. Vegyük ezeket sorjában bírálat alá.

A legsúlyosabb hibája a tanitók fegyelmi bíráskodásának mindenesetre az, hogy végső fokon a miniszter dönt. Az ő kezében van tehát a pallos, melylyel lesujthat a tanító existenciájára. Eltekintve attól, hogy a miniszter is lehet laikus, ez a rendszer felette agályos, mert a miniszter, mint politikai faktor, vétőjogát pártpolitikai célokra is kihasználhatja. Nem mondom, kihasználja, azt sem, hogy kihasználta; de adva van a lehetősége annak, hogy politikailag elfogult miniszter az ellentétes politikai hitvalláson levő

l szemben azt a vétőjogát kihasználhatja, tehát csupán azért, hogy az ellenzéki érzelmi tanítót elnémitse, megfélemlítse esetleg existenciáját alátámasztja is tegye. Már pedig a fegyelmi ítélet alapja csakis az abszolút anyagi igazság s nem a pártérdek lehet.

Különösen kiténik ennek abszurditása az állami tanítók fegyelmi ügyeinél. Ha végignéznünk a közélet egyes ágain, azt is láthatjuk, hogy a köztisztviselő fegyelmi ügyeiben soha sem ítélkezik az, aki a köztisztviselőt kinevezte, alkalmazta. A katonatiszteket, a bírakat, a magasabbrangú papokat az államfő nevezi ki, az orvosokat, ügyvédeket, mérnököket sem a miniszter alkalmazza; még a kisebbrangú papokat se. De a felsoroltak fegyelmi ügyeiben nincs is vétőjoga a miniszternek. Jogi abszurditás lenne az. Csak éppen az állami tanítók fegyelmi ügyeiben ítélkezik az, aki őket kinevezi: a miniszter.

Súlyos hibája a tanítók fegyelmi bíráskodásának az is, hogy abban laikusok is ítélkezhetnek. A vármegyei közigazgatási bizottság fegyelmi választmányában választás folytán helyet foglalhatnak egyszerű földművesek, iparosok, kereskedők, tehát a fegyelmi jogban analfabéták is. Nem mondom, hogy helyet foglalnak, de nincs kizárva ennek lehetősége s bizony egy kis szervezkedés és széleskörű választójog mellett ez nagyon is könnyen megtörténhet. A jogi intelligencia hiánya pedig könnyen befolyásolhatóvá teheti a fegyelmi ítélekező bírói lelkét. Az ilyen laikus bírák tájékozatlanságukban kénytelenek a jogi intelligenciával bírókhoz alkalmazkodni s ha ezek történetesen a kormányzattól függő emberek, a laikus bírák is elveszítik függetlenségüket, ami az ítélet megnyugvást keltő mílvoltat veszélyeztetheti. Az ilyen laikus bírák szándékkal se bírnak, már pedig a tanító fegyelmi ügye igen sok esetben az iskolai élet ismeretét és főleg pedagógiai szaktudást is igényel.

Végül nagy hibája a tanítók fegyelmi bíráskodásának az, hogy abból a vádolt tanító szakértői számúve vannak. Pedig hát hiszen azt, hogy a tanító hivatásának magaslátán áll-e; hogy működése a szabályoknak s a kívánalmaknak megfelelő-e; hogy cselekménye, magatartása a fennálló jogszabályokat sérti-e, az iskola, a közoktatásügy s a tanító kar jó hírnevét veszélyezteti-e s hogy munkája didaktikus-e, talán mégis csak inkább egy másik tanító, a vérbeli szakember van hivatva első-sorban elbírálni. Meggyőződésem szerint tanító

felett szakértői meghallgatása nélkül ítélkezni igazságosan alig lehet.

Eppen ezért ezt a kérdést legméltányosabban, legigazságosabban, legélcserűbben csakis a tanítói kamara felállításával lehet megoldani. A tankerület tanítószáma képezze a tanítói kamarát, melynek kebeléből alakítsanak, a tanítók autonóm fegyelmi bírósága s ez bírálja el a feljelentett fegyelmi eseteket. Én ezt a fegyelmi bíróságot esküdtszék mintájára szervezném.

Igy: A tanítói kamara elnökét a kamara tagjai saját kebelükből három évre választanák. Az elnök minden év december havában a tanítói kamara egy tagja, a vármegyei vagy városi törvényhatóság egy kiküldöttje és a kir. tanfelügyelőség megbízottja jelenlétében a tanítói kamara névjegyzékéből — az egyes tagok nevének urnába helyezése útján — a következő évre kisorsol 36 rendes és 12 pótagot, akik a következő év fegyelmi bíráskodásához lesznek behívandók. Pótagok csakis akkor hívandók be, ha a rendes tagok sorában üresedés van. A fegyelmi bíráskodásnál a vádat a kir. tanfelügyelő vagy helyettese viszi, a vádolt tanító védőt is vihet magával, aki tanító is lehet. A fegyelmi bíráskodást a mai rendszer szerint a közigazgatási bizottság készíti elő, az helyezi a tanítót vád alá, felfüggesztheti stb. A tanítói kamara fegyelmi bírósága csakis a fegyelmi tárgyalást folytatja le és ítéletet hoz, amely felelbezheterlen. A fegyelmi tárgyaláson az elnök megállapítja, hogy a 36 fegyelmi tag megjelent, ha hiány van, a pótagokkal pótolja. Az így megjelent 36 fegyelmi tag nevét az elnök urnába teszi, ebből 12-öt elvethet a vádló, 12-öt a vádlott vagy védője, a megjelent 12 tag ítélkezik a fegyelmi eset felett.

Az ily alapon szervezett fegyelmi bíróság ítélete megnyugtató, hiszen szakemberek, a vádolt tanító vérei hozták. Marasztaló ítélet meg pláne nagy sulyal bírna, hiszen a kartársak törtek pálcát kartársuk felett. A tanítói kart a kari becsület feltésére sarkalná, emelné a tanítói önértzetet; de egyuttal gátat vetne minden bosszu, gyűlölet, animozitás érvényesülésének, amely eddig a tanítótársadalomban ugyancsak tobzódott.

Jön a tanügyi kongresszus. A sok-sok félc probléma közé jó lenne ezt is felvenni. Nem új téma, de megvalósítva ma sincs. Már pedig a tanítói törekvések petraktálására minden kedvező alkalmat fel kell használni.

Az egyke, mint egyetlen.

Írta: *Nomhányi Sándor.*

Hosszu hónapok óta a társadalmi kérdések asztalán szerepel az egyke kérdése. Nálunk a járságban nincs ugyan panaszunk vele, de az ormányságról hirre kelt ez az epidemia és félt, hogy a nagy hirharang révén hozzánk is átszaj. Mert az erkölcstelen divat rosszabb epidemia a koleránál, mely csak a bakteriumok érintésében ragad az emberre; az erkölcsi nyavalya azonban szélcsendben is utra kel és mire észre vesszük, hogy van, mint fában a szűt, már ki van furva az emberi lelkiismeret keményfája és a népszaporodás reménye gyöngye hajszálon függ.

A népnevelésnek is tengeri kigyója az egyke kérdése a néperkölcnek ez a súlyozott gödörje, melyet néha az egészségek érdekében, néha gazdasági szempontokkal, vagy népjóléti és más hangzatos védőkifogásokkal szoktak takarni, valójában azonban zöld pázsittal gondosan földött farkasverem, melyben egy egész nemzetnek is beleveszhet faji öntudata. Példa erre a római birodalom elveszése, mely kicsapongó orgiáiban itta ki a fajfentartás öngyilkos méregpoharát. Ujabbban a francia nemzetre vicsoargatja fogát a fajkiveszés veszedelme, mert tudós statisztikusok kiszámították, hogy — nem tudom hány száz és egynéhány év múlva — nem marad francia a világon.

Csodálatos, hogy az emberi társadalomnak ez a rákfenéje, épp a magasabb kulturájú népeket támadja meg, valószínűleg abból az okoskodásból indulván ki, hogy egy nép erejét a minősége és nem a mennyisége teszi ki, aminek okából a családnak gazdasági, egészségi, erkölcsi, szellemi érdeke is, hogy utód nevelési energiáját ne aprózza föl, hanem koncentrálja egy utód nevelésében.

Sajnos ez a világtársadalmi nyavalya a magyar nemzet lelkét is kikezde. És még sajnósbab, a fajmagyar Dunántul, Somogy megye, az Ormányság, helyenkint az Alföld népszichéjét is, melynek aztán a háború üdülő szaka, a mai gazdasági letörés szomorú ideje is kedvez. Az elszegényedés, a megélhetési ezernyi gond, az a sürgődés, amelybe önként belefelecszik a magyar faji öntudat. Mert terjed ám az a téves fölvetés, hogy az a bizonyos egyke, mint egyetlen, egészségben, gazdasági viszonyaiban, nevelési körülményeiben is gyériteni fogja magában azt a faji erőt, melyek

többszülötben kellene kamatoznia a család számára, a társadalomnak és a hazának.

Ezt a kérdést tehát a haza szempontjából a politikusnak, a társadalom szempontjából a szociológusnak vagy erkölcsfilozofusnak a család szempontjából a népnevelőnek is bonckés alá kell vennie, hogy belső, testi és lelki szerkezetében is föltárja alacsonyabb rendűségét az egykének a többeszlülötte fölött.

Minket népnevelőket, abból a szempontból érint a kérdés, mert közvetlenül érintkezünk a néppel. És amiként a pap a szószékről boncolja a kérdés erkölcsi vonatkozásait, nekünk a katedráról és a családi szentély küszöbéről kell fölvilágosítanunk a családot arról, hogy a János egykéje nem lesz különb legény, mint az András ötödik vagy hatodikja. Mert hát ez valójában ugys van. Tévedés azt hinni, hogy a János egyetlen jobban kerül el a difteritist, mint az András sokja, akik közül tán a harmadik vagy hatodik megkapta, vagy mind a kettő is. És mégis tán Andrásnak mint a két vagy hat beteget is meggyógyult a veszedelemből, míg a János egykéje, talán belepusztult. Miért az a csapás? ... Nem, óh nem akarom azzal vádolni Jánost, hogy egyetlenét nem ápolta jobban, mint András az ő két-három betegét... bizonyára jobban ápolta, hiszen a benne fölhamozott ápolási energiát nem aprózta föl, mind az egyetlenre fordította! És mégis elpusztult?

Avagy a János egyetlenét miért érte a szörnyű háborúban az első golyó? És miért jött még az Andrásnak mind a hat fia sértetlenül, vitézségi éremmel dekorálva? Pedig gézengúz is volt köztük. Avagy tán éppen azért jött vissza?

Ennek megokolásában van az egykével, mint egyetlennek pedagógiai vonatkozása és azért kell evvel foglalkoznia a jársági tanító-ságnak csak ugy, mint a dunántulnak, a városinak épp ugy, mint a falusi tanítóknak.

Ha visszagondolok hosszú tanítói pályámra, ezernyi ezer növendékem között biz sok egyetlenke is akad, de ezek között egyetlen egyszem volt, akivel valaminemű bajunk nem akad volna. Ha egyéb nem, szülőinek örökösön féltő gondjával, hogy az ő egyetlenük nem lesz kiváló a többi közül tanulásban, szépségben, erőben, egészségben, szellemben erkölcsben. És mindig magam előtt látom a melegházi növényt, melyre csak üvegen át szabad sütnie a napnak; látom a mimózát, mely a legkisebb fuvalomra is lekonnyul, látom a melegházi termést, mely drágán kelendő, mégsem tápláló, csak a kirakatban

bámulják, de a társadalmi szeretet nagy piacán nem kellett magát.

A szülőnek az a féltő gondja az ő imádott egyetlenét nemcsak a világra segíti, hanem végigkíséri egész élete folyamán és a szegénykének a szabad fejlődés rabláncát kell viselni egész életöltön át. És ha jó későn a sors le is veszi róla, az egyéni fejlődés szabadságának üdvével nem tud élni, vagy csak nagy ügyvelbajjal bugdácsol az élet göröngyén át.

A nevelés sikerének princípiuma, hogy az egyént minél előbb tegyük képessé, hogy az élet küzdő porondján a maga lábával álljon meg. Nagyon későn tanult meg járni az, icipici korában nem verte gubra a fejét a padlóban. A nyilvános iskoláztatás előnye épp abban van, a magánoktatás íslött, hogy a gyermeket hamarabb teszi létezésé az életkörülmények megalkuvására: többet lát, többet tapasztal, összehasonlít, viszonyít, mérlegel, bírálhatja a maga egyéniségének igényeit, elveszi a siker örömét, szembené a mellőzés veszélyeivel, neki dül korának, megfeszíti testi és szellemi izmait, edzi, gyakorolja magát az életboldogulás esélyeire. Mindez a magánoktatásban majdnem teljesen hiányzik. Az mit a magyarázatból nyújtunk, az akkor is csak elmélet, ha egyoldaluan példáiadó szemléletet nyújtana, mert a gyermek idegenergiaját főlemészti anélkül, hogy a gyakorlati élet örömeit ellenértékül nyújtotta volna. Meglehet állapítani, hogy 1 órai magánoktatás intenzitásában nagyobb idegenergia emészt föl a gyermekben, mint 3-4 órai iskolai oktatás, mégis az eltulajdonított életrevalóság kvantumuma e mögött marad. Miért van ez?

Nagyon fontos ezt tudnunk, mert az egykének, mint egyetlennek életkörülményei majdnem minden esetben ahhoz fűződnek. Gondoljuk csak meg, hogy az egyetlennek szülői minő különleges igényekkel lépnek a tanító elé; az egykének kevesebb lecke kell, nehogy befájduljon szegénykének a feje; a másiknak több leckét tessék adni, mert nagyon okos és tul kell licitalnia a többit; ennek megvalogatott padszomszédság kell, amannak az ablak közelsége árt meg, vagy nagyon jót tesz neki a kályhának közelebbi melege; jaj bebugyolálni a nyakát, ha kimenne ugy, csak a kulcslyuk lég-huzama ne érje; óvni a meglőkéstől, mert nagyon érzékeny; vigyázni, hogy bal lábbal ne lépjen ki, ha a szülő a jobb lábra gondol; ma a hittan lecke nem ment a fejébe a kicsikének, holnap az elfelejtett számtani leckeért eszengenek kegyelemért . . . tanítók, ugy-e ismerjük mi

ezeket a kedves nebulókat, akiket együtt kell startra állítania Napközi Péterkével és a szülőtlenn Marcsával, akik a maguk emberségével kerülnek be egy orrhosszal a bírói páholy előtt . . . És a letört favorit a tanítóban szítja a totalizórt.

Eltéktelve az iskola vonatkozásaitól, nem láttak még olyan egyéneket az életben, akik a tudományok labirintjében mesés biztonságban tudtak eligazodni, de a való élet gyakorlatában egy poharat sem tudtak kiöblíteni az összetörés veszélye nélkül, ha az anyai segítés mankója nem állt mögöttük? Mi lesz ezekkel, ha a szülői segítés mankója a természet rendje szerint eltörik? Letörnek ők is. Oh a letörtek nagy kontingense: az egyetlenek. Akik a magukra-hagyás felnött korában a fiatal fa hajlékonyságával már nem tudtak hozzásimulni az élet igényeihez. Nem találják meg önállóságukat. — Nem tudnak belekapaszkodni az élet ringó sajkájának evezőlapátjába és buslakodva, elkese-redve, lázongva vannak sorsukra bizva. mély tehetetlenségökben még a züllés örvényébe is süllyeszti őket. Sajnálatra méltó lények ők, akiket a szülői önfeláldozó szeretet emléke sem pótol az élet önállóságáért, melytől őket megfeszították.

Nagy feladatunk felvilágosítani a népet, hogy az egyke, mint az egyetlen gyermekek nevelési rendszere csak a szülők önző céljait szolgálja. Az Isten ugyanis nemcsak önmagunknak adja a gyermeket. A szülő, az iskola feladata csak helyesen irányítani a társadalomba vezető utat, melyen az egyének haladnak. A gyermeket tehát nem a család számára, hanem a társadalomba kell belenevelni, melynek az egyén egyede. Az iskolának feladata ugy differenciálni az egyéneket, hogy a társadalomban mindenkinek a maga megfelelő szerepe jusson. A gyermeket, a szülőnek megalkuvást nem ismerő akaratának igájába hajtani annyit tesz, mint megfeszíteni őt az egyéni érvényesülés társadalmi lehetőségeitől, az az tágabb értelemben: megfeszíteni az embert az élet örömeitől.

Lehet, hogy a kép nem oly sötét, mint amilyennek én most általában festem. Tagadhatatlan, hogy az egyetlenekre fordított nevelői gond, a szülői szeretet hatványozott meleg napsugara, mely edesebb gyümölcsöt is érlel. De ez csak kisebb százalékos arányban áll meg. Nagyobb százalékában a szülői szeretet perzselő heve éretlenségben éri a gyümölcsöt és elfonnyad, mielőtt a társadalmi érvényesülés piacára kerülne. A szülői engedékenység, elnézés, kimelés, féltés . . . hány kis zsarnokot nevel bele az

életbe, mely néha megadást és megalázást is követel az embertől. A szülői elnézés annyi apró-cseprő hibákkal engedi utnak csemetéjét, aki önhittségével, erőszakosságával nem tud szimpátiát kiváltani embertársaitól a társadalomban. A folytonos féltés, kimelés, dédelgetés, mily puhányokat nevel a társadalomba, mely gerincetek háttára kapaszkodik és testben erőseket, lélekben jellemeseket keres.

A szülői akarat gyámolító oktroja az egyetlenben lehet, hogy jól táplált erősöket nevel, talán a szülői jóakarathat jellemeseket is. Annyi azonban bizonyos, hogy a társadalom kiválóságait az önzetlen, áldozatkész, igazán művelt jellemeket az élet megpróbáltatása edzette arra és nem a szülői egyetlen gond, az egykének kiválasztottsága, mint a szülői szeretet önző célja. Mert ez az élet szabálya. A szabálynak lehetnek kivételei, de a kivételekből nem szabad szabályokat csinálni.

Nekünk tanítóknak tehát a kérdésbe a népnevelői feladatunk a felnöttek oktatásának bármily formájában (iskolán kívüli népművelés, szülői értekezlet, ismeretterjesztő előadások stb.) megértetni a néppel, hogy téves az a föltevés, mintha a társadalom kiválóságai az egyetlenekből váltatnak ki. Az egyetlenek értéke, ha általában nem is silányabb, de semmiesetre sem jobbminőségű egyéneket nem ad a többszülötték átlagánál. Amit amazok a nevelés és gazdasági kedvezőbb körülmények kedvezőbb helyzetében érkeles tekintetében nyerne, azt elvesztik az élet gyakorlatiasságában. És viszont. Ha pedig megállapítjuk azt az igazságot, hogy egy centigrammnyi élettapasztalat többet ér, egy kilogramm elméletnél, elvetettük a súlykot az egyetlenek nevelési rendszerére.

A magyar nemzet a háború szomorú végzetében súlyában veszített. A súly emelésének feltételei azonban nem a faji erők minőségében van, hanem azok mennyiségében. Az egyetlenek nevelésének gazdasági körülményei csak a súly minőségének kedvezhetnének valamicskét, a súly nyomattéka azonban a faji erők mennyiségében van. Azért kell a faji erők mennyiségének minőségében is gyarapodni, hogy a nemzetek mérlegén a magyarság is egyensúlyba billenjen.

Azért kell a sokgyermekes családok életstandardját emelni családi pótlékkal, adókedvezményrel, biztosítási segélyekkel, tanulmányi ösztöndíjakkal, majd árvaházakkal, menhelyekkel, lakhelykedvezéssel, a kiváló családfőntartókat jutalmazással, az anyákat és csecsemőket védelmi

intézményekkel stb., hogy a szegények, a szülőtlenn, elhagyott gyermekek az élet forgatagába kerülve, megtalálják a boldogulásnak azokat a kedvező feltételeit, melyek az egykének, mint egyetlennek önként is az ölébe hullanak. Ha kell, azok külön megadóztatásával, ha kell azok vagyoni megosztásával; de ki kell egyenlítani a sorsnak szaporodási esélyeit, hogy a súlyát veszített magyar nemzet faji minőségében és mennyiségében is szaporodhassék.

Ennek a kérdésnek megoldási mikéntje a szociológia feladata, de vegye ki részét belőle a népnevelő is és ne nyújtson segédkezt az egykének, mint egyetlennek dédelgetésében, mely a francia nemzet sorsára vezet.

A film az iskola szolgálatában.

A korrall és igényekkel lépéstartó modern államok felismerve a mozi fontosságát, már évekkel ezelőtt beállították a filmet, mint szemléltető eszközt az iskolába, mely nélkül ma már intenzív szemléltető oktatás nehezen képzelhető el.

Nálunk Magyarországon is nagynevű közoktatásügyi miniszterünk, felismerve a film nagyfontosságú nevelő és oktató hatását, energikus és következetesen kitartó fellépésével leküzdötte a minden oldalról előtörő nehézségeket, keresztül vitte, hogy ma már az elemi iskolai tanulók is — habár hezagosan, a kerek egészből kikapkodva — mégis látnak egy-egy oktató vagy tanulságos filmet tantervünk anyagából szemük előtt leperegni.

A jelenlegi filmoktató előadások azonban ma még igen kezdetleges stádiumban vannak s nem szolgálják, de nem is szolgálhatják a tanulók, illetve a tanítás igazi érdekeit. A filmoktató előadások látogatását célzó intézkedések csak akkor fog megfelelni intencióknak, ha minden iskolát vetítógéppel szerelnek fel, hogy azt az oktatók bármikor a tanítási és helyi viszonyoknak megfelelő idő és sorrendben használhassák. Ennek azonban előfeltétele elsősorban az egyes osztályok tananyagának filmre való tervszerű feldolgozása, a tantervnek illetve tananyagbeosztásnak a filmmel való szoros kapcsolata, az egységes tankönyveknek az egész vonalon való bevezetése (filmkölcsonzés szempontjából fontos) mert igazán eredményes oktatás csak úgy és akkor képzelhető el, ha egyik a másiknak szerves kiegészítője. Sokszor tapasztaljuk, milyen kapkodást idéz elő, illetve előz meg

egy-egy ilyen oktató s a tananyagba vágó film bemutatása. Az előadás tárgya rendszeresen a legutolsó percben válik közismertté s ha azt akarjuk, hogy az előadásnak oktató s nevelő értéke legyen, sietve rángatjuk elő a tananyagbeosztás valamely rovatából a kérdéses tárgyat, előkészítjük annak anyagát s úgy megyünk az előadásra; ha ezt nem cselekszük meg — az előadás pedagógiai értékkel nem fog bírni.

Fontos és elengedhetetlenül szükséges ezen előadások látogatásának ingyenessé tétele, mert enélkül a filmoktatás, illetve filmlátogatás egysege az elemi iskolákban nem vihető keresztül.

Gondoskodni kell továbbá alkalmas teremről, ami szintén nem ütközik leküzdhetetlen akadályokba. Az építendő új iskolaépületeknél — úgy mint külföldön — egy nagy terem építendő, melyet kézimunka, torna tanítására iskolai ünnepek, vagy iskolán kívüli népművelői előadások megtartására is fellehetne használni. A már meglévő épületeknél pedig a két tanterem választó falát kivéve, helyébe erős kettős deszkafalat kell helyezni, amelyet szükségletszerint lehetne használni.

Hátra volna még a vetítőkészülék elhelyezése. Jól tudjuk, hogy a filmmel való bánásmód körültekintő elbánást igényel, mivel az könnyen gyúlékony anyagánál fogva, a legnagyobb veszélyt rejt magában. Éppen ezért a pedagógiai filmgyár már hosszabb idő óta minden lehető elkövet, hogy a követelményeknek megfelelő gépeket és filmanyagot bocsásson a köz rendelkezésére. Nemrégiben kísérletezett is a fővárosban egy u. n. tűzmentes filmvetítő készülékkel, de a tűzoltóságnak, mint tűzrendészeti hatóságnak véleménye szerint, mivel éghetetlen film s tűzmentes vetítógép nincs, annak szabad tanteremben való egyszerű felállítását — az esetleg előfordulható veszélyre való tekintettel — nem engedélyezte. Elrendelte, hogy a vetítő készülék a szabad termekben csak külön vaskamrában elhelyezve használható, vagy a folyósóról a tanterembe nyitott kis ablakon át vetíthető.

Ismerve azt a nagy bürokratizmust, mélyen nálunk minden egészséges és hasznos ideát kezelnek, tudjuk, hogy ezek megvalósulása jó ideig a jövő század regényei közé fog tartozni. De legalább addig is, átmenetileg rendelettel kellene intézkedni, hogy a film tárgyat a tananyaggal szorosabb nekszusba hozzák s a filmoktató előadások egész évi anyagával minden iskola már a tanév elején tudomással bírjon, hogy annak anyagát minden osztály a kellő időben előkészíthesse, illetve feldolgozhassa.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesület Elnökségétől.

3/1928. szám.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Általános Tanítóegyesület választmánya *f. évi február hó 23-án (csütörtökön) d. e. 9 órakor Szolnokon, a Tiszaparti áll. el. iskolában* rendes választmányi ülést tart, melyre a választmány tagjait és a tisztikart kartársi szeretettel meghívjuk.

TÁRGY:

1. A tavaszi járásköri gyűlések helyének és idejének megállapítása.
2. A f. évi közgyűlés helyének és idejének megállapítása.
3. A Tanítói Internátus ügye.
4. Folyó ügyek. A fontos folyó ügyekre való tekintettel, kérjük a választm. tagok pontos megjelenését.
5. Indítványok.

Szolnok, 1928. évi január hó 30-án.

Keszthelyi István s. k. Grezcmajer Károly s. k.
vm. egyesületi elnök. alelnök-titkár.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
8894—1927. sz.

A vármegye valamennyi elemi és polgári iskola
Tek. Igazgatóságának.

Az Országos Állatvédő Egyesület (Bpest, IX. Ernő-utca 11—13. sz.) az 1928. évre is gyermek naptárt adott ki, mely nagy mértékben szolgálja az állatvédelem ügyét. Igen értékes közlemények vannak benne a naptári részen kívül. A kiadó hajlandó mutatvány példányt küldeni. A naptár ára dbonkint 24 f., portómentesen küldi megrendelésre és minden 10 példány után egy ingyen példányt is küld a kiadó. A naptárt figyelmebe ajánlom azzal, hogy a tanulók között való elterjesztésében munkáljon közre.

Szolnok, 1928. dec. 24.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Iskolán kívüli Népművelés.

Kinevezés. Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur vármegyénk Iskolán kívüli Népművelési Bizottságának tagjaként Wollek Géza szolnoki főgimn. igazgatót, dr. Soós József kisújszállási főgimn. igazgatót, Aczél József jászárokszállási plebánost, dr. Kónya Sándor karcagi főgimn. tanárt és Minay Lajos turkevei polg. isk. igazgatót az 1928. január hó 1-től 1930. december hó 30-ig szóló időszakra kinevezett munkásságuk elismeréseképpen kinevezte.

Szám 33—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszter 96011. 1927. VII-a. 6. o. számú rendelete szerint Népművelési Bizottságunk újraszervezésére a múlt évben 1500 sz. népművelési társulatot létesített és bocsátott közhasználatra.

E könyvtárakat az egyes törvényhatóságok között arányosan szétosztva a múlt évben küldötte meg a községeknek.

E könyvtárak könyvanyaga oly nagy pénzületi értéket képvisel, hogy e könyvanyag lehetővé tétele érdekében a könyvtárak könyvtáraként kell tekinteni. E községeket (egyesületeket) az adományozott könyvtár könyveinek bekötésére felhívja.

A könyvek bekötését illetően a következőket kell szem előtt tartani.

1. A könyvadományban részesült község (egyesület, intézmény stb.) a könyvtár könyveinek bekötéséről lehetőleg még a használatba vétel előtt, de legkésőbb július hó 1-ig gondoskodjék.

2. A műkedvelői előadások, táncmulatságok jövedelme eladásban a könyvek bekötésére szolgálhat, illetőleg célszerűnek látszik ily műkedvelői előadásokat a könyvtár könyveinek bekötésére rendezni.

3. A könyvtár könyveit férvászonba (a könyv sarka vászonkötés) kell bekötetni.

4. Tartózkodni kell attól, hogy a könyvtár valamennyi könyvét egyforma kötésbe kössék. Ez unalmas és sárosan hat. Legjobb az egyfajta műveket lehet egyszínű kötésbe kötetni (pl. verses műveket egyik színbe, a színműveket másik színbe, a regényeket és novellákat harmadik színbe stb.).

5. A könyvtár könyveit lehetőleg helybeli könyvkötővel kell bekötetni. Ahol hivatalos könyvkötő nincs, ott cserkészek, leventék stb. helyi alakulatának is kiadható kötésre a könyvtár, de csakis abban az esetben, ha a könyvek bekötése megfelelő szakértő felügyelete mellett történik.

Felkérem temetkezési egyletünk tagjait, hogy megboldogult kartársunk Magyar Gyula szolnoki áll. isk. igazgató és főszerkesztő elhalálása folytán előállott 1 P. 20 fill. temetkezési illetéket hozzám mielőbb beküldeni szívesek legyenek.

Ugyancsak ezuton kérem fel a már külön lev. lapon is többször figyelmeztetett, de válasz nélkül hagyott hátralékos kartársaimat, hogy hátralékaikat mielőbb rendezzék, mert eltekintve a nem fizetésből származó esetleges károsodástól — a hátralékok és a bizonytalanság miatt az egyesület nem bírva reálisan kalkulálni — annak munkáját is ezáltal megbénítják.

Azon kartársak pedig, kik fizetési kötelezettségeiknek nem tudnak, vagy nem akarnak eleget tenni, jelentsek be hozzám kilépésüket, hogy őket a tagok sorából törölhessem. Tisztelettel: **Pénztáros.**

Kinevezés A Vall. és Közokt. Miniszter ur Tóth László okl. tanítót a Jászberény—szelvi uti rk. iskolához kinevezte. A Vallás és Közoktatásügyi kir. Miniszter ur 1928. év január 1-vel Barna Sándor alattányi, Jusztin Mihály jászfényzarui rk., Bodor Lajos kisújszállási és Baloghné Török Maria kunmadarasi ref. tanítókat, illetve tanítónót a VII. f. o. 3. fokozatba léptette elő.

Helyettesül alkalmazta vitéz Sztharmay Lajosné, Neugebauer Katalin okl. tanítókat a szolnoki újvárosi áll. Mezey István okl. tanítónót kunszentmártoni áll., Kovács Nándor okl. tanítót a szelevényi—Istvánházi tanyai áll., Körös Károly szentes—mucsaháti h. tanítót a mezőtúr—peresi tanyai áll. iskoláknál, Karajos Gyula okl. tanítót pedig az új, egyelőre bérhelyiségben megnyitott Törökzentmiklós községhez tartozó Pusztatényő állomás melletti ujházhelytelepi áll. iskolánál alkalmazta.

Állásukról lemondtak: Hoffer Gizella Besenyszög—Tenke pusztai községi és Tóth Katalin besenyszögi—alsószászbereki közs. tanítónót ezen állásukról lemondottak, mert az előbbi a besenyszögi belt. rk., az utóbbi pedig a nógrádbereki rk. iskolához választott meg tanítónőnek.

Áthelyezés. Mészáros Gyula Mezőtúr—perestanyai áll. isk. tanítót a Szentcsaba—nagykirályszági áll. iskolához áthelyezte.

6. Amennyiben a könyvtár bekötöttese az 1928. év június havának végéig nem történt meg, Bizottságunk előterjesztést tartozik tenni V. K. Miniszter urhoz arra nézve, hogy a könyvtár elvételésként és oly községeknek (egyesületnek, intézménynek) adassék, mely a könyvtárat még használatba vétele előtt bekötötti.

V. K. Miniszter ur felhívta Bizottságunkat, hogy a rendelethez tartalmát haladéktalanul közöljük az érdekelte községekkel (egyesületekkel, intézményekkel stb.) s egyben hívjuk fel a könyvtárak bekötöttesére azzal, hogy az adományozott könyvtár bekötését 1928. évi június hó 15-ig közöljék Bizottságunkkal.

A népkönyvtárak egyéb ügyeire nézve külön körrendeletében fog V. K. Miniszter ur intézkedni. Szolnok, 1928. évi január hó 19-én.

Bihary István s. k. vezér Szathmáry István s. k.
üggy. elnök, várm. népművelési titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 145 | 1928.

Valamennyi helyi Népműv. Bizottságnak.

Vallás és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur 3058 | 1928 VIII. a. ü. o. számú rendelete szerint gondoskodni kíván arról, hogy az újonnan létesített népkönyvtárakat (községi könyvtárakat) ne csak a községek, intézmények, egyesületek, stb. gyarapítsák, hanem amennyire az állami költségvetés lehetővé teszi, azok gyarapításáról, okszerű és céltudatos fejlesztéséről, de egyben ellenőrzésükről is maga is intézkedhessék. Ezért illetőleg, hogy ebből a célból a könyvtárakkal szükség szerint közvetlen érintkezést is vehessen fel, ismernie kell a könyvtárak mai tényleges elhelyezését, melyet azok a leszállítás után nyertek.

Felhívjuk Tek. Cimet, hogy a hatásköre területén kiosztott könyvtárak mai tényleges elhelyezését állapítsa meg és feleletét alábbi kérdőpontok szerint 8 nap alatt Bizottságunkhoz tegye meg.

1. Vármegyé. 2. Járás. 3. község, tanya. 4. utolsó posta. 5. Hol, milyen helyiségben (kulturházban, községházban, iskolában, stb.) van a könyvtár elhelyezve. 6. A könyvtár kezelőjének neve és állása. 7. Az a pontos cím, amelyen a könyvtárral érintkezni lehet.

Ezen kimutatásból 1 példányt tartson vissza nyilvántartás céljaira, 2 példányt pedig terjesszen ide fel 1928 február hó 29-ig.

Egyidejűleg a jövőre nézve arra is felhívott a Vallás és Közoktatásügyi Miniszter ur, hogy éppen a könyvtárakkal való érintkezés fentartatása érdekében figyelemztessük a könyvtárkezelőket, hogy minden változás, amely a könyv-

tár elhelyezésében, tehát a postai címzésben előfordul. Bizottságunknak negyedévenként haladéktalanul bejelentendő. Bizottságunk e változásokat nyilvántartásában átvezeti és naptári negyedévenként, tehát március, június, szeptember, december 1-én az itteni nyilvántartás korrigálása végett V. K. Miniszter urhoz bejelenteni. Némleges jelentés is teendő.

Amennyiben a jelentések elmaradnának, vagy helytelenek lennének, V. K. Miniszter ur a mulasztás okát meg fogja állapítani és a mulasztóval szemben az anyagi felelősséget is érvényesíteni fogja.

Szolnok, 1928 január hó 19.
Bihary István s. k. vezér Szathmáry Lajos s. k.
üggy. elnök, vm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő

Szám 211/1928.

Valamennyi helyi népműv. Bizottság Tek. Elnökségének.

VKM. Ur 84176/927. sz. VIII. a. ü. o. rendeletére fölvetődött eset kapcsán mihez tartás végett közöljük a Bizottsággal, hogy a népművelési ismeretterjesztő tanfolyamok (elemi általános ismeretterjesztő népiskolai tanfolyamok) végén kiadni szokott látogatási bizonyítványokon (index) kerülni kell mindennemű iskolászerű osztályozást. A látogatási bizonyítvány csak annak igazolására szorítkozzék, hogy az illető a szóban forgó népművelési tanfolyamot rendszeresen látogatta. A különben szorgalmas hallgatóknál föl lehet azt is tüntetni, hogy rendszeresen és szorgalmasan látogatta a tanfolyamot.

Látogatási bizonyítvány nem adható ki olyanok részére, akik a tanfolyamokról sűrűn elmaradoztak vagy a tanfolyam rendezése előtt a tanfolyamokról végleg kimaradtak. A látogatási bizonyítvány ezenkívül még magában foglalhatja a tanfolyami hallgató nevét és személyi adatait, a tanfolyam tárgya és óratervét s az előadók aláírásait.

Ugy az analfabéta tanfolyam, mint a többi tanfolyamok hallgatói részére bizonyítványt állapokat a Tek. Elnökség kérésére adunk, miért kérjük a tanfolyam azon hallgatóinak számát közölni szíveskedjék, akik részére ilyen bizonyítványok kiadását indokoltnak tartja.

Szolnok, 1928 február 4.

Bihary István s. k. vezér Szathmáry István s. k.
üggy. elnök, vm. népműv. biz. titkár.
kir. tanfelügyelő.

HIREK

Szíves figyelembe. A szerkesztésért a felelősséget a közgyűlés határozatáig Keszthelyi István elnök és Gr. Czmaier Károly alelnök-titkár vállalják.

Elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. (Sipos-téri) áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk, Szolnok, Sipostéri iskola címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. tanító. Szolnok, Sipos-téri áll. iskola.

Hivatal áthelyezés. A vm. kir. tanfelügyelősége Szapáry-utcai hivatalos helyiségeit f. évi január 1-től a Baross-utcai u. n. Lopocsi-féle ház Sütő-utcai szakaszára helyezte át.

A régi helyiségekben a vm. iskolán kívüli népművelési bizottság hivatala nyert megfelelő elhelyezést.

Áll. Tanítók Országos Egyesületének választmányi gyűlése. Az állami tanítók országos egyesületének választmánya f. hó 4-én Galla Endre elnöklésével Budapesten gyűlést tartott. A nagy látogatottságnak örvendő gyűlésen a titkári jelentések során sajnálattal állapította meg a választmány, hogy a hároméves visszavetés okozta sérelem még most sem nyert orvoslást s megdöbbenésének adott kifejezést a fizetésrendezés alkalmából ért újabb sérelem fölött, mely az automatikus előlépés jogát illuzóriussá tette. A választmány a tanítók anyagi helyzetének sürgős javítása érdekében — addig is míg a jelzett kardinalis sérelmek orvosoltatnak — kéri a kormányt, hogy a fizetéseket legalább is oly százalékgig valorizálja, mint azt a kormány az 1925. évi szanálási törvényben rendeletileg biztosította. Kívánják továbbá a nyolc osztályú elemi népiskolai törvény végleges keresztülvételét s a magasabb rendű tanítóképzés életbe léptetését.

Tejakió a szolnoki el. iskolákban. A vm. tejszövetkezet szolnoki vezetősége egy igen egészséges, életrevaló s egyuttal utánzásra méltó ideát valósított meg, midőn általánosságban elismert kitűnő pasztörizált tej termékét 3 dec. üvegekbe töltve és bedugaszolva 10, illetve 8 filléres áron, iskolákhoz szállítva árusítja. Az egynehány elemi iskolába eleinte csak kísérletképpen elszállított tejet a növedé-

kek csakhamar annyira megkedvelték, hogy ma már naponta egy-egy iskolában 80—100 üveg tejet is elfogyasztanak tízóraira. Ha ennek az egészséges akciónak nem várt előnyeit figyelemmel kísérjük, látni fogjuk, hogy igen sok olyan szegényebb sorsú tanuló issza meg naponkénti tejet, ki otthon azt szegénységénél fogva nem teheti, de a különféle apróbb szolgálatokért kapott filléreiket összegyűjtve nem csúrozza el, hanem azon többi társával együtt vígan tejkurázik. Minden kétséget kizáróan beigazolódtott, hogy a naponkénti tejfogyasztás a növedékeket takarékosagra is szoktatja, mert azóta nem igen látni, olcsó festett cukorkákat szopogató, vagy matricákat vásárló gyermekeket. Egyes elemi iskolák felismerve ezen akció egészségi s szociális fontosságát, szívesen állottak annak szolgálatába, sőt némely iskola, mint a sipostéri és tiszparti áll. iskolák továbbmenve nem a szolgálakkal osztatják ki a tejet, hanem maguk végzik azt el s a 10 filléres áron előadott tejek után fennmaradó 2 fillérből a teljesen szegény tanulóknak juttatnak naponként 20—25 üveg ingyen tejet. — Ezen akció bevezetését ajánljuk az összes iskolák szíves figyelmébe.

Újöldmives iskola Jászapátin. A földművelésügyi miniszterium ez évi beruházási programjába kilenc földmives iskola felépítését vette fel. Ezek közül vármegyénkre esik egy, melyet Jászapátin fognak felépíteni.

A Gárdonyi Társaság kultur-estje. Az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság kultúrestét rendezett a Tanítók Házában. Simon Lajos elnök megnyitójában beszélt Gárdonyi Gézáról. Móra István Frapogalia című elbeszélése után Murgács Kálmán adott elő újabb dalaiból. Péczeli József „Ne izélj Rozi” című elbeszélésevel, Havas István és Móra László költeményeikkel szerepeltek. Végül Tibai Takács Erzsébet zongorázott.

Gyermekszínelőadás. A szolnoki III. ker. Bárány-utcai áll. el. iskola tanestülete nagyszerű jótékony célú színelőadást rendezett január 16-án a MAV. műhely színpadán, mely alkalommal a „Királykisasszony éneklő babája” című négy felvonásos irredenta mesejáték került színre. Kis elemi iskolai tanulókkal négy felvonásos daltánc előadása egy kiszenész dolog, de annál kellemesebben lepett meg bennünket az a kitűnő összjáték, a szerepek átértése és domborítása, amely mindvégig megnyilvánult. Bámulatos volt az a kitűnő kétség, az a kitűnő figyelem, az a nagyszerű együttes, amelyet

a kis szereplők mindegyike tanusított. A talpraesett és mindvégig élvezetes előadás rendezése Csomor Irénke kartársnő érdeme, kit a hálás publikum szünni nemakaró óváciával hívott többször a függöny elé. A rendezés technikájából a testület minden tagja kivette részét. Richter József az iskola agilis helyettes igazgatója, valamint P. Nárcisznak, az iskola szeretett hitoktatójának vezetésével. Dicséri ezen előadás a Bárány-utcai áll. isk. tantestület buzgó, lelkes munkásságát. A jövedelemből 40 P-t a Tanítói Internátus javára küldött be a tantestület.

Kedves Kartársak! Nagy fáradsággal és költséggel 28 kiváló zeneszerzőtől 100 (száz) legújabb irredenta-dalt összegyűjtve, 2 szól.-ra átírva „Száljon a dall...” c. a. közre akarok aadni, hogy a gyermekek és ifjak lelken át ezzel is előbbre vigyük: „Nagy-Magyarország feltámasztását”. Jelzett dalok ugyanis hangterjedelmre s tartalomra az el. iskolák alsó és felső osztályai és a levonték számára vannak kidolgozva; bármely hazafias s más ünnepélyekre a kísérő szólammal együtt könnyen be-taníthatók s hatást keltnék. Felosztása: I. Száljon a dall (Dalok a dalról). II. Isten, Haza. (Imák, énekek a hazáért). III. Emlékezzünk! (Dalok az ősokról: Rákóczi-ról stb.) IV. Szir egy ország... (Erdélyt, a Felvidéket, Bácskát stb. sirató nóták. Trianon!) V. Ünnepejünk! (Márc. 15. Okt. 6. Hősök szobránál alk. dalok). VI. Reméljük! (Buzdító, lelkesítő vig menetű dalok, lev.-nóták, indulók). Könyvemhez Révfy Géza orsz. hírv. zeneszerzőnk írt előszót*), kinek neve már maga is biztosítja a gyűjtemény értékes anyagát. Szeretettel kérek első sorban titeket kedves Kartársak, miként a multban, — midőn már 2 könyvemet szívesen fogadtátok — nagy és nemes vállalkozásomban most is jöjjetek segítségemre! A szent cél érdekében rendelkezésemre az iskola és a helyi vezetőséggel jó akarattal egyetértve a levonték részére is legalább 1—1 példányban. Sőt kérjétek fel ott helyben az állami, községi vagy más felekezeti iskolában működő Kartársajnkat is; szóval minden eszközzel segítsetek elő értékes gyűjteményem megjelenését. Hogy pedig a nyomtatandó példányok száma és az óriási nagy nyomdaköltség fedezésének biztosítása felől tájékozva legyenek, szíveskedjenek 4 P (4) előfiz. (megjelenés után 6 P lesz!) árát sürgősen címemre elküldeni, esetleg lev.-lapon kötelezőleg kijelenteni, hogy az összeget ez év március 31-ig megkapom; vagy pedig felhatalmazást adni utánvételezésre.

Fentieket szívesen kéri kartársatok: Sajókeresztu. u. p. Sajóecseg, Borsodm.

Fővenyessy János,
tanító s ref. énekesvezér.

Tanítói otthonra: III. ker. áll. isk. tantestület Szolnok 40 p. Áll. isk. tantestület Jászárokszállás belt 23 p.

Temetkezési Egyletbe beléptek: Hoffmann Mária, Blickling Antal, Martikány István, Balogné, Ferenczy Mária, Bajzath Elza Kunszentmárton, Bogyo Béla Jászfelsőszentgyörgy.

Előfizetés: Áll. gazd. népisk. igazgatósága Jászberény 4*80 P.

Új leányárvaházi üdülőtelep Balatonfonyódon. A fővárosi közjótékony-sági és szociálpolitikai bizottság nemrégén tartott gyűlésén elhatározta, hogy Balatonfonyódon a fiuarvaházi üdülőtelep mellé leányárvaházi üdülőtelepet épít. Az építendő telepet nyáron már átadják rendeltetésének.

Megnyílt az első női népfőiskola A közel multban fényes ünnepség keretében nyílt meg Kaposvárott a női népfőiskola, amely a maga nemében még ma, az első ilyen intézménye az országnak. Reméljük, hogy ezzel az új iskolával is elősegítik az ország kulturális fejlődését.

Új árvaház épül Kecskeméten. Kovács Mihály és felesége a világháboruban hősi halált halt gyermekük emlékére ötven személyes fiuarvaházat építtetnek Kecskeméten, amely „Sikari Kovács István fiuarvaháza” nevet fogja viselni.

Életbelépett a fiatalok szesz tilalmi rendelete. A szeszitalok kiszolgáltatásának és a szórakozóhelyek látogatásának korlátozásáról való törvény ez évi január 12-én életbe lépett. A törvény értelmében annak, aki 18-ik életévét még be nem töltötte, nyilvános helyeségeken szeszest italt semmi néven kiszolgáltatni nem szabad.

Hatezer pengő gyűlt össze Gárdonyi Géza szobrára. Az Országos Gárdonyi Géza Irodalmi Társaság január 28-iki felolvasó ülésén elnöklő Simon Lajos örömmel jelentette, hogy a csak rövid idővel ezelőtt megindult gyűjtés Gárdonyi Géza szobrára eddig már 6 ezer pengőt eredményezett.

Nyugtázásokat helyszűke miatt a következő számban közöljük.

Nyomatott Roth Dezső könyvnyomdájában, Szolnok. 47

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ Piac-tér.

Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közjegyzői, pénzügyi,
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, írógépekből és
írógépszallagokból. **Üzleti könyvek gyára.**
Dobozgyáramban készülnek az Amerikai legjobb
kereskedelmi, patenti, raktári és egyszerűségi dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **nyomdászati** készíti a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a legegyszerűbbtől
a legkényesebb izlést is kielégítő díszművekig.
Könyvnyomdám elegáns, tisztes kivitelben, a
legelőbb árak mellett készít füzeteket,
könyveket, röplapokat, táblázatokat
lakodalmi és bál meghívókat
és minden fajta **nyom-**
nyomdai munkát.

Mitőlől máshol rendelne, kérjen idelem árajánlatot!
Könyvnyomda. • Üzleti könyvek gyára.

Ifjusági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók
ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanhangyak

Tanszerek

Papírosok

Nyomtatványok

SZOLNOK

XX. évfolyam.

3. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

Greczmajer Károly
alelnök-titkár.

Keszthelyi István
elnök.

Szolnok, 1928 március hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

ROTH DEZSO, SZOLNOK

PIAC-TÉR.

KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ TELEFON 118.

Raktáron van és azonnal szállítható :

- 045 Helyreállítás elszámolás
 046. Bőveletszámolás
 047/a. Állami elemi népisk., óvodai gondnoka. (együttes) költségvetés, kölfv
 047/b. Állami elemi népisk., óvodai gondnoka (együttes) költségvetés, belv
 048. I. Kimutatás beirattai díjakról
 049. II. Kimutatás egyenesadóról, 5%, 3%-os pótdáváltságról
 050. III. Kimutatás a késspez- és terménybeli hozzájárulásról
 051. IV. Kivonat a bérszerződésből
 052. V. Kimutatás alapítványok jövedelméről
 053. VI. Kivonat kölcsoöntörleszt. tervezetből
 054. VII. Kimutatás hitoktatói díjak megállapításához
 055. VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához
 056. IX. Kimutatás tűzifa mennyiségéről és értékéről
 057. Átvételi alismervény anyagokról
 058. Napszámjegyzék

015. Leltári napló (1. sz. minta)*
 016. Szakieltár (2. sz. minta)*
 017. Szobaleltár (4. sz. minta)

Nyomatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

1. m. Tankötetes törzskönyvi lapja
2. m. Klerikólevél törzskönyvi lap átköltéséhez
3. m. Óv- és tankötetes kórba lépő gyermekek bejelentése
4. m. Beköltözött gyermekek bejelentése
5. m. Végleg elköltözött gyermekek bejelentése
6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
7. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (szep. 1-től)
8. m. Kivonat a halálzási anyakönyvből (aug. 31-ig).
9. m. Jelentés
10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanoncok számában az előző évi azeptember 1. óta bedíltot váltózsokról

- 659/60. Népiszkolai helyi tanmenet A), B) belv B) kölfv
 661. Könyvtári költségvetés
 662. Könyvtári pénztári napló és számadás
 663. Állami elemi iskolai (kiadódóvadi) anyagszámadási könyv. Kötfv, 5 évre
 663. Áll. elemi isk. (kiadódóvadi) anyagszámadás*
 665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
 666. Iskolai pénztári napló A) minta
 667. Köz. isk. számadás
 668. Népiszkolai költségvetés
 669. Isk. alapvgyon-számadás
 671/b. Statisztikai kimutatás
 672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára
 675. Postai feladókönyv
 688. Javadalmi jegyzőkönyv tanítók részére
 690. Elbocsátó-levél
 691. Beirattai díj kezelési napló*

Leltári nyomatványok.

940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*
 941. Selejtezési jegyzék (3. sz. minta)*
 942. Árverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)

803. Iktatókönyv
 Iktatókönyv, kötfv, tárgymutatóval ellátva
 805. Targymutato
 824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
 824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső ív
 824/b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső ív
 824/c. Állami elemi iskolai és óvodai számadás kötfv
 829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
 830. Népiszkolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
 844. Tisztiorvosi bizonyítvány
 947. Orarend elemi iskolák számára (1 ív — 2 példány)
 948. Nyugta tanítói fizetéssokról (1 ív — 2 példány)
 950. X. Kimutatás
 I. a. Kimutatás

943. Műintézetek átadandó tárgyakról
 "kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előír. 1—41. mintájú nyomatvány

703. Félévi jelentés
 33/a. Anyakönyvi napló
 A felvétel, mulasztás és haladási céljaira

az elemi iskolai felvételi, mulasztás és haladási napló használatá

Kiadódóvadi számára.

724. Felvételi napló.*
 726. Mulasztási napló.*

727. Haladási napló puha kötében
 728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére

729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére;

Iparos- és kereskedőtanoncokéinak számára.

746. Költségvetés
 748. Felvételi napló*
 749. Tanulmányi napló*;

750. Előmeneteli és mulasztási napló*
 751. Anyakönyvi törzslap
 752. Iparostanoncokéinak bizonyítvány

754. Értesítő (ellenőrző) könyvecske
 757. Kereskedőtanoncokéinak bizonyítvány
 758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomatványok a lezárt törvényeknek és miniszteri rendelkezéseknek megfelelően készülték és azok használata kötelező.

A nyomatványokat előnyösen számítotti nettó áron számítjuk és postai utóvetéllé küldjük meg.

A megrendelésnél ajánlatos a nyomatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy miniszterületi jelzőt is, valamint a külső vagy belső ívet is pontosan megjelölni.

A megrendeléseket beérkezési napján késedelem nélkül elintézzük.

A *-gal jelölt nyomatványokhoz külső ív (borítékív) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

N É P M Ű V E L É S

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolánkülső népművelési bizottság
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Működik: Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Tanítóegyesülete,

Előfizetési árak:

Egész évre 4.50 P. — Egyszeri szám ára 48 fillér.

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

KESZTHELYI ISTVÁN

elnök.

GRECZMAJER KÁROLY

alelnök-titkár.

Megjelenik havonként.

Előfizetési díjak és reklamációk Csiky Erőss egyesületi pénztárcájához, a lap szerkesztési részére megküldendő. A szerkesztőség Szolnok szipostéri iskolája címére küldendő. Háziratait nem adunk vissza.

Az igazság.

Irta: *Romhányi Sándor.*

Az igazság, mint szállóige, ma már nemcsak divatos szólam, hanem élő valóság, az emberi lelkiismeret szomjuhozásának epekedő kérdészava, mely kielégítést kíván. Az utóbbi hetekben, hogy az igazság, mint az emberi lelkiismeret élő szimbóluma, Magyarország nagytekintélyű új hercegprimásának címerpajzsába is belekerült. Úgy tekintünk föl rá, mint egy buzogó friss erdei forrásra, melynél hitünk, reményünk, szeretetünk felüdül.

Ha a szociálisták régi jelmondata, hogy „A nép szava, Isten szava“ nem volna olyan paradoxon, az Isten szándékainak könnyelműen el-éltett játéka a szavakkal, az igazság, mint a magyar nép lelki fájdmának élő jelszava lehetne és igazán hinnünk kellene, hogy sóhajunk alakjában Isten szavát halljuk benne. Minket azonban a háború igazságszolgáltatása beklyóba vert; mi egy szegény rab nemzet vagyunk, akik egy igen szűkre szabott országhatár celláján belül szenvedünk. egy négyfelől is silbakoló ellenség szuronyai között, hogy az igazságért sópáncódo jajsavunk valahogy ki ne törjön a cellából.

Persze, persze mi szűk hazánkon belül is feszegetjük a beklyókat egy nemzeti egység szervezkedésében, de a gonosz porkolábok újra-újra ráutnek az izmainkra hamis vádjaikban: ma a titkos fegyverkezés gyanujával, holnap a levantekepzés katonái jellegének rémlátásaival, majd győzedelmes sokoldatú sporteredményeink irigységében, vagy az elbizakodott nemzeti parvenüögünk önhittségével, a mi nagyrahitottságunk történelmi multjának kétségbevonásával.

Milyen jó azonban, hogy a rabok sorsát nem a börtönajtó előtt álló porkolábok intézik! Justitia asszony a népek lelkiismeretnek trónusán ül. Kezében az igazság szolgálatás érzékeny mérlege, melyet a trónusa alól feltörő nemzeti sérelmek fel-feltörő jajszava néha meg-inogtat.

Ma a nemes angol nemzet sajtóítélőszéke előtt jelenik meg egy fennkölt lelkű lord a védelem tógájában, holnap a francia egyetem katedrájára figyel a világ lelkiismerete az önkéntes prókátor ékesszólására, mely magyar igazságról prelengál. De a világ ítélőszéke igen hatalmas emberi szervezet, melynek törvénykönyve a lelkiismeret. Egyszer Hollandiában, máskor Svájcban, de a félreeső Norvégiában, Dániában, Lettországban is felütik a paragrafust, mely a mi javunkra billenti az igazságot. Ha azután mégis akad hetyke, vagy vakmerő vádló, ki mocskot mer ránk szórní, mint nemrégiben Ausztiában egy csomócska áruló magyar újság, vagy e napokban Németország egy kis zuglapocskája is, mely a világ ítélőszéke fölött ostort csattogtatott nacionalista büneink mián, tucatjával is akad jólleltü hivataln prókátorunk védelemre és a világegyetem élő lelkiismerete már már száz es ezernyi torokból is lázad azon, hogy a békekötés nagy pörében rosszul bírt az igazság mérlege.

A mi híres nagy védőügyvédünk, Rothermere lord hetek óta Amerikában jár. Bizó figyelemmel kísérljük minden léptét. Az a selyemtóga, mely hatalmas sajtójában a valláról omlík le, nagy tekintélyt ad neki idegen földön is, mert ott megértik szavát, szava pedig igazságot dörget, mely idegen nemzetek lelkiismeretét is föltázza.

A nagy amerikanus lelkiismeret ébredő hangjába magyar szavak is belecsendülnek. Elszakadt véreink százezreinek szava, mely a

világ közvéleményének külső vonatkozásaiban nagyobb súlyt ad; befele pedig, a mi rab lelkünk felé melet, a testvéri szeretet meletét sugározza. Tudjátok e tanítótársaim, mi ennek jelentősége? Olyan tűz ez, melytől megpuhul a mi vasbilincünk, a világ ébredő lelkiismeretének szerteáradó hangja pedig feszíti izminkat, melytől végtére is meg fog szakadni a bilincs.

Oh, tudom én, hogy a leeső bilincs még nem jelent szabadságot! Bilincs nélkül is rab a magyar csonka hazájában, mert az ezeréves ősi erény vérzik csonkatagjain és a cellaszerű szűk határok között valamelyest megfogyatkozott az önbizalom, a csonka határ vastag fal, melyet fegyvertelen erővel ledönteni nem lehet.

De az igazság szava áttör a börtön falán is. A világ közvéleményének parancsoló, kitartó, egybehangzó, felharsogó jajszava. Százán és százán, ezernyi ezren magyarok, kiket életsorsunk elszórt a nagyvilágban, az Unioban, Cubában, Kanadában, Braziliában, szóval Amerikában, de szerte máshol is a nagyvilágban, nemcsak testi erejük hívságos kiválóságánál fogva, de munkacselekedeteik szellemi képességeik, nagy művészi különlegességeikben is, amelyen a sport, az irodalom, a művészet, vagy tudomány versenykvalitásaiban, mely minden nemzetek sorában, minden népek között is kiválaszt minket, vagy erőszakosan, mesterségesen elfojtott erőinkről tanuskodik. Rómában a közelmúlt napokban éppenséggel a Szent Atya szava harsogott bele a világba:

— A ti szegény szerencsétlen hazátok a kultúra és a civilizáció keleti bástyája volt mindig... Nehezen válok meg az én Benjáminomtól, a te testvéretek... stb.

Onérettől dagadó keblünkben úgy e, a nemes büszkeség öntudata új hitet és új reményt öntött lelkünkbe, hogy az Igazságot nem lehet el emetni.

Közeledünk husvéhoz. Az Igazság megjelölésének kísérleti korszakához. Amikor már egyszer fölfeszítették az Igazságot, el is temették és követ hengerítették le szíjára és porkolábok orizték. Mégis föltamadott.

A mi föltamadásunk ereje sem azoktól a fegyverektől függ, melyeket valamely vasuti határállomáson lefoglalnak ellenségeink, hanem a népek lelkiismeretfurdalásától, mely most még ránknehezedik egy megcsonkított országhatár börtönfalában. De már leszál az égi Erő itt egy angol lord nemes elhatározásában, ott egy újságíró tárgyilagossá megfigyeléseiben; ma egy utazótársaság elfogulatlan kritikájában, holnap

egy idegen egyetem tudós professzorának megállapításában. Szóval az égi Erő már emeli a nehéz követ, mely alá az Igazságot akarták eltemetni a farizeusok

A szent Atya szava népek fölött áll. Hitünkben Krisztus földi helytartója szolt a megsértett Igazság védelmében, tehát az ő szava a csálhatatlan égi szózat. A megsértett Igazság égi védő ügyvédje. Mert az Igazság Istentől való és aki az Igazságot sérti, Ot sérti. Mert az Igazság Belőle való, Benne és Altála van. Érzitek-e a népek háborodó lelkiismeretében Isten szavát? Ez az az Erő, mely lehengerli a sir nehéz követ, mely alá az Igazságot temették. A mi hitünk, a mi bizalmunk, a mi összetartó testvéri szeretetünk az az erő, melynek segítségével életre kel az Igazság.

A magyarok igazsága és a béke, mely az igazságban száll le az emberek szívébe.

Husvétit szellő lengedez körülötünk. Március idusa, evtizedes nemzeti hagyományok boldog reménysége. Nemzeti zászló lobog házaínkon, ajtóinkon hazafias szolozsma és költők lelke szűrőjén át egy szebb jövő reménysége sugároznak a nap melegében. Maholnap zsendül a mező, virul a rét, lomb a fákon és madár a ligetben. Már előre zúg fülemb a husvétii harangok allelujája.

En hiszek. Velem ti is tanítótestvércím és általatok, veletek a jövő nemzedéke is ugy-e, hiszitek és remélték a magyar Igazság allelujáját?

Hiszem a Szent Atya is ennek hirdetésére küldte követét, az ő Benjáminját. Kövessük! Amerre ő megyen, ott fogja az Ég lehengergetni rabságunk nehéz követ.

Alleluja!

A magyar nép jogi oktatása.

Irta: *dr. Sashegy József.*

A törvény nem ismerésével senki sem védekezhethet. A törvényt, a jogszabályt ismerni mindenkinek kötelessége. A jogszabály általános kötelező erővel bír. A jogi tudatlanság nem lehet beszámítást kizáró ok. Cselekményeért mindenki — legyen jogismerő vagy jogi analfabéta — büntetőjogilag felelős. A bűncselekmény konzekvenciáit a juris doktornak éppen úgy viselnie kell, mint a jogilag tanulatlan, egyszerű pórnak. Sőt a jogismerő jogi intelligenciája a bírói mérlegelésnél még súlyosító ok is, mert

hiszen a jogismerő a bűnt, annak következményeit ismerte, tehát bűnözési szándéka tudatosabb s így bűnösebb is.

Minden büntetőjogi alaptétel; mindez a büntető jogrendszerünk bázisa. Mindennek helyessége vitathatatlan. A társadalmi, — az erkölcsi és a jogrend ismogne meg; kiszámíthatatlan zavar, khaosz és végelfajultában anarchia keletkezne abból, ha a terhelt, a vádlott, a bűnöző jogszerűen védekezhethetne azzal, hogy a jogszabályt, a törvényt nem ismerte s így nem is tudhassa, hogy cselekménye jogsértő, hogy cselekményével bűnt követ el. Nyilvánvaló és kétségtelen, hogy az államnak, mint az emberi lét kormányzójának joga van ahhoz, hogy törvénybe iktathassa azt a tételt, hogy a jogszabályt, a törvényt mindenkinek ismernie kell s a törvény nem ismerésével jogszerűen és sikerrel senki nem védekezhethet.

Ámde minden joggal szemben áll a köteleesség s e tekintetben az államhatalom se kivétel. Az államhatalomnak éppen úgy meg vannak a maga kötelességei, mint az egyének s az állam jogaival szemben — mint az egyén jogaival — ott állanak szemben a megfelelő kötelezések. Az állam azon jogával szemben, hogy kimondja, a törvény, a jogszabály nem ismerésével senki sem védekezhethet, — ott áll az az elsődendő kötelessége, hogy az egyénnel a jogszabályt, a törvényt ismertesse is meg, mintegy kényszerítse az egyént a legfontosabb jogszabályok megismerésére. Csakis akkor lehet morális az államnak a jogilag tanulatlan, ergő a jogszabály nem ismerésével védekező egyént marasztaló ítélete, ha az állam elegendő módot alkalmat adott az egyének a törvény megismerésére, sőt kényszerítette őt arra, de az egyén az alkalmakat ki nem használta, a jogi ismeretek megszerzésétől szándékosan elállott.

Mindez pedig röviden sürítve annyit tesz, hogy a nép büntetőjogi oktatása elsődendő állami feladatot képez. Kötelessége ez az államhatalomnak, hogy jogszerűen hivatkozasson arra, a törvény a jogszabály nem ismerésével senki nem védekezhethet. Vitális érdeke ez az államhatalomnak, mert a bűnözések hatványozott csökkentését s vele a jogrend, az erkölcsi rend s a társadalmi rend fokozottabb megszilárdulását eredményezheti. Vitális érdekeben pedig az államnak áldozattól sem szabad visszariadni.

Nézzük a mai helyzetet; nézzük e tekintetben a mai állapotot. Nézzük, ma hogyan ismereti meg az állam az egyénnel a jogszabályt, a büntető törvényt. Itt közbe kell vetnünk azt,

hogy e téma tárgyalásánál nem csupán a szoros értelemben vett büntető törvénykönyvekre gondolunk, hanem minden jogszabályra, amely büntető szankcióval van egybekötve. Közjogi tétel, hogy a jogszabály kihirdetésével lép hatályba, hacsak a törvény életbeletetését egy újabb törvényre nem bizza. Az állam tehát kihirdeti a törvényt, amely a hivatalos lapban s az országos törvénytárban jelenik meg. Ezzel az állam a maga részéről jogismertető kötelességét teljesítettnek véli. A hivatalos lapot pedig az ügyvédek, hatóságok, bíróságok s azok tagjain kívül csak az árverési hírnak olvassák, az országos törvénytárt még azok sem. A jogismertetésnek ez a módja tehát felette szűk körre terjed, maga az alsó néposztály ezen az uton vajmi kevés jogismerethez juthat. Egyes törvényeket, fontosabb rendeleteket a magánvállalkozás könyvalakban is terjeszti, de tapasztalati tény, hogy ezeket csupán a joggal hivatásból foglalkozók vásárolják.

Feltesszük a kérdést: a jogismertetésnek ezen módzatai elegendők-e arra, hogy egyrészt az állam most már felállíthassa azt a tételt, a törvény nem ismerésével senki nem védekezhethet; másrészt a jogrend biztosítása tekintetében a jogismertetésnek ez a módja elegendő preventív hatású e. Nekünk ebbeli meggyőződésünknek kifejezést adni, hogy bizony mindez nem elegendő. A jogi főiskolákat, jogakadémákat, jogi tanfolyamokat hallgató ifjúság tanítás és tanulás útján hozzá jut ugyan a szükséges büntetőjogi ismeretekhez, de akiknek nem adatik meg a mód és alkalom arra, hogy ezeket a jogi előadásokat hallgathassa, különösen az alsó néposztály jogi tudatlanságban nő fel és él mindennapi életet.

Nyilvánvaló és kétségtelen, hogy szélesebb, minden néprétegre, különösen az alsó néposztály teljes egészére kiterjedő büntetőjogi oktatásra van szükség. Szükség van pedig és főleg azért, hogy egyrészt az erkölcsi, — a társadalmi, — a jogrend megszilárduljon; hogy a bűnözés ijesztő mérve csökkenjen; szükség van erre azért, hogy a már többször hangzóztatott fenti büntetőjogi elv morális alapot nyerhessen. Mert ha az állam lehetővé teszi, sőt rákényszeríti a népet arra, hogy a büntető jogszabályokat megismerje és pedig száraz, elvont, emészthetetlen paragrafusok egyszerű közzétételén felül rendszeres oktatás útján ismerje meg: akkor valóban morális lesz az a tétel, hogy a törvény nem ismerésével senki nem védekezhethet.

A magyar nép büntetőjogi oktatásának

aztán több fázisa kell, hogy legyen. Első sorban kívánatos, hogy a közép és szakiskolákban; — a nem jogi szakot alkotó összes főiskolákban rendes tantárgy legyen az elemi büntetőjog. Be kellene ezt vezetni az ismétlő iskolában, sőt az elemi iskola két felső osztályába is. Ne a teljes anyagi és alaki büntetőjogot tanítsák ezekben a tanintézetekben, hanem dióhéjba foglalva a legfontosabb büntetőjogi ismereteket s a büntető eljárás módozatait. Különösen fontos, hogy az iskolában alkotott új jogszabályokat is megismerje a tanuló ifjuság.

Ez azonban még mindig nem elég. Azokat is meg kell ismertetni a büntető jogszabályokkal, akik már nem járnak iskolába, vagy egyáltalán soha se jártak iskolába. A nép számára a téli hónapokban rendezni szokott ismeretterjesztő előadásokat kellene e célra felhasználni. Novembertől márciusig, hacsak hetenkint egy előadást tartanának minden községben a népnek, a föld egyszerű emberei nem lennének a büntetőjogban annyira tájékozatlanok, nem volnának annyira jogi analfabéták s ez bizonyára a bűnözés megelőzését eredményezné, amiből csakis az államnak volna kiszámíthatatlan haszna.

Azután a törvények s egyéb jogszabályok kihirdetését is szélesíteni kellene. Ha új jogszabály lép életbe, azt kis és nagy községekben a jegyző, vagy ez által felkért más, jogvégezett ember: — városokban a városi ügyész, vagy ezáltal felkért más jogvégezett ember, esetleg több helyen emberek nyilvánosan, dobszó útján előre hirdettet gyűlésen hirdessék ki, ismertessék és magyarázzák, hogy a nép így megismerhesse azokat s azokhoz cselekményeinél alkalmazkodhassék. Ilyen jogismertetési mód mellett aztán igazán morális alapja lesz annak a büntetőjogi alapelvnek, hogy a törvény nem ismerésével senki nem védekezhet s a jogi tudatlanság nem beszámítást kizáró ok.

Csökken a férfi tanerők száma.

A népoktatást és az iskolán kívüli népművelést alapjaiban megingató férfi tanítóhiánnyal foglalkozik ma már nemcsak a tanügyi, hanem a hazai sajtó is. Lapunk olvasói visszaemlékezhetnek már a múltban megjelent cikkeinkre, melyekben már akkor rámutattunk s figyelmeztettük intező felsőbb hatóságainkat erre a nagy veszedelemre, melynek káros hatása az iskolában, az iskolán kívüli népművelésben, leveleoktatásban s minden társadalmi

megmozdulásban rövidesen éreztetni fogja pótlhatatlantl káros hatását. Be kell látnia minden elfogulatlan s a gyakorlati életet jól ismerő embernek, hogy ez így tovább soká úgysem mehet. A mindennapi megélhetés biztosítása, a családalapítás lehetetlensége, a gyermeknevelés nehézségei, az előképzettség alapján elvégzett munkának a kellő nem értékelése a férfiak nagy többségét már évek óta dacára — a gazdasági leromlottság okozta gyatra elhelyezkedési viszonyoknak — más pályán kényszeríti elhelyezkedni s helyüket női tanerők foglalják el. — Köztudomásu ugyan, hogy általában vett tanerőhiány nincs, mert erről bőven gondoskodik a tanítónőképzők, — hová ma már tanítógyermek csak mutatóvány példányoknak kerül be — de van hiánya a férfi tanerőkben, kikre pedig nemcsak a tanügynek, hanem a magyar jövőnek van legnagyobb szüksége.

Ha kultuszminiszterünk terveit figyeljük s reformtörvényeit olvassuk mindegyikből kiütözik az a nagy és fontos hivatás, amely a ma férfi tanítójára vár. Azok kezébe helyezi le továbbra is a művelődés és kultúra azon fegyvereit, melyekkel megteremtve az általános műveltséget s ápolva a hazafiassággal párosult nemzeti összetartozandóság érzetét, megalapozza azt a magyar jövőt, melynek végcélja nem frázisokkal teletett szónoklatokból, hanem nemzeti érdek kívánata tettek megvalósításából áll. Ezeknek lényegben való megvalósítására egyedül csak a férfi tanító alkalmas, ki már egyéniségénél, de foglalkozásánál fogva is legközelebb áll a nép legszelesebb rétegeihez s velük legszívesebben dolgozik. Ha minden szépítés nélkül a való igazat akarjuk megtudni — megállapíthatjuk, hogy akár falun vagy tanyán, a kultúra előharcosa mindenütt a férfi tanító. A nő már neménél, de fizikai erejénél fogva sem alkalmas, a szorosan vett alsóbb osztályu elemi iskolai oktatáson kívül, levante, ifjusági egyesületek, iskolán kívüli, tűzoltói, s Isten tudja még milyen intézmények eredményes vezetésére. Mi lesz majd ezzel a sok — a haza gerincét — alkotó intézménnyel, ha a férfi tanítóhiány tovább szedi áldozatait s ezek helyét nemcsak a városon, de falun és tanyán a nő tanítók töltik majd be. Ezen változtatni s a bajnak elebe vágni legelső nemzeti feladat, mely előtt minden ellenérvnek meg kell hajolnia.

Orvosolni kell az utóbbi időkben egymásután elkövetett sérelmeket amilyenek a hároméves visszavetés, az automatikus előlépés feltételekhez kötöttsége. Biztosítani kell a hasonló

végzettségük egyenlő előhaladási lehetőségét, kellően honorálni kell — a szigoruan vett — iskolai tanításon kívül végzett nehéz és felelőségteljes népművelői munkát s minden protekció ellenére biztosítani kell a városokba tóduló s ott állásokat betöltő sokszor serdülő fiatal kezdő tanítókkal szemben a többgyermekes férfi tanítók városba jutását, hogy ott gyermekeiknek megfelelő nevelést és tanítást adhassanak, akiket intelligens, de nem félművelt embereknek nevelve, ne kelljen őket a szellemi proletárok tévnanától féltetni. Eppen ezért vissza kell állítani az állások betöltésénél a még békében hozott s — sajnos, ma csak papiron érvényben levő — miniszteri rendeletek kiható erejét. Az üresedésben levő állásokat pályázat kiírása nélkül ne helyettesekkel töltsék be, kik egy két évi szolgálat után a kinevezésnél jogot formálnak arra az állásra, hanem irjanak ki nyilvános pályázatot, hogy a vidéken is tanyán több mint tíz éve működő sok gyermekes férfitanítók — amint azt annak idején a miniszteri rendelet is imperatívus is előírta — gyermekeik továbbnevelése szempontjából a nekik megfelelő városokba bejöhessenek.

Ha ezek a szerény előfeltételek — amelyek államháztartási szempontból figyelembe sem jöhetnek — meglesznek, a férfi tanerők megint elfoglalják békebeli arányszámukban az iskolában a pódiumot s a nép között a nevelő és vezető helyét. Ha ezen kérések teljesítve lesznek nagynevű miniszterünk mindenki által megszívlelendő örökigazságu szövegei sem lesznek pusztában elhangzó szavak, hanem testet öltenek, melynek egészszélesen lüktető erei táplálni, életre fogják kelteni s össze fogják újra forrasztani az integer Magyarország leamputált és sorvadásnak indult testrészeit.

Választmányi gyűlés.

A vármegyei Általános Tanítóegyesület f. évi február 23-án tartotta meg választmányi gyűlését, melyen a vidéki választmányi tagok is igen szép számmal képviselve voltak. A gyűlés megnyitása után elnök, melyen járó ösztinte szavakkal adózott elhalt Magyar Gyula szolnoki volt áll. isk. igazgató, választmányi tag s a főszerkesztő emlékének, ki hosszú évtizedeken keresztül szolgálta a vármegye tanításügyét, melynek szóval és tollal mindvégig harcoss katonája volt. Az üdvözlések után elnök kérészetlen, de szívből jövő meleg hangon méltatta

vármegyénk köztisztületben álló vezető kir. tanfelügyelőjét, Bihary Istvánt, szolnokvármegyei működésének 10 éves évfordulóján, kérvén őt, hogy azzal a szeretettel és jóindulattal, mellyel a múltban, támogassa tovább a jövőben is a tanítószolgát felelőségteljes munkájában, hogy azt a nehéz feladatot, mely a tanítói vállakra nehezedik, ezután is oly lelkiismeretesen és pontosan teljesíthesse.

Bihary István vez. kir. tanfelügyelő megköszönvén a figyelmet, ugymond Isten kegyelmén kívül a nehéz időkben vállalt tanfelügyelői működésének sikeres eredményét a komoly nemzeti munkában őt támogató tanítószolgának köszönheti, kik kötelességüket mindenkor híven teljesítették.

Sor kerülvén a járásköri gyűlések időpontjának megállapítására az időpontok a következőképp állapították meg. Szolnok ápr. 16-án, Jászladány ápr. 21-én, Tiszaföldvár ápr. 25-én, Kisujszálláson ápr. 26-án, Túrkeve ápr. 28-án. Az évi vmegyei közgyűlés pedig június 5-én Szolnokon lesz megtartva, A választmány, hogy a vidéki kartársak szolnoki tartózkodását kellemessé tegye, egy kulturstély megtartását határozta el, melynek tiszta jövedelme a Tanítói Otthon vagyonát gyarapítaná.

A Tanítói Otthon ügyének tárgyalása folyamán Bihary István vez. kir. tanfelügyelő részletesen beszámolt az Alföldi Közművelődési Egyesülettel folytatott kooperációs tárgyalásokról, melyek még mindig folyamatban vannak. A választmány halásan megköszönvén az Otthon érdekében eddig kifejtett fáradságos munkáját, kéri, hogy a tárgyalásokat tovább folytatni szives legyen. A pénztárjelentés megtétele s több fontos folyó ügy letárgyalása után a gyűlés véget ért.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője
1614—1928. sz.

Valamennyi állami elemi, gazd. iskola Tek. Igazgatóóságának és valamennyi áll. Ovónőnek.

Az Állami Tanítók Orsz. Egyesülete f. évben ünnepli fennállásának 30-ik évfordulóját. Ezért az 1927. év október hó 22-én tartott közgyűlésünk elhatározta, hogy ez év június havában jubiláris közgyűléssel kapcsolatban

Budapesten Orsz. Állami Népiszkolai Kiállítást rendez. Az áll. el. iskolák és a velük kapcsolatos ovodák tevékenységének és a nemzeti művelődésre való hatásának kiemelésére.

Az állami népiszkolák belső életét és tanítóinak nagyarányú munkásságát óhajtjuk a társadalom és az illetékesek elé állítani. Minden értéket szívesen veszünk, ami az állami népiszkola munkáját szemléltetővé teszi. Értjük itt az áll. iskolát az elemi, továbbképző, gazdasági iskolákat és ovodákat is. A kiállítás anyaga tehát minden olyan dolog lehet, ami az áll. iskolák tanítóinak külső és belső tevékenységének eredménye. Ilyenek: a tanulók fogalmazványai, rajzai, kézimunkái, ipari, gazdasági termékek, preparátumok, fizikai és egyéb önkészítette tanítási eszközök és szerek, továbbá képek, fényképek, papírmásból, kartonból kicsinyítve elkészített különleges iskolatípusok, gazdasági, kertészeti telepek, tervek a méhészeti, lanemesítés, szőlőművelés, baromfitenyésztés stb. köréből ama okosabb és gazdaságosabb módok és eszközök szemléltető bemutatása, amelyekre az állami iskola tanította a népet. (Kicsinyítve vagy természetű nagyságban pl. ól, itató, madárfészkek, aszaló, farozsa, szőlőoltványok, kaptár, anyanevelő, konyhai eszközök stb.)

A népművészetének az iskola nevelő hatása folytán megemésedett alkotásai, házi ipari készítményei, esetleg fonás, szövés, csipkeverés, helyi különlegességek mind-mind hálás anyag, amelyből helyes érzéssel és ízléssel válogathatunk. A népművelés, levanteoktatás tervezetei, előadásorozata, analfabéta és egyéb tanfolyamok fényképei eredménykimutatások, tanítási vázlatok szintén alkalmasak az állami tanítószolgálat munkájának igazolására.

Nem áll utolsó helyen az irodalom és művészet terén sem az állami tanító. Kartársaink festményei, a szobrászat körébe vágó faragászati alkotásai, zene és irodalmi művei, más kiadványok, folyóiratok, lapok egész osztályt képezhetnek a kiállításon.

E vázlatosan feltüntetett kép tájékoztatást nyújt a tanítószolgálat kiállítás arányairól és anyagáról.

Elvárom, hogy tankerületem valamennyi áll. el. és gazdasági iskolája, valamint az áll. ovodák részt vesznek munkáikkal a kiállításon és a kiállítandó anyag méltó lesz a vármegegye tanítószolgálatához.

A kiállítás pünkösd táján lesz, tehát van idő az előkészületre.

A rendszeres és pontos előkészület meg-

kívánja, hogy az egyes intézetek mit és körülbelül mennyit akarnak kiállítani.

Jelentkezések Berkényi Károly áll. isk. igazgató címére Pesterzsébet, Gyár-utca küldendők, ahová a kiállítás ügyében minden egyéb megkeresés intézendő.

Szolnok, 1928 március 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-N-K. Szolnok vm. kir. tanfelügyelőségétől.
1165/1928. szám.

Valamennyi elemi és polgári iskola
Tek. Igazgatóságának

A nagymélt. m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur f. é. 7370—1928. számú rendelete alapján értesítem, hogy a tanulók tanulmányi kirándulásaira, a minisztertanácsnak 1924. évi február 15-én tartott ülésén e tárgyban hozott határozata értelmében, csakis a személy- és vegyesvonatokra érvényes 50%-os menetkedvezmény szolgáltatható ki.

Kilátásba helyezte azonban a Kereskedelemügyi Miniszter ur, hogy indokolt esetekben, közvetlenül hozzá benyújtandó kérelmükre, amelyekben a tanulmányi kirándulás kapcsán előtérítendő vasúti állomás a kiinduló állomástól legalább 150 km-re, avagy ennél hosszabb távolságra esik, a kért 50%-os menetkedvezménynek gyorsvonatokra való engedélyezését megfontolás tárgyává fogja tenni.

Szolnok, 1928 február 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
1132—1928. sz.

Valamennyi iskola Tek. Igazgatóságának

A „Magyar Katekizmus“-t a hatóságom alá tartozó iskoláknak és intézeteknek az ifjuság között való terjesztés végett beszerzésre ajánlom.

Különös súlyt helyezek arra, hogy ez a könyvecske, amelynek tartalmát minden honpolgárnak és tanulóknak ismernie kell, a falusi és tanyai tanítók útján a gazda-, nép- és olvasókörök és a távolabb eső helyek közönsége körében, a nép szélesebb rétegeiben is elterjedjen, miért is nemcsak a megrendelt 10 példányonként 1 tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó a terjesztőknek, de a könyvecske 1 P árából 20 ft is.

A „Magyar Katekizmus“-t az Országos Közművelődés Tanács adta ki. (Budapest, VIII. Stahly-u, 1. sz.).

Szolnok, 1928 február 27.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

1432—1928. sz.

Valamennyi polgári és elemi iskola, gazd.
népiszkola Tekintetes Igazgatóságának.

A Társadalmi Egyesületek szövetsége kiadásában most megjelent „Magyarország néprajzi térképe“ című falitérkép.

Ez a nagyon szakszerűen és szemléltetően szerkesztett értékes falitérkép minden eddigi hasonló célzattal szerkesztett térképek között a legszembetűnőbben és a legvilágosabban tünteti fel Nagymagyarország néprajzi helyzetét.

Az iskolás gyermekek oktatására és szét-daraboltságunk nagy igazságtalanságának szemléltetésére egyaránt kiválóan alkalmas térképet az összes iskolák részére leendő megszerzésére, valamint a nagyközönség közötti minél szélesebb körű terjesztésére és egyaránt a legösszintebben ajánlom. Ára 2 P és a portója. Megrendelhető a Társadalmi Egyesületek Szövetségénél. Budapest, Mészáros-u.)

Szolnok, 1928 febr. 25.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
1542—1928. sz.

Valamennyi állami, községi, társulati és magán
polg. iskola Tek. Igazgatóságának.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur 13.589—1928. sz. rendelete alapján tudomás és további eljárás végett értesítem az Igazgatóságot, hogy Esztergom rend. tan. város közönsége a város történelmi és művészeti nevezetességeinek tanulmányozására odaérkező iskolai kiránduló csoportok elszállásolására 60 ágygal felszerelt kényelmes közös hálótermet rendezett be s azt csekély használati díj ellenében bocsátja a kiránduló csoportok rendelkezésére, ha a kirándulás vezetői eziránt kellő időben fordulnak a város idegenforgalmi irodájához — a vezetők megkeresésére — a kirándulók élelmezéséről és kalauzolásáról is gondoskodik.

Szolnok, 1928 március 1.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

HIREK

Szíves figyelembe. A szerkesztésért a felelősséget a közgyűlés határozatáig Keszthelyi István elnök és Gruczmaier Károly alelnök-titkár vállalják.

Elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. (Sipos-téri) áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk, Szolnok, Sipostéri iskola címe küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. tanító.
Szolnok, Sipos-téri áll. iskola.

Hogyan kell megünnepelni március 15-ét? A kormány a március 15-ének nemzeti ünneppé nyilvánításáról szóló törvény végrehajtásáról a következő rendeletet adta ki: Minden esztendő március havának 15. napját az ország egész területén méltó módon kell megünnepelni. Az összes vallásfelekezettek templomaiban istentiszteleteket kell tartani. A társadalmi és az iskolai ünnepélyek az istentiszteletekkel egybe nem eshetnek.

Az istentiszteleteken az állami és önkormányzati hivatalok küldöttségül vesznek részt. A tanulóifjuság az istentiszteleteken felekezetek szerint megoszolva vesz részt. — Március 15-én a középületeket a magyar állam címerével ellátott nemzeti lobogóval kell feldíszíteni. Március 15-én meg kell koszorúzni, illetőleg egyéb módon kegyeletesen fel kell díszíteni azokat a helyeket és műveket, amelyek 1848 március 15-e dicső szereplőinek, az akkor lezajlott történelmi eseményeknek, valamint nemzeti újjászülésünknek és szabadságharcainknak emlékét őrzik és hirdetik. — Minden városban és községben hazafias ünnepséget kell tartani. — Az ünnepély rendezése elsősorban a helybeli társadalom feladata, ahelytől teljesítését városokban a városi tanács, községekben a községi előljáróság elősegíteni köteles.

A kisdövényintézetek kivételével minden alsó- és középfokú tanintézetekben, valamint az egyetemeken és főiskolákban nyilvános ifjusági ünnepet kell tartani. Az ifjusági ünnepélynek célja a nagy nap szellemében megvalósult korszakot jelentő törvényhozási alkotások jelentőségének méltatása, a márciusi ifjuság minden időkre példát mutató szellemének és izzó hazaszeretetének az ifjuság fogékony lelkebe átültetése.

Budapesten Orsz. Állami Népiszkola Kiállítás rendez. Az áll. el iskolák és a velük kapcsolatos ododák tevékenységének és a nemzeti művelődésre való hatásának kiemelésére.

Az állami népiszkolák belső életét és tanítóinak magyaranyu munkásságát óhajtjuk a társadalom és az illetékesek elé állítani. Minden értéket szívesen veszünk, ami az állami népiszkola munkáját szemléltetheti. Értjük itt az áll. iskolát az elemi, továbbképző, gazdasági iskolákat és ododákat is. A kiállítás anyaga tehát minden olyan dolog lehet, ami az áll. iskolák tanítóinak külső és belső tevékenységének eredménye. Ilyenek: a tanulók fogalmazványai, rajzai, kézimunkái, ipari, gazdasági termékek, preparátumok, fizikai és egyéb önkészítette tanítási eszközök és szerek, továbbá képek, fényképek, papírmásból, kartonból kicsinyítve elkészített különleges iskolatípusok, gazdasági, kertészeti telepek, tervek a méhészeti, fánemesítés, szőlőművelés, baromfitenyésztés stb. köréből ama okszerűbb és gazdaságosabb módok és eszközök szemléltető bemutatása, amelyekre az állami iskola tanította a népet. (Kicsinyítve vagy természet nagyságban pl. ól, itató, madárfészek, aszaló, farózsa, szőlőoltványok, kaptár, anyanevelő, konyhai eszközök stb.)

A népművészetének az iskola nevelő hatása folytan megnevesedett alkotásai, házi ipari készítményei, esetleg fonás, szövés, csipkeverés, helyi különlegességek mind-mind hálás anyag, amelyből helyes érzékkel és izléssel válogathatunk. A népművelés, leventeoktatás tervezetei, előadásorozata, analfabéta és egyéb tanfolyamok fényképei eredménykimutatások, tanítási vázlatok szintén alkalmasak az állami tanítósg munkájának igazolására.

Nem áll utolsó helyen az irodalom és művészet terén sem az állami tanító. Kartársaink festményei, a szobrászat körébe vágó faragászati alkotásai, zene és irodalmi művei, más kiadványok, folyóiratok, lapok egész osztályt képezhetnek a kiállításra.

E vázlatosan feltüntetett kép tájékoztatást nyújt a tanítósgnak a kiállítás arányairól és anyagáról.

Elvárom, hogy tankerületem valamennyi áll. el. és gazdasági iskolája, valamint az áll. ododák részt vesznek munkáikkal a kiállításban és a kiállítandó anyag méltó lesz a vármege tanítósgához.

A kiállítás pünkösöd táján lesz, tehát van idő az előkészültre.

A rendszeres és pontos előkészület meg-

kívánja, hogy az egyes intézetek mit és körülbelül mennyit akarnak kiállítani.

Jelentkezések Berkényi Károly áll. isk. igazgató címére Pesterzsébet, Gyár-utca küldendők, ahová a kiállítás ügyében minden egyéb megkeresés intézendő.

Szolnok, 1928 március 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-N-K-Szolnok vm. kir. tanfelügyelőségétől.
1165/1928. szám.

Valamennyi elemi és polgári iskola
Tek. Igazgatóságának

A nagymélt. m. kir. Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur f. é. 7370—1928. számú rendelete alapján értesítem, hogy a tanulók tanulmányi kirándulásaira, a minisztertanácsnak 1924. évi február 15-én tartott ülésén e tárgyban hozott határozata értelmében, csakis a személy- és vegyesvonatokra érvényes 50%-os menetkedvezmény szolgáltatható ki.

Kiállításba helyezte azonban a Kereskedelemügyi Miniszter ur, hogy indokolt esetekben, közvetlenül hozzá benyújtandó kérelmükre, amelyekben a tanulmányi kirándulás kapcsán előtérítendő vasúti állomás a kiinduló állomástól legalább 150 km-re, avagy ennél hosszabb távolságra esik, a kért 50%-os menetkedvezménynek gyorsvonatokra való engedélyezését megfontolás tárgyává fogja tenni.

Szolnok, 1928 február 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
1132—1928. sz.

Valamennyi iskola Tek. Igazgatóságának

A „Magyar Katekizmus“-t a hatóságom alá tartozó iskoláknak és intézeteknek az ifjuság között való terjesztés végett beszerzésre ajánlom.

Különös súlyt helyezek arra, hogy ez a könyvecske, amelynek tartalmát minden honpolgárnak és tanulóknak ismernie kell, a falusi és tanyai tanító útján a gazda-, nép- és olvasókörök és a távolabb eső helyek közönsége körében, a nép szélesebb rétegeiben is elterjedjen, miért is nemcsak a megrendelt 10 példányonként 1 tiszteletpéldánnyal szolgál a kiadó a terjesztőknek, de a könyvecske 1 P árából 20 ft is.

A „Magyar Katekizmus“-t az Országos Közművelődés Tanács adta ki. (Budapest, VIII., Stáhy-u, 1. sz.)

Szolnok, 1928 február 27.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

1432—1928. sz.

Valamennyi polgári és elemi iskola, gazd.
népiszkola Tekintetes Igazgatóságának.

A Társadalmi Egyesületek szövetsége kiadásában most megjelent „Magyarország néprajzi térképe“ című falitérkép.

Ez a nagyon szakszerűen és szemléltetően szerkesztett értékes falitérkép minden eddigi hasonló célzattal szerkesztett térképek között a legszembetűnőbb és a legvilágosabban tünteti fel Nagymagyarország néprajzi helyzetét.

Az iskolás gyermekek oktatására és szétaraboltságunk nagy igazságtalanságának szemléltetésére egyaránt kiválóan alkalmas térképet az összes iskolák részére leendő megszerzésére, valamint a nagyközönség közötti minél szélesebb körű terjesztésére és egyaránt a legösszintebben ajánlom. Ára 2 P és a portója. Megrendelhető a Társadalmi Egyesületek Szövetségénél. Budapest, Mérleg-u.)

Szolnok, 1928 febr. 25.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
1542—1928. sz.

Valamennyi állami, községi, társulati és magán
polg. iskola Tek. Igazgatóságának.

A Vallás- és Közoktatásügyi Miniszter ur 13.589—1928. sz. rendelete alapján tudomás és további eljárás végett értesítem az Igazgatóságot, hogy Esztergom rend. tan. város közönsége a város történelmi és művészi nevezetességeinek tanulmányozására odaérkező iskolai kiránduló csoportok elszállásolására 60 ágyval felszerelt kényelmes közös hálótermet rendezett be a csekély használati díj ellenében bocsátja a kiránduló csoportok rendelkezésére, ha a kirándulás vezetői eziránt kellő időben fordulnak a város idegenforgalmi irodájához — a vezetők megkeresésére — a kirándulók élelmézéséről és kalauzolásáról is gondoskodik.

Szolnok, 1928 március 1.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

HIREK

Szives figyelembe. A szerkesztésért a felelősséget a közgyűlés határozatáig Keszthelyi István elnök és Greczmajer Károly alelnök-titkár vállalják.

Elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. (Sipos-téri) áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk, Szolnok, Sipostéri iskola címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. tanító. Szolnok, Sipos-téri áll. iskola.

Hogyan kell megünnepelni március 15-ét? A kormány a március 15-ének nemzeti ünnepé nyilvánításáról szóló törvény végrehajtásáról a következő rendeletet adta ki: Minden esztendő március havának 15. napját az ország egész területén méltó módon kell megünnepelni. Az összes vallásfelekezettek templomaiban istentiszteleteket kell tartani. A társadalmi és az iskolai ünnepélyek az istentiszteletekkel egybe nem eshetnek.

Az istentiszteleteken az állami és önkormányzati hivatalok küldöttségül vesznek részt. A tanulóifjuság az istentiszteleteken felekezeti szerint megoszolva vesz részt. — Március 15-én a középületek a magyar állam címerével ellátott nemzeti lobogóval kell feldiszníteni. Március 15-én meg kell koszorúzni, illetőleg egyéb módon kegyeletesen fel kell diszníteni azokat a helyeket és műveket, amelyek 1848 március 15-e dicső szereplőinek, az akkor lezajlott történelmi eseményeknek, valamint nemzeti újjászületésünknek és szabadságharcainknak emléket őrzik és hirdetik. — Minden városban és községben hazafias ünnepséget kell tartani. — Az ünnepély rendezése elsősorban a helybeli társadalom feladata, amelynek teljesítését városokban a városi tanács, községekben a községi előljáróság elősegíteni köteles.

A „kisdédvőintézetek kivételével minden alsó- és középfokú tanintézetekben, valamint az egyetemeken és főiskolákban nyilvános ifjusági ünnepet kell tartani. Az ifjusági ünnepélynek célja a nagy nap szellemében megvalósult korszakot jelentő törvényhozási alkotások jelentőségének méltatása, a márciusi ifjuság minden időkre példát mutató szellemének és izzó hazaszeretetének az ifjuság fogékony lelkebe átölte-

ése. Az ünnepély műsorát úgy kell megállapítani, hogy ebben elsősorban a tanulói fűszeg szerepeljen.

Március 15-ike minden hazai kisedovodában, az alsó- és középfokú iskolákban, szakiskolákban, művészeti iskolákban, az oktató- és nevelőintézetekben, tanfolyamokon, az egyetemeken és a főiskolákban szünetnap.

Nyugdíjas tanerők újra alkalmazása. A létszámcsoökkentések következtében nyugdíjba helyezett elemi iskolai tanítóknak a tanítói pályára való visszatérése nemcsak a nyugdíjazott tanítók érdeke, de érdeke az államnak is, mert a nyugdíjazott tanítók újraalkalmazása csökkenti a trianoni békekötés miatt amugy is aránytalanul megnövekedett nyugdíjterheket. Ezért a kultusz-kormány gondoskodni kíván arról, hogy az ujonnan létesített, valamint a megüresedett állásokon elsősorban nyugdíjas tanerőket alkalmazzanak. Felhívást bocsátott ki tehát a nyugdíjas tanerőkhöz, hogy újraalkalmazás iránti kérésüket a tanfelügyelők útján, vagy közvetlenül a kultuszminisztériumba nyújtsák be, az államszegélyes községi és hitfelekezeti elemi iskoláknál megüresedett állásokra hirdetett pályázatokat pedig kísérik figyelemmel a pályázati kérvényüket az üres állásokra a pályázati hirdetményben megjelölt időben és helyen nyújtsák be. A nyugdíjterh csökkentése érdeke a nem állami elemi iskolák fenntartóinak is, mert csak így válik lehetővé az iskoláknál ujonnan szervezett állások részére a megfelelő állami segély biztosítása.

Leventeünnepély Tiszaföldváron. A magyar áldozatkészségnek újabb tanujelét láttuk a tiszaföldvári levente egyesület 1928 évi február 12-én zászlóalapjuk javára rendezett előadásán, mely úgy erkölcsileg, mint anyagilag igen jól sikerült. A nemes célt mindnyájan megértették, nemes versenyre keltek, a jószívű adakozók a felülfizetésben. — Az előadás megnyitóját dr. Simonyi István járási tisztí orvos, a levente egyesület elnöke tartotta, ki magas nívójú beszédében a levente intézmény fontosságát, nevelési értékét emelte ki. A szavalók és Nyári Andor „a levente” című színjátékának szereplői a legjobb tudásukkal igyekeztek szerepükbe beleléleszkedni. Kaptak is tapsot bőven. Igen szép volt a „Tiszaföldvári Dalárda” Nem nem soha irredenta éneke. Szébb jövő reményében távoztunk az előadásról.

Szálljon a dal. Most hagyta el a sajtót fenti cím alatt Fövényessy János ref.

énekvezér szerkesztésében megjelent 100 hazafias és irredenta dalt tartalmazó 2 szólámsra átírt dalgyűjtemény, mely iskolák, leventeegyesületek számára nélkülözhetetlen! A szerző ezen nagy gonddal és szakértelemmel összeválogatott s átírt gyűjteményével eddig a legjobbat nyújtja; miért is annak beszerzését fenti intézményeknek, de minden nótakedvelőnek a legmelegebben ajánlhatjuk. Ezen értékes gyűjteményhez Révfy Géza országosan ismert zeneszerző és kritikus írt meleg ajánló sorokat, ami már egymagában is biztosítja e gyűjtemény tökéletességét. A gyűjtemény megrendelhető a szerzőnél Fövényessy János ref. énekvezérnél Sajókeresztúr u. p. Sajóceceg Borsod vm. — Ára tanítóknak 6 P. boltiár helyett 5 pengő, portó 20 fill., utánvételi díj 91 fillér.

Népművelési tanfolyam vizsgálója Fegyverneken. A vármegyei népművelési bizottságnak Fegyverneken rendezett 6 hetes tanfolyamának záróvizsgálójá február 18-án délután volt a gazdasági iskolában, hol a tanfolyam is tartatott.

A vizgán megjelentek a vármegyei és helyi népművelési bizottság valamint a község képviselőiben Major József községi főjegyző, elnök, ki egyik előadója volt a tanfolyamnak, Ungváry József tanácsos, Boris Ferenc járási főiskola felügyelő Paffery István elemi iskolai igazgató, Kudelka Antal birtokos, Laczkovits Andor postamester, Földes Dezső malomigazgató, Csiga János kisbirtokos és nagyszámú hallgatóság.

A vizgát Major József a helyi népművelési bizottság elnöke nyitotta meg üdvözölve a megjelenteket s tolmácsolva a járási főszolgabíró üdvözlését, ki akadályoztatása miatt nem jelenhetett meg a vizgán.

Utána a tanfolyam halgatóiból alakult s Kádár Kálmán gazd. isk. igazgató, a tanfolyam vezetője által betanított énekkar elénekelt a Magyar Hiszekegy-et, majd sorrendben Kádár igazgató, Csongor Teréz szaktanítónő, ki történelem és magyarból adott órákat, és Major főjegyző adtak fel kérdéseket a hallgatóknak, kik csodálatos precizitással s határozottsággal adták meg válaszaikat a feltett kérdésekre.

A tanfolyam felölelte az állattenyésztés, fatenyésztés, növénytermelés s ezzel kapcsolatban a műtrágyák használatát, természettan, egészségtan, földrajz, magyar, alkotmánytan, történelem tárgyait, továbbá a közigazgatás és adózás kérdéseit, mely utóbbiakból Major főjegyző adott órákat.

Bámulatos az a szorgalom, és tudásszeretet, mely e vizgán a hallgatók szabatos feleleteiből kiviláglott.

Kádár igazgató, ez a ritka pedagógiai tehetséggel és készséggel megáldott ember, mint aki a tanfolyam legnagyobb anyagát vállalta és tanította, továbbá Major József főjegyző és Csongor Teréz szaktanítónő e hat hetes tanfolyamon, mely az elemi és négy polgári iskola anyagát csaknem teljesen felölelte, — csodálatosan szép eredményeket értek el. Munkájukra kevés minden dicséret.

Vizsga végéztével Major főjegyző a község nevében keresetlen, meleg szavakkal köszöntö meg Kádár igazgatót és a többi tanerőket önelölöző munkásságukat kérve őket, hogy a jövőben is álljanak rendelkezésre, hogy minden szép és hasznos dolog tudását örögebitsék, kijelentve, hogy ugy a tanerőket, mint a hallgatókat minden dicséret megilleti.

Utána Bakos Sándor a tanfolyam egyik résztvevője köszöntö meg a maga és társai nevében n, hogy e tanfolyam hallgatásával is örögebithették tudásukat kérve tegye lehetővé, hogy újabb tanfolyamok tartásával gyarapíthassák ismeretüket.

Kár, hogy e szög vizgán a szülők részéről nagyon kevesen jelentek meg.

Vizsga után a jelenlövök megtekintették a munkatermet. Itt négy darab szövöszék van felállítva. A leányövendékek ezeken a székeken dolgozzák fel az általuk készített fonalat különféle szövötteknek. Köröbelöl 16 övendék tud már szöni. Akkor is mind a 4 szék munkában volt. Egyiken lepedő vásznat, másikon törölközöt, harmadikon futószönyeget, negyediken törölrühát szövtek bámulatos ügyességgel.

A övendékek egy része már a különféle himzéseken és fehérműkön kívül a saját felső ruháit is teljesen elkészíti.

Az iskolának a községben van egy másik munkaterme is. Itt a fiúk tanulják a vesszőfonást. Az iskola által termelt fűzvevzőt dolgozzák fel. Csinálnak a legegyszerűbb gazdasági kastól kedve mindent a legfinobb utazó kosárig. Már több mint 160 drb munka van készen. Rövidesen kiállítást rendeznek.

Az iskolán nagyon meglátszik a szakszerű, kitünö vezetés. A tanerők ügybuzgósága, hivatásszeretete és a községi előljáróság nemes, jó indulata. Mulasztást követnék el, ha meg nem említeném, hogy a leányok kézimunka ügyessége Csongor Teréz szaktanító kiváló buzgalmat dicséri.

s. c.

A korcsma és a tánc ellen hozott erkölcsvédö határozatot János-halma. Nagyjelentőségű határozatot hozott János-halma képviselőtestülete. Dr. Papp Jakab és dr. Kazinczy Gergely községi orvosok írásbeli indítványára, melyhez 26 előljáró és képviselő aláírás csatlakozott, eg hangulag kimondták, hogy a község lakosságának erkölcsé és egészségvédelme érdekében a korcsmák számának szaporítását nem kívánják, söt ellenzik és erre alkalmas körülmények felmerülése esetén (halálozás stb.) számukat csökkenteni óhajtják. A vasárnapi táncokat elegendőnek tartják a téli félévben az esti 6 és nyáron esti 7 óráig, az egész éjjeli mulatságok engedélyezését pedig korlátozandónak vélik. — Almásy Imre indítványára pedig kimondták, hogy a leventéknek a vasárnap délelötti nagymisére testületileg való felvonulása érdekében átirnak a Levente Egyesület elnökségéhez. A nagyjelentőségű határozatnak illetékes helyen és időben való foganatosításával az előljáróságot bízták meg, tudomástétel s pártolás céljából pedig megküldötték a főszolgabírói hivatalnak is.

Az első segélynyújtásról szóló falitáblák kötelező kifüggesztése. A népjóléti miniszter elrendelte az első segítség módját és eszközeit szemléltető falitábla kötelező kifüggesztését. A rendelet szerint minden olyan helyen, ahol ötnél több ember szokott tartózkodni, foglalkozni, ki kell függeszteni. Így a táblát ki kell függeszteni minden középületben, hivatalban, iskolában, tornatermekben, egyesületi és közhelyiségekben, internátusokban, színházakban, korcsmákban, italmérésekben, vasuti- és hajóállomásokon, továbbá gyárak, veszélyes üzemek, ipari és kereskedelmi vállalatok, üzletek helyiségeiben, raktárakban, sporttelepeken, uszodákban, strandfürdőkön. Aki a kifüggesztés kötelezettségét nem teljesíti, 240 pengőig terjedő pénzbüntetéssel büntetettik.

A népjóléti minisztérium az első segélynyújtást szemléltető falitábla terjesztésével a Vármegyei és Városok Országos Mentőegyesületét bizta meg és a táblák árát darabonként 3 P-ben állapította meg. A miniszter rendelkezése szerint a falitáblákból származó bevételt a mentőügy céljaira keil fordítani. A táblák átvehető az elosztóhelyen (Budapest, VI., Podmaniczky-utca 67. szám.)

Névváltozás hatályalanítás. A m. kir. Belügyminiszter ur kézdíszentléleki vitéz Voloncs Ferencnek „Mészáros“-ra történt névváltoztatását — miután magyar nemességét és „Kézdíszentléleki“ nemesi előnevét igazolta — 1927. 303.781. VIII. számú rendeletével hatályon kívül helyezte, megengedte „Voloncs“ családi nevének továbbra is viselését.

A ponyvaregények alkonya Hevesmegyében. Az ifjúságot és köznépet megmegtévelyező ponyvaregények ellen régóta folyik a küzdelem anélkül, hogy azoknak rohamos elterjedését a társadalom megakadályozhatta, vagy kézzelfoghatóan ellensúlyozhatta volna. Most Heves vármegye alispánja szigorú rendelettel megszüntette ezen regények árusítási engedélyének kiadását s utasította az illetékes közegeket, hogy a tilalmat átlépőktől kobozzák el ezen fércmunkákat s az eljárást ellenük indítsák meg. Ha ezt a rendeletet széles e csonka hazában kiadnák s végrehajtanák, sok lélek mentesülne a fertőtől.

Debrecen népfürdőket épít. — Debrecen város tanácsa városi népfürdők építésére 51.000 pengőt állított be a költségvetésbe, melyből az elsőt 10.000 pengő költséggel a népházban rendeznek be.

Az evangélikus tanítók üdülőháza. A napilapokból olvassuk, hogy az Országos Evangélikus Tanítóegyesület a Balaton partján üdülőházat vásárolt, hol tagjai s azok hozzátartozói már a nyár folyamán kipihenhetik egész évi fáradságukat. Ime újabb példa — hová vezet a tanítói összetartás s az egyetakarás.

Nyugtázások. Tagdíj címen: Mann F. Béla 2.40 Jászladány, Renner Ignác 8 p, Renner József 8 p, Szauderné, Renner Gizella 8 p, Feiszthammel Károly 8 p Szajol, Andersen Aladárné 4 p, Csiky Ernő 4 p, dr. Bérczy Ernő 4 p, V. Dukay Lajos 4 p, Hunyor Ilona 4 p, Keszthelyi István 4 p, Kiss Vilma 4 p, dr. Kerekes Sándorné 4 p, Luiff Otthmárné 4 p, Novothny Jenő 4 p, Jancsó Kajetánné 4 p, Pauka Margit 4 p, Páll Lajosné 4 p, Sztipics Bódogné 4 p, Viczián Ilona 4 p, Viszlai Ernőné 4 p, Veress Mihály 4 p, Zelenka Mártonné 4 p, dr. Kőváry Miklósné 4 p, Egner Ilona 8 p, Ferenczy Sándorné 4 p Szolnok, Bajzáth Elza 4 p, Balássy Ferenc 4 p, Balássy Ferencné 4 p, Baloghné Ferenczy Mária 4 p, Beszédesné Turcsányi Ilona 4 p, Blickling Antal 4, Blickling Antalné 4, Geisler Péter 4, Híza

Károly 4, Hoffmann Mária 4, Kovács Ilona 4, Martikány István 4, Mihály Gyula 4, Országh Pál 4, Rosznyákné Ivanits Margit 4, Schmidné Vékony Gizella 4, Szabó József 4, Tomposné Kindlovics Róza 4, Szabó Róza 4 Kunszentmárton, Sztrinyi Ferencné 8, Komáromi Erzsébet 2:20, V. Szathmáry Lajos 8, V. Szathmáry Lajosné 8, Bihary Istvánné 8, Szilvássy Eleonóra 8, Bacskó Gyula 8, Fazekas Károly 8, Orosz Vladimir 8, Csomor Irén 8, Koltay Anna 8, Rákos Ferencné 8, Totola József 8, Richter József 8, Sándor Irén 8, Tóth Piroska 8 Szolnok, Bartha Béla 4, Farkas Károly 4, Perényi Margit 4, Szilágyiné Brandt Viktória 4, Szentiványiné Mosó Martina 4, Bátoryné Padányi Mária 4, Szegedyné Valenti Borbála 4, J. Almásy Mária 4, Bazsó Berta 4, Ruzs János 4, Takácsy Andrea 4, Benyovszky Ida 4, Balla Béla 4, Skoda Ilona 4, László József 4, Jankovits Béláné 4, Bathó Róza 4, Ring Károly 4, Ring Károlyné 4, Benyovszky Jolán 4, Skoda Mária 4, Vásárhelyi Mária 4, Mihalik Kálmáné 4 Jászberény, Szőke Kálman 5 Tiszaszentimre, Kante Ida 8, Hám Sándorné 8, Nagy Károlyné 8, Ferenczy Kálmán 4, Ferenczy Kálmánné 4, Oreskó Dezsőné 4, Brindáné Laky Mária 4, Kailinger Mária 4, Kailinger Gabriella 4, Gyurián Ferencné 4, Vajay József 8 Szolnok, Kis Károly 8, Kis Károlyné 8 Jászberény, Császár Ferenc 4, Grecmajer Károly 8, Grecmajer Károlyné 8, Mészáros Gyula 8, Mészáros Gyuláné 8, Kardos Bertalan 8, Müller Lipót 8, Neuman Magda 8, Neuman Béla 8 Szolnok, Kovács Imre 4, Heczke Pál 4, Sáringer János 4, Kozelka Pál 4, Merk Teréz 4, Kerekes Eszter 4, Baka Irén 4, Philipp Emilia 4 Törökszentmiklós, Nagy Irén 8 Dévaványa, Boros Katalin 8 Karczag, Tóth József 6, Molnár Győző 6, Csatáry Lajos 6, Kiss Ágnes 6, Lándory Ilona 6, Zöldné, Szotyori Anna 6, Szijjné, Vaskó Erzsébet 6, Magyar Gyula 6, Gonda János 6, Benedek József 6, Molnár Béla 6, Dobóné, Sturz Sarolta 6, Fodor Zsigmond 6, Fodor Zsigmondné 6, Solyom Julia 6, Szakács János 6, Kosnár Lajos 6, Kasza Sándor 6, Nagyné, Bentsik Erzsébet 6, Gaudi Mária 6, Nagy Irén 6, Korda Julia 6, Marossy Eszter 6, Tóthné, Kiss Mária 6, Szakács Jánosné 6 Mészáros, Vargha Mária 4, Novák György 8, Czinger Teréz 8 Jánoshida, Fucsekne, Lenkey Oktávia 4 Jászalsószentgyörgy, Hajdu Ferenc 4, Schlaghammer Gyula 8 Szolnok, Németh Mária 8 P Jászberény, Petricsek Mária 8 pengő Kötelek. (Folyt. következik.)

Tanítói Otthonra:

Áll. isk. tantest 3 P, Jászárokszállás külk. róm. kath. népisk. 8 P. Jákóhalma, Török-szentmiklós, Kengyeltenyőszigeti áll. isk. 19-80 fill., Tiszaföldvár-pusztahéki levante előadás 38 P, Újvárosi áll. isk. 4-40 fill., Szolnok. Áll. isk. 7-33 fill., Kisujszállás-Konta.

Temetkezési egyetbe belépett:

Szabó Róza közs. óvodó Kunszentmárton.

Vezérigazgatói jelentés*

az 1927 december 23-iki választmányi ülésen.

Mélyen tisztelt Választmány!

Ma van egy esztendeje, hogy a mélyen tisztelt Választmányunk ugyanerről a helyről az első, küzdelmekben gazdó évről beszámoltam. A most elmúlt évben a küzdelmek — bár nem az egész vonalon — de mégis fennállottak, mert a kereskedelmi életben, ahol konkurencia nem ismer kíméletet, megállás sincsen. Mindennap újabb és újabb esetek adódnak. A versenytársak a lehetetlent is megpróbálják, ezért készen kell állani a riposztra, nehogy az ellen egy pillanatra is felülkerekedjék. Örömmel mondhatom, hogy elsősorban a magyar tanítóság önértés összetartása volt az erős fal, amelyet hiába döngettek, Sziklaszilárdan ellenállt minden újabb rohamnak, amely a tulsó oldalról jött. Vannak ugyan elvétve még most is olyanok, akik a tanítói közösség előnyeiből szívesen kivesszük részüket, de a közös táborban együtt küzdeni nem tudnak vagy nem akarnak.

A jövő ugyanis igazolni fogja igazunkat és az idig-óráig ingadozókat megfogja győzni arról, hogy a magyar tanítóság csakis egyéjben jelentheti azt az erőt, amely képes lesz az egész vonalon győzni, nemcsak csonka Magyarországon, hanem feldönteni azokat a kártyavárserű ideiglenes határokat, amelyeket Trianon felállított.

Igenis, Kartársaim! Egyetértés a közösség alapja és erőssége. Miért akarhatnánk másoknak szolgálatába állani, amikor tulajdonképpen egymásnak kell elkötelezve lennünk. Miért támogassunk más kiadót amikor a magyar tanítóságnak meg van a maga sajátja. És amikor saját vállalatunk a tanítóság egyedüli jóléti intézményének, az Eötvös-alapnak szolgálatában áll. Miért támogassunk idegentökeket, amikor azok évszázadokon keresztül nem is hederítették a tanítóság fájdalmaira és soha még csak meg sem kísérelték, hogy jóléti intézményeink esetleges fájó sebeit némiképp is enyhítsék. Most igen. Mert itt a Kalász. Lépést kell tartani, úgy gon-

* Helyszűke miatt csak most közölhetjük. Szerk.

dolják. Nagy érdeme és elégtétele a Kalásznak, hogy most már — bár talán csak időlegesen — más kiadó cégek is igyekeznek némiképp honorálni a tanítóságot. Olyan erkölcsi és részben anyagi győzelem ez, hogy már ezért is érdemes volt a Kalászt létrehozni.

Kedves Bajtársaim!

Ki nem mondható hála és köszönet azért a férfias és önzetlen magatartásért, amelyben feltétlen támogatástól részünk volt. Utódaink ezt a nemes ösztönzést nemcsak megbecsülni fogják, hanem köztudatba plántálni, követésre méltó példát gyanánt. Ebben ugyszólván egyedül álló a magyar tanítóság. Nyáron nálam járt a német tanítói szövetség főtitkára, aki ámulva szemlélte gazdasági tevékenységünket és nem akarta elhinni, hogy rövid egy évi munkálkodásunkkal produkáltuk ezt az eredményt. Büszkék is lehetünk rá, mert ezt csakis önzetlen kartársi szeretet és megbecsülés, de főleg egység és összetartás teremthette meg.

Ne legyen ez a szép nyilatkozás szalmaláng, hanem edződjék be teljesen lelkületünkbe az a tudat, hogy e vállalkozás a miénk s ezt a zászlót, amelyet Kalász felirással bontottunk ki, nem hagyjuk el. Adja a jó Isten, hogy ügylegyen.

Az idei tanévben előfordult gazdasági eseményeket az alábbiakban terjesztem elő. Nem mulasztatom el elsősorban is megemlékezni Szegedi tanítóságról. Ezek a lelkes kartársak Fejervessy igazgatóval az élen a legkeményebb küzdelmek árán is, amelyek a szegedi helyi lapokban csucosodtak ki, kitértettek elvők mellett és az egész vonalon az összes Kalász könyvek bevezetését harcolták ki. Ha mindenhol így fogják fel a közösség érdekeit, akkor a magyar tanítóság nem fog idegen segítségre szorulni. A szegediekhez hasonlóan van nagyon sok helyünk és nagyszámú lelkes kartársunk, de róluk egyenként nem beszélhetek — bár mindegyikük külön-külön is megérdemelné az elismerés borostyánját.

Új bevezetés következtében a folyó tanévben 21.000 tanuló volt a szaporulat. Mivel osztatlan iskolák számára csak a folyó tanév végén készül el 5 kötetből álló sorozatunk, amelynek minden kötete a számtanon kivül az összes tárgyak anyagát magában foglalja, osztatlan iskolákban elvezettünk 2600 növendéket.

Volt egynehány osztott iskola is, amely elfordult tőlünk. Hogy miért nem tudom. Ezekről és az összes bevezetésekről hűvési közgyűlésünkön fogok részletesen beszámolni. Minden osztatlan iskolának küldünk a tavasszal mutatótanterv-példányokat. Mivel e könyvek tanyákon és osztatlan iskolákban tanító vidéki kartársaink több évtizeden át szerzett bő tapasztalatai alapján készülték, amit a hivatalos bírálók is elismertek, ezek a könyvek önmagukat fogják dicsegni. Ezzel kapcsolatban azt is jelenthetem, hogy az ismétlődő fiú- és leányiskolák tankönyvek megírása most van folyamatban.

A székesfehérváros számára írt tankönyvsorozatunkból 6 könyvet fogadtak el. Legutóbb is, amikor csak egy könyv — a gazdasági bevezetéséről volt szó, két pályázó közül a Kalász került ki győztesen. Ezzel csak azt akarom dokumentálni, hogy rövid idő alatt a kezdett nehézségeivel, de főleg anyagiakkal küzdve megalapozni egy részvénytársaságot, tankönyvírói gárdát összeállítani, teljes elemi iskolai könyvsorozatot rövid néhány hónap alatt iratni, hitelt és piacot szerezni nem könnyű feladat. Hozzá még a lehetetlen és a kereskedelmi életben szokatlan konkurenciával megküzdeni, nagyon, de nagyon sok volt egy csapásra. Most, amikor nagyobb figyelem és megfelelő idő állott rendelkezésünkre — amit már említettem — a legutóbbi napokban a székesfehérvárosi pályázatnál hét ellenféllel szemben munkánk jósága győzött.

Nem vagyok, de mint vezetője a részvénytársaságnak nem is szabad elfogultnak lennem; tudom nagyon jól, hogy tankönyveink — amelyek igazán nagyon rövid időn belül készültek — kívánni valót hagytak maguk után.

Ki fogjuk küszöbölni ezeket a hibákat és hiányokat is. Meg is kell lennie, mert amikor az összetartásra és a tanítói egységre hivatkozom, nagyon jól tudom azt is, hogy könyveinknek a legjobbakkal és legszebbekkel kell lenniök. Ezt kívánja a tanítóság reputációja, de ezt kívánom én is, aki kifelé képviselem gazdasági intézményünket. Nagyon nyugodtan ígérhetem ezt, annyival is inkább, mert ismerem tankönyvíróink képességeit, lelkes munkakészségüket és szívszorgalmukat. Az első és gyors munka után már egy éve folyik a minden aprólékosággal menő pedáns, körültekintő és céltudatos szerkesztői munkásság.

Igaz, hogy tankönyvíróimnak egy részét lefoglalták az utasítás és vezérkönyvek megírására is, de ez a körülmény csak még jobban igazolja, hogy helyesen válogattam össze tankönyvírói gárdámat. Mert azok, akik a vezérkönyveket és utasítást készítik, az ott szerzett tapasztalatokat nálunk a tankönyvírásnál hasznosíthatják és igazán tökéletes alkotására vannak hivatva.

Mivel a meglévő tankönyveken három évig nem engednek változtatni gazdasági szempontokból, új könyveink csak a jövő tanév végével kerülhetnek piacra. Idei évünk forgalmáról beszámolva jelenthetem, hogy második üzletévünkben kellemesen csalódtunk, mert az elért forgalom várakozásunkat meghaladja.

Tudvalévő, hogy a második évben nagyon sok régi tankönyv van forgalomban s így a jövedelem nem lehet akkora, mint az első évben. Mégis abban a kellemes helyzetben leszünk, hogy az Eötvös-alapnak jelentékeny összeget adhatunk. Juttatunk továbbá programunkhoz híven nyereségünkből az Áll. Tanítók Orsz. Egyesületének 2.500.— pengőt.

Ezekről szintén a közgyűlésen fogok részletesen beszámolni.

Még egyet jelenthetek örömmel. Dacára annak, hogy a múltban a tanítói gazdasági törekvések nem hagytak kellemes emlékeket a kereskedelmi és pénzügyi piacon, a Kalásznak sikerült ezeket a csorbákat kiküszöbölni és a tanítói névnek ezen a téren is teljes bizalmat, hitelt és elismerést biztosítani.

Bejelentem, hogy a részvények felülbélyegzésének december 31-ével terminusát félévvel meg fogjuk hosszabbítani, hogy a még eddig nem jelentkezett részvényeseknek módot adjunk jogaik gyakorlására.

Örömmel jelentem, hogy adósságunk nincsen, de ezzel szemben vannak követeléseink, készpénzünk, jelentékeny raktári készletünk és felszerelésünk. Mindezekről tételen a közgyűlésen fogok beszámolni.

A jövő tanévre megnyitjuk tan- és írószer osztályunkat. Ezzel is ocsóbbítani akarjuk ezt az árucikket. Irkaosztályunk a folyó évben elég szépen fellendült. Irkáink bevezetéséhez is csak egy kis kartársi jóakarattal kell, mert ezek a legjobb anyagból készültek és árban a hasonló minőségűekkel állják a versenyt.

Az ideai segélyezéseket az igazgatóság még nem tárgyalhatta, mert a mérleg még nem készült el. De úgy vélem, hogy az előbb említetteken kívül lesznek még más összegek is kiutalva a tankönyv akcióban érdekelte országos egyesületek és helyi jóléti intézmények között.

Erről is az igazgatóság javaslatára a közgyűlés fog határozni.

Kedves Kartársaim!

Beszámoltam a Kalász négy havi működéséről és most, amikor arra kérék benneteket, hogy a múltban tapasztalt előzékeny jóakarattal és szeretettel karoljátok fel kisded intézményünket, ne feledkezzetek meg arról, hogy ez az alig két éves részvénytársaság olyan, mint egy diófa csemete, amely ott áll az erdőben, a terebélyes és hatalmas fák között. Gyökereivel fogódzik a földbe, amelyhez jusza van. Ép olyan kitarással és szívósággal ellentáll minden viharoknak, akárcsak a több évtizedes viharokat elszenvedett fák.

Bár azok terebélyes lombjai sokszor eltakarják a napsugarakat előle, de a szél segítségével mégis csak kap napvilágot és feltör a magasságba.

A mi csemeténket a magyar tanítóság önzetlen apai gondossága ápolja. Ha nagyra nő, Ti fogjátok gyümölcsseit élvezni.

Ez így is lesz, mert hiszek a magyar tanítóság összetartásában.

Budapest, 1927 december 28-án.

Osztie Béla
vezérigazgató.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ Plac-tér.

Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
takarékpénztári, pénzügyi
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, írógépekből és
írógépezetanyagokból. **Iszlai könyvek gyára.**
Nagyüzeműben készülnek az ellenértékért
kereskedelmi, patent, raktári és gyógyszerészeti célokra.
A vidéken legjobban berendezett könyvnyomtatásom mellett a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabb
a legkényesebb ízlést is kielégítő díszműveket,
könyvnyomtatást előadás, illusztrációkban, a
legelőször drak mellett készült műveket,
könyvkiadási rőlőpókokat, többnyelvű
műveket és több más műveket
és mindenféle könyv-
nyomtatási munkát.

Mielőtt máshol rendelne, kérjen tőlem árajánlatot!
Könyvnyomda. * Üzleti könyvek gyára.

Ifjusági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók

ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanhőnyvek

Tanszerek

Papírcsok

Lyomlatványok

SZOLNOK

Nemzeti Múzeum,
Budapest.

XX. évfolyam.

4 szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

Greczmajer Károly
alelnök-titkár.

Keszthelyi István
elnök.

Szolnok, 1928 április hó.

NYOMATOTT ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJÁBAN SZOLNOKON.

kenése, megszűnése; — ha fontos állami érdek fűződik a tankötelezettség, az iskoláztatási kényszer törvénybe iktatásához: akkor meg kell szüntetni annak anyagi akadályait s mindenkinek lehetővé kell tenni azt, hogy tankötelezettségének eleget tegyen, anyagi okokból azt meg ne tagadhassa. Kultúr-demokráciáról tehát csak ott lehet szó, ahol az általános iskoláztatási kényszer mellett az egész kultúrterületen tandíjmentesség van behozva s ahol az igazoltan szegény tanulókat ezenfelül tankönyvekkel és tanszerekkel is ellátatnak. Mert az nem kultúr-demokrácia, ahol csak a vagyonos, jómódu gyermek szerezheti meg az elemi műveltséget, a szegény gyermek pedig a tandíj fizetése, könyvek és tanszerek horribilis költsége miatt — mert ezeket elviselni képtelenek — a kultúra áldásaiban esetleg nem részesedhetnek.

Az igazi, a valódi, az ideális értelemben vett kultúr-demokrácia azon a népoktatási kultúrterületen van érvényben, ahol nincs beíratási díj, tandíj s a hatóságilag igazolt szegény tanulókat ezenfelül még tankönyvekkel és tanszerekkel az iskolafenntartó látja el; ahol tehát a kultúr-demokrácia érvényesülésének szociális akadályai sincsenek, ahol a tanítási és tanulási kötelezettségnek azonos elvek, az egyenlőség elve alapján mindenki egyaránt eleget tehet.

És mindez fokozottabb mértékben vonatkozik a közép- és a felsőoktatás kultúrterületére, mert itten az iskola még nagyobb igényeket támaszt a tanulóval szemben. Nem lehet szó kultúr-demokráciáról azon a kultúrterületen, ahol az iskolába való felvételnek faji, nemzetiségi, vallási, felekezeti vagy osztálymegkülönböztetés az alapja. De nemcsak ez gátolja ezeken a kultúrterületeken az ideális értelemben vett kultúr-demokrácia érvényesülését, hanem egyébként is.

Ha a kultúr-demokráciáról cikkező Miniszter ur elfáradna egy leánytanintézetbe s látna azt a — tanári testület által meg nem gátolt — örületes ruházatkodási versenyt; ha elfáradna a különböző közép és polgári iskolába s látna, hogy a beíratási és a horribilis tandíjon felül mily sokféle más címen adóznak a tanulók; ha látna, hogy az iskola fűtési anyagát, tan- és írószerszükségletét stb. a tanulók fedezik járulékaikkal, ha látna, hogy ezekben a tanintézetekben majdnem naponta kell a tanulóknak valamilyen címen pénzt vinni: akkor azt hiszem, ő sem állítaná, hogy — legalább a középiskolai kultúrterületen — nálunk kultúr-demokráciáról ma beszélni lehet. Akkor

tudná, hogy a tehetséges és szorgalmas tanulók ezrei nem tudnak középiskolába járni, mert szülei az abnormis anyagi áldozatokra képtelenek. — Ahol pedig a kultúr-demokráciának szociális akadályai vannak, ott valódi kultúr-demokráciáról beszélni nem lehet.

Igazi, valódi, ideális értelemben vett kultúr-demokrácia azon a közép- és felsőoktatási kultúrterületen él, ahol nincs beíratási és tandíj, ahol az iskola nemcsak a saját, de az igazoltan szegény tanulókat tanszerszükségletét, tankönyvszükségletét is fedezi, ahol a tanulóknak semmiféle címen az iskolának adniuk nem kell s a hol a ruházatkodási örület se dühöng. Még az iskolai mozi és sport sem ingyenes. Az első az erkölcsi és szellemi, az utóbbi a testi nevelés eszköze. Nem volna szabad tehát ezek igénybevételeért a tanulókat megadóztatni.

Amint ezekből láthatjuk, a kultúr-demokráciához nemcsak iskola- és tanteremépítési akció szükséges, hanem meg kell teremteni a kultúr-demokrácia érvényesülésének szociális előfeltételét is: a tankötelezettség anyagi tehermentesítését. És e tekintetben az állam nem áldozhat eleget; e tekintetben semmi áldozat sem sok, mert a kultúra nivójának emelése, a kulturátlanság csökkentése érdekében két kézzel szórható a pénz.

A steglitzzi dráma tanulságai.

Irta: Romhányi Sándor.

Néhány héttel vagy hónappal ezelőtt világszenzációs dráma folyt le Berlin mellett egy uri nyaralóban, ahol a jómódu és átlagban intelligens és modern szülők éjnek idején magukra hagyták két serdülő gyermeküket, akik a kedves alkalmat felhasználva, orgiákat rendeztek pajtásaikkal lakásukon, melynek eredménye két haláleset. — Az egyik áldozat a könnyelmű szülők kamasz fia és a 16 éves házikasasszony fiubarátja, akit a lány éjnek idején rejtegetett hálószobájában.

E napokban azután a magyar újságok hasábjait is szenzációval töltötte meg a steglitzzi gyermektragédia törvényszéki boncolgatása. — Az újságok napokon és lapokon át a színes riport minden riktásával tálták föl a magyar közönségnek is az emberi lélek korahervadásának és a nevelés labirintje eltévelygő útjainak mocsár-büzével; nem tudom, a mi hazai viszonyaink javítására, vagy rontására-e. — Én inkább az utóbbit hiszem, mert nem tartom veszélytelennek

a magyar társadalom, de főképen a serdülő ifjuság lelki egészsége szempontjából, hogy habár a repülőgép magasságában is száguldjanak oly erkölcsi fertő fölött, melynek gyilkos miazmái magaslati távolságban is veszélyeztetik az organizmust, nemcsak azokat, akik mellette állnak, vagy benne élnek.

Nem szabad itt elfelejteni, hogy mi most a békekötés borzasztó csapásának felocsudó szakában valamelyes kultúr-főlény reményével tetszelgünk magunknak. Rendben van. — A nemzeti kultúr-főlény valóban oly lelki erő, mely igen sokat pótolhat a haza, illetőleg a nemzetnek elvesztett testi erőiből. Nekünk azonban régi-régi bűnünk, hogy enerzált erőnket sohasem ősi érenyeink konzervált energiáival akartuk fölfrissíteni: nekünk mindig külföldi mixtum-compositum kellett és lett légyen az bármilyen testi, szellemi vagy erkölcsi kotyvalek, mi még ma is féltő tisztelettel nézünk minden importra és szívesen tartjuk oda a lelketek idegen cégérű injekcióra és el is hisszük, hogy műveltebbek lettünk tőle.

Tessék végig belenézni a könyvesboltok kirakataiba. Hajlandó vagyok a rágalmazás véttségével törvénykezés elé állni, ha a kirakatokban felkinált szellemi táplálék $\frac{9}{10}$ része nem idegen. Vagy tessék tömördek színházunk, kabarék, vagy zenetermek és táncokálók minden mozzanatát végigszemlélni, alig-alig is találunk ma már egy szikrányi életjelenséget, melyben ősi jellemünket felismerhetnők. — Magyar írók éhen halhatnak, de arról még alig hallott valaki Magyarországon, hogy nyomdász éhen halt volna. Hát hogy lehet ez? Nem természetes okfejtése-e ennek, hogy az éhen halt magyar író sírjánál a magyar nyomdász is az éhségtől elerőtlenedve rogyjon össze? Nem, pedig nem az. A magyar könyvnyomtatás ipara él és virágzik. Tessék elolvasni magyar (?) újságok vasárnapi kritikárait és meg fogják találni ennek magyarázatát. — Ha tíz sor jut valamilyen magyar új könyv ismertetésének, egészen bizonyosak lehetnek benne, hogy száz és ezernyi sor jut Dickens, Wells, Dumas stb. ismertebb, de az ismeretlenség homályából is felbukkanó oly niemandok, sohasem hallott külföldi törpék felfújt magasztalásának, hogy szinte önmagunkba belepirulunk szégyenletünkben, hogy elmaradtunk a világ-irodalom folyásából. És ezek az ismeretlen idegenek mind a magyar szó és betű varázsán át mint óriások lojnak be magukat a magyar olvasók szívébe és uriházak könyvespolcai mellettnek oly értékekkel, melyek magyar mentali-

tásban a kutyának sem kellenének.

Csak a napokban is, az országgyűlésen, ha jól emlékszem, magának a miniszterelnöknek ajkáról röppent el egy halk sóhaj, melyben ezernyi derék magyar cigány muzsikuss jajszava visszhangzott ugyanakkor, mikor a miniszterelnök izlése a diszharmonia ellen is tiltakozott, mely a szaxofon, káfofon és eféle jazz zürzavaros hangjától támad lelkében.

Mіндеzen külföldi áldások importjai a társadalmi kulturparvenűség érdekeit szolgálják és azért ezt csak érintem, mint a nemzeti önérték körtüneteit. Mi tanítók azonban, mint népművelők, hivatásunknál fogva is úgy állunk a népművelés szolgálatában, hogy csirájában fojtsunk el minden hajlamot, mely nemzeti jellemünk és jellegünk kiforgatására alkalmas és azért nem egészen illetéktelen, hogy tanítói szaklapunkban is rámutassunk a társadalmi eltévelyedés görbe útjaira. Amikor azonban nem tanítói érdekelttség utmutatására vállalkozunk, nekünk is bizony ügyelnünk kellene arra, hogy mi sem idegen mankóval botorkáljunk a népművelés útjain.

Jól van, . . . jól. Nem vitatom most én, hogy a magasabb nemzeti kultúra nem fejlődhetik idegen befolyás nélkül. Mert akármilyen elfogult magyar volnék is, utóvégre azt nem akarnám túrni, hogy asztalomra mindnap gulyás, pörkölt, töltött káposzta és turócsusza kerüljön, akármilyen jó ételek is ezek különben. Én nem vetem meg a francia kosztot, angol beaufőt is szívesen eszem, az olasz muzsika is kedves nekem, svájci hegyekben is tudok gyönyörködni. . . . no és hivatásomban a német schulmeisterek pedagógiai tapasztalatait is szívesen használok föl mesterségemben.

A világháborúban azonban nagyot perdült a világ tengelye. A régi szokások és művelődésünk energiái az agrázkodás minden nyavalyáján átmentek és ennek a kórságnak jellemző tünetei, hogy néha nagyon nehezen, vagy sehogy sem is tud visszazökkenteni a régi kerékvágásba. A németeknek, mintha fejökbe szállt volna a háborus veszteség, a franciák térfoglalása és mintha most francia erkölcsökkel akarnak visszahódítani azt, amit területben elvesztettek. Mert ma a német városok, de különösen Berlin utcája az erkölcsök szabadosságával messze tullicitálja a parisi boulevardok éjjeli hírhejt érdekességeit.

A steglitzzi gyermekdráma pedig az utca erkölcsén túl föllibbentti a német családi szentély tisztos bársonyfüggönyét és mi ime — akik eddig oly megható áhitattal szemléltük a germán

testi és szellemi fölényben az erkölcsi integritást is, — most a családi szentély függönyének föllibbenésénél elhülledezve látjuk, hogy a német családi élet nem oly általánosan „szentély”-ben bonyolódik le, mint ahogy mi ezt szuggesztív tiszteletünkben eddig gondoltuk, hanem egészen közönséges „brettli”, kasirozott kulisszákkal, melyek között rosszul vagy sehogy sem, visszajára nevelt bakfisok ficánkolnak, háboru-utói erkölcsök tetszelgő szabadosságával egy új világ kieroszakolásának önhittségével.

Mert hát tetszetek olvasni ugy-e hírhedt Scheller Hilda szüleinek törvényszéki vallomását arról, hogy hívei a gyermekek *szabad nevelésének*. — Ami alatt mi visszamaradt erkölcsi judiciumunkban, *neveltelenséget* értük. — Mert hiszen köztudomású — még a német neveléstudomány volt paragrafusai szerint is, — hogy nevelni annyit tesz, mint a serdülő embernek ébredő, fejletlen, szertecsapongó vágyait, ösztöneit, indulatait és szenvedélyeit mérsékelni és korlátok közé szorítani. Ahol a nevelésnek ez a föltétele hiányzik, ott nincs nevelés, mert szabad nevelés nincs. A lovat is nevelni kell, hogy hámba fogható legyen vagy nyerges tőrjőn a hátán. Kinevelve igen becses gazdasági érték, de a rakoncátlan (neveletlen) ló csak vágóhidra való. A ló képletes hasonlata az emberi nevelés vonatkozásában kissé drasztikus, de aki a kis Scheller Hilda éjjeli boudoirjára gondol, annak szemlélete előtt csak a vágóhidra tragikum van, ahol egy süldő leánya erkölcsi összeroppant a szülői szabadalom vágóbárdja alatt.

Valamelyik napilap ezzel az erkölcsi nevelő-förtelemmel kapcsolatban meginterjúvolta Geguss Danielt, a budapesti gyermekbiróság széles látókörű, nagytapasztalatu vezetőjét, akiben a judikatura és pedagógia is megtalálja a maga auktoritását, hogy valamilyen vonatkozásba hozza ezt a steglitzzi szenzációt a budapesti gyermek erkölcsiével. Ez a hivatott, erkölcsbíró így sóhajtott föl az interjúvra:

— Hála Istennek, itt még nem tartunk!

Nálunk ugyan vannak csavargó, tolvaj, utonálló, sőt rablóbandába szervezkedő gyermekek is, de u. n. intelligens, tanult, vagyonos szülők nincsenek, akik éjnek idején szabadjára engedik süldő lányait, hogy saját hálószobáikban orgiákat üljenek éretlen síhederekkel, vagy clicsavarogjanak éjente felügyelet nélkül oly lokálókba, melyek rendőri felügyelet alatt állnak. A titok leple alá persze mi sem tekinthetünk és a mai baléji szabadosság nálunk is valahogy lerázta apáink, anyáink erkölcsének béklyóit, de

hogy a családi otthon kasirozott kulisszáit visszajára fordítva azaz meztelenében mutassanak be a szenzációéhes, kíváncsi közönségnek, ilyesmi nálunk el sem képzelhető. Mert nálunk a biróság erkölcshumanizmusa is nagyobb. Erkölcsi elvetélések ugyan bizonyára nálunk is kerülnek a jogszolgáltatás boncasztalára, de ilyenről a nagy nyilvánosság alig tud meg valamit, nálunk az ilyesmit a törvény fóruma előtt zárt ajtók mögött tárgyalnak, mert nálunk még van társadalmi szeméremérzet.

Nem így azonban a steglitzzi törvényszék. A romlott kis némben minden szennyese a kíváncsi tömeg közprédája volt és még Justitia istenasszony is, mintha letépte volna szeméről a kendő szimbólumát. Nem mintha a szegyenkező (?) kis lány arcáról a pirulást le akarná vele simítani egy szánakozó gesztussal, hanem azért tán, hogy az ártatlanság rongyfoslányai-val mégis valahogy eltakarja a hervadó emberpalánta bimbóarcát. Nem sikerült. A kis némben fölemelt fölvel, kérkedő tekintettel távozott az igazságszolgáltatás csarnokából és ha hinni lehet a híradásoknak, a filmoperatőrök felé röppent biztató mosolyban ígérlet is volt, hogy az ifjúság erkölcsfoszlánya a szenzáció filmpiacán is kellett magát. Arról is hallottunk, hogy a szülői házban, ahol alig egy éve az egyik gyermek halálával aldozatot kívánt a szabad nevelés, álarcos házi bábra készülnek, hogy a kis, immár egyetlen gyermek megtalálja enyhítő gyógyírját azért a zaklatásért, melyel pecsétet ütöttek a kis ártatlan renoméjára.

Nekünk tanítóknak, még ilyen országváltástó távolságban sincs semmi közünk ennek a tragédiának jogi vonatkozásaira. De voltak ennek a törvényszéki tárgyalásnak pedagógiai vonatkozásai is, amennyiben a szakértő pszichológusok a pedagógusok sorából kerültek ki és azért ezek vallomásai a mi népnevelői lelkiismeretünket is érinti.

Ennek a pörnek vádlottja szimpátikus szöke kis német volt, még jóformán gyermeksihede, akire gyilkosság, illetőleg az erre való fölbujtás ódioma esett, amennyiben a gyilkos revolver is az ő tulajdona volt. Ez a gyerek valamilyen megbánás látszatát kellette, mikor meggyötört lelkének fájdalomkítőreisében hiányos nevelésével próbálta takarni lelkiismerete fogyatékát.

Ennek a fiúnak anyja szegény, kevésbé művelt, egyszerű jó asszony volt, aki csupán gyöngye, illetőleg tehetetlen volt fölcseperedett gyermeke erkölcsi útjának ellenőrzésére, amire nálunk is akad ezernyi példa. Ez a fiú azonban

érezte, hogy hiányzott valami ifjúságában, mely őt erkölcsi eltévelyedésének lejtőjéről visszatarította volna, még mielőtt a mélybe zuhant volna. Hiányzott lelkéből valamilyen tekintélyből feléje áramló szeretet melege, mely bizalommal kapcsolta volna a nevelő tekintélyhez, aki hivatva lett volna az életkor átmeneti szabályaiban őt az élet misztériumain át vezetni, óvni, irányítani, fölvilágosítani, támogatni, megmenteni a veszélyektől. Ennek a fiúnak halk panasza kiabáló vád, egy nevelési szisztéma ellen; a bűn és tévelygések tengerébe fulónak hangos jajszava: miért nem dobtatok nekem deszkát, mentő övet, vagy legalább egy szalmaszálat, amelybe kapaszkodva, a becsület szintjén maradhattam volna.

A vádlottnak panasza, vádja, jajszava az iskola felé száll:

— Nekem sohasem volt tanítóm, aki az élet veszélyeire figyelmeztetett volna, aki felé valaha is bizalmas szóval közeledni mertem volna. Az én tanárim csak ismereteket tömtek a fejembe, de a katedra rácsában egy egész világ választotta el tőlem őket. Engem sohasem vont a tanárom a szeretet melegével magához; én csak félt tisztelettel tudtam tanáromra nézni, akinek személyéhez sohasem vezetett föl a bizalom lépcsője.

Ennek a bírói eljárásnak tanúi között voltak szakértők is, a nevelés és a gyermeki lélek gyógyszerlistái is; én itt csak egy középiskolai főigazgatóra hivatkozom, aki beismerte, hogy a vádlott körülbelül fején találta a szöveget, mert a tanár bizony igen távol áll tanítványai lelkétől, ami nem egészen rendben van. De mentegeti a szisztematikus tanítói eljárást ezzel a véleménynel:

— Főltötte jó, hogy az ifjúság ilyen korán kitombolja magát, mert különben az önmegettoztatás különböző katasztrófákra vezethet.

Nna, eddig van a steglitzzi dráma pedagógiai tanulsága! Én, aki eddig levett kalappal álltam a német neveléstudomány tekintélye előtt, — mert hát néhány évtizeddel ezelőtt magam is szívtam magamba német pedagógiai profiszszorok népművelő áldásait, — ime, most mégis felteszem a kalapot és csak esetről-esetre fogom leemelni, ha uttörő mestereim lábnyomát fogom látni a népművelés útján, melyen haladok. Ez az ut azonban ma már nagyon simára van lehengereelve abban az öntudatban, melyre a háboru után ébredtünk.

Ami bizonyos kulturfölely, melyet hazai nevelésünk zászlójára irtunk, nem okvetlenül szükségessé teszi, hogy folyton külföldi példákat

tűzzünk magunk elé célpontul. Abban a nagy szegénységben, melybe nemzetünk a trianoni békekötés után került, kissé óvatossá is tesz és körülnézünk egy kicsit kamránkban, mielőtt újra megtömnök importált szellemi tápértékekkel és bizony megnyugvással látjuk, hogy még szellemi éhínség nem fenyeget, mert elő tudunk mi teremteni ebből a kamrából elég megbízható hazai tápértéket is, hogy szellemi és erkölcsi igényeinket kielégítsük.

A kor szelleme az erkölcs mérlegelése körül is megváltozott ugyan, de ott — hála Istennek! — még nem tartunk, hogy akár a családban, akár az iskolában a nevelés gyepöljét kiengedjük a kezünk közül csupán azért, hogy az ifjúság korán kitombolhassa magát, nehogy az önmegettoztatás katasztrófiái alatt összeroppanjon.

Mi ismerjük a katasztrófákat is, de kevésbé féltjük ifjúságunkat ennek összeroppánásától, mint attól az örvénytől, mely a félrevezetett nevelés szisztemájában elnyeléssel fenyegeti az élet tavaszát. Mi szeretjük a tavaszi zivatarostól, viharostól is, de lemondani róla egészen nem akarunk sohasem. Nekünk még van nevelői lelkiismeretünk is és amikor mi a nevelés óvásával, tjalmaival védőfalat építünk a bimbó köré, csak azt akarjuk, hogy a bimbó nyílhassék is, ha itt a kikelet, nehogy idő előtt törjön le szára, mint az a szerencsétlen kis nócseki ott a steglitzzi törvényszék előtt, akinek szülői most, a tárgyalástól visszatérőben, álarcosbált rendeznek házukban, mintha a mesterséges özon képes volna visszavarázsolni azt az ifjúságot, melyet a koravénység aszkóra kikezdett.

Én csak elemi iskolai igazgató vagyok, de láttam magam körül olyan tanítónőt, aki 13—14 éves leánykájának meg tudta magyarázni, miként kell viselkedniök fiukkal szemben a táncteremben, otthon és társaságban nemi érésök idején; hogy kell egy férjet nevelni, hogy elszokják a korcsmától és mit kell tennie ruzs és cicoma nélkül is az asszonynak, hogy nyáridőben is keltse még a napsugaras tavasz illúzióját. Láttam én jó tanító elgondolásában iskolai gyakorlatokat a feladott példák tantervi keretén átlépve is úgy, hogy kibontakozott benne a gyermeki lélek spontán bizalma tanítója iránt és igazgatói lelkiismeretem nyugalmával mindig szemet tudtam látni a népművelés útján, melyen haladok. Ez az ut azonban ma már nagyon simára van lehengereelve abban az öntudatban, melyre a háboru után ébredtünk.

Ami bizonyos kulturfölely, melyet hazai nevelésünk zászlójára irtunk, nem okvetlenül szükségessé teszi, hogy folyton külföldi példákat

Búske önérzettel néztem mindig ilyen

gondolkodó és alkalmazkodó tanítótársamra és amikor a stejlitzi törvényűlés tanulságait leiszűröm, újra leveszem a kalapomat, de nem a határontúli tiszteletből, hanem a határon belül küzdő tanítótársaim előtt, akik között, hála Istennek, többségben vannak még azok, akik a hobortos kor szabados erkölcsi szellemének nem dobják áldozatul pedagógiai, régi, kipróbált elveiket és nem féltik az önmegtartóztatás katasztrófáitól növendékeiket, akiket bizony immunizálni kell a nevelés szérumával a kor szellemének erkölcsi veszélyeivel szemben.

A nevelés az isteni törvénynek nem ócskásági lím-lomja, melyet máról holnapra sutba lehet dobni, mint a divatot. A nevelés a társadalmi élet elixírje, mely óvja, fenntartja és fokozza a szellemi és erkölcsi élet erőt, az életműködés rendjét. — Az önmegtartóztatás katasztrófája csak rémítáása a német pedagógusoknak és amidőn mi, a kicsi magyar nemzet népnevelői minden régi tiszteletünk fenntartásával mégis föltett kalappal állunk a német nevelők átlaga előtt, van abban az eljárásunkban valamelyes rátartási nemzeti önérték is, — óh, korántsem nacionális nyegleség! — mely kultúr-főlényünk hizlalókurájában nem éppen megvetendő tápérték. Van belőle több is szellemi képességeink éléskamrájában, nem szükséges okvetlenül, hogy művelődésünk terített asztalára mindig import-kultúra kerüljön.

Hadviselt tanítók sérelme.

A magyar tanítósg tengernyi sérelme között nem utolsó helyen áll az oklevéllel bíró, de kinevezés, illetve állás nélkül hadbavonult tanítók sérelme, kik jogtalan sérelmeik orvoslása végett már nekik öta kilincselnek, kérnek, könyörögnek, de meghallgatásra eddig nem találtak. Pedig kérésük jogos, s annak mielőbbi teljesítése nemcsak méltányos, de emberi és hazafias szempontból feltétlenül indokolt. Ők is, mint az a sok más, megszerezvén oklevelüket, állásoglalás helyett az iskola padjaiból katonának s onnan egyenesen a harctérre mentek. Állás után nézni s az állással bíró tisztviselők kedvezményét maguknak biztosítani így nem tudták. Hibájukon kívül a haza érdekében kellett katonának menni, hisz a legszebb érények közé tartozott a haza érdekében életet és vért áldozni. Sokan, nagyon sokan, sőt mondhatjuk az első bevonuló tanítók közül legtöbbben a hosszú, véres harcok alatt elesetek vagy fogságba kerültek, mások pedig éveken keresztül a messzi lövészárkokban tengették életüket, hová még a madár sem repült, nehogy a kedvezményeket biztosító miniszteri rendelet.

Igy hiába látott napvilágot a 81,295—918. számú rendelet, mert azok legtöbbje, kikre vonatkozott, nem szerezhettek róla — a jelzett okoknál fogva — tudomást. Előállott tehát az a fonák helyzet, hogy az egyforma előfeltételek között bevonult kartársak közül a később képesítőzöttek, kik az anyasországgal összekötéseiket még fenntarhtatták, tudomást szereve jelzett miniszteri rendeletről, kinevezették magukat s így megelőzték azon idősebb kartársait, kik fogságba estek, vagy bármily okból ezen rendeletről tudomással nem bírtak s ennek előnyeitől elesetek.

Méltányosabb s emberibb cselekedetet nem tehetne a jelenlegi kormányhatalom, mintha annak az egynehány, mindenkép ráérdemült s saját hibáján kívül hátrányba került kartársnak jogos és méltányos kérését teljesítené. Országos viszonylatban észre sem vevődő csekély kis összegről van csak szó, melyet az állam háztartása meg sem érez, de melynek hatása kifelé nagyon jótékony s megnyugtató érzelmeket váltana ki.

Nem is tudjuk elképzelni, hogy lényegben miért tesznek a háboru alatt végzett tanító és tanító között különbséget akkor, midőn mindéggyikük kötelessége a haza védelme volt. Itt a két csoport közötti különbséget csak a különleges viszonyokkal lehet némiképp magyarázni, de nem indokolni. Ha a világháboru utolsó éveiben képesítőzött katonatanítókat egy egyszerű levelezőlapon írt kérelemre kineveztek, miért ne nevezhetnék ki, illetve oszthatnák be a megfelelő fizetési osztályokba azon katonatanítókat, kik az 1918. évi rendelet megjelenése előtt már katonai szolgálatot teljesítettek, de időközben sebesülés, harctéri szolgálat vagy fogságba jutás miatt kérvényeiket beadni saját hibájukon kívül nem tudták.

Rosszul esik, fáj látni azt az elbánást, melyben érdekelt kartársaink részesülnek. Egy nagy világháboru után, ha az mindjárt veszített háboru is, nem ezt érdemelték meg. Hogyan hirdessék bensőséges meggyőződéssel azon örökigazságu igéket — mindent a hazáért — ha a haza irányítói oly hamar mindent elfelejtene? Hogyan tanítsanak, neveljenek, izzó, önfeláldozó hazaszeretetben generációkat, kikre az integritás helyreállítása vár, ha szívük lopva, akaratlanul is sajog a velők elkövetett méltánytalanságok miatt.

Csak csekélysegről van szó, aminek egy kis jóakarattal való jóvátétele sok letargikus lélekbe öntene új életet. Éppen ezért ísmételten kérjük országos szervezeteink vezetőségét, folytassák erőteljesebb tempóban akciójukat, tartsák napirenden ezen sérelmet s felterjesztéseikben meggyőző érvekkel hassanak oda, hogy a csak háboru után kinevezett, de a háboru alatt oklevelet nyert s katonai szolgálatot teljesített tanítók kinevezéseit kivétel nélkül az 1918. évi miniszteri rendelet szellemében módosítsák s őket a háboru alatt kinevezett kartársakkal egyenlő elbánásban részesítsék.

Hivatalos rész

1921—1928. sz.

Valamennyi áll. el. isk. Tek. Igazgatóságának.

Az iskolalátogatások alkalmával megállapítottuk, hogy alig van egy-két iskolakivételével áll. el. iskola, ahol a külső bádóg címer felismerhető volna.

Minthogy a mostani nehéz időben különösen szükség van a hazafiasság, a nemzeti érzés kifejezésére, felhivom az áll. iskolák igazgatóságát, hogy ott, ahol szükséges új bádógcímer, beszerzése iránt tegyenek lépéseket.

Megjegyzem, hogy az állam mostani helyzetében nem képes az iskolákat ily címerrel ellátni, de hozzájárult a miniszter ur, hogy azon állami el. iskolák, melyeknek megfelelő fedezet áll rendelkezésükre, iskolai pénztárak terhére rendeljék meg a hiányzó külső bádógcímet.

Mind ott, ahol esetleg semminemű fedezet nem volna, az összeg csekélységére való tekintettel a helyi érdekeltésg lenne felhívandó, hogy az iskola eme szükségletét, mint dologi természetű igénylést, a saját költségeire biztosítsa.

Szolnok, 1928. április 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

1929—1928.

Valamennyi elemi iskolai Iskolaszéknek és Igazgatóságának.

Pogátschnigg Guidó okl. zenetanár a 6—10 éves tanköteles gyermekek részére az ország nagyobb városaiban zenés meseelőadásokat óhajt tartani.

Figyelemmel a nevezett zenetanár e téren elért sikereire, működését a vkminiszter ur 15.410—1928. sz. rendelete alapján az igazgatóság figyelmébe ajánlom s nem emelek kifogást az ellen, hogy az önként jelentkező tanulók — esetleg tanítók kíséretében megjelenjenek az előadás helyéül kijelölt teremben. Az iskolákban ezek a belépődíjas előadások nem tartathatók meg.

Szolnok, 1928. márc. 18.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Iskolánkivüli Népművelés.

Szám: 626—928.

Valamennyi Helyi Népműv. Bizottság Tek. Elnökségének!

A tél folyamán tartott népművelési előadások és tanfolyamok beszámoló-jelentéseit több helyi Bizottság még nem küldötte be.

Minthogy ezek hiányában a vármegyére vonatkozó összesítő kimutatásunkat nem tudjuk elkészíteni, felkérjük Tek. Cimet, hogy hatásköre területén lefolyt mindenféle népműv. tevékenységről szóló beszámolóját az előírt nyomtatványokon 2—2 példányban a haladási naplóval együtt beküldeni sziveskedjék.

A beszámolók beküldésének utolsó határideje május hó 20. napja.

Az alkalmi ünnepek és műkedvelői előadások bejelentése tárgyában kiadott 664-928. szám alatti körlevelünket b. figyelmébe ajánljuk, hogy a kellő bejelentéseket minden helyről megkaphassuk.

Szolnok, 1928. évi április hó 7-én.

Bihary s. k., vitéz Szathmáry Lajos s. k.,
ügyv. elnök, vm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 664—1928.

Valamennyi elemi, gazdasági, polgári, iparostanonc iskola Tek. Igazgatóságának, Ifjusági és Levente Egyesület Tek. Vezetőségének.

1927. évi június hó 8-án 672—927. számú körlevelünkre hivatkozással felkérjük, hogy a megtartott alkalmi ünnepekről, műkedvelői előadásokról alábbi pontok szerint egybeállított kimutatást a vármegyei népművelési Bizottság címére legkésőbb 1928. évi május hó 15-ig terjessze be a helyi bizottság útján:

1. A megtartott alkalmi ünnepek száma.
2. Előadók neve és állása.
3. Hány felnőtt hallgató vett részt az előadáson.
4. A megtartott műkedvelői előadások száma.
5. A rendezők neve.
6. Szindarab címe (műsor).

7. Tiszta jövedelem összege pengőben.

8. A tiszta jövedelem felhasználása.

Szolnok, 1928. évi április hó 7-én.

Bihary s. k., *vitéz Szathmáry Lajos s. k.,*
üggy. elnök, várm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 518—1928.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottság
Tekintetes Elnökségének.

A pest megyei Solt községben egy vetítőgépés előadás alkalmával történt szomorú esetre hivatkozással kérjük Tek. Elnökséget, hogy hatásköre területén jövőben fokozott mértékben tegyen eleget a Belügyminiszteri rendeletekben előírt követelményeknek, vagyis filmelőadások alkalmával a kötelezőleg előírt óvintézkedéseket tegye meg.

A filmek és filmdia pozitívok kezelésénél a leg gondosabb elővigyázatosságot a kezelőtől követelje meg, hogy a fentírt szomorú eset meg ne ismétlődhessen.

A nagyobb gépek kezelésére pedig vizsgázott gép- és filmkezelőt alkalmazzon, mert a nagy gépek a legkisebb megállásnál is könnyen begyújthatják a filmet.

A többfelvonásos filmeknél csak egy drb. film legyen szabadon, vagyis a gépen, a többi az előírt bádogdobozokba helyezendő s csak akkor bontható ki, ha az első (lejátszott) filmet már a bádogdobozba elhelyezték.

Kályhához közel a gépet nem szabad felállítani, viszont a filmekhez közel cigarettázni v. lámpákkal, gyertyákkal közeljárni nem szabad.

Szolnok, 1928. március hó 31.

Bihary s. k., *vitéz Szathmáry Lajos s. k.,*
üggy. elnök, várm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 495—1928.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottság
Tek. Elnökségének.

A „Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamara” igazgatója dr. Gesztelyi Nagy László „Magyar Tanya” című művét, amely a magyar tanya kialakulásával, fejlesztésével, a tanyakérdés mai helyzetével s ezenkívül a helyzet mai ismertetésével és a teendővel foglalkozik s melyet a m. kir. Belügyminiszter ur a Belügyi Közlönyben 223—1928. eln. sz. alatt a közigazgatás figyelmébe ajánlott s melyet a népművelési elő-

adók is használhatnak, megrendelés céljából b. figyelmébe ajánljuk.

A könyv ára 5 P 40 fillér, nagyszámú megrendelés esetén 10—40 % árengedményt nyújtanak. Megrendelhető a Duna-Tiszaközi Mezőgazdasági Kamaránál Kecskeméten.

Szolnok, 1928. március hó 31-én.

Bihary s. k., *vitéz Szathmáry Lajos s. k.,*
üggy. elnök, várm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 199—1928.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottság
Tek. Elnökségének.

A „Falu” Országos Földműves Szövetség (Budapest, IX., Üllői-ut 1. sz. II. em.) a „Falu” című falufejlesztési és népművelési folyóiratára, amelyet ez év januárjától kezdve kibővített tartalommal a falusi iskolán kívüli népművelési igényeinek megfelelően a falusi szellemi és anyagi kultúra eszközüvé és orgánumává óhajt kifejleszteni, b. figyelmét felhívjuk.

Külön népművelési rovata elsősorban is a népművelési előadók részére kész előadások vezérfonalát fogja rendszeresen közölni, azonkívül az erre vonatkozó tevékenységben óhajtja utmutatásaival és tanácsaival e rovata a népművelési előadókat támogatni.

A „Falu” előfizetési ára évi 8 pengő, hogy arra a legszegényebb falusi intézmény vagy egyén is előfizethessen.

Szolnok, 1928. évi március hó 31-én.

Bihary s. k., *vitéz Szathmáry Lajos s. k.,*
üggy. elnök, vm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám: 511—928.

Valamennyi közs. Elöljáróságának, a r. t. városok
Polgármestereinek.

A Keresztény Szociális Gyermekvédő Szervezet (Budapest, VIII., József-utca 61. szám) felhívását szíves jóindulatu figyelmébe ajánljuk.

Játszótereket a magyar gyermekifjúságnak!

A Keresztény Szociális Gyermekvédő Szervezet, mely 1918-ban lefektetett alapszabályai értelmében köteles hivatásszerűséggel foglalkozik az iskolán kívüli megelőző gyermekvédelem társadalmi munkájával, e munkának kulturális és egészségügyi vonatkozásban való szervezésével, esetleg kezdeményezésével, alkalmasnak

véli az időt arra, hogy a járványszerű gyermekzüllés nehány jelenségére felhívja mind a nagy társadalom, mind az érdekelt hivatalos hatóságok figyelmét.

Hosszu évek munkájának tapasztalata szerint nevezetesen a magyar gyermek-ifjúságnak lelkét a fejlődés legfogékonyabb idejében olyan behatások érik, olyan benyomások formálják, melyek az emberi szellem teljes kifejlődöttségében is elégségesek volnának az életenergia csökkentésére.

Az adott viszonyok között egyik főtürekesnek oda kell irányulnia, hogy a gyermekifjúságnak visszaadjuk a játékos gyermekkor éveit, pótoljuk a gazdasági élet által megváltozott családi nevelésből hiányzó melegséget, a játékon keresztül megtanítsuk az emberi együttélés kötelező szabályaira, elismertessük lelkében a társadalmi életszükséges és megengedhető formáit.

Tekintélyt tisztelő és nemzeti szellemű játékok adjunk gyermekeinknek.

A játszás és játszátás nagy akadály a városokban, különösen városokban, hogy a gyermekeknek nem áll rendelkezésre alkalmas játszóhely, következésképp az utca porában vagy még egészségtelegebb helyen játszik, nevelődik a mai gyermek.

Budapest székesfőváros hatósága atyailag értette meg a kor sürgető szavát és e nyár folyamán kb. 120 játszótérrel szervezi meg a gyermekifjúság rendszeres játékdélutánjait. A székesfővárosban tehát, a köházak rengetegében, hideg és néma diszkterek helyét mindnütt lesz egy-egy oázis, hol portól és a közlekedés veszélyeitől menten helyet talál a gyermekcsereg, hogy játszási ösztönének egészséges és elfogadható formák között tegyen eleget.

Tisztelettel felkérjük tehát a vidéki városok, nagyközségek, községek, hivatalos hatóságait és vezetőségét, hogy a hatáskörükbe eső területeken gondoskodják a gyermekifjúság részére megfelelő játszótérek felállításáról akár már meglévő, a nagyközönségtől könnyen elzárható, portmentes területen, akár az újabb építkezések tervrajzának elkészítésénél ilyen célú terület kihasználásával. A játszótérek felállításának technikai kivitelére, a játék megszervezésére vonatkozólag szíves megkeresésre készséggel bocsátjuk rendelkezésére eddigi tapasztalatainkat.

Játszóter-akciókkal azt célozzuk, hogy Csonka-Magyarország gyermekifjúsága mindentitt érezze azt a meleg érdeklődést, mellyel a mai felnőt társadalom a jövő nemzedék fejlődését figyelemmel kíséri, azt a határozott

törekvést, mely a magyar jövőt minden eszközzel biztosítani akarja, azt az aggodó hazaszeretetet, mely testben-lelekben erős és jellemes utódoknak kívánja átadni Magyarország sorsát.

A Keresztény Szociális Gyermekvédő Szervezet fenti törekvést megvalósítás végett ajánljuk Tek. Cím figyelmébe.

Szolnok, 1928. március hó 31-én.

Bihary s. k., *vitéz Szathmáry Lajos s. k.,*
üggy. elnök, várm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Országos Tanügyi Kiállítás.*

Értesítés és felhívás hazánk valamennyi elemi népiskolájához.

A III. Egyetemes Tanügyi Kongresszussal kapcsolatosan f. évi július hó első napjaiban Országos Tanügyi Kiállítás lesz Budapesten, azért a kiállítás Rendező Bizottsága felhívja az elemi iskolák igazgatóságát és tantestületeit, hogy a kiállításon vegyenek részt és értékes közreműködésükkel annak sikerét biztosítsák.

A kiállítás célja világos, áttekinthető képet nyújtani a hazai elemi népoktatás módszeres nevelő és oktató munkájáról, különösen tekintettel az 1925. évi új tantervre.

A kiállítás anyaga felől minden iskolai tantárgyat.

A kiállítás egyik legfontosabb feladata az lesz, hogy a népiskola módszeres munkáját szemléltesse. Evégből a Rendező Bizottság kéri a kiállító iskolákat és tantestületeket, hogy válasszanak ki minden tantárgyból osztályonként 2—3 módszeres egységet (1—1 tanítási óra anyagát) és azt törekedjenek szemléltethetővé tenni, hogy hogyan épül fel módszeresen egy-egy tanítási óra, hogy vesz részt a munkában a tanító és tanuló?

Ehhez szükségesek a tanítási óra tervezete, a tanító és tanuló magyarázó rajzai, írásbeli dolgozatok, esetleg kézimunkák. Megjelölendő az órán használt szemléltető eszközök is.

A Rendező Bizottság a kiállítás elemi népiskolai csoportjának rendezésére Jovicza I. Sándor szföv. elemi iskolai igazgatót kérte fel. (Budapest, VIII., Bezerédi-u. 16. a.). Akik a kiállításon részt akarnak venni, forduljanak nevezethez, aki az érdeklődőknek részletes tájékoztatót küld. A jelentkezésnél azt is jelezni kell, hogy miféle anyaggal óhajt a kiállításon részt venni.

* Nem tévesztendő össze az Áll. Tanítók Orsz. Egyesület által rendezendő kiállítással. Szerk.

A kiállításra szánt anyagot külön felszólításra f. évi május hó 15-ig kell a fent megadott címre beküldeni. A kiállítás végleges anyagát a Rendező Bizottság válogatja ki.

Az anyagok oda- és visszaszállításának költségeit az iskolák fedezik, ezért a kiállításra küldött csomagot bármentesítve kell feladni, a visszaküldés pedig a szállítási költségek utánvételezése mellett történik, mivel a kiállítás Rendező Bizottsága ezeket a kiadásokat fedezni nem bírja.

Budapesten, 1928 március hó.

Hazafias és kartársi üdvözléssel

Dr. Négyessy László s. k.
egyetemi tanár,

a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus elnöke.

Dr. Erdődi Kálmán s. k.
reáliskolai igazgató,

az Orsz. Tan. Kiállítási Rend. Bizotts. elnöke.

Dr. Haury István s. k.
reáliskolai tanár,

az Orsz. Tan. Kiállítás Rendező Bizottságának főtitkára.

Albrecht István s. k.
elemi iskolai igazgató,

az Orsz. Tan. Kiállítás Rendező Bizottságának titkára.

HIREK

Szíves figyelembe. A szerkesztésért a felelősséget a közgyűlés határozatáig Keszthelyi István elnök és Greczmajer Károly alelnök-titkár vállalják.

Elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. (Sipos-téri) áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk, Szolnok, Sipostéri iskola címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. tanító. Szolnok, Sipos-téri áll. iskola.

Felkérem vármegyénk területén működő kartársaimat, hogy f. tanévi tagdíjfizetési kötelezettségeiknek — amennyiben ez eddig meg nem történt volna — eleget tenni sziveskedjenek.

A folyó évben vármegyénk területére jött kartársakkal mihez tartás végett közlöm, hogy miniszterileg jóváhagyott alapszabályaink értelmében minden állami, községi, uradalmi, izr.,

magán- és államsegélyes felekezeti tanító a Vármegyei Általános Tanítóegyesületnek hivatalból kötelezett tagja, melyből kimaradni nem lehet. A tagbeírását az egyesület vezetője hivatalból intézi a tagfelvételt után a Népművelés c. hivatalos lapot mindenki címére azonnal díjmentesen megküldi. A f. tanév közben vármegyénk területére jött kartársak az évi tagdíjnak csak a felét, azaz 4 pengőt tartoznak erre a tanévre az egyesület pénztárába befizetni.

Tekintettel, hogy a közleledő tanév vége felé egyesületünknek is fizetési kötelezettségei vannak, felkérek minden hátralékos kartársat, hogy hátralékát haladéktalanul küldje be egyesületünk pénztárába. *Elnökség.*

Választás Szabó Imre okl. tanító a tisztaugyi közs. iskolához, Kobela Ferenc okl. tanító a jászfelsőszentgyörgyi rk. iskolához, Csiky Anna okl. tanítónő a pusztatényői urad. iskolához, Balla Lajos okl. tanító a Besenyszög homorszegi, Juhász Kálmán okl. tanító a Besenyszög-tenkepusztai, Kocsis Ilona szórópusztai tanítónő az alsószászberki községi iskolához, Nagy Jolán és Jancsó Jolán okl. ovónők a dévaványai községi ovodákhoz megválasztottak.

Kinevezés. A vall. és közokt. miniszter ur Perényi Margit nagykőrösi áll. helyettes tanítónőt és Oldall István törökszentmiklósi-sűrűdülői helyettes tanítót eddigi állomás helyükön áll. tanítókká kinevezte.

Helyettes megbízás. — A vall. és közokt. miniszter ur Neugebauer Katalin, Nyőgérné, Juhász Apollónia, Kovácsné, Blaskó Julia okl. tanítónőket a szolnoki, Lőrincz Dezső okl. tanítót a Tiszaföldvár-marifűi, Schneider Ilona okl. tanítónőt a rákóczi falvai áll. el. iskolához helyettesi minőségben alkalmazta.

Kinevezés. Ligeti István Tiszapüspöki rk. tanítót igazgatóvá kinevezetett.

Lemondás. Gyetvai Károly kötelki közs. isk. tanító állásáról lemondott.

A tanítói állás tekintélyének a megbecsülése. A Felsőpereszpustai rk. el. iskolához tanítói állásra pályázatot hirdettek, hol a sok mindenféle kötelesség megjelölése mellett ott díszleg a következő kitétel: „Köteles továbbá a gazdatiszt által a részére előírt irodalmi munkát elvégezni s a nyári szünetben napi 5 kgr. buza ára fejében a cséplésnél felügyelni.” Ehhez sem kell kommentár.

Nyugtázások. *Tanítói Otthonra:* Sipostéri áll. isk. 100 Szolnok, áll. isk. 8-85 Kengyeltenyőssziget, áll. isk. 6-50 Törökszentmiklós—Oballa, Közs. isk. 12-10 pengő Jászkesir—Pusztakürt.

Tagdíj címen: Polónyi Jolán 4 P Szolnok, Németh Mária 3 20 Jászberény, Madarász Anna 8 P Jászkesir, Tihanyi Miksa 4 Kunmadaras, Soós József 4, Soós Józsefné 4, Markóth Dezső 4, Markóth Dezsőné 4, Vida Gyula 4, Vida Gyuláné 4, Borkólesné, Bodó Irén 4, Sikolya Albert 4, Dobos András 4, Ladányi Éva 4, Movik János 2, Tiszaföldvár, Szabó Róza 4 Szajol, Fischer Ernesztin 4 Budapest, Resz József 4, Resz Józsefné 4, Nagy Tiborné 4, Renner Lászlóné 4, Blénessy Balázs 4, Teleky László 4 Rákóczi falva, Tóth József 2, Kiss Agnes 2, Lándory Ilona 2, Gaudi Mária 2, Csatary Lajos 2, Molnár Győző 2, Zöldné, Szotyori Anna 2, Szijjné, Vaskó Erzsébet 2, Magyar Gyula 2, Gonda János 2, Molnár Béla 2, Benedek József 2, Dobóné, Sturcz Jozsefa 2, Fodor Zsigmond 2, Fodor Zsigmondné 2, Solyom Julia 2, Szakács János 2, Kosnár Lajos 2, Nagyné, Bentsik Erzsébet 2, Kasza Sándor 2, Marossy Eszter 2, Korda Julia 2, Nagy Irén 2, Tóthné, Kiss Mária 2, Szakácsné, Palyi Julia 2 pengő Mezőtúr.

Temetkezési díj címen: Lohner Lajos 2-40, Lohnerné, Müller Irma 2-40, Zala József 2-40, Zaláné, Szakács Irén 2-40, Tüske Aranka 2-40, Varga Mária 2-40 Jászladány, Gosztönyi Sándor 3-60 Szolnok, Schieszel Mária 1-20 Bpest, Pongó Jánosné 3-60 Szajol, Magyar Gyuláné 1-20 Szolnok, Renner Ignác 2-40, Renner József 2-40, Szauderné, Renner Gizella 1-20, Feisztammal Károly 2-40 Szajol, özv. Bezemek Jánosné 1-20, Csiky Ernő 2-40, Hunyor Ilona 1-20, Keszthelyi István 3-60, Kiss Vilma 1-20, dr. Kerekes Sándorné 1-20, Lúfi Otthmárné 2-40, Novothny Jenő 3-60, Pauka Margit 2-40, Páll Lajosné 1-20, Sztripsa Bódogné 1-20, Vicián Ilona 2-40, Viszlai Ernőné 1-20, Verecs Mihály 3-60, Zelenka Mártonné 1-20, Csiky József 1-20, Koszka József 2-40, Muhy Mária 1-20, Muhy Sándor 2-40, D. Tóthné, Tóth Mária 3-60, Egner Ilona 3-60 Szolnok, Lucskay László 2-40 Czirbakháza, Hoffmann Mária 6, Blüchling Antal 10, Martikány István 6, Hizza Károly 6, Baloghné, Ferenczy Mára 6, Bajzát Elza 6 Kunszentmárton, Tobel Ferenc 3-60, Orosz Viktória 1-20, özv. Dorghy Antalné 1-20, Srtinyi Ferencné 1-20, Bihary István 3, Dr. Kovács János 1-20, Pethes Gyula 1-20, Szilvassy Eleonóra 1-20, Bacskó Gyula 8-40, Fazekas Károly 2-40, V. Szathmáry Lajos 6, Koltay Anna 2-40, Rákos Ferencné 2-40, Totola József 2-40 Szolnok, Dr. Halmos Andor 3-60 Szekszárd, Markscheid Károly 3-60, Pálmay Károlyné 1-20 Jászberény, Horvát Jolán 1-20 Szolnok, Ring Károly 2-40, Benyovszky Jolán 1-20, Skoda Mária 1-20, Vászahelyi Mária 1-20, Mihálik Károlyné

1-20 Jászberény, Országh Pál 1-20 Kunszentmárton, Kazai Benjámin 1-20, Molnár Zoltánné 1-20 Tiszaföldvár, Bogdy Béla 1-40 Jászfelsőszentgyörgy, Ferenczy Kálmán 2-40, Kallinger Mária 1-20, Kallinger Gabriella 1-20, Oreskó Dezsőné 2-40, Vajay József 2-40, Beindáné, Laky Mária 2-40, Gyurián Ferencné 2-40, özv. Jánosy Pálné 4-80 Szolnok, Mihálik Kálmán 2-50, Borkóles Béla 1-40, Tájerling József 1-40, Kovács Aranka 7-20, Schidek Etel 9-60, Kupics Ferenc 12-60, Bendzy Anna 3-60, Németh Mária 3-60, Gótzee György 19-80, Greczmajer Károly 1-20, Császár Ferenc 1-20, Czifra Sándor 4-80 Szolnok, Lótos Ferenc 4-20, Jászárokszállás, Soós József 2-40, Soós Józsefné 1-20, Markóth Dezső 2-40, Vida Agnes 3-60, Novik János 2-40, Sikolya Albert 1-20, Dobos András 1-20, Borkólesné, Bodó Irén 1-20, Ladányi Éva 1-20 Tiszaföldvár, Fodor Zsigmond 2-40, Kosnár Lajos 1-20, Szakács János 1-20, Solyom Julia 1-20, Gooda János 4-80, Benedek József 2-40, Magyar Gyula 2-40, Molnár Béla 2-40, Zöldné, Szotyori Anna 1-20, Dobóné, Sturcz Sarolta 6, Tóth József 2-40, Csatary Lajos 1-20, Molnár Győző 2-40, Kiss Agnes 1-20, Lándory Ilona 2-40, Csukás Mihály 1-20, Korda Julia 1-20, Nagy Irén 1-20, Szakácsné, Palyi Julia 1-20 Mezőtúr, Hajdu Ferenc 1-20, Gyurkics Miklós 5-40, Varga Gyuláné 1-20, Schlagger Gyula 2-40 Szolnok, Petricsek Mária 3-60 Kötelek, Merk Andor 1-20 Tiszakürt, Madarász Anna 3-50 Jászkesir, Kúthy Jánosné 3-60 Czirbakháza, Hizza Károly 5-60, Hizza Károlyné 5-60, Bajzát Elza 7-60, Baloghné, Ferenczy Mária 7-60, Blüchling Antal 3-60, Hoffmann Mária 7-60, Martikány István 7-60, Szabó Róza 13-60 Kunszentmárton, Szabó Ilona Kerekudvar 1-20, Borkóles Sándor 4-80 Tiszaföldvár, Szász Károly 1-20 Vészto, Császár Ilona 3-60, Gótzee György 3-60 Szolnok, Bencze Ida 1-20 Budapest, Resz József 1-20, Resz Józsefné 1-20, Renner Lászlóné 1-20, Szurgyi Pál 1-20 Rákóczi falva.

Meqjelent a „Szántás, vetés” III. kötet. Közel egy éve lesz, hogy kartársainknak a „Gyakorlati Pedagógia Kézikönyvtára”-nak megindulását bejelentettük. A szerkesztő e sorozatot a tanítószög nehéz munkájának támogatására, tisztán gyakorlati célokat szolgáló gyűjteménynek szánta. Az első köteteket a tanítószög oly érdeklődéssel fogadta, hogy a könyvtár ma már eljutott az első önálló célú teljes műnek, a „Szántás, vetés”-nek III. befejező kötetéig. Ez eredmény mindenki előtt, aki a mai nehéz viszonyokat ismeri, meggyőzően bizonyíthatja a munka életrevalóságát és használhatóságát.

A feladat, melyre a „Szántás, vetés” szerzője vállalkozott nagy, komoly és uttörő volt. Benne a népi iskolai tanítás teljes anyagát fel-

dolgozó vezérkönyvet állított össze, mely tényleg vezeti a tanítót a munkájában úgy, hogy nyugodtan rábízhatja magát. A vezérkönyvnek mostanig használatban volt típusát nem követte a könyv összeállításánál, azok sok hibája miatt. Legfőbb feladatának látta, hogy minél közelebb hozza a vezérkönyvet a tanítóhoz. Evégből nem tantárgy, hanem osztályvezérkönyvet ad a „Szántás, vetés”-ben. Az egyes osztályok keretében időrend szerint halad az anyag feldolgozásában, így a tanító mindent együtt talál, amit egyidőben kell tanítani.

A „Szántás, vetés” I. és II. kötetének megjelenését szép erkölcsi siker kísérte úgy, hogy a kötetek megjelent példányainak nagyobb része ma már tanítóink íróasztalán fekszik, kik azt a legnagyobb meglepéssel és eredménnyel használják.

Miként a többi kötetek megjelenése előtt tette, a kiadó most is alkalmat kíván adni olvasóinknak, hogy közvetlen hozzá intézett rendeléssel (lapunkra való hivatkozással) a bolti árnál kedvezőbben jussanak hozzá a könyvekhez. És pedig: mindazok, kik megrendelésüket f. é. április 15-éig beküldik 1) mindhárom kötet rendelése esetén 15 %-os, 2) egyes kötet rendelésénél 10 %-os kedvezményt kapnak, 3) a könyvek ára annyi havi részletben fizethető ahány kötetre a rendelés történt, 4) tanítói könyvtárak, illetve iskolafenntartók a beiratásukig haladékokat kaphatnak, ha ezt a rendelésnél külön megemlítik.

Egy kötet, melynek bolti ára 10 P, két osztály összes vezérkönyveit helyettesíti. Megrendelhető: Lázár Károly tanárnál, Sárospatak. Kérjen bővebb ismertetőt!

Készülődés a III. Egyetemes Tanügyi Kongresszusra. A Tanügyi Kongresszus rendezőbizottsága Osztie Béla elnöklésével tartotta ülését, melyben beszámolt azokról az előkészületekről, melyeket a július 2—5. napjaiban lefolyó Kongresszus sikeres megrendezése érdekében tett. Az előkészítőbizottsággal történt megállapodás szerint július 2-án este előkészítő ülés, ismerkedő est, 3-án reggel a Vigadóban ünnepélyes megnyitás, üdvözlések és a „Magyar nemzeti kulturájunk oktatásunkban, nevelésünkben” e. tétel tárgyalása. Július 4-én a 24 szakosztály ülészik, 5-én pedig záróülés, melyen a „Tanügyi közgazgatásunk egységes szervezete”, továbbá a „Tanítói munka értékelése” c. tételek tárgyalása. Ezen az ülésen terjesztik be a szakosztályok az elfogadott határozati javaslatokat

is. A Kongresszussal kapcsolatban országos tanügyi kiállítást is rendeznek. Ezen kiállítás feldolgozása eltér az eddig rendezett kiállításoktól, mert magát a tanítást, a módszert mutatja be az érdeklődőknek. A tanulmányi kirándulások rendezése egészíti ki a nagy programot. Az egész oktatóvilágot érdeklő Kongresszus lebonyolítására fogadó, elszállásoló, étkeztető, szórakoztatóbizottságok alakultak. A kongresszus iránt már eddig is óriási érdeklődés mutatkozik. A különböző iskolafajok oktatói közül már mintegy 2670-en jelentkeztek. A rendezőség 5—6 ezer oktató megjelenésére számít. Jelentkezni a 3 pengő tagsági díj beküldésével a tanügyi kongresszus központi irodájában (VIII., Mária Terézia-tér 8.) lehet.

Nyugdíjas, illetve B. listás tanítók alkalmazása.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a 16.347/1928. sz. a. elrendelte, hogy az üresedésbe jövő tanítói állásokra elsősorban is B. listás, illetve nyugdíjas tanerők alkalmaztassanak.

Felhívjuk azért figyelmüket az érdekelteknek e miniszteri rendeletre azzal, hogy a Néptanítók Lapját állandóan kísérik figyelemmel és a nem állami állásokra meghirdetett pályázatok alapján az illetékes iskolafenntartóknak nyújtsák be pályázati kérvényüket, mert az érdekelt fenntartók kötelesek a szóban levő tanítók kérését elsősorban figyelembe venni.

A nyugdíjasok és B. listásoknak e pályázati kérvényükben, az előírt személyi okmányokon kívül, okmányilag kell igazolni azt a körülményt, hogy fegyelmi büntetve nem voltak, illetve amennyiben fegyelmi büntetve voltak, ennek törölését a minisztérium elrendelte, továbbá, hogy tényleges nyugdíj élvezetében állanak, nehogy amiatt, mert nyugdíjas voltukat nem igazolták az állás betöltésénél mellőztessenek.

Azok a nyugdíjas tanerők, akik helyhez nem kötötten óhajtanak a tényleges szolgálatba visszatérni, az ez iránti és báhova kinevezést kérő kérvényeiket azon vármegye tanfelügyelőjéhez nyújtsák be, amelyik vármegye területén laknak.

A kérvényben a következő adatok tüntetendők fel:

A folyamodó életkora, vallása, családi állapota, gyermekeinek száma és életkora, tanítói oklevelének kelte, nyugdíjazását megelőzően tényleges működésben eltöltött szolgálati éveinek száma, nyugdíjazásának időpontja, a részére megállapított nyugdíj összege, esetleges külön képesítése, kántori képesítés esetén annak a feltüntetése is, hogy vállalja-e a kántori teendőket ellátását, nyelvismerete s végül annak feltüntetése, hogy tényleges szolgálata alatt a folyamodó fegyelmielég tényleg el volt-e ítélve. Ha fegyelmi volt az illető ellen elrendelve, de felmentett vagy megszüntetett az eljárás, ennek feltüntetése nem szükséges, mert ez az alkalmaztatást nem befolyásolja.

A fegyelmi büntetésben részesített tanítók kérése csak akkor vehető érdemi tárgyalás alá, ha büntetésük a minősítési táblázatból már töröltetett.

Azok a tanítók, akik szolgálatképtelenség miatt helyeztetek nyugállományba, azt a körülményt, hogy szolgálatképtességüket visszanyerték, tisztiorvosi bizonyítvánnyal tartoznak igazolni.

A Magyarországi tanítók Eötvös-alapja pályázatot hirdet

- több jutalomdíjra;
- több segélydíjra;
- a budapesti Tanítók Házában létesített s az alábbi c) pontban felsorolt helyekre;
- e) a keszthelyi Rákos István fiúinternátus és üdülőház alább d) és e) alatt részletezett helyeire;

r) több árvanevelési segélyre.

Az Eötvös-alap elnökségéhez intézendő jelentkezések legkésőbb f. évi május hó 31-ig küldendők be (Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 47.). Később érkező jelentkezések csak kivételes esetben vehetők figyelembe. Minden folyamodványhoz a kérelmező nevére pontosan megcímzett (név, lakóhely, megye, utolsó posta) és az okmányok ajánlott visszaküldésére kellően felbélyegezett, megfelelő nagyságu borítékot kell csatolni.

a) Jutalomdíj

adományozásáért csak azok a tanulók jelentkezhetnek, kik a polgári iskola vagy középiskola IV. osztályát már az 1926-27. évben avagy régebben jó sikerrel elvégezték és jelenleg az iskolák magasabb osztályaiban tanulnak, avagy a tanító-

képző-intézetben, akadémián, egyetemen folytatják tanulmányaikat. A pályázatból azok sincsenek kizárva, akik oly tanintézetekben tanultak, amelyek a felvétellel a közép- vagy polgári iskola négy alsó osztályáról szóló bizonyítványt követelik.

Jutalomdíjban csak az részesülhet, kinek atyja (anyja) legalább 10 év óta tagja az Eötvös-alapnak.

Jutalomdíjért jelentkezők mellékelni tartoznak: 1. az 1926—27. évről szóló végbizonyítványukat; 2. az 1927—28 évről szóló iskolai félévi értesítőjüket; 3. az illetékes tanintézet tanári karának ajánlatát; 4. annak az iskolai hatóságnak vagy tanítóegyesületnek ajánlólevelét, amelyhez szüleik tartoznak, illetve tartoztak; 5. a szüleik tagságát igazoló okmányt (részesség, tagsági jegy, illetve az 1927. évi tagdíj befizetését igazoló nyugtátvány).

b) Segély

adományozásáért jelentkezhetnek az elaggott, betegeskedő vagy csekély nyugdíjban részesülő, szegénysorsú rendes tagok, ezek özvegyei, kiskorú árvái, esetleg keresetképtelen nagykorú gyermekei, valamint az özvegyek és árvák hátrahagyása nélkül elhunyt rendes tagok szegénysorsú szülei.

A segélyért jelentkezők okmányaikat illetékes tanítóegyesületük elnöksége vagy iskolai hatóságuk útján tartoznak az Eötvös-alaphoz beküldeni. A jelentkezéshez csatolandó: 1. szegénységi, illetve orvosi bizonyítvány; 2. az illetékes tanítóegyesületnek vagy iskolai hatóságnak ajánlólevele; 3. az egyesületi tagságot igazoló okmány.

Azok, akik igényt tartanak a Gyertyánffy István-alap segélyösszegére, kellően felszerelt folyamodványaikat az Eötvös-alap elnökségéhez nyújtsák be.

Segélyben csak az részesülhet, aki legalább 10 év óta tagja az Eötvös-alapnak.

c) A Tanítók Házába

fölvételért jelentkezhetnek az 1928—29. iskola-év tartamára a tanítók, tanárok és a tanügy terén működő egyének a budapesti tudomány- és műegyetemen vagy egyéb (érettségi bizonyítványt, avagy tanítói oklevelet kívánó) fő- és szakiskolákon tanuló fiai és leányai.

A Tanítók Házába 142 ifjú és 8 leány vehető fel.

A jelentkezők a következő okmányokat tartoznak bemutatni: 1. születési bizonyítványukat;

2. végzett tanulmányaikról szóló bizonyítványukat (ha az évvégi bizonyítvány még nincs meg, minden felszólítás bevárása nélkül utólag beküldendő); 3. a tagságot igazoló okmányt; 4. vagyoni és családi viszonyairól szóló hiteles és kimerítő bizonyítványt; 5. ha a jelentkező valamely alapítványi helyet óhajt elfoglalni, az illető alapító ajánlólevelét; 6. igazoló okmányt bármely oldalról és bármily csekély összegű segély vagy ösztöndíj élvezéséről vagy ennek ellenkezőjéről.

A „Józsa Mihály gondnok és neje Borcsay Julia szobája” címét viselő szobaalapítvány elnyeréséért folyamodók kérvényükhöz a már említett mellékleteken kívül az illető vármegyei hivatalos tanítótestület elnökségének a kir. tanfelügyelő által láttamozott ajánló levelét is csatolják. Az alapítványra ezidőszakra oly egyéb feltételeknek megfelelő teljes árva is folyamodhatik, kinek szülei az Eötvös-alapnak nem voltak tagjai.

Az itt felsorolt okmányok bemutatása alól azok sincsenek felmentve, akik a múlt évben lakói voltak a Háznak.

Az Eötvös-alap régibb tagjainak gyermekei és a jobb előmenetelű folyamodók a felvételnél elsőbbségben részesülnek. Egyenlő minősítéssel bíró jelentkezők közül az árvák és a nagyobb számú családdal megáldott szülők gyermekei részesülnek előnyben.

Az alapítvánnyal bíró egyesek, egyesületek, jogszemélyek ajánlattételüknél ez elveket szintén figyelembe venni kötelesek, miért is az illető alapítványra jelentkezők összes okmányai az ajánlattal együtt az Eötvös-alapnak a főt megjelölt határidőig beküldendők.

A Tanítók Házába felvételt nyert ifjak az egész iskolaéven lakást, fűtést, világítást, felügyeletet, reggelit, ebédet, vacsorát, mosást (gallérok és kezelők kivételével) és szükség esetén orvosi kezelést élveznek.

A felvétel csak akkor válik végérvényessé, ha a jelentkezés alkalmával megteendő orvosi vizsgálaton az illető ellen egészségi szempontból kifogás nincsen.

A köztartási díjakat a közgyűlésen fogjuk megállapítani s legkésőbb a felvételi értesítéssel együtt közölni.

Az alapítványi helyeken levő ifjúságnak a köztartási díjba félévenként betudjuk annak az alapítványnak a kamatait, ameynek élvezetére ki vannak jelölve.

d) A *keszthelyi Rákos István fiuinternátusba* felvételért jelentkezhetnek az 1928—29. iskolai

év tartamára a tanítók, tanárok és a tanügy terén működő egyéneknek a keszthelyi középiskolákon tanuló fiai.

A fiuinternátusba 40 tanuló vehető fel.

A jelentkezők a következő okmányokat tartoznak bemutatni: 1. születési bizonyítványukat; 2. végzett tanulmányaikról szóló bizonyítványukat; 3. a szülők tagságát igazoló okmányt; 4. a vagyoni és családi viszonyaikról hivatalos okmányt.

Az Eötvös-alap régibb tagjainak gyermekei és a jobb előmenetelű folyamodók a felvételnél elsőbbségben részesülnek.

A fiuinternátusba felvételt nyert tanulók az egész iskolaéven át lakást, fűtést, világítást, felügyeletet, reggelit, ebédet, vacsorát és mosást (gallérok és kezelők kivételével) élveznek.

A köztartási díjakat a közgyűlés állapítja meg és legkésőbb a felvételi értesítéssel együtt közölniük.

e) Az üdülőházba

felvételért jelentkezhetnek az 1928. év június 15. és augusztus 24. közötti idő tartamára oly tanítók, tanárok és a tanügy terén működő egyének, akik az Eötvös-alap tagjai és egészségi okokból a balatoni vagy hévízi fürdőre szorulnak.

Az üdülőházban 80 személy helyezhető el.

Két-, három- és négyágyas szobák korlátozott számmal állnak rendelkezésre. Egyébként tiz- és huszágyas hálótermek szolgálnak az üdülők befogadására.

Ellátási díj napi 5 P, mely összeg hetenként előre fizetendő az üdülőház gondnokánál.

A beutalt üdülők ezért az összegért lakást, világítást, reggelit, ebédet és vacsorát kapnak.

A közös termekben 30% engedmény.

Az üdülés időtartama legfeljebb 3 hét.

f) Árva nevelési segély

elismerésére igényt tarthatnak a tanítók oly vagyontalan, fél- vagy teljesen árva gyermekei, akik az Orsz. Tanítói Nyugdíjintézet árva-házaiban, önhibájukon kívül eső ok miatt, elhelyezhetők nem voltak. A folyamodók mellékelni tartoznak mindazokat az okmányokat, melyekből igényjogosultságuk és teljes vagyontalanságuk kiténik.

Budapest, 1928 március havában.

Háros Antal
főtádkár.

Rákos István
kir. tanácsos, elnök.

Nyomatott Roth Dezső könyvnyomdájában, Szolnok 10233.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ Plac-lét.

Legnagyobb ruhár
közgazgáldsi, ügyvéd,
iskola, közjegyző, pénzügyi
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, trógepekből és
trógepszallagokból. **Itt van könyvek gyára.**
Dobozgyárában készülnek az elismerten legjobb
kereskedelmi, patent, rakári és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **könyvtárak** készíti a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabb
a legkényesebb ízlést is kielégítő díszműveket.
Könyvnyomda elegáns, széles kivitelben, a
legolcsóbb árak mellett készíti a
könyveket, röplapokat, táblázatokat
lakodalmi és bált meghívókat
és minden fajta könyv-
nyomdatást.

Mielőtt máshol rendelne, kérjen tőlünk árajánlatot!
Könyvnyomda. • Üzleti könyvek gyára.

Ifjúsági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók
ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tankönyvek

Tanszerek

Könyvhírlékek

Magyarföldrajz

SZOLNOK

XX. évfolyam.

5-6. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK
VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A SZERKESZTÉSÉRT FELELŐS:

Greczmajer Károly
elnök-titkár.

Keszthelyi István
elnök.

Szolnok, 1928 május hó.

ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJA SZOLNOK.

tankerület vezetője. Azonban ez a 10 esztendő egyedül beillenék egy negyedszázadnak, olyan súlyos, megpróbáltatásokkal terhelt volt; annyira próbára tette az embereknek, a tisztviselőknek s különösen a vezetésre hivatottaknak értékét. És ő állott! Szeretettel vállalta és végezte a súlyos idők mérhetetlen munkaanyagát, szembe nézett a viharral és vésszel s egy pillanatig sem felejtette el, hogy százak, ezrek figyelik, irányodnak hozzá. A nehéz időkben, mikor a nemzet nagy tömegeit megtévesztő, romlásra irányuló aknamunkák megbillentettek a hazafias érzésében, kitépték alólunk az erkölcsi alapokat, a felfordulás és rombolás útjára indultak. Ő ott állott, mint a Vezuv hamujában megsült katona: az őrhelyét nem hagyta el, kötelességét teljesítette. Mindenki tudja, hogy mit jelent az, ha a parancsnok a helyén marad és kötelességét teljesíti. A vármegye tanitósága tesz tanubizonyosságot arról, hogy ő, mint parancsnok, mindig az élen maradt, kiemelkedett vezéri képességével és erejével, aminek hasznát legnagyobb mértékben a parancsnok köré csoportosultak élvezték. Minden pillanatban a józan megfontoltság, nemeslelkűség, mélyes hazaszeretet hatotta át s cselekedteit ez irányította.

Különösen kiemelkedett Biharynál az embert teljessé tevő nagy lelki egység, amikor a bujdosók százai kezébe vándorbotot adott a beözönlő horda. Amikor százával, ezrével jöttek a megsanyargatott, kiüldözött testvéreink, akik egész életükön keresztül a végeken erejük teljes megfeszítésével dolgoztak a nagy magyar egység kiépítésén. Ő ott állott testvéri szeretettel, édes anyai gondoskodással, tárt karokkal várta az üldözötteket. Igyekezett letörölni a könnyeket. Dolgozott, hogy hajlékhoz jusson az üldözött magyar, ne éhezzen az a gyermek, akinek ősei ezer éven át őrt álltak a Kárpátok ormain.

Amikor a vármegye első tanítójánál megállapítjuk ezeket, talán nem is volna szükség arra, hogy tovább vizsgálódjunk, hiszen ez mindenről beszél. De még sem. Látnunk kell azt is, amit a jövőért tett és tesz. Teljes tudatában van annak, hogy a jövő Magyarország olyan lesz, amilyené mi tesszük. Azok lesznek

a jövő emberéi, akiket mi nevelünk. Nemcsak aktaszereleg intézi az ügyeket, hanem a jó közigazgatás szigorával és szeretetével. Az iskolák egymásután épülnek és szépülnek, de nemcsak kívül, hanem belül is. A vármegye tanitósága versenyre kelt a főnökével, hogy a nehéz idők okozta hiányokat és fogyatékoságokat pótolja. Ennek az összefogó munkának az eléggé meg nem becsülhető eredménye az, hogy a vármegye népoktatásügye olyan szintre emelkedett, hogy a legutóbbi 10 év alatt az ország egyetlen vármegyéje sem mutat fel nagyobb eredményeket a népoktatás fejlődésében, mint Jász-Nagykun-Szolnok vármegye.

Nem lennének igazságosak, ha megfelekeznenek arról, hogy Bihary István kir. tanfelügyelő nemcsak az iskolákban, hanem azonkívül is alakítani akarja a magyar lelket, hogy az őserő kifejlődjék s termelő ereje teljességében jelentkezzen. Az elsők között volt, aki a levante-intézmény megalapozásából kivette részét, hogy a magyar ifjuság testi ügyessége, ellentálló ereje, képessége kifejlődjék, megacélozódjék, hogy képes legyen a megpróbáltatásokat könnyen elviselni. Különb legyen testileg a mi ifjuságunk minden környező népek ifjuságánál, amint volt ezer esztendőn keresztül. Az eljövendő nagy idők nagy embereit akarja látni minden magyar ifjuban.

Ezt a célt szolgálja, mint a vármegyei népművelési bizottságának ügyvezető elnöke. Ép testben ép lelket akar. A neveléssel, irányítással szigorúan kapcsolatos ismeretterjesztéssel. Nagy lendületű iskolán kívüli népnevelői munkásságból tekintélyes részt vállalt és elismerésre méltó eredményei tesznek tanúságot arról, hogy céltudatos, komoly munkát végez. A vármegye legkisebb zugában is folyik a munka, mellyel a lelkeket erősítik. Vallás-erkölcsös, hazafias érzéstől megszentelt erősítő munka ez, amelynek hatását ma még kevesen érzik, de a mélyebb vizsgálódók látják, hogy a régi erkölcsök alapjaira visszahelyező munka ez, amely megvédi a magyar nemzet zömét attól, hogy idegen érdekek szolgálatába állítsák, a társadalmi ellentéteket fokozzák, szakadékokat

A tanulók osztályozása és buktatása

Irta: *Dr. Sashegy József*

képezzenek, a magyart a magyarral, testvért a testvérral szembeállítsák, hanem az emelkedettebb művelődés következtében tisztábban látnak, kétségtelenül megállapítják egymásra utaltságunkat, a társadalmi megértés jegyében dolgoznak, kéz a kézben, váll a vállhoz vetve. Nem aggodhatunk, ha a megpróbáltatások ideje ismét megközelít, hogy a magyart olyan könnyen vezethetik saját érdekei ellen. Ez az iskolán kívüli népművelési munka nagy jelentősége. — Ebben végzett Bihary István olyan munkát, hogy országos viszonylatban is elismerésre méltó.

Nagy vonásokban ez Bihary István. — Akik személyesen többször találkoznak vele, beszélhetnének arról, hogy milyen megértő, gondos, szeretetteljes és figyelmes és mennyire a szíven viseli a gondját azoknak is, akik csak ritkán találkoznak vele s milyen sokat ad arra, hogy a tanítói kar a társadalomban elfoglalja az őt megillető helyet. — A tanítói érdekekért minden alkalommal sikra száll. A családja tagjának tekint minden tanítót s annak igaz ügyét megvédi. Az atyai gondoskodás kiterjed az iskola tanulóinak egészségére és szellemi fejlődésére és abból a mérhetetlen nagy szeretetből, amellyel körül veszi saját gyermekét, a vármegye minden iskolás gyermekének jut.

Amikor a negyedszázados értékmérő határkőnél látjuk Bihary István kir. tanfelügyelőt, szeretettel üdvözljük a vármegyei tanitóság nevében, a legteljesebb köszönetünk és halánk kifejezése mellett. Hálát adunk az Istennek, hogy vármegyénkbe vezette a megpróbáltatások idejére s itt biztatónk, bátorítónk, példaadó vezérünk volt és segített nekünk a népnevelés ügyét arra a magaslatra emelni, ahova büszkén tekinthetünk. Áldja meg a jó Isten tartós egészséggel, munkakedvvel, sok örömmel, hogy a munkáját gyönyörűséggel végezhesse valamennyiünk erősítésére, boldogságára, Nagymagyarország újraépítésére.

Bene Lajos.

Ezuttal nem tanügypolitikai és nem kriminálpedagógiai cikket írok. Ezuttal oly kérdést tárgyalok, amely az iskola belételebe tartozik és fájdalom még ma is aktuális. A népiskolai tanulók osztályozásáról és abban főleg az elemi iskolai tanulók buktatásáról kívánok most szólni. Az évszázó vizsgálatok, tehát a tanévvégi klaszifikálás előtt állunk, ez a tárgyalandó témának nemcsak fontosságát, de időszzerűségét is ad és így fejtegetéseim figyelmet érdemlnek.

Általános tapasztalat, hogy a tanulók osztályozásánál két vélet. szélsőség érvényesül: a kitünő jegyeknek és a szekundának indokolatlan és igazságtalan osztogatása. A meg nem érdemelt s igazságtalan dekorálás egyfelől; — a meg nem érdemelt s igazságtalan buktatás a másfelől. Mindkét szélsőség alapmotívuma az elfogultság. Mikor a tanító osztályoz, akkor ítélkezik, a bizonyítvány nem egyéb, mint iskolai ítélet. Egy olyan ítélet, amely kimondja, hogy a tanuló iskolai, tanulási kötelességének megfelelt és hogyan felelt meg, avagy meg nem felelt. Egy olyan ítélet, amely kimondja, hogy a tanuló felsőbb osztályba átléphet-e, avagy az osztályt meg kell ismételnie. És mert az iskolai bizonyítvány ítélet, annak alapja elfogultság, szimpátia, antipátia, harag, gyűlölet, szeretet, protekció nem lehet. Az osztályozás alapja csakis az abszolút igazságosság lehet. A tanulók meg nem érdemelt kitüntetése és meg nem érdemelt buktatása azt az abszolút anyagi igazságot sérti s ha másért nem is, a klaszifikálásnál ezt az előbb említett két szélsőséget minden módon mellőzni kellene.

A népiskolai tanulók osztályozásánál tárgyilagosságra kell törekedni, mert a fenti két szélsőség árt a tanító tekintélyének, árt az iskola hírnevének, árt a gyermek lelkiületének és főleg az érdemtelen dekorálás kellemetlen következményekkel jár a felsőbb tanintézetek tanári karára. Vegyük ezeket a megállapításokat sorjában.

Az iskola a jövő társadalmi életének a tükré, a tanulóserég a jövő társadalmának miniatűr kiadása. Itt fejlődik ki a gyermeki lélekben az egyenlőség tudata. Otthon ő volt kedvenc, a becézett, a családi hatalmasság. Az iskolában meg kell tudni, hogy egyenlő a tanuló társaival: sé nem nagyobb, de nem is kisebb azoknál. Itt fejlődik ki a gyermekben a

függőség tudata: alá van van rendelve a felsőség, a hatalom, a tanító bácsi akaratának, aki uralja ezt a miniatúr társadalmat. Itt fejlődik ki lelkében a törvénytisztélet tudata, az, hogy az iskolai szabályokkal szemben engedelmességgel tartozik. Itt látja az igazság érvényesülését, az érdem jutalmazását; itt fejlődnek ki lelkében a demokrácia elvei. Micsoda romboló hatással lehet a gyermeki lélekre az, ha tapasztalnia kell, hogy nem az érdemes kapja a jutalmat, a kitünőt jegyet és ha látnia kell, hogy az érdemes elbukik. Meginog lelkében az igazságszeretetebe vetett hit, elkieseredik s lelkében a hála, a tisztelet helyett az ellenszenv furakodik be az elfogult tanító iránt.

De romboló hatással lehet az elfogult osztályozás a tanári kar tekintélyére s az iskola jó hírverére is. Ha a szülő látja gyermeke szorgalmát, igyekezetét, haladását és látja a szekundát is; — ha a szülő tudomást szerez arról, hogy egyesek barátságból, rokonszenvből, protekció útján vagy más okok miatt igazságtalanul jutnak meg nem érdemelt kitüntető jegyekhez, elkieseredik és megvonja tiszteletét az elfogult tanítótól és rossz híret költi az iskolának is. Az elfogult osztályozás tehát aláássa a tanítói kar tekintélyét, az iskola jó hírnevét is.

Tanító koromban sokat érintkeztem a tanári kar tagjaival. A tanári körökből tudom, mennyire kikelnek azok a hazardírozó osztályozás ellen, amely alkalmas az ő tekintélyük aláadására is. Sokan és sokszor panaszkodtak nekem, hogy készületlen, ismeretlenség nélkül, felette gyengeképzültségű tanulók egész légiója került kezük alá, akik egy a középfokú tanintézetben vergődni se tudtak s mikor kénytelenek voltak azokat megbuktatni, a szülők elkieseredése ellenük irányult. Mert az elemi iskolából ezek a készületlen, minden alapot nélkülöző tanulók csupa kitünőt és jeles jegyű bizonyítvánnyal távoztak. Ők voltak kénytelenek a szülők haragot, gyűlöletet, ellenszenvet tűrni, e miatt az elfogult osztályozási rendszer miatt.

Nézetem szerint az évvégi bizonyítványból ki kellene küszöbölni a mai érdemjegyeket. Nincs arra semmi szükség. Am osztályozza a tanító egész éven át minden tantárgyból a tanulót; — ám az évközi értesítőbe írja is be ezeket az osztályzatokat, hogy a gyermek haladását, előmenetelét figyelő szülő tájékozva legyen arról, az egyes tárgyakból hogyan tanul gyermeke: — de az évvégi bizonyítványban elégséges lenne annak megállapítása, hogy a tanuló az iskolai követelményeknek megfelelt s így felsőbb osztályba léphet; vagy nem felelt meg s így az osztály ismétlésére utasított. Egyenlőséget teremtené ez a haladók között is, még a hanyagok között is. Az elkieseredést, a haragot, a gyűlöletet, a tekintélyrombolást meg kizárná.

Most, hogy e sorokat írom, felmerül előttem a kérdés: helyes-e, célszerű-e, sőt szabad-e a népiskolában a tanulót megbuktatni, őt osztályismétlésére utasítani? Szerintem nem helyes, nem célszerű, nem szabad. Nem pedig azért, mert ez kizárja az elemi, a teljes elemi műveltség megszerzésének lehetőségét. Hazánkban — igen helyesen — az általános tankötelezettségen épült fel a kulturpolitika. Ez az általános tankötelezettség elvét magába foglaló törvény hat évi mindennapi iskolába járásra kötelezi a tanulót. A tanterv is ehhez közeledik; a tananyag — az elemi műveltség egész ismeretanyaga — is ehhez van szabva, hat évre van felosztva. Amelyik gyermeket egy évben is visszavetjük, osztály ismétlésére utasítjuk, azt a tanulót elzárjuk attól, hogy a hat év alatt az iskola egész tananyagát, tehát a teljes elemi műveltséget elsajátítsa. Ha többször, több éven át lesz a tanuló az osztály ismétlésére utasítva, annál csekélyebb mértékben sajátítja el az elemi műveltségét. Nyilvánvaló és kétségtelen, hogy a buktatás kultúraellenes cselekedet.

Mi lenne e tekintetben a teendő? Vagy egészséges elméjű a tanuló, vagy gyengeelméjű. Ez utóbbiak speciális szakiskolába utalandók. A normális képességű gyermekkel meg kell kedveltetni a könyvet, az iskolát, a tanulást, fejleszteni kell lelkében a tudásvágyat s a tanulást szeretetet. Azután érdekessé, vonzóvá kell tenni a tanítást, állandóan kell foglalkoztatni a gyermeket, szorgalomra, tanulásra serkenteni és figyelemre kell szoktatni. Ha normális agyú gyermek bukik azt jelenti, hiba van vagy a tanítási rendszerben, vagy a fegyelmezési rendszerben. Ezt kell jóakarattal megjavítani.

A nemzeti szolidaritás és állampolgárság.*

Dr. Novács János.

A nemzeti szolidaritás, nemzeti együttérzés és az állampolgárság nagyszerű gondolatával kívánok a jelen összejövetelünk alkalmával foglalkozni. Bár a szót magát elég gyakran

* Szerzőnek iskolán kívüli népművelési előadása készült dolgozata.

használják és közismertnek látszik, mégis én azt hiszem, hogy a ki az állampolgárság fogalmával behatóbban nem foglalkozott, vagy annak gondolatába soha bele nem mélyedt, nem ismerheti olyan közelről.

Hogy az állampolgárság világos képét feltárhassam, éppen a saját nemzeti multunkra tekintek vissza annak a megvilágítására, hogy az állampolgárság mai ideális fogalmával ellentétben, milyen volt a magyar népnek az államhoz és egymáshoz való viszonya.

Sajnos, a mi történetünkben a sok szép és dicső korszak mellett elég gyakori volt mindig a széthuzás és pártoskodás is, mely állapotok mind iskolapédái voltak annak, hogy milyennek nem kellett volna lenni a magyar hon fiainak.

Eppen ezelőtt 100 évvel, amikor az úgynevezett reformkorszak megindult hazánkban, olyan siralmasak voltak a magyar közállapotok, hogy *nemzeti egységről* szó sem lehetett. A főnemesség állandóan külföldön lakott és az ország dolgaival nem törődött. A köznemesség dacból és keveltségéből elzárkózott úgy a főnemességtől, mint a pórnéptől. A nagy Széchenyi panaszosan állapította meg, hogy „a nemesség az ország minden javát huzza, de terhet nem viszi.”

Ezzel szemben a pórnép volt minden teher, minden munka és kötelesség. Az ország vármegyéi olyan hatalmasak voltak, hogy egymással versenyeztek a hatalmaskodásban és a nemzet egységébe egyáltalán bele nem illeszkedtek. Egymás dolgával nem törődtek és az államhatalmat sem nagyon tisztelték.

És ez a széthuzott zilált állapot a szegény magyar nemzet multjából maradt reánk. Annál siralmasabb az, mert azt megelőzőleg már más népeknél voltak példák a történelemben, amikor az állam az ideális egység képét mutatta.

Például a régi görögök, akik a Krisztus előtti időkben éltek, egész életüket az államnak szentelték. A spártaiak már a gyermekeket is úgy nevelték, hogy azok az államnak tessenek megfelelő szolgálatokat. A gyermeket az államnak tekintették és az állam igényei szerint nevelték. Hasonló volt a helyzet a régi rómaiak korában is.

A kereszténység elterjedésével elhalványult az állampolgárság gondolata, mert a lélek gondozása volt a fő és inkább Isten országának nevelték az embereket.

De a XVIII. században Nagy Frigyes porosz király, továbbá Mária Terézia és II. József korában ismét előtérbe jut az állampolgárság

gondolata, mert ezeknek a felvilágosult uralkodóknak eszményképe volt a jó honpolgár, aki — mint a német mondja — „gutgesinnt”, azaz sorsával megegyedett és minden felforgató eszmével szemben hozzáférhetetlen. Ezt az állapotot ezek a jeles uralkodók a saját korukban meg is valósították. Eggyé tudták forrasztani népeiket egy egységes államhatalommal s polgárait hűségesekek és felségtségesekek valának.

A nemzeti egység tehát megvolt már az ókorban is egyes művelt népeknél. Majd később az újkorban és legújabb korban egymásután alakultak az egységes államok, a nemzeti egység magaslatára emelkedve.

Sajnos, mi magyarok, magunkról még ma sem mondhatjuk, hogy egységesekek vagyunk. Nem beszélve idegenajku honfitársainkról, még magában a született magyarságban sincs meg a nemzeti egység és az érzelmi egység, az ún. *nemzeti szolidaritás* érzése.

Rettenetesen fagyasztó, hideg közöny uralja a legeredetibb magyar faj lelkét is az egységes magyar nemzeti gondolattal szemben.

A nemzeti érzés, a nemzeti egység tudata és gondolata nem hevíti a magyart úgy, mint ahogy az más, idegen nemzeteknél, akár a franciánál, akár a németnél vagy az angolnál és most különösen az olasznál tapasztalható. Pedig de büszkén mondta egykor a Hymnus nagy költője, Kölcsey, hogy „Büszke magyar vagyok én, Keleten nőit törzsoke fáznak...”

A magyar gazda egyetlen érdekét lát csupán: a maga külön érdekét. Ebben merül ki nála a haza fogalma. Az iparos és kereskedő hasonlóképpen gondolkozik s bizalmatlan szemmel nézi a földmívelőt. A munkásság viszont valamennyit ellenségének tekint.

Ilyen ma nálunk az állampolgárság képe. Ezzel szemben van az állam, a legfőbb hatalom, a legfőbb jó letéteményese és képviselője. Az állam, mint erkölcsi fogalom és eszméi egység, mindenkinek csak jót akar, jólétet, nyugalmat, a rend és a jó erkölcsök keretében. Végső céljaként azt akarja, hogy minden polgár a lehetőséghez képest a legjobb életet élje, nyugalomban, a jó, igazi erkölcsök útján.

Itt a nagy ellentét és nagy ellenmondás az állam mint erkölcsi eszmény és az egyesek között. Dacára annak, hogy maguk a polgárok alkotják az államot és dacára annak, hogy a polgárok akaratának az összessége alkotja az állam akaratát, mégis az egyes polgárok és az egyes társadalmi osztályok még csak meg sem

közelítik azt az erkölcsi és eszményi magaslattal, melyet az állam fogalma magában rejt.

Minden ember és minden társadalmi osztály a maga külön életét éli és csakis a maga külön érdekeit hangoztatja, mit sem hederítve a mások érdekeire, még kevésbé a nagy nemzeti közösség érdekeire.

Senki sem gondol arra, hogy az ember születésénél és rendeltetésénél fogva társas lény és hogy hivatását csakis a társas közösségben tudja betölteni. Pedig ha csak egy pillanatra is eszmél bárki is, láthatja, hogy minden egyes embert az együvértartozás ezerféle szálai fűzik embertársaihoz.

A mezőgazda például nyugodtan végezheti dolgát, abban a tudatban, hogy az iparos elkészíti neki a ruhaneműt vagy más szükségleti cikkeket, a kereskedő pedig készletben tartja a kereskedelmi cikkeket számára. Viszont az iparos egész tétele munkáját kizárólag a saját iparban való foglalkozással meritheti ki, mert tudja, hogy az őstermelő és a kereskedő gondoskodik számára a szükségleti cikkekről. A kereskedő pedig a kereskedelmi cikkek beszerzésére szentelheti egész idejét, mert nyugodtan számíthat arra, hogy az iparostól és őstermelőtől minden, neki szükséges cikket beszerezhet. Valamennyi szabad pálya emberei pedig abban a nyugodt meggyőződéssel végzik napi munkájukat, hogy a hatóság emberei és más tanult emberek ügyes-bajos dolgaikat elintézik, ha kell és örködnék a közrend, közcsend, közbiztonság és közegészség felett és irányítják a közművelődést.

Látható tehát, hogy nekünk embereknek együtt kell lennünk. Azért vagyunk együtt, hogy egymásért dolgozhassunk, megosztva a munkát, kiki a saját foglalkozása, szerint és hogy kicserélhessük értékeinket.

Láthatjuk, hogy együttlétünk közös érdek, de tudhatjuk azt is, hogy nemcsak a közös érdek tart össze bennünket, hanem egy közös szerv is, a közhatóság, a közhatalom.

A közhatóság, a közhatalom egyesíti magában a közös érdekét, a közös célt és közös eszményt, mely egy irányba, a közös érdekek irányába viszi a különböző érdekeket, a közös cél, a közös jólét, a közös eszmény felé.

Mennél jobban és tisztábban fogják fel az egyes polgárok a közhatalmat, az összességnek egyetemes, nagy célját, annál nagyobb az összetartás a polgárok között. — Viszont minél kevésbé akarják belátni az egyetemes célt, a széthuzás, az ellentét és gyűlölet annál nagyobb

a különböző társadalmi osztályu polgárok közt.

Nagyon természetes, hiszen azt mindenki beláthatja, hogy ha egy társadalmi osztály követelésekkel áll elő, és ha azt sikerült is kivívnia, az a többi osztálynak esik rovására. Ha pedig egy dédelgetett osztály mellett a többi szenved, sorvad, akkor ez az állapot a nagy közösséget gyengíti, amit maga a dédelgetett társadalmi osztály is mielőbb megérez.

Szomorú példa erre a proletárurolom, amikor a munkásság minden hatalmat, minden jogot magához kaparintott, a többi társadalmi osztály rovására. Gazdasági pangás és szegénység lett a vege.

Ha tehát valamely társadalmi osztály követelésekkel áll elő, mindig meg kell gondolni meddig mehet, mert túlkövetelése nemzetrontó hatást eredményezhet. Annál fogva a nemzet iránti kötelességünk mindannyiunknak, hogy igényeinkben mértéket tartsunk és ne veszélyeztessük vele a nagyközösség érdekeit. — A nemzet sorsát tartjuk szemelőtt, nehogy megingassuk létünk biztonságában, bizonyítalmáná tegyük sorsát, jelenét és jövőjét egyaránt.

Nekünk, polgároknak mindezeket tudnunk kell! Tudatában kell lennünk különösen annak, hogy minden teremtet léleknek ebben a hazában minél munkásabbnak, értékesebbnek, erkölcsösebbnek kell lenni.

Minden ország támasza, sulyköve a tisztá erkölcs.

Még ha megvész, Róma ledől s rabigába görbed, mondja nagy költőnk, Berzsenyi.

Lebegjen minden polgár szeme előtt minden nap, minden percben a nevelés modern főgondolata, mely gróf Széchenyi István hatása alatt alakult ki nálunk. Eképen hangzik! „Az egyén a közösség tagja, jelleme a közösség körében fejlődik ki s az egyén nevelésével voltaképpen a közösséget neveljük”. — Minden polgár igyekezzék tehát magát akként alakítani és nevelni és gyermekét is annak szem előtt tartásával nevelje, hogy az az *önnevelés és gyermeknevelés nemcsak egyéni érdek, hanem egyszersmind közérdek is*. Mert nem mindegy az államnak az hogy X vagy Y polgár tudatlan, lusta, vagy erkölcstelen, avagy jó ügyes és művelt. Az érzéketlen ember nemcsak saját javát munkálni képtelen, de a köznek sincs hasznára, sőt ártalmára van. A polgároknak minden jó, vagy rossz tulajdonsága a nemzet értékét növeli, illetve csökkenti. A jó, ügyes, erkölcsös honpolgár nagy érték a nemzet számára, mert hasznos munkát tud végezni és

másokra is jótékony hatással van. Minél több ilyen értékes embere van az országnak, annál erősebb és hatalmasabb az. A kiművelt emberfő mennyisége a nemzet igazi hatalma, mondja a nagy Széchenyi.

Azért törekszik az állam is a műveltséget az általános iskolakötelességgel és a jó könyvek terjesztésével előmozdítani.

Amde nem közömbös az államnak a polgárok testi épisége, egészsége sem. A testi épiség és egészség nem csak személyes ügye az embernek, hanem nemzeti ügy is. Minél több az ép egészséges ember, annál több munkaerőt és gazdasági értéket jelent és végeredményben annál nagyobb hatalmat jelent az államnak.

Nagyon sajnálnám, ha önök az itt előadottakat a rideg, egyoldalú önzés szemüvegén mérlegelnék és tekintenék. Nagyon sajnálnám különösen azt, ha önök eképen gondolkoznának: „Igen, az államnak kellene a munkaerők, munkabíró emberek, akik aztán keresetük után adót fizetnek és szükség esetén katonának bevaljanak”. Nem! Itt nem erről van szó! Hanem sokkal eszményibb, sokkal magasabb gondolatról. A legszebb, a legnemesebb emberi alkotásról, a legnagyobb társadalmi szervezet létéről, virágzásáról, Isten földi szerzeményes kertjéről van itt szó, amit egyszóval „állam”-nak nevezünk.

Állampolgárnak lenni fenséges dolog: Az állam az erkölcsök összességének birtokában levő eszmei személyiség: Mi alkotjuk ezt az államot mindannyian. En te, ő és mindnyájan ezek és milliók, jók, rosszak egyaránt. Mint Petőfi mondja egyik költeményében:

A világ az Isten kertje,

Gyom a virág vagytok ti benne,

Emberek.

Ebben a nagy közösségben élni úgy, hogy mi magunk is mindannyian minél többet bírjunk abból a gazdag erkölcsi tartalomból, amit az állam fogalma magában rejt és hogy saját tetteinkkel, munkánkkal is minél tökéletesebben előmozdítsuk a nagy erkölcsi közösség egyetemes célját, mindez gondolatunk is oly szép, hogy szépsége szavakkal ki sem fejezhető. — Társaságban, társadalomban, államban, tudatosan tisztességes polgár módjára élni: kizárólag emberi kiváltság. Isten csak embernek adta ezt a képességet. A méh és a hangya is társaságban él ugyan, de az nem tudatos, hanem ösztönös élet. És ezen állatnak kétségkívül csodálatos életrendje évezredek óta nem fejlődött, míg az emberi társadalom az állam kezdetétől

fogva folyton fejlődik és fejlődni fog, míg csak meg nem közelíti a tökélyt: Isten földi országát.

Fájdalom, ettől ma még nagyon messze vagyunk. Ugy látszik, ma még nem elegendő hazánkban a Széchenyi által kívánt „kiművelt emberfő”. Még több iskolákra s főként több lelki művelődésre van szükségünk. Ha vannak is jó erkölcsű polgárok, azok egymástól elzárkózva élnek, osztályokra tagozódnak és így néznek egymással farkasszemet. Ez pedig nem igazi erkölcs.

En nem merem binni, de attól félek, igaza van annak a tudósunknak, aki korunkat a következő sötét színekkel rajzolja meg: „Az özvíz óta nem volt a világ ilyen kietlen, mint most. Az ember akkor nem volt ellensége az embernek. A tatárjárás után sem volt oly sivár a helyzet, mert az ellenség elvonult. Ma az emberi érzélem kiméltetlen ökölharc folyik, melynek megszűnését nem várhatjuk semmi mástól, csak a világ egész gondolkosának, éjjel-járásának a megváltozásától”.

Ime a sötét kép! Sötét volt a multunk, sötét a jelenünk. Szinte most is ráillik szegény nemzetünkre a költő szava:

Multadban nincs öröm,

Jövődben nincs remény!...

Hová vezet ez? Ki mutatja meg a kivezető utat? A nagy író és hírlapíró: Rákosi Jenő is csaknem kétségbeesve kiált fel egyik — nemrég írott — vezércikkében a következőképpen: „Egyészen kimegy már a divatból, hogy egymást, — kéz-kezet fogva és szembe nézve, — megbecsüljük s higgyünk egymásnak s bizzunk is egymásban”.

Jobb jövőt, kivezető utat kell keresnünk! Közelebb-közelebb egymáshoz, magyar testvéreim, hiszen olyan messze vagyunk egymástól! Pedig egy városban élünk és egy kicsiny, szűkre szabott ország lakói lettünk.

Elszomorodva gondolok pl. kisgazdáinkra, akik itt élnek velünk, a kultúra központján és mégis úgy élünk egymás mellett, mintha egy világ választana el bennünket. Magyarok vagyunk mindnyájan. És mégse hoz bennünket össze semmi sem? Hát nincs nekünk közös multunk és közös célunk? Hát mindegy volna az nekünk, hogy itt, ezen a nyomorult csonka földön sanyalódunk ahelyett, hogy a Kárpátok gyönyörű bérceit járhatnánk, mint szabad magyar birtokot? Hát mindegy volna az nekünk magyar testvéreim, hogy idegen járom alatt sanyalódnek véreink, rokonaink, kik velünk egy nyelvet beszélnek és magyarul imádkoznak? (Folytatása következik.)

Az élehetlenség.

Ista: *Romhányi Sándor.*

Világviszonylatban is nagytekintélyű közoktatási miniszterünk most néhány éve, nemzeti öntudatunk izomsejtjeibe kulturfőlényünk injekcióját ojtotta be. Nem egyéb ez, mint valorizációja annak a régi jó közmondásnak: Többet észzel, mint erővel.

A háboru előtt ezt visszajára mondták, azaz többet kívántak tőlünk erőből, mint észből, amit a mindenkori hadügyminiszterek csöpögtettek nemzeti öntudatunkba. Innen van az, hogy nemzeti öntudatunk önhittséggé hízlalt meg és a háboru elején, ahányan csak voltak „cibilibagász” is, ráütöttünk képzeletbeli kardunkra és fennszóval is elég hangosan hirdettünk, hogy fegyver a mi erőnk, az erő pedig hatalom.

Ebben aztán csalódás ért... csapás... akkora, mint a mohácsi vész. Ami büszkélkedő fegyveres erőnkkel annyit veszítettünk, amit kulturfőlényvel alig-alig is fogunk tudni visszazerezni. De azért a kulturfőlény erejében kételkednünk mégsem szabad. A kételkedés az üdvösség legnagyobb ellensége. Hinnünk kell! A hit elképzelhetetlen nagy erőtartalmú. Valamennyiünknek ez a hite az a bizonyos sok lud, mely dísznöt győz abban a fegyveres erőben, mely ma állandó mumusként veszi körül szegény hazánkat. Vigyázzunk, hát, hogy a sok ludban a hitünk meg ne inogjon a kulturfőlény erejében, mellyel győzelmi harcba akarunk indulni.

Talán nem vetem el a sulykot, ha ezen elmékedésem hasonlatába, mint libapásztorát állítom be a tanítóit, aki kezében a kultúra ostarával folyton hajszolja nemzeti öntudatunk kicsi hibáit, hadd harsogja be a világ minden zege-zugát, kulturfőlényünk gágogó hangja. Lehetetlen, hogy az a bizonyos dísznöt meg ne retíráljon és akkor a világ még egyszer megéri, hogy a libák veszik be a Capitóliumot.

Ah, a Capitólium! Vágyaink csimborasszója: Nagymagyarország. Nemcsak a Kárpátoktól az Adriáig terjedő határok között levő tárgyilagosa terület, hanem a szellemi integritás égbenyuló magassága és végtelen síkja, a népműveltség határtalan perspektívája, melynek ti vagytok, tanítótársaim, a világító oszlopai.

Tehát figyeltem! A népművelés világító oszlopainak erős talapzaton kell állniok, jó anyagból is kell lenniök; magának a világító lámpának pedig szerves egységben kell állnia társaival, vagyis az összekötő dróthálózatnak olyan erősnek kell lennie, hogy vihar, zivatar, villám és mennykőcsapás ki ne döntse.

A tanítóság egységes szervezete a közművelődésnek oly elengedhetetlen kelleke, mely nélkül majdnem megsemmisíthető a legjobb egyéni tevékenység is. Lehet valaki ugyanis egyéni minőségében a legkiválóbb

tanító is, mit ér minden népművelési energiája, ha ezt az ő kicsi faluja egymaga fölemészti. Egy szoba, melynek megvilágítására 35 gyertyafényű lámpa elég, azt ne világítsuk egy 120 gyertyafényű lámpával, mert a különbözőzeti 90 gyertyafényű világítási energia másból is felhasználható, illetőleg értékesíthető oly terület bevilágításával, mely egyébként sötétben maradna.

Méltóztatnak tehát látni a népművelés perspektívájának utjában álló lámpasorának összefüggését. Ami aprópénzre váltva azt jelenti, hogy a kiváló tehetségű képességű és munkabírásu tanító a maga művelődési energiájának fölőlségét nem kell éppen odaadni a szomszédifalu tanítójának, mondjuk például egy olvasókör szervezésében vagy leventeképzés megosztására, mert ez ugy-e bár esztelen erőpazarlás volna a buzgó tanító erőtartalmából. Hanem igenis, azt már kívánhatom a kiváló tanítótól, hogy a maga kiválóságából juttasson a tanítói közmunkának is, mely végső elemzésében az egyének erejének fokozását is jelenti.

A tanító társadalom közéleti porondján sokszor igen meddő küzdelmek folynak azért, mert a küzdőfelek egyesei a küzdőporondról a szélsőségek kedvező önző konjunkturái felé gravitálnak. Az egyik szélsőségen a nem vezetésre hivatott akarnokok serege tömörül; ezek a *stréber*ek, a minden lében kanál egyéniségek, az okvetetlenkedők, az öklöző törtető, az erő, képesség és hivatottság nélkül mindenre vállalkozók, akik csak hűségük és egyéb személyi érdekeik istápolására tolatásznak az ügyek élére. Ezek nem mindig veszélyesek közéletünkre, csak éppen annyiban, hogy háttérbe szorítják a valóban érdemeseket, és a közélet rontása nem céljuk. Ők adják társaséletünk dekorumát, melyre őket talán semmi egyéb nem képesíti, mint jó svádájú testalkatuk, vagy öblös hangjuk. Ők azok, akik a hatalom után szerzik csak meg társadalmi tekintélyüket nem kicsi szuggesztív erővel, mellyel a gyöngéket leveszik a lábukról és akkor úgy állnak közéletünk középpontjában, mint egy hatalmas mágnes, mely a bizelgő és jelentéktelen kis vasérmeket magához vonzza, hogy udvart csináljon belőlük magának. Ez az udvar nevel a hatalomhoz tekintélyt is és végre mindenki elhiszi, hogy ez a tekintélyes hatalom képes a világot sarkaiból kiemelni. Olyanok is ők, mint méhkasban az anya, mely százával vonzza magához a heréket, hogy együttes erővel neveljék ki maguk közül a dolgozók ezreit, akik behódoltak a tekintélynek és hatalomnak.

A stréberség a tanítók társadalmában ritkább és kevésbé veszélyes típus, mert a tanítóság intellektusa ma már az aranyat megtudja különböztetni a talmítól. Annál veszélyesebbek és annál többen vannak a tanítók társadalmában az *élehetle*nek, a haszonless, közmunkakerülő, félrevonulóok nyelge serege, akikben a közmunkára beállítható erő és képesség megvolna ugyan, de bűnds közönnyel, vagy önző restséggel, vagy az ön-

bizalom hiányában vonulnak vissza. Ezt a tanítóit közszolgálatból való húzódozást néha néha szerénységgel leplezik. De a szerénység nagyon gyöngye lepel, melyet le kell tépni róluk és ha kell megfeszítendő erőszakkal is oda kell őket állítani a közfunkciók élére.

A közszereplés az érvényesülés étvágya. Aki nem akar érvényesülni, aki az igénytelenség jellemével mindig visszavonul, az a közélet étvágytalanságában szenved. Az étvágytalanság betegség, melyet gyógyítani kell. Az orvosok mozgást és friss levegőt rendelnek az étvágytalannak. Tessék é a tanítóit érdekel közszolgáltatás éhenmaradókat is lehetővé vinni, mozogtatni és egyelőre diétán tartani, azaz kicsi szerepekhez juttatni. Evés közben jön meg az étvágy; a tanítóit közélet terített asztaláról azonban mindenkinek jusson, hacsak egy kicsi falat is. Ez nemcsak a szociálpolitika, de a pedagógia regulája is.

Ne féljünk a közéleti tevékenység agyonhízalalásától, ez a cserence csak szorgalmukban tulbuzgó kivételes egyéneknek jut osztályrészül. Az élehetlenséggel terhelteket azonban szanatóriumi kezelésre kell fogni, a szanatórium pedig a tanítótársadalmi élet terített asztala, melyen mindig legyen annyi jó falat, hogy senki se kelhessen föl éhesen az asztaltól. A fiatalember a jegyzőségen, vagy könyvtárnokságon kezd, ha becsavagyó, titkár lesz belőle; az öreg legyen ellenőr, gazda; ha munkabíró és erős idegzetű, legyen pénztáros; ha teremtő erő lakozik benne, ha széles látókörű, tapasztalt, nyugodt természetű, állítsuk, ha kell, erőszakkal is az asztal középeré; a tudásban kiváló, legyen előadó; ha szépen fészülködik és simára tud borotválkozni, legyen táncrendező stb. stb.

Szabad-e a tanítónak azt mondanía, hogy nem tud beszélni és nem tud írni, ha a körülmények sorsát egy szónoki emelvényen jelölik ki szerepét, vagy ha a szaklap hasábjá tátott szájjal kiabál egy pedagógiai vélemény után? Szabad a tanítónak azt mondanía, hogy nem tudok, vagy nem akarok a közérdeknek szolgálni? Nem mindettudó-e a tanító az iskola fogalmában és a hivatás rendeltetésében? Szabad-e félnie a nyilvánosságtól annak a tanítónak, aki mindig a nyilvánosság ellenőrzésében áll? Szabad-e a tanítónak azt mondanía, hogy nem érek rá? Nem azt kell-e tanítania, hogy legboldogabb az, akinek legtöbb dolga van a világon? Szabad-e a tanítónak kishitűnek lennie önmagával szemben? Nem, még a fiatal tanítónak sem. Nincs lehetetlenség a tanító pályán, ami a tisztesség határain belül van. Én igazgató létemre sohasem szegyeltem a seprűt is kezembe venni, ha a takarítónő felületesség egy picúrka szemetet ott hagyott a pad alatt és söpörtém már éjjel havat is iskolám előtt, ha a szolga dermedt tagjai már roskadoztak. Napoleon még ícip-icid hadnagycsaka volt csak, amikor már érezte a marsallbotot a kezében, különben sohasem lett volna világ-

hódító. Aki nem érez magában teremtő erőt már a képezdében, az ne legyen tanító soha. A teremtő erő öntudata adja munkánk becset.

Igen igen nagy baj tanító közéletünkben az *önbizalom* hiánya. Az önbizalom hiánya épp oly hibája az emberi jellemnek, mint a gyávaság. Aki önmagában nem bízik, az természetesen másoktól sem várhatja, hogy bízzanak benne. Félni az emberek bizalmától és félreállni a közbecsülés alkalmától, megvetést érdemlő gyávaság. Nem szabad ezt más irányú elfoglaltsággal mentetgetni, az ilyesmi csak igazán ritka buzgalmu közszereplők privilégiuma, akik már-már roskadoznak a munka terhétől. Egy jegyzőkönyvvel, egy gyűlés végighallgatásával, vezetésével, egy előadás előkészítéssel több vagy kevesebb igazán nem sokat nyom annak élete serpenyőjében, aki nem a henyélet, hanem a munkát találja az élet krémjének.

Munkabíró, erőteljes ember, aki pihenése jussát milliméterrel méricséli és ennek kontójára kibujni igyekszik a tanítótársadalmi közélet szereplése alól, az akkor is restnek tekinthető, ha egyébként a hivatalos kötelességteljesítés mintaképe volna is. Mert az ilyen szivesen habzsolja az élet előnyeit, örömeit, melyet mások tartalék élet erőiből kevernek, de a maga életerőit behalja embertársától. Ez a fősvény, az önző, a magának élő ember jelleme. *Fősvény* ember nemcsak az, aki anyagi javait önmaga éli föl, hanem az is, aki a szíve, az esze, a munkaerejéből sem juttat másnak semmit. Azik tehát a társadalmi élet közmunkáiból kivonják magukat, ne gondolják, hogy a feledés homályában terpeszkedhetnek A tunyaság olyan tespedő állapot, mely önmagába rothad bele. Az önzés akkor sem ment meg tőle, ha egyébként munkásság serkenti, mert a munka olyan életöröm, melyet az önző ember is megkíván, de az önző ember munkássága dacára embertársai megvetését vonja magára. Megbecsülést csak az a munka érdemel, melyből a köznek is jut, mely tehát túllépi az önzés határait.

Ebből mi tanítók, akik ennek tanítására, nevelésére is hivatottak vagyunk, nem vonhatjuk ki magunkat. Aki ezt nem teszi, az a nevelés legelemibb szabálya, a példaadás ellen vét.

A közmunkától húzódozó sokszor a stréberség vádjának elkerülésével védők álláspontjukat. Ez azonban nem lehet mentség, mert azzal mindenki tisztában van, hogy nem mindenki stréber, aki szivesen áll a közszolgálat rendelkezésére. A strébert az önző érdek, a tehetség és képesség nélkül való érvényesülési vágy kergeti az ügyek élére, míg az érdemeseket a közbizalom emeli a közélet szolgálatába. Vannak emberek, akik a munka bolondjai, akiknek vérükben kering a munka szeretete; ha ezek aztán önként is vállalnak szerepet a társadalmi közélet, irányításában, ezt bűn volna stréberségnek minősíteni, mert ezek a közélet

legértékesebb elemei, ezek indítják a közéletet elismerő sikerek felé.

A valódi stréberek sohasem ártnak annyit a közéletnek, mint az élehetlenek, a közmunka alól bármilyen címen kibúvók, a lusták és közönyösök. Mert a strébereknek sokszor csak a morokor költi rossz híreket, egyébként értékes társadalmi elemek. A küönös tehetség nélkül való akarnokok a tanítói közélet előrehaladását legfőbb lassítják, de a visszavonuló élehetlenek passzívítása a közélet tespedését eredményezi; ez a közélet rothadási folyamata. Képletes hasonlattal még jobban világíthatom meg a tanítói közélet kórságát, melyet az akarnokok aktivitása és az élehetlenek passzívítása okoz. Az u. n. strébert a megáradt folyóhoz hasonlítom, mely sohasem okoz pótolhatatlan kárt, mert az ár ellen védekezni is lehet. Az élehetlen ember azonban a kiapadó folyóhoz hasonlatos: víz nélkül nincs élet.

A tanítóársadalomnak ezen kiapadó forrása ellen azonban mégis csak tenni kellene valamit, mert ez most már nemcsak szórványos, egyes vidékeken mutatkozó jelenség, hanem országsszerűt mutatkozó tanítói kórság. A társadalmi életünk szárazkórsága ellen tehát védekezni kell, még pedig kulfurással és új forrás fakasztással.

Az élehetetlen emberek nagyobb részét, hála Istennek, nem a restek és munkakerülőök teszik, hanem azok, akikben az önbizalom hiányos. Ezek többen vannak, mint az önzők, lusták és a szellemi farkarok. Ezek a társadalmi élet bűnösei, amazok csak vétkesek és azért könnyebben is kaphatók a közterhek viselésére; egy kis biztatással, buzdítással, dicsérettel, az érvényesítő elzítő példázataival. Ez a kiérdemült öregek és tapasztaltak nemes feladata.

Némely emberben az önbizalom hiánya *lámpalázban* nyilvánul meg. Ezeket föl kell világosítani, hogy a lámpaláz a szellemi élet bárányhímője, hamar muló, veszélytelen körtűnet, melybe még senki sem halt bele. A karriert evvel a kis betegséggel is kell edzeni. A legbiresebb színészek és parlamenti szónokok is átespek rajta, néha többször is. A tanítónak is a beszéd és irás jóformán a mestersége, a bírálóknak is mestere a tanító, hiszen egész élete a tehetségek mérlegelésében telik ki. Az *önbírálat* is erkölcsi tartozéka a tanítói mesterségnek, mert a tanításra való készülés sem egyéb, mint az önbírálat rostája. A lámpaláz nem egyéb, mint a más kritikájától való félelem, mely azonban csak addig tart, míg a fórumra ki nem állunk. A katona is fél a puskagolyótól, a bátorság a lövések pergőtűzétől jön meg. Evés közben jön meg az étvágy, beszéd közben a szónoki sváda, elmélkedés közben a gondolat és irás közben a tollforgatás rutinja. Mindig a premiér a szereplés krízise. A kislány is drukkol a legszebb bálj rubában, míg bókóló tancosát meg nem

találta. A *lámpaláz* a siker örömet fokozza, a balsiker keservét enyhíti.

A tanító is a maga elnöki pulpitusán, vagy jegyzői tollal a kezében, az első szó elhangzásában, az első betűvetésében megtalálja lelke egyensúlyát. Avagy van-e szakeladó tanító, ki hallgató társai figyelmében, remélhető tapsában meg ne találja közszereplésének jutalmát? A feleje áramló udvariasságban legalább mindenki megtalálja, aki munkája fáradságával jutott az elismeréshez. A jutalom, örömeinek természetesen vannak fokozatai, de megelégedésünk nyugalmát csak munkánk fáradságának arányában remélhetjük.

Van-e hízlegőbb tanítói öntudat, mint az, hogy közrebocsátott gondolatunkat, szónokát, cselekedetünket megoszthatjuk figyelő közönségünkkel? Alig, alig. A tanító hivatászeretetének legelmebb megnyitvánulása ez és vénhedő korom emlékei között még a cimszalag-huzigálásra és még a mulatsági cimírásra is szívesen vállalkoztam mindig, mert az volt az eszemben, hogy kezemvonásával hozzájárulok a más örömehez.

Erre persze a mai fiatalság mosolyog, mert a mai léha kor nem kedvez az idealizmusnak. De a tanítónak, ha fiatal is, nem kell éppen bolondjából együtt rohanni a kor szellemével. A tanítói hivatás nem dobhatja sutba az eszményeket a mai kor felületes, könnyelmű, anyagias igényének behódolásával és egy percig sem szabad föltételeznie, mintha az átalakuló társadalmi rend a léha világnézet homokszivatagján is szilárdan állhatna. Szilárd alap az idealizmus tégláiból készül, melyeket a reális szükségletek habarcsával tapasztunk össze.

A tanítói közélet az idealizmusnak egy kocsi-rakomány téglája, melynek feldolgozását nem tehetjük a zsebünk érdekeitől függővé. Önkéntes és önzetlen munkások kellene hozzá, akik tudatában vannak annak, hogy a tanítói közélet egy oly építmény munkáját kívánja, melybe a mi népművelői jó hírünk és tanítói jóvoltunk öntudatos szervezete fog elhelyezkedni. Ennek az épületnek tartósnak, szépnek és jónak is kell lennie és csöndnek kell benne lenni, mint egy templomban; hogyha belép az idegen figyelem, vegye le a kalapját.

Rólunk . . . Nélkülünk.

A háboru és a forradalmak tanuságait levonva, hivatalos köreink is felismerték végre népünk nagy részének kultur elmaradottságát s pótolni akarván évtizedek mulasztását, egyszerre nagy súlyt kezdtek helyezni népünk művelődésének fokozására, ismereteik gyarapítására és tökéletesítésére. — Ezen lázas években, hála a gondviselésnek oly miniszter került a tanügy élére, ki vissza nem riadva az öt körülvevő s

a műveltség és tudás terjesztését elsöpörni akaró hullámoktól, energikus kézzel és meg nem alkuvó lélekkel győzte le az akadályokat s rövid pár év alatt oly reformokat valósított meg, melyek dicsőségére váltak volna annak idején csontkitalan hazánkban is.

Iskolaépítési programján kívül, egymásután hívta életre iskolán kívüli ismeretterjesztő szervezeteket, melyek rövidesen átesve gyermekéveiken, ma már céltudatos munkával, pontos előre megállapított programmal terjesztik tanyán, falun, városban, műhelyben és gyárakban egyaránt a kulturát, melynek végcélja felvilágosodott, munkás, művelt, vallás és nemzeti érzésben erős magyar generációnak a nevelése. Ennek a nagy munkának a végrehajtása, illetve megvalósítása 90 százalékban a magyar néptanítókra van bízva. A magyar tanító már háboru előtt is nagy munkát végzett működési helyén, hol a reábizott gyermekeket oktatva, nevelve fennmaradó idejét különböző társadalmi egyesületek megszervezésével és vezetésével töltötte el.

Mennyivel több munka vár s mennyivel nehezebb a helyzete a mai tanítóknak, kinek hivatása ma már miniszteri rendelettel folytán sem szűnhet meg az iskola falain belül, hanem iskolán kívüli munkásságának is legalább olyan fontosságot kell tulajdonítani, mint az iskolán belülé. Mennyivel több ismerettel és tudással felügyelve kell a ma tanítójának munkához látni, hogy igazi célját elérhesse? Mennyi önművelődésre és továbbképzésre van szüksége, hogy ezen fontos hivatások elvégzésére magát képessé tegye.

Ezt éreztük s tudjuk mindnyájan s éppen ezért nem szűntünk meg első pillanattól kezdve hangoztatni, hogy alkalmat és módot kell adni a tanítóknak, hogy ismereteit bővítse, tudását fokozza. Szaklapjaink, előadóink állandóan hangoztatják, követelik a tanítószeg továbbképzését s az új tanítói generációnak magasabb, felsőbb iskolákon nyugó kiképzését, hol orsz. nevű tanároktól nyernének általános ismereteket, melyekkel felvértezve, könnyen mozoghatnának az életben a társadalmi, szociális s neveléstani kérdések labirintjében.

Ugy látszott, hogy a kultuszminiszter ur is érezte a tanítószeg továbbképzésének hiányát s hirtelenében jobb híján már évekket elelőtt hat évfolyamra emelte fel a tanítóképzés idejét, melyből azonban csak öt évfolyamot valósított meg. Éppen ebből a tényből kifolyólag, hogy a hatodik évfolyamot nem hívta életre, következettünk arra, hogy a miniszter ur sem látja

célját így megvalósítva s így szinte alátámasztja a magyar tanítószeg kívánságát, hogy a mai tanítóképzés a nyolc középiskola elvégzése után az egyetemi, illetve a főiskolai végzettségen épülhet csak fel, mely társulva a pedagógiának elméleti és gyakorlati ismereteivel, vetné meg a modern tanítóképzés alapját.

A tanítószeg ezen kívánsága nem új s már évek óta képezi vita tárgyát, melyhez pro és kontra pedagógus és nem pedagógus, szakember laikus elmondta már véleményét, csodálatos, hogy addig, míg a nem pedagógus szaktekintélyek is csak örömmel támogatják a továbbképzést szükségesnek tartó tanítószegot nehéz de nemes küzdelmében, addig akadnak pedagógusok, sőt sajnos a tanítószeghoz igen közel álló tanítóképzési tanár pedagógusok is, kik a tanítószeg ezen terveit nem helyeslik s azok útját keresztezni igyekeznek. Hallottunk, olvastunk már arról az ellenszenvről, mellyel lapjaikban ezen mozgalmakkal szemben megnyilatkoztak, de egyenesen megdöbbenünk, midőn országos egyesületük áprilisi közgyűlésén a tanítók főiskolai továbbképzése elleni állásfoglalásukról a napilapokból értesülést szereztünk.

Megért-ném az állásfoglalás helyességét és szükségességét, ha a tanítószeg a tanítóképzés idejének leszállítását kéri, de állást foglalni az ellen, hogy valaki tanultabb, műveltebb legyen s ezáltal egy ország közművelődését még jobban előmozdítsa oly pártját ritkító eset, mely méltán kelthet feltűnést Európa összes kulturállaiban. Megért-ném, ha ezen akciót ellenző állásfoglalásukat komoly, elfogadható érvekkel támasztanak alá, de ezt tisztán egyéni érzelmekből tenni, nem helyes dolog. A gyűlésen elhangzott érvelés annyira komolytalan, hogy azon minden komoly ember csak mosolyoghat.

De lássuk közelebbről érveléseiket, melyeket a III. Tanügyi Kongresszus elé akarnak terjeszteni: Nézetük szerint a tanítóképzés megváltoztatását a tanítószeg csak azért akarja, mert hitük szerint a tanítószeg azért nem kapja meg társadalmi, erkölcsi és anyagi elismerését, mivel nincs gimnáziumi és főiskolai végzettsége. A képezési tanárok, mint jóérzésű, aggódó hazafiak legnagyobb és jóformán egyedüli érve meg az, hogy a nagy anyagi megterhelés, mely ezzel az átszervezéssel jár, csontka hazánk pénzügyi egyensúlyát felborítaná, s országunkat a tönk szélére juttatná.

Erre rövid válaszung a következő: Szépvonás a hazafiúi aggodás, de kár azért aggodniok, bízzák azt csak nyugodtan felső intéző

előreinkre azok tudni fogják az átszervezést úgy megejténi, hogy attól szegény hazánk nem fog tökére menni. Ami pedig a nyolcosztályú középiskolán nyugvó főiskolai képzettséget illeti arra már az előbb felhozott okoknál fogva van a tanítóknak szüksége, s nem a társadalmi tekintély biztosítása végett, mert a társadalom igazi elismerését különben is — szerény nézetem — szerint nemcsak az elvégzett iskolák száma, hanem az egyén kiválósága s a társadalomban való munkálkodása váltja ki. Hogy a magasabb képzettség után jobb anyagi ellátást is remél és vár a tanítóknak az egész természetes s ezt ellenérvek felhozni igazán nem helyénvaló, különösen nem volt tanítómestereinktől.

A tanítóképzési tanárság a tanítóképzés reformjában, illetve a főiskolai végzettséghez való köztéttségben veszni látja saját pozícióját s innen van az a nagy tiltakozás a reformmal szemben. Ezen azonban tiltakozással segíteni nem lehet, hanem okulva a tanítóknak tanulni és tudni vágyásán iparkodjanak ők is továbbképezve magukat oly magas pozíciókat betölteni, hogy a főiskolai tanítónemzedék oktatására alkalmassá váljanak. Ha ezt elerik, tudom a főiskolai képzettség elleni ellenszenv is egy csapásra meg fog szűnni.

A tanügyi kongresszus előestéjén ez nekünk egy jó figyelmeztető. Készüljünk, menjünk tehát el oda mindnyájan, mert láthatjuk ebből az egy adott esetből is, hogy ott évtizedekre kiható nagy tanügyi kérdésekről lesz szó, hol a kedvező határozathozatal a szavazatok többségétől fog függni s ha mi nem törődömségünk folytán oda elmenni nem fogunk s eredményt elérni nem tudunk, ne a vezetőségre, hanem magunkra vessünk követ, mert a minket érdeklő dolgokban mások fognak dönteni rólunk-nélkülünk.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.

1808—1928. sz.

Az áll. el. isk. Tek. Igazgatóságának.

A kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter ur f. é. rendelete alapján értesitem, hogy Magyarország, valamint külön-külön az öt világrész állatvilágát ábrázoló szemléltető falikép

a kir. Áll. Térképező Intézet szerkesztésében, illetőleg Kókai Lajos könyvkereskedő (Bpest, IV. ker., Kammermayer Károly-u. 3. sz.) kiadásában megjelent.

Tekintettel arra, hogy az említett állattérképek úgy a földrajz, mint a természetrajz eredményes oktatását elősegíti, a miniszter ur hozzájárult ahoz, hogy a nagyobb és helyi hozzájárulás jövedelméből kellő fedezettel rendelkező áll. el. iskolák a szóbanlevő állattérképekkel felszereltesse.

Felkérem ennél fogva a Tek. Cimet, hogy amennyiben helyi jövedelemmel rendelkezik, a megrendelésre való igényét hozzám terjessze be.

Egy db állattérkép ára vászonra felvonva, lécekkal (20 P boltiár helyett) 17 P s így 6 db-ból álló sorozat ára összesen 102 P. A csomagolási és szállítási költség önköltségen lesz felszámítva, amíg a 2 és fél százalékos bélyegilletéket a kiadó cég viseli.

Kívánatos, hogy az egyes körzeti áll. el. iskolák a lehetőséghez képest az állattérképek külön-külön sorozatával szereltesse fel.

Az igénybejelentést. ennek hiányában a nemleges értesítést kérem.

Szolnok, 1928. apr. 24.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.

2811—1928. sz.

Valamennyi elemi iskola Tek. Igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi kir. miniszter ur f. é. 23.026—1928. sz. VIII. ja. sz. rendelete alapján tudomás és további eljárás végett értesitem, hogy az ország népoktatásügyének jelen állapotáról és a népiskolai hálózat teljessé tétele érdekében folytatott építési programról az Önagyméltósága alatt álló miniszterium által Magyar Népoktatás eimen kiadott könyvet az elemi népiskolák és a népiskolai tanítók részére is hozzáférhetővé kívánja tenni.

Eppen azért e munkát, amelynek bolti ára 20 P, az elemi népiskolák és népiskolai tanítók 12 P-s kedvezményes áron rendelhetik meg, a könyv forgalombahozatalával megbízott Királyi Magyar Egyetemi Nyomdánál beszerezhetik.

A könyv beszerzését melegen ajánlom.
Szolnok, 1928 április 27.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
3260—1928. sz.

Valamennyi állami polgári iskola Igazgatóságának, valamennyi állami elemi iskolai Gondnokságnak, községi Iskolaszékeknek.

Budapest székesfőváros tanácsa a folyó iskolai évet követő szünetidőben 15000 testileg legyengült fővárosi gyermeket óhajt üdülésben részesíteni.

Mivel azonban a főváros területén nincs elegendő kies fekvésű iskolaépület, amelyekben a nyaralásra reászoruló nagyszámu gyermek elhelyezhető volna, azért a tanács azzal a kéréssel fordul a miniszter urhoz, hogy az állami iskolák e célra alkalmas épületeit a fenci célra engedje át és az akciót az egyházi főhatóságok figyelmébe is ajánlja.

E kérésre hivatkozott miniszteri rendelet alapján felkérem az állami polgári fiu- és leányiskolák igazgatóit, az állami és községi elemi iskolák gondnokságait, illetve iskolaszékeit, hogy a város tanácsa által hozzájuk intézendő megkeresésre a megjelölt iskolaépületeket, illetve azoknak erre alkalmas helyiségeit a fővárosi gyermekek nyaraltatása céljára bocsássák rendelkezésre és a minden támogatást megérdemlő akció lebonyolításában, tőlük telhetőleg legyenek a főváros tanácsának és megbízottainak segítségére.

Szolnok, 1928 március 18.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Iskolánkivüli Népművelés.

Szám: ad. 626,664—1928.

Valamennyi Községi Elöljáróságnak, valamennyi r. t. város Polgármesterének.

„Népművelés” című hivatalos lapunk f. évi 4-ik számában, melyet Tekintetes Cimnek megküldöttünk 626—928. sz. a: a népművelési előadások és tanfolyamok beszámoló jelentéseit, 664—928 sz. a. az alkalmi ünnepségek és műkedvelői előadások kimutatását kértük f. hó 20-ig beküldeni.

Vallás- és Közoktatásügyi m. kir. Miniszter urhoz felterjesztendő összesítő kimutatásunkat nem tudjuk elkészíteni, mert még sokan nem tettek eleget megkeresésünknek, miért tisztelettel

kérjük, hogy hatósága területén levő népművelési Bizottságtól és a tanintézetek igazgató-ságaitól mindkét köriratunkban jelzett kimutatókat bekérni s azokat legkésőbb f. évi június hó 15-ig Bizottságunk címére beküldeni sziveskedjék.

Szolnok, 1928 május hó 21-én.

Bihary István s. k. vez. Szathmáry Lajos s. k.
üggy. elnök, kir. tanfelügyelő. vm. népművelési titkár.

Szám. 993—1928.

Valamennyi Helyi Népművelési Bizottságnak, valamennyi elemi isk. tanító, tanítónőnek.

A debreceni egyetem f. évi július hó 1—13-ig „Nyári Egyetem”-i szüneti tanfolyamot rendez mindkét nembeli jelentkezők részére.

(Nők a Mansz leányintézetben gondos felügyelettel, férfiak a Tisza István-intézetben v. magánháznál nyernekn majdán ingyenes elhelyezést és ellátást.)

Az előadásokon kívül hetenként 1—2 kirándulást tartanak, a sport minden ágát felkarolják a DEAC nagyerdei sporttelepén és a park strandfürdőjében. A hangversenyeken kívül társadalmi szórakozásra is bőven nyílik alkalom.

Nagy gondot fordít a „Nyári Egyetem” a tanítók és tanítónők szellemi igényeinek kielégítésére.

Teljes utbaigazítást ad és az előadások programjának részleteit közli a „Nyári Egyetem” Igazgatósága Debrecen-Nagyerdő, Arany János-utca 1 szám.

Szolnok, 1928 május hó 21-én.

Bihary s. k. vez. Szathmáry s. k.
üggy. elnök, kir. tanfelügyelő. vm. népműv. titkár.

HIREK

Színes figyelembe. A szerkesztését a felelősségei a közgyűlés határozatáig Keszthelyi István elnök és Greczmajer Károly alelnök-titkár vállalják.

Elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. (Sipos-téri) áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk, Szolnok, Sipostéri iskola címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. tanító, Szolnok, Sipos-téri áll. iskola.

Minden iskola vezesse be a Tanítói Otthon vagyonát gyarapító tanszervezőket ismerjük jól, vármegyénk szerzte, azt a nagyszeretet, mellyel minden kartársunk a felépítendő Tanítói Otthonnal szemben viseltetik. Látjuk napról-napra, mily példátadó hangyaszorgalommal iparkodik a tanító-ság egy igen nagy része, az Otthon vagyonát szaporítani, nem kímélvén meg sokszor saját szerény, lapos erszényét sem, csak hogy egy-egy téglával előbbre vigye az internátus álmának mielőbbi megvalósulását. Az egyesület vezetősége eddig is, — nem kímélve semmi fáradságot — mindent megtett az Otthon érdekében s hogy minden lépését hangzatos jelszavakkal nem kürtöli világgá, teszi azért, mert dobbal verebte fogni nem lehet. A Tanító Otthon vagyonának gyarapítása érdekében egy nagy lépés megvalósítására határozta el magát az elnökség, amelynek minél sikeresebb keresztülviteléhez az egész vármegye lelkes tanítóságának egyöntetű közreműködését kéri. Ezen kérelemmel azonban nem a sovány tanítói zsebekhez, hanem a tanítói belátáshoz és a tanítói összetartáshoz apellál a vezetőség. Az elnökség érintkezésbe lépett Magyarország legnagyobb papirnagykereskedőjével, a Szénásy céggel, mellyel megállapodott s szerződésileg készült biztosítani a következőket. A cég az általunk megszabott s szerződésileg biztosított módon újra bevezeti a már egyszer forgalomban volt u. n. Jász-Nagykun-Szolnok megyei irkákat — amelyekből azonban érthetetlen módon Otthonunknak eddig semmi nemű haszna nem volt — s kötelezi magát, hogy az eladási ár 5 százalékát minden évben az Otthon pénztárába befizeti. Kötelezi magát, hogy a füzeteken kívül ceruzákat tollszárakat, írótüllat, töltő gumikat, írató stb. — Otthon — jelzéssel ellátva hoz forgalomba s az összes tanszerek árát fel nem emeli. A kartársak teendője lesz figyelmeztetni a tanszerek elárulásával foglalkozó helyi kereskedőket, hogy csak a jelzett feliratu tanszerek árusíthatók az elemi isk. tanulók részére. A növénydekektől pedig követeljük meg ezen irkák, illetve írószerek megvételét, mert a különböző irkák közötti ár differencia nem lesz. Ha a kartársakat az összetartozandóság és az egygyetakarás szelleme hatja át, nem téglákkal, hanem nagy falakkal sietnek az épület tető alá hozásához, mert a kartársak által bevezetendő füzetek utáni százalék súlyos összegekkel fogja gyarapítani az Otthon vagyonát.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnok Vármegyei Ált. Tanítóegyesület Temetkezési alosztálya a f. é. június hó 5-én d. e. 10 órakor a vármegye-házán tartja rendes évi közgyűlést, melyre a Temetkezési Alosztály tagjait s az érdeklődőket tisztelettel meghívom. Tárgy: 1. Évi jelentés. 2. Pénztári jelentés. Évi számadás bemutatása. 3. Indítványok.

Szolnok, 1928 május hó 14.

Greczmajer Károly s. k.
elnök.

Meghívó.

A Jász-Nagykun-Szolnokvármegyei Általános Tanítóegyesület 1928. évi június hó 5-én, Szolnokon, a vármegye-háza nagytermében tartja meg

XLVIII. évi rendes közgyűlést

és ezzel kapcsolatban vármegyénk közszeretetébe álló vez. kir. tanfelügyelője *Bihary István ur* Ónagysága vármegyei tanügyi szolgálatának 10 éves, összes tanügyi szolgálatának 25 éves évfordulója alkalmával rendezendő

diszgyűlést,

melyre az ünnepelt tisztelőit, az egyesület tagjait, a vármegye összes tanítóit s tanügybarátait tisztelettel meghívjuk.

Keszthelyi István s. k. *Greczmajer Károly s. k.*
elnök. titkár.

Programm: Reggel 8 órakor: Istentisztelet. Délután 9 órakor: Diszgyűlés. 11 órakor: Rendes közgyűlés. — Tárgyszorozat: 1. Elnöki megnyitó. 2. Titkári jelentés. 3. Ut a magyar feltámadás felé az új tanterv végrehajtása révén. 4. Számvizsgálók pénztárjelentése. 5. Számadás, költségvetés betérjesztése. 6. Birálóbizottság jelentése. 7. Indítványok.

Nyugtázások. Tanítói Otthonra. Vármegyei Ált. Tanítóegyesület 300, Kalász r. t. 200, R. k. tantest 6 P Tiszapüspöki. Áll. isk. 8 P Törökszentmiklós-Kengyeltenyő sziget. Toászt megváltás 4 P Mezőtúr. Sípósteri isk. 1-50 P Szolnok. Fogyaszt. Érték. Szövetkezet 20 P Kunmadaras. Fegyvernek-pályaudvari Fogyaszt. és Értékesítő szöv. 20 P.

Temetkezési díj címen. Cserhádi József 1-20 P Szajol, Vály Imre 7-20, Pethes Gyuláné 3-60 P Szolnok, Székely Emma 3-60 P Dévaványa.

Tagdíj címen. Bulavetné Lackovics Aranka 4, Subaly Józsefné 4, Sipos Béláné 4, Subaly József 4, Szathmári Lajos 4, Sipos Béla 4 Nagyköőrü, Cserhádi József 8 Szajol, Szurgyi Pál 4, Tóth Béla 4 Rákóczi-falva, Nagyné Hoffmann Vilma 8 Kunmadaras, Tóbel Ferenc 8 Szolnok, Péntek Józsefné 4 Karcag, Tringl Imre 8 Kunhegyes, Varga Gyuláné 8, Schmidt Irén 14-20 Szolnok, Bartha Béla 4, Farkas Károly 4, Szilágyiné Brandt Viktória 4, Szentiványiné Mosó Martina 4, Ruzs János 4, Fazsó Berta 4, Perényi M. 4, Józsnáné Almásy M. 4, Szegedyné Valenti B. 4, Takácsi A. 4, Báthoryné Padányi M. 4, Benyovszky I. 4 Jászberény, Vály I. 8, Gyurkicza M. 8 Szolnok, Jankó K. 8, Jankó Károlyné 8 Szelevény, Sajtosné Kovács K. 8 Törökszentmiklós, Horváth P. 4 Felsőszászbécsék, Fodoriné Csukás I. 4 Turkeve, Bajzath E. 4, Balássy F. 4, Balássy F.-né 4, Baloghné Ferenczy M. 4, Barabás I. 4, Beszédes D.-né 4, Bliczkling A. 4, Bliczkling A.-né 4, Geizler P. 4, Híza K. 4, Hoffmann M. 4, Kovács I. 4, Martikány I. 4, Mihályi Gy. 4, Országh P. 4, Rosznyáky G.-né 4, Schäffler J.-né 4, Schmidt P.-né 4, Szabó J. 4, Tompos L.-né 4, Szabó R. 4, Zeller M. 8, Zeller M.-né 8, Szondra O. 8, Kovács R. 8, Kazay M. 8 Kunszentmárton, Pethes Gy.-né 8 Szolnok, Kiss K. 8 Tiszaföldvár, Borbély L. 8, Kádár A. 8, Tantó J. 8, Jobbágy I. 8, Zong F. 8 Jászker, Bugyi A. 8 Turkeve Röder M. 8 Tiszavárkony, Szűcsné Kálás G. 8 Kunmadaras, Ajtay G. 8, Koncra I. 8 Tiszaroff, Gárdonyi J. 8, Gárdonyi J.-né 8 Törökszentmiklós, Erdői A. 8 Tiszabó, Haraszthy K. 8 Jászberény, Lucskay J. 4, Vass L. 4, Vass A. 4, Busay M. 4, Gece J. 4, Vass A.-né 4, Kardos K. 4, Gál J. 4, Both F. 4, Mohács K. 4, Jankovits J. 4, Bauangartenné L. Mária 4 Cibakháza, Orosz Gy. 8, Oroszné L. M. 8 Szolnok, Merk A. 4, Bakos I. 4, Varga K.-né 4, Nyilas J. 4 Tiszakürt, Lorenz E. 4 Nagyköőrü, Sonkolyné M. Vilma 8 Kerepes, Székely E. Dévaványa 8, Butyka E. 8 Tiszaföldvár, Furcsik A. 8 Tiszapüspöki, Pongó J.-né 8 Szajol, Koosné Sz. Ilona 4 Turkeve, Török K.-né 8, Horváth I. 8 Szolnok, Hofter G. 8, Kocsis I. 8 Besenyszög, Pataky K.-né 8, Molnár M.-né 8, Molnár M. 8, Ligeti I. 8 Tiszapüspöki, Oreskó D.-né 4, Urmósy F.-né 4 Szolnok, Boros I. 8 Kunhegyes, Tóth E. 3 Jászárokszállás, Polónyi I. 4, Komáromi E. 4 Szolnok, Vágóné M. Irén 8 Jászberény, V. Bányai K. 8, Simrák 8 Jászladány, Réffy K. 8 Szelevény, Szilágyiné B. Vikt. 4 Jászberény, Hajagosné Cs. Izabella 8 Szelevény, Némény E. 8 Törökszentmiklós, Kupits F. 8 Jászberény, Száva Lajos 8 dengő Jászladány.

(Folyt. követték.)

III. Egyetemes Tanügyi Kongresszus.

Ha visszagondolunk és párhuzamot vonunk az eddig megtartott kongresszusok s a küszöbön levő kongresszus között bizonyos lemondással állapíthatjuk meg azt a szomorú valóságot, hogy az elemi iskolai tanítók részéről — a multhoz viszonyítva — messze elmaradt az a nagy érdeklődés és készülődés, melyet egy ily fontos ügy megérdemel.

Mindnyájan érezzük és tudjuk, hogy tanügyi s tanítói szempontból, mily fölötte nagy horderevvel és kihatással bír kongresszusunk nemcsak hazai, de európai szempontból is. A júliusban megtartandó nagy szellemi tornára felgyűl az egész kultur világ s a pedagógusok iskoláira való tekintet nélkül messzi országokból képviseltetik magukat csak azért, hogy az itt látott és hallottakkal hazájuk népképzésének nevelésének te-hessenek s híret vigyék, a Duna medencéjében össze-szregorodott csonka országunk kulturájának, melynek kulturfőlényét s fejlettségét kiféle állandóan hirdetik s melyre területi integritásunk visszahódítását alapozzuk.

Éylizedekre kiható tanügyi reformjainknak — melyekért hosszú évek óta küzdünk — itt fogják megvetni alapját. Itt kerülnek tárgyalás a nagy nyilvánosság előtt a tanítóság anyagi ügyei s ezzel kapcsolatban a közelmultban esett nagy tanítói sérelmek. Itt kell többek között tanubizonyosságot tenni a nyolcosztályos népiskola s más fontos tanügyi reformok szükségességéről, melyeket a külföldi államok mindenütt már évek óta megvalósítottak.

Könnyen előfordulhat, hogy egyes tételk meg-vitatásánál, a különböző foku iskolák pedagógusai között elvi s felfogásbeli különbségek lesznek, melyeket csak szavazati többséggel fognak eldönthetni. Mily szomorú és bántó lenne, ha az elemi iskolai tanítók érdeke a kartársak nemtörődömsége és részvétlensége folytán szenvedne hajótörést. Hogy ettől félnünk lehet, elég ráutalni a zsvétség lapjának egyik utóbbi szá-mára, honnan könnyen megállapíthatjuk az elemi iskolai kartársak részvétlenségét, mert míg az összejelentkezők száma eddig 3600, addig ezekből elemi iskolai tanító csak 1200.

E nagy döntő küzdelmek előestéjén vessen min-denki számot magával, lelkiismeretével s kivette az anvagias gondolkodást, ne sajnálja a gyűléssel járó kiadásokat, jelentkezzen a kongresszus tagok sorába, mert ha vezetőink minden dicséretet megérdemlő, heorikus munkája nem azzal az eredménnyel járna, melyet tőlük várunk ne reájuk, hanem magunkra vessünk követ. (A részvételt 3 pengő befizetése mellett a szövetség pénztárosánál kell bejelenteni, ki minden jelentkező tagnak tagsági jegyet küld.)

A „KALÁSZ” tankönyvek jegyzéke: az 1928-29. tanévre.

I. OSZTÁLY.

Dr. Kenyeres—Maurer: *Abc kisbetűs.* Engedélyezve 41.403—1926. III-a. sz. r.

Dr. Kenyeres—Maurer: *Abc nagybetűs.* Engedélyezve 41.403—1926. III-a. sz. r.

II. OSZTÁLY.

Hármat—Maurer: *Magyar olvasókönyv.* Engedélyezve 39.687—1926. III-a. sz. r.

III. OSZTÁLY.

Csorba—Vikár: *Magyar olvasókönyv.* Engedélyezve 39.687—1926. III-a. sz. r.

Maurer—Oszti: *Magyar nyelvyakorló.* Engedélyezve 39.737—1926. III-a. sz. r.

Háros—Szenes: *Számтан és mérésтан.* Engedélyezve 39.736—1926. III-a. sz. r.

Oszti—Steiner—Szűcs: *Daloskönyv III-IV. osztály számára.* Engedélyezve 57.773—1926. III-a. sz. r.

IV. OSZTÁLY.

Berkényi—Köveskúti—Simon: *Magyar olvasókönyv.* Engedélyezve 39.687—1926. III-a. sz. r.

Háros—Oldal—Rákos: *Magyar nyelvyakorló.* Engedélyezve 39.737—1926. III-a. sz. r.

Háros—Szenes: *Számтан és mértan.* Engedélyezve 39.736—1926. III-a. sz. r.

Marikovszky—Szarvas: *Földrajz. (Javitott kiadás.)* Engedélyezve 58.168—1926. III-a. sz. r.

Oszti—Steiner—Szűcs: *Daloskönyv III-IV. osztály számára.* Engedélyezve 57.773—1926. III-a. sz. r.

V—VI. OSZTÁLY.

Gyulai—Beöthy: *Magyar olvasókönyv.* Engedélyezve 39.687—1926. III-a. sz. r.

Maurer—Beöthy—Sohr: *Magyar nyelvyakorló V. oszt. sz.* Engedélyezve 39.737—1926. III-a. sz. r.

Maurer—Beöthy—Sohr: *Magyar nyelvyakorló VI. oszt. sz.* Engedélyezve 39.736—1926. III-a. sz. r.

Háros—Szenes: *Számтан és mérésтан V. oszt. sz.* Engedélyezve 39.736—1926. III-a. sz. r.

Háros—Szenes: *Számтан és mérésтан VI. oszt. sz.* Engedélyezve 39.736—1926. III-a. sz. r.

Csontea—Lenhartovics: *Földrajz.* Engedélyezve 58.169—1926. III-a. sz. r.

Bagdy—Berkényi—Berwaldszky—Sugár: *Történelem és állampolgári ismeretek.* Engedélyezve 58.338—1926. III-a. sz. r.

Novák—Szenes: *Vegytan-természettan.* Engedélyezve 48.721—1926. III-a. sz. r. (A budapesti iskolákban is be van vezetve).

Tolnai: *Gazdaságtan, természettan és háztartástan.* Engedélyezve 63.275—1916. III-a. sz. r.

Dr. Bärzsi—Gubacs: *Testünk és egészségünk.* Engedélyezve 59.541—1926. III-a. sz. r.

Oszti—Steiner—Szűcs: *Daloskönyv.* Engedélyezve 67.769—1926. III-a. sz. r.

Legujabban megjelent kankönyvek:

Az osztatlan falusi és tanyai iskolák: II., III., és IV. osztályu; V—VI. osztály A) és V—VI. osztály B) típusu olvasó és tankönyvei. Engedélyezve 33.146—1928. a. sz. r.

Háros Antal—Oldal Anna: *ABC és olvasókönyv.* (Engedélyezés alatt.)

A továbbképző iskolák: *olvasó- és tankönyve.* (Engedélyezés alatt.)

Azoknak az iskoláknak, amelyek tankönyveinket esetleg még nem ismerik, a bevezetés reményében szívesen szolgálunk mutatópéldányokkal. — Bevezetés esetén a szegény tanulókat ingyen tankönyvekkel látjuk el. A megrendelőknek a legnagyobb kedvezményt nyújtjuk. — A tankönyvek utáni tiszta jövedelemből a „Kalász” 40% ot az Eötvös alapnak ad, hogy ebből a tanítói özevegyeket és árvákat segítse, s a Tanítók Háza fenntartását biztosítsa.

Irkáink elismerten kiváló minőségűek.

„Kalász” Áruforgalmi r.-t.

Budapest, VIII., Szentkirályi u. 47.

(Tanítók Háza)

A kartársak figyelmét felhívjuk
a Franklin-Társulatnak mellékelt
közleményeire.

Nyomatott Roth Dezső könyvnyomdájában, Szolnok 10401.

Ezen jegyzékben felsorolt, miniszterleg engedélyezett osztott és osztatlan
(tanyai és falusi)

NÉPIISKOLAI

iparos- és kereskedőtanonciskolai,
önálló gazdasági
és általános továbbképző népiiskolai,
gazdasági továbbképzőiskolai

TANKÖNYVEK

bevezethetők az 1928/29. tanévre.

Megrendelhetők minden magyarországi könyvkereskedésben.
Ahol könyvkereskedés nincs, oda közvetlen szállít, a szegény tanulókat a vásárlás arányában ingyen tankönyvekkel látja el és megadja a bárhol elérhető legmagasabb kedvezményeket, s a legkedvezőbb szállítási feltételeket nyújtja a

FRANKLIN-TÁRSULAT könyvkereskedése

Budapest, IV., Egyetem-utca 4,

vagy a már 133 év óta fennálló

LAMPEL R. (Wodianer F. és Flai) könyvkereskedése

Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Ezen jegyzékben felsorolt könyveken kívül szállítunk **minden**, bárki által kiadott s bárhol megjelent **tankönyvet** az **eredeti bolti áron**, valamint **tanítói könyvtárak** és **ifjúsági könyvtárak** számára alkalmas könyveket, továbbá minden tudományos és szépirodalmi művet.

Szíveskedjék fordítani!

I. osztály.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Abc és olvasókönyv 29,821/1926
 Ugyanez a fővárosi elemi iskolák számára. Átdolgozta **Kóbor Mária** szék. f.öv. elemi iskolai tanítónő Előkészületben
Tomcsányiné Czukráz Róza:
 A magyar gyermek első könyve. **Magyar Abc és olvasókönyv** a fonetikus módszer szerint. Az új tantervhez alkalmazta **Tóthné Moravcsik Erika**... 30,503/1927

II. osztály.

Franklin olvasókönyv. (Fővárosi kiadás.) Otthon. Jaschik Almos rajzaival. Szerkesztik: **Albrecht István—Ölveczky Pál** Előkészületben
Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Magyar olvasókönyv 32,013/1927
Franklin olvasókönyv. (Videki kiadás.) Szerkesztik: **Kocsán Károly és Keszler Károly** Előkészületben
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 23,620/1926

III. osztály.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Magyar olvasókönyv
Franklin olvasókönyv. (Fővárosi kiadás.) A magyar főváros. Jaschik Almos rajzaival. Szerkesztik: **Burits János—Móra József—Moravits Lajos** Előkészületben
Franklin olvasókönyv. (Videki kiadás.) Szerkesztik: **Kocsán Károly és Keszler Károly** Előkészületben
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 23,620/1926
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar nyelvtani példatár 48,719/1926
Wesely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv 46,361/1926
Kiss József—Walter Károly: Számítan és mértan 42,454/1926
Több székesfővárosi tanító: Számítan és mértan 39,322/1926
Sztankó Béla: Daloskönyv a III—IV. o. sz. 41,845/1927
Tiboldi József: Énekeskönyv a III—VI. o. sz. 58,370/1926

IV. osztály.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Magyar olvasókönyv
Franklin olvasókönyv. (Fővárosi kiadás.) Mindent a hazáért. Jaschik Almos rajzaival. Szerkesztik: **Dausz Gyula—Ekamp Nándor—Kóbor Mária** ... Előkészületben
Franklin olvasókönyv. (Videki kiadás.) Szerkesztik: **Kocsán Károly és Keszler Károly** Előkészületben

A min. eng. száma

Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 23,620/1926
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar nyelvtani példatár 67,768/1926
Wesely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv 46,361/1926
Kiss József—Walter Károly: Számítan és mértan 42,454/1926
Több székesfővárosi tanító: Számítan és mértan 39,322/1926
Horváth Károly: Földrajz 46,370/1926
Térképfüzet a Magyar Földrajzi Intézet Elemi iskolai atlasza.
Sztankó Béla: Daloskönyv a III—IV. o. sz. 41,845/1927
Tiboldi József: Énekeskönyv a III—VI. o. sz. 58,370/1926

V—VI. osztály.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Magyar olvasókönyv Előkészületben
Franklin olvasókönyv. (Fővárosi kiadás.) A magyar polgár. Garay Ákos rajzaival. Szerkesztik: **Mosdóssy Imre—Horváth Lajos—Saskeőy Béla—Urbányi C. József** Előkészületben
Franklin olvasókönyv. (Videki kiadás.) Szerkesztik: **Kocsán Károly és Keszler Károly** Előkészületben
Kozma László—Mihály Ferenc: Magyar olvasókönyv 23,620/1926
 Magyar nyelvtani példatár 67,768/1926
Wesely Ödön: Magyar nyelvi példatár és gyakorlókönyv 46,361/1926
Kiss József—Walter Károly: Számítan és mértan 32,003/1927
Több székesfővárosi tanító: Számítan és mértan 39,322/1926
Horváth Károly: Földrajz 46,370/1926
Térképfüzet a Magyar Földrajzi Intézet Elemi iskolai atlasza.
Keszler Károly: A magyar nemzet történelme 53,053/1926
Mayer Miksa: Polgári jogok és kötelességek 79,464/1926
Kedves Miklós: Természettan és vegytan 18,348/1926
Jaloveczky Péter—Móczár Miklós: Természetrajz, gazdaságtan, háztartástan 38,558/1927
Angyal János: Egészségtan 41,405/1926
Sztankó Béla: Daloskönyv 57,772/1926
Sztankó Béla: Daloskönyv a V—VI. o. sz. 27,108/1926
Tiboldi József: Énekeskönyv a III—VI. o. sz. 41,922/1927
Tiboldi József: Énekeskönyv a III—VI. o. sz. 58,370/1926

Osztatlan és részben osztozott elemi népiskolai tankönyvek.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Abc és olvasókönyv. Színes képekkel ... 29,821/1926
Tomcsányiné Czukráz Róza:
 A magyar gyermek első könyve. **Magyar abc és olvasókönyv** a fonetikus módszer szerint. Az új tantervhez alkalmazta **Tóthné Moravcsik Erika** ... 30,503/1927

A min. eng. száma

Falusi és tanyai iskolások olvasó- és tankönyve.
 Öt kötetben. Szerkesztette **Kiss József:**
 a II. o. sz. 64,168/1926
 a III. o. sz. 67,770/1926
 a IV. o. sz. 70,427/1926
 az V—VI. o. sz. A) évf. 8 tantárgy 38,622/1927
 az V—VI. o. sz. B) évf. 7 tantárgy 38,622/1927

A könyvet használó tanító urakat díjazással látjuk el részletes tananyag-beosztással.

Több székesfővárosi tanító: Számítan és mértan a III—VI. o. sz. 39,322/1926
Kiss József—Walter Károly: Számítan és mértan a III—VI. o. sz. 42,454/1926
 Kis dalkönyv a III—VI. o. sz. 32,003/1927
Sztankó Béla: Kis dalkönyv a III—VI. o. sz. 73,978/1927

Tiboldi József: Énekeskönyv a III—VI. o. sz. 58,370/1926
Hübner József: A kisgazda könyve. Gyakorlati tankönyv az általános továbbképző népiskolák, valamint gazdasági továbbképző iskolák I. oszt. sz. 44,111/1927
 II. o. sz. Sajtó alatt
 III. o. sz. Előkészületben
 I—III. o. sz. *Egy kötetben.* Előkészületben

A könyvet használó tanító urakat díjazással látjuk el részletes tananyag-beosztással.

Tóth Mihály: Buzakalás. Gazdálkodó ifjak, lányok könyve. Olvasó- és tankönyv gazdasági továbbképző és gazdasági népiskolák I—III. o. sz. *Egy kötetben.* ... Előkészületben
 Szerző a Magyar Tudományos Akadémia 1921. évi Telegi-pályázatán díjazott nyert.

Római katolikus iskolák tankönyvei.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Abc és olvasókönyv Színes képekkel 29,821/1926
Tomcsányiné Czukráz Róza: A magyar gyermek első könyve, **Magyar Abc és olvasókönyv** a fonetikus módszer szerint. Az új tantervhez alkalmazta **Tóthné Moravcsik Erika** 30,503/1927
Falusi és tanyai iskolások olvasó- és tankönyve. Öt kötetben. Szerkesztette **Kiss József.** A II., III., IV., V/VI. A) évf. (8 tantárgy), V/VI. B) évf. (7 tantárgy.) 64,168/1926, 67,770/1926, 70,427/1927, 38,622/1927

A könyvet használó tanító urakat díjazással látjuk el részletes tananyag-beosztással.

Walter Károly: Számítan és mértan a III—VI. o. sz. 42,454/1926, 32,003/1927
Keszler Károly: A magyar nemzet történelme az V—VI. o. sz. 53,053/1926, 79,464/1926
Jaloveczky Péter—Móczár Miklós: Természetrajz, gazdaságtan, háztartástan az V—VI. o. sz. 41,405/1926, 57,772/1926
Sztankó Béla: Daloskönyv a III—IV. és V—VI. o. sz. 41,845/1927, 41,922/1927

A min. eng. száma

Ujlaki Vilmos—Varga Márton: Olvasó- és tankönyv a továbbképző fiúiskolák I—III. o. sz.
Abonyiné-Keresztury Margit: Olvasó- és tankönyv a továbbképző leányiskolák I—III. o. sz.

Budapest székesfővárosi tankönyv-pályázatán kitüntetett pályaművek.

Görög katolikus iskolák tankönyvei.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Abc és olvasókönyv. A görög katolikus iskolák számára átdolgozott kiadás. Előkészületben
Olvasókönyv a görög katolikus elemi iskolák II., III. o. sz. Szerkesztik: **Dr. Számán István** pápai prelátus, érseki helynök, görög katolikus egyházmegyei főtanfelügyelő, **Reszó János** a görög katolikus tanítók országos egyesületének alelnöke, **Tóth István** a görög katolikus tanítók országos egyesületének elnöke.
 IV—VI. o. sz. Előkészületben

Egyháztanársági jóváhagyással.

Evangelikus iskolák részére is engedélyezett tankönyvek.

Angyal János—Fekete József—Galla Endre: Abc és olvasókönyv. Színes képekkel 29,821/1926
Tomcsányiné Czukráz Róza: A magyar gyermek első könyve. Az új tantervhez alkalmazta **Tóthné Moravcsik Erika** 30,503/1927
Kapi Béla—Papp József: Olvasó- és tankönyv a II—IV. o. sz. Olvasókönyv az V—VI. o. sz. Tankönyv az V—VI. o. sz.
Több székesfővárosi tanító: Számítan és mértan a III—VI. o. sz. 39,322/1926
Kiss József és Walter Károly: Számítan és mértan a III—VI. o. sz. 42,454/1926
 Számítan és mértan a III—VI. o. sz. 32,003/1927
Jaloveczky Péter—Móczár Miklós: Természetrajz, gazdaságtan, háztartástan az osztatlan iskolák V—VI. o. sz. 73,356/1926
Tiboldi József: Énekeskönyv a III—VI. o. sz. 58,370/1926

A magyarországi evangélikus egyetemes egyházi és iskolai felügyelősége által eng.

A kisebbségi tanítási nyelvű iskolák könyvei.

Dezso Lipót: Első magyar könyvem. Magyar abc- és olvasókönyv a c) típusú iskolák I. o., az a) és b) típusú iskolák II. o. sz. 59,540/1926
Dezso Lipót: Magyar nyelvgyakorló- és olvasókönyv a c) típusú iskolák II. osztálya, az a) és b) típusú iskolák III. oszt. sz. 59,540/1926
Dezso Lipót: Vezérkönyv a magyar beszédnek idegenajkú iskolákban való tanításához 59,540/1926

Önálló gazdasági népiskolai, általános továbbképző népiskolai, valamint gazdasági továbbképző iskolai tankönyvek.

Nagy József Béla: Olvasó- és tankönyv a továbbképző fiú- és külön a leányiskolák I—III. o. sz. (**Alvinczy**) 38,615/1927

A min. eng. száma

Ujlaki Vilmos—Varga Márton: Olvasó- és tankönyv a továbbképző fiúiskolák I—III. o. sz.

Budapest székesfővárosi tankönyv-pályázatán kitüntetett pályaművek.

Abonyiné-Keresztury Margit: Olvasó- és tankönyv a továbbképző leányiskolák I—III. o. sz.

Béke Mánó: Számítan és mértan, gazdasági iskolák számára.

Hübner József: A kisgazda könyve. Gyakorlati tankönyv az általános továbbképző népiskolák, valamint gazdasági továbbképző iskolák I. o. sz. 44,111/1927
 II. o. sz. Sajtó alatt
 III. o. sz. Előkészületben
 I—III. o. sz. *Egy kötetben.* Előkészületben

A könyvet használó tanító urakat díjazással látjuk el részletes tananyag-beosztással.

Tóth Mihály: Buzakalás. Gazdálkodó ifjak, lányok könyve. Olvasó- és tankönyv gazdasági továbbképző és gazdasági népiskolák I—III. o. sz. *Egy kötetben.* ... Előkészületben
 Szerző a Magyar Tudományos Akadémia 1921. évi Telegi-pályázatán díjazott nyert.

Iparostanonciskolai tankönyvek.

Littván Sándor: Iparostanonciskolai olvasó- és tankönyv az előkészítő osztály számára 65,035/1929
 Az I., II., III. o. sz. 18,618/1925

Ölveczky Pál—Szabó Ágoston: A fiú- és leány iparostanonciskolák olvasó- és tankönyve az előkészítő o. sz. 20,665/1926
 az I., II., III. o. sz. 65,034/1926
 a IV. o. sz. 33,057/1927
 Előkészületben

Kereskedőiparostanonciskolai tankönyvek az új tanterv szerint.

Dr. Gálos Rezső—Wirkler István: Magyar olvasókönyv az előkészítő, I., II., III. o. sz. 62,551/1927
 62,111/1927
 78,273/1927

Bankó Lajos—Molnár Béla: Kereskedelmi földrajz és áruismertetés.

Dr. Farkas László: Történelem és polgári kötelességek a II/III. oszt. sz. 67,430/1927

Dr. Luckhaub Gyula—Strobel Ernő: Számítan az I/III. o. sz. 22,956/1926

Dr. Schack Béla—Wirkler István: Kereskedelmi levelezés és a kereskedelem ismertetése az I/III. osztály számára.

Deák Lajos: Könyvtel és gyakorló iroda az I/III. o., valamint a továbbképző számára.

Tanítói jóléti intézmény támogatása.

A Balaton-kultusz újabb fellendülésével Magyarország tanitósága is belekapcsolódott a Balatonkörnyék fejlesztésének akciójába. Lelkes áldozatkészséggel vetette meg a tanitóság a Balaton partján, Révfülöpön egy tanítói üdülőtelep alapját és a Franklin-Társulat megértő közreműködése folytán bámulatos rövid idő alatt sikerült ezt az országos jellegű intézményt megvalósítani.

A Franklin-Társulat a Balatoni üdülőtelep javára eddig több mint száz millió koronát adományozott s továbbra is önként vállalta a tanitóság e fontos jóléti intézményének támogatását.

A Franklin-Társulat egyéb téren is jó példával jár előre a magyar közművelődés emelése tekintetében. Az ország különböző iskoláiban több milliárd értékű tankönyvet osztott szét teljesen ingyen alig néhány év leforgása alatt és áldozatkészségének szinte naponként új meg új tanujelét adja.

E nagy horderejű kultúrtejesítmény jelentőségét növeli a Franklin-Társulat kiadásában megjelent népiskolai tankönyvek nemzetnevelő értéke és gyakorlati használhatósága.

A tanitóság régóta ismeri és kedveli e kitünő népiskolai kiadványokat és irántuk való változatlan ragaszkodással viszonozza a Franklin-Társulatnak a magyar kultúra érdekében hozott hatalmas áldozatait.

Tanítói jóléti intézmény támogatása.

A Balaton-kultusz újabb fellendülésével Magyarország tanitósága is belekapcsolódott a Balatonkörnyék fejlesztésének akciójába. Lelkes áldozatkészséggel vetette meg a tanitóság a Balaton partján, Révfülöpön egy tanítói üdülőtelep alapját és a Franklin-Társulat megértő közreműködése folytán bámulatos rövid idő alatt sikerült ezt az országos jellegű intézményt megvalósítani.

A Franklin-Társulat a Balatoni üdülőtelep javára eddig több mint száz millió koronát adományozott s továbbra is önként vállalta a tanitóság e fontos jóléti intézményének támogatását.

A Franklin-Társulat egyéb téren is jó példával jár előre a magyar közművelődés emelése tekintetében. Az ország különböző iskoláiban több milliárd értékű tankönyvet osztott szét teljesen ingyen alig néhány év leforgása alatt és áldozatkészségének szinte naponként új meg új tanujelét adja.

E nagy horderejű kultúrtejesítmény jelentőségét növeli a Franklin-Társulat kiadásában megjelent népiskolai tankönyvek nemzetnevelő értéke és gyakorlati használhatósága.

A tanitóság régóta ismeri és kedveli e kitünő népiskolai kiadványokat és irántuk való változatlan ragaszkodással viszonozza a Franklin-Társulatnak a magyar kultúra érdekében hozott hatalmas áldozatait.

FRANKLIN-TÁRSULAT MAGYAR IRODALMI INTÉZET
újabb adománya.

A Franklin-Társulat Magyar Irodalmi Intézet legutóbb a következő levelet intézte az
Állami Tanítók Országos Egyesületének Elnökségéhez:

d. l. 6633 1928.

AZ ÁLLAMI TANÍTÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

Mélyen tisztelt Elnökségének,

Újpest,

Viola-u. 2.

Mélyen tisztelt Elnök Úr!

A Franklin-Társulat évtizedek óta mindig meleg érdeklődéssel kíséri a hazafias magyar tanítóság kulturális és jóléti intézményeinek fejlesztésére irányuló mozgalmat. Méltó módon jutott ez kifejezésre az agostai hitvallású evangélikus tanítóság jóléti intézményeire legutóbb folyósított adományában. Igazgatóságunk felvette programjába a vidéki internátusok létesítésének elősegítését és azok anyagi támogatását.

A tanítóságnak ezzel a nemes törekvéssel való együtterzés indította a Franklin-Társulat igazgatóságát arra, hogy az Állami Tanítók Országos Egyesülete által létesítendő jóléti intézmények támogatásáról se feledkezzék meg.

Tisztelettel értesítjük a t. Elnökséget, hogy Igazgatóságunk a nagybecsű vezetése alatt működő Állami Tanítók Országos Egyesületének kulturális és jóléti intézményeire 1.000 — pengő (Egyszer pengő) támogatást szavazott meg.

Budapest, 1928. május 23.

Kiváló tisztelettel

FRANKLIN-TÁRSULAT
MAGYAR IRODALMI INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA

Féler s. k.

Huszár s. k.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. **KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ** Piac-tér.

Legnagyobb ruhár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közjegyzői, pénzügyi
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésekből, irógépekből és
irógépszallagokból / **Úzleti könyvek gyára.**
Dobozgyáramban készítenek az elismert legjobb
kereskedelmi, patent, taktári és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **hőnyomtatás** készíti a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabból
a legkényesebb izlést is kielégítő díszművekig.
Hőnyomtatás elegáns, izléses kivitelben, a
legolcsóbb árk mellett készíti füzeteket,
könyveket, röplapokat, táblázatokat
lakodalmi és báli meghívókat
és minden **fajta hőnyom-
tatási munkát.**

Mielőtt máshol rendelne, kérjen tőlem árajánlatot!
Könyvnyomda. • Úzleti könyvek gyára.

Ifjúsági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók
ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanművek

Tanszerek

Művelődések

Nevelési anyagok

SZOLNOK

XX. évfolyam.

7-8. szám

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELEÉS

Főszerkesztő:

Keszthelyi István.

Feloldó szerkesztő:

Greczmajer Károly.

Feloldó kiadó:

Csiky Ernő.

Szolnok, 1928 szeptember hó.

ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJA SZOLNOK.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR.

KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ

TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható:

- 645 Helyreállítási elszámolás
646 Bűtorelszámolás
647/a Állami elemi népiak, óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, kölv
647 b. Állami elemi népiak, óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, belv
648 I. Kimutatás beirásai díjakról
649 II. Kimutatás egyenasadókról, 5%, 3%-os pótdáváltságról
650 III. Kimutatás a kézzpénz- és terménybeli hozzájárulásról
651 IV. Kivonat a bérszerződésből
652 V. Kimutatás alapítványok jövedelméről
653 VI. Kivonat kölcsöntörleszt. tervzetből
654 VII. Kimutatás hitoktatói díjak megállapításához
655 VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához
656 IX. Kimutatás tűzfia mennyiségéről és értékéről
657. Átvételi elismervény anyagokról
658. Napazamjegyzék

915. Leítári napló (1. sz. minta)*
916. Szakleltár (2. sz. minta)*
917. Szobaleltár (4. sz. minta)

Nyomatványok az 1921. évi XXX. törvénytilk végrehajtásához.

1. m. Tanköteles törzakönyvi lapja
2. m. Kisdávólétl törzakönyvi lap dtkál-dásához
3. m. Óv- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
4. m. Bekötöttök gyermekek bejelentése
5. m. Végleg elkötöttök gyermekek bejelentése
6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
7. m. Kivonat a halalozási anyakönyvből (szep. 1-től.)
8. m. Kivonat a halalozási anyakönyvből (aug. 31-ig).
9. m. Jelentés
10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanoncok számban az előző évi szeptember 1. óta bedlött vdtozásokról

- Iskolai nyomtatványok.**
- 659/60. Népiiskolai helyi tanmenet A), b) belv B) kölv
661. Könyvtári költségvetés
662. Könyvtári pénztári napló és számadás köv
663. Állami elemi iskolai (kisdávódvai) anyagszámadási könyv. Köv. 5 évre
663. Áll. elemi isk. (kisdávódvai) anyagszámadás*
665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
666. Iskolai pénztári napló A) minta
667. Köz. isk. számadás
668. Népiiskolai költségvetés
669. Isk. alapvgyon-számadás
671/b. Statisztikai kimutatás
672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára
675. Postai feladókönyv
688. Javadalmi jegyzőkönyv tanítók részére
698. Eibocsátó-level
691. Beirási díj kezelési napló*

803. Iktatókönyv
Iktatókönyv, köv. tárgymutatvával ellátva
805. Tárgymutató
824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső iv
824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső iv
824/b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső iv
824/c. Állami elemi iskolai és óvoda számadás köv
829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
830. Népiiskolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
844. Tisztiorvos bizonyítvány
947. Órarend elemi iskolák számára (1 iv = 2 példány)
948. Nyugta tanítói fizetésekéről (1 iv = 2 példány)
950. X. Kimutatás
I. a. Kimutatás

- Leítári nyomtatványok.**
940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*
941. Selejtézési jegyzék (5. sz. minta)*
942. Árverési jegyzőkönyv. (6. sz. minta)

943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előírt 1-41. mintájú nyomtatvány

Önálló gazdasági és gazdasági ismétőkiskolák számára.

703. Félévi je.entés
33/a. Anyakönyvi napló
A felvétel, mulasztás és haladás céljaira

az elemi iskolai felvételi, mulasztás és haladási napló használandó

Kisdávódvadáknak számára.

724. Felvételi napló.*
726. Mulasztási napló*

727. Haladási napló puha kötésben
728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére

729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

740. Költségvetés
748. Felvételi napló*
749. Tanulmányi napló*

750. Előmeneteli és mulasztási napló*
751. Anyakönyvi társalap
752. Iparostanonciskolai bizonyítvány

754. Értesítő (ellenőrző) könyvecske
757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készültek és azok használata kötelező.

A nyomtatványokat előnyösen számított nettó áron számítjuk és postai átvételvel küldjük meg.

A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a belső ívet is pontosan megjelölni.

A megrendeléshez beirásokról napján kisdávódon nélkül elűtözök.

*A *gal jelölt nyomtatványokhoz külső iv (borítékív) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolánkívüli népművelési bizottság
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegyei Tanítóegyesülete.

Felétels hiány: Csiky Ernő vm. egye-
sületi pénztáros.

FŐSZERKESZTŐ:
KESZTHELYI ISTVÁN.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
GRECZMAJER KÁROLY.

Megjelenik havonként.

*Előzetes díjak és reklámdíjak Csiky Ernő
egyesületi pénztárához, a lap szellemi részére
nyomatkozó közlemények a szerkesztőség címére:
Szolnok, ujvárosi iskola hátlánál. Népszab-
dal nem adnak vissza.*

A mi ünnepünk.

Bihary István vez. kir. tanfelügyelő negyed-
százados szolgálati jubileuma alkalmából ren-
dezett Vármegyei Általános Tanítóegyesületi
Közgyűlés a legényesebb keretek között folyt le.

Vármegyénk közisztületben és közszeret-
ben álló főispánjával és alispánjával az élén,
jelen volt a vármegye tisztikara, az egyházak,
a katonaság, a vitézi szék, a városok és közsé-
gek képviselői, a hivatalok és társadalmi egye-
sületek kiküldöttei, hogy megjelenésükkel is
kifejezést adjanak nemcsak nagyrabecsülésüknek,
de annak is, hogy a nemzeti kultúra emeléseért
folytatott, fáradságot nem ismerő munkásságot
teljes elismerés kíséri.

Megjelentek az országos tanítóegyesületek,
a vármegye összes iskoláinak képviselői is.
fokozat, jelleg és felekezeti különbség nélkül.
Felvonult a vármegye összes tanítósa, hogy
mélységes szeretetének, tisztetének és ragasz-
kodásának kifejezést adjon.

Az előkelő és díszes ünnepelő közönség
zsufolásig megtöltötte a vármegyeháza nagy-
termét.

Osztatlan figyelem és élénk érdeklődés
kísérte Keszthelyi István vármegyei tanítóegye-
sületi elnök nívós megnyitó beszédét.

A tetszéssel fogadott megnyitó után a
diszközgyűlés bizottságot küldött ki Greczmajer
Károly alelnök vezetésével, hogy az ünnepeltet
a diszközgyűlésre meghívja.

Szünni nem akaró taps, lelkes éljenzés
fogadta a belépő jubiláns vez. kir. tanfelügyelőt,

akit mélyen meghatott a szeretetnek és nagyra-
becsülésnek elementáris erővel megnyilatkozó
megnyilvánulása.

Veres Ilona I. oszt. tanuló üdvözli az ün-
nepeltet, Hunyor Boró kartársunk ez ünnepi
alkalomra írt bájos költeményével:

*Örvendő szívvel jöttem ide Hozzád,
Erős tölgyek közé bimbózó kis virág,
Miódön ünnepelnek kicsinyek és nagyok.
Én a gyermeknépség kis követje vagyok.*

*Szép magyar hazánkat vihar letarolta,
A százados tölgyek lehulltak a porba,
Villám sujtotta az égbenyuló szídját,
De im, hajt tövébe ezernyi gyenge ág.*

*A ledől magyar fa zsenge kis hajlésa
Bízó hittel néz Rád, mint édes apjára,
A mi lelkünk sorsa, a haza reménye,
Egy nemzedék élte kezébe van letéve.*

*Fogadd nagy szivedbe ezt a kis sereget,
Mely ma igaz szívvel köszönt im Tégedet.
Amit értünk teszel, sokasítsa Isten,
Százszoros dildássa a Te gyermekeden!*

A tetszéssel fogadott kedves hangú költe-
mény után Keszthelyi István elnök üdvözli
Bihary István vez. kir. tanfelügyelőt a követ-
kező beszédben:

Nagyságos Tanfelügyelő Ur! A tanítói hiva-
tás nehéz, fáradságos, de igen nemes. Azért
nemes, mert a tanító a gondjaira bízott gyer-
mekeket iparkodik Isten képmására átalakítani
és édes hazánknak hasznos polgárává nevelni,
de épp ezért nehéz, fáradságos is a tanító hiva-

tása. De könnyűvé válik a tanító hivatása, ha vezére, jóindulatu atyja, őt ezen nehéz feladat keresztülvételében atyái jóindulatu tanáccsal támogatja. E tekintetben vármegyénk tanítósa büszke önérettel megállapítja, hogy Nagyságod, a mi szeretet és nagyrabecsült vezérünk és a vármegye első tanítója, a tanítósg nehéz helyzetét mindig megkönnyíti. És ime, ezen nemes munkásságot vármegyénkben 10, édes hazánkban 25 év óta teljesíti a legfelsőbb tényezők legnagyobb megelégedésére és a tanítósg öröme és javára. 25 év! Egy fél emberöltő, és ezen idő alatt sziklaszilárdan állt Nagyságod a munka teljesítésben, soha sem lankadt el munkakedve, hanem állandóan meghatározott cél érdekében fejtett ki emberfeletti munkásságot, a népoktatásügy, a közügy és édes hazánk javára! Gyenge az én szavam, hogy Nagyságod 25 éves áldásteljes munkásságát méltassam, de lelkem és szívem erőt ad, hogy némileg is jellemezhessem fáradtságos és nehéz 25 évi működését. 25 év előtt fiatalon, ifjú hévvel, tele ambícióval lépett tanfelügyelői szolgálatba Nagyságod és ezen idő óta állandóan, szüntelenül munkálkodik e téren lelkesedéssel egy szebb, jobb és boldogabb jövő érdekében. Már 1908-ban vezére lesz Gömör vármegye tanítósa és annak érdekében munkálkodik. De nemcsak a tanügy terén lelkesíti az ottani tanítósgot, hanem a tanítók gyermekeinek érdekében is mindent elkövet, fáradozik, hogy a középiskolába járó tanítógyermekek a „Tanító Otthonban” meleg szeretetben nevelkedhessenek. Az ottani tanítósg második atyjának tiszteli és ott szerzett érdemei elismerése fejében 10 év előtt a legilletékesebb tényező vármegyénk tanfelügyelőjévé kinevezte és akkor meleg szívét és szeretetét ide is elhozta Nagyságod és azóta vármegyénk tanítósa és a népoktatásügy érdekében fejt ki nemes és fáradhatatlan munkásságát. Nem egy tanító szeméből száritotta le a könnyeket, midőn a menekült tanítókat mind elhelyezte és itt legyen szabad magamra hivatkozni, ki mint menekült kerültem Szolnokra és ki jelenlegi pozícióját is tisztán Nagyságod nemes jóindulatának köszönhetem. Nem egy özvegy tanítóné és tanító-árva áldja nemes lelkét és szívét jóindulatu támogatásáért. Hazafias érzése pedig épp csodálatos. A népbiztosság által kinevezett tanítóktól is a hazafias régi esküt vette ki akkor, mikor szinte életével játszott.

Nagyságod a népoktatás érdekében kifejtett munkásságának köszönhető az, hogy míg az 1918—19. tanévben a vezetése alatt álló iskolák

száma 314 volt, most 390, a hatáskörébe tartozó egyének száma volt 801, most pedig 1016.

De a közügyekben is mindig a legjobb példával járt elől! Szolnokon a Hangya Szövetkezet és a Keresztény Kör megalakítása teljesen Nagyságod nevéhez fűződik. Épp úgy a menekülteket segélyező egyesület megalakítása is tisztán Nagyságod érdeme.

Hogy az iskolán kívüli népművelési munka is oly intenzíven folyik vármegyénkben és hogy vármegyénk e tekintetben ugyszólván az első helyen áll, Nagyságodnak köszönhető. De elhervadhatatlanok érdemei a Szolnokon felépítendő „Tanítói Otthon” körül is; itt is a tanítósg iránt mindenkor érzett és táplált jóindulata készíti e nemes intézmény felállítására érdekében való munkálkodásra.

Amidőn a tanítósnak ily lelkes, jóindulatu atyja és támogatója van, a tanítósg sem lehet háládatlan, hanem a mai ünnepélyes órában Isten bőséges áldását kéri Nagyságodra. Adjon a jó Isten teljes erőt és egészséget, hogy még igen sokáig működhessek tanügyünk és édes hazánk javára és vármegyénk tanítósaának legnagyobb öröme és kedves családjának boldogítására!

Egyben pedig mély tisztelettel kérem, hogy Nagyságod neve ezen mai ünnepélyen e vármegyében megörökíttessék, méltóztassék e vármegye tanítósa által megteremtett és Nagyságod nevére elnevezett Bihary István Alapítványról és 2760 P 16 fillérről szóló betéti könyvet elfogadni és ezen alapítványt legnemesebb intenciójának megfelelőleg elhelyezni.

Isten tartsa, Isten óvja Nagyságodat édes drága magyar hazánk javára még igen sokáig!

A lelkes ováció lecsillapodása után Almásy Imre, a vármegye főispánja üdvözlö az ünnepeltet a vall. és közokt. m. kir. Miniszter ur Önmegméltósága, a saját, valamint a vármegye összes hatóságai és hivatalai nevében.

Igen Tisztelt Diszgyűlés! Nagyságos Tanfelügyelő Ur!

A legmélyebb megilletődés hangján szólok akkor, midőn egy ilyen lelkes ünnepély keretében nemcsak mint Jász-Nagykun-Szolnok vármegye főispánja, hanem mint a Kultuszminiszter ur megszemélyesítője állok fel.

Ez a megilletődés onnan származik, hogy mi most ünnepelünk, pedig a közelmúltban olyan események voltak, amelyek talán a gondolatát is kizárták annak, hogy az egész ma-

gyar intellektív társadalom összejöhet. A múlt sötét képei eltűntek: következik a legujabb kor, következik a magyar nemzet hazafias gondolkodásának megújodása, a szó legnemesebb értelmében: a magyar léleknek renaissance-a. És ennek a megújodásnak munkásai első-sorban a magyar tanítók, az ő kezükben van letéve, amint az Önök igen tisztelt elnöke nagyon szépen hangoztatta, a jövőndő. A magyar lélek alakítása, formálása, a vallásos, a mély érzés, a hazafias lélek itt van a tanítók kezében. Ezen a téren a vezető a mélyen tisztelt tantesület, hogy példájával mutassa meg a magyar renaissance utját, ki magot vetett itt, illetőleg az Önök által elvetett magot fejleszti, mint a nap a sugarával a buzaszemet. Nemkülönb azoknak a kicsiny lelkeknek a nevelését, a fejlődését, hogy ennek az országnak valamikor hatalmas pilléreié, vállaiá, oszlopaivá legyenek. Üdvözlöm a kir. Tanfelügyelő urat 25 éves munkásságának alkalmából. 25 évi fáradtságos, keserves nagy munkálkodás után, midőn valaki így állhat meg a közélet terén, hogy kartársai legteljesebb elismerésének színharmóniája nyilvánul meg, az ember meglehető győződéssel lelke mélyén, hogy kötelességét jól, nemesen végezte.

Midőn a nagyméltóságú Kultuszminiszter Ur elismerését a kir. Tanfelügyelő urnak átadom, csak azt hangsúlyozom, hogy az az erős, az a hatalmas hazaszeretlet, az a nemes gondolkodás, ami a kir. Tanfelügyelő urban megvan, soha semmiféle lankadást ne szenvedjen. Vezesse tovább a vármegye tanügyeit felemelt fejjel, igaz hazaszeretettel! Isten áldása adjon hozzá erőt, egészséget!

Lelkes taps és éljenzés közben átadja a vall. és közokt. m. kir. Miniszter urnak a következő szövegű elismerő leiratát:

1111—1928. Eln. sz. Közszolgálatának 25-ik évfordulója alkalmából üdvözlöm Nagyságodat, és a népoktatás érdekében kifejtett buzgó és eredményes működéséért őszinte elismerésemet nyilvánítom. Budapest, 1928 június hó 1-én. Gróf Klebelsberg s. k.

A legmagasabb elismerésnek szeretetteljes megnyilvánulása után ismét hosszantartó éljenzés, ünneplés következett, majd szólásra emelkedett Alexander Imre, a vármegye alispánja s a vármegyei közigazgatás, valamint a vármegye

közönsége nevében tartja közvetlen, mély hatású, magyar szívből fakadó beszédjét:

Nagyságos Tanfelügyelő Ur! Méltóságos Főispán Ur! Tisztelt Diszgyűlés!

Napjainkban, mikor a csapongó és honját nem találó magyar lélek, mint a vízbe fuldokló a szalmaszál után, úgy kapkod egy-egy ünnepély után, hogy a sok keserűség és szomorúság, csak rövid időre is, elhagyja lelkét, vannak olyan emberek, kiket sokszor kell, hogy ünnepeljünk. Én úgy érzem, hogy az én érzéseim szava kiválik azokból a nagy ünnepélyek tömegéből, mert hiszen nekünk a tisztességes, becsületes munkát kell ünnepelnünk, ezért gyűltünk össze ebben a teremben. És midőn ezen alkalomból szavaimat a kir. Tanfelügyelő urhoz intézem, felette könnyű a helyzetem, mert nekem nem kell kendőzött szavakat keresnem, hanem a magyar szó egyszerű — de őserjével — kell üdvözlőm.

Bihary mindenkor a becsületes, tisztességes hazafias munka példaadó munkása volt és én, aki az itteni 10 éves működése alatt övele, mint munkatársa dolgoztam, megállapíthatom azt is, hogy ő mindenkor megbízható, becsületes, hűséges munkatársam volt. Ezt a megállapítást hosszú idők tapasztalata alapján szűrtem le. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye részéről elismerő, a magam részéről pedig baráti szeretettel üdvözlöm és kérem, hogy a nemes, féltő irányítását, melyet Ön működése során kifejt, őrizze meg továbbra is; hogy ezt megtehesse, kívánom, hogy a Gondviselés adjon Önnek és kedves családjának erőt és egészséget.

A példás munkásságot elismerő, az önzetlen hazafiu tevékenységet méltató, baráti szeretettől áthatott beszéd után emelkedett szólásra az ünnepelt Bihary István vezető kir. tanfelügyelő s szűnni nem akaró taps s lelkes éljenzés után, meghatott hangon kezdte mély értékű, szuggesztív erejű beszédét:

Méltóságos Főispán ur! Alispán ur! Főtisztelendő és Nagytisztelendő urak! Mélyen tisztelt Hölgyeim és Uraim!

Leirhatatlan, gondolhatják, az az érzés, ami énbennem szegény munkásban most tombol. Amikor a szeretetnek, a megbecsülésnek, a megtisztelésnek oly megnyilatkozását látom, most az az érzésem, hogy talán roskadozó vállammal nem tudok méltóképpen hálát, köszönetet mondani. Pedig azt hiszem, egyfolytában

10 év alatt volt módjukban meggyőződni arról, hogy én még a viták sorában sem szoktam megtorpanni. És most, amikor a Főispán ur, Öméltóságának, az Alispán ur Öméltóságának a megye közönsége, és a Tanító Egyesületi Elnök urnak a vármegye tanitósága nevében az én szerény munkásságomat érdemen felül honorálni méltóztatott, én a veterán harcos itt állok batortalanul, gyöngyöző homlokkal és keresem azokat a szavakat, amelyekkel ki tudnám fejezni érzelmeimet. Keresem a szavakat, hogy megköszönjem és megháláljam azt a sok-sok jó indulatot és szeretetet, amit 10 évi itteni működésem alatt irányomban tanusítottak. És ennek koronájaként most a mai ünnepélyen elhangzott azt a szavakat. Keresem a szavakat, amikor azt látom, hogy a vármegye minden részéről összejöttek kedves ismerőseim, barátaim, munkatársaim és ezt a mai napot, a vármegye tanfelügyelőjének 25 éves szolgálata idejét, egy kulturnappá avatták. Amikor azt látom, hogy a mai nap a nemzetmentő munka megbecsülésének napja lesz, akkor mélyen tisztelt hölgyeim és uraim, lelkeket olyan nagy boldogság fogja el, amit én visszaadni nem tudok, mert igazában látom azt, amit én ezelőtt 10 esztendővel éppen az első beköszöntőmben, az első tanítói gyűlés alkalmával hirdettem, hogy ennek a megyének képzett tanító társadalma megkapja az őt megillető helyet és megbecsülést, csak adja oda az ő munkásságát a háza oltárára és hogy ez az intelligens és legképzettebb tanító társadalom megkapja, ami a megyében az ő nevéhez fűződik. E mai napon valamennyien együtt ünnepeljük a vármegye közigazgatását, mert hátalatt szívvel látom, hogy a jobb jövő érdekében mindent elkövet a vármegye közigazgatása. Akaratlanul is ilyen nagy ünneplés központjába kerülve, ne csodálkozzanak, hogy keresem a szavakat, de nem találom: a szív kimondhatatlan érzései azok. Nem szolgáltam rá erre a nagy megtiszteltetésre: én csak a hazámat szeretem, önzetlenül, forrón, kimondhatatlanul, s a hazáért dolgozom. Nem, a munka nem érdem, a hazáért dolgozni nem fáradtság, hanem gyönyörűség. Én úgy jártam, mint Mikszáth karácsonyfiája, amelyet feldiszítenek, de nem a fáért, hanem azokért a jó gyermekekért, azokért a jó fiukért és lányokért. A karácsonyfa olyan szívesen adja díszét és én az Isten kegyességéből és az Önök jóvoltából abba a szerencsés helyzetbe kerültem, hogy e mai ünnepélyen én töltsöm be a karácsonyfa szerepét. Engedjék meg, hogy szétoszthassam a

karácsonyfa gyönyöreit Önök között. Megoszthassam az én kedves munkatársaimmal és azokkal, akik ezekben a nehéz időkben mellettem helytálltak és akik nekem munkámban segítségemre voltak. Mielőtt azonban ezt tennem, azt hiszem, szívem is azt sugja, Önök is természetesen találják, hogy én leelőször is mély tisztelettel és rajongó szeretetem megnyilvánulásával köszönjem meg méltóságos Almásy Sándor főispán urnak azt a sok-sok jóindulatu tevékenységet, amit velem a vármegye iskolaügyiében tett. Én tehetek arról tanubizonyoságot, hogy nincs olyan tanítói megmozdulás, amelyben Öméltósága részt nem vett volna. Méltóztatásnak elgondolni, hogy mely más vármegyében fordul elő ez. Ott volt ő több tanítói közgyűlésen. Nem volt olyan iskolaügyi dolog, amely az ő atyai jószágos kezét ne érezte volna. Én meg vagyok győződve arról, hogy ennek a díszes kulturnapnak és diszgyűlésnek rendezésében ott volt az ő jószágos keze. Mély tisztelettel köszönöm meg a Kultuszminiszter ur Öexcellenciájának elismerését, az is az ő előterjesztésének eredménye.

Méltóságos Uram! Én egy szerény tanfelügyelő vagyok, aki szerény munkássággal végeztem kötelességemet, nem keresem a nyilvánosságot. Nekem nincs módomban, biztosan nem is lesz alkalmam meghálálni Méltóságodnak azt a sok jóakarattal, melyet 6 év alatt irányomban gyakorolt és amíg az én törekeny testemben szív dobog, amíg nekem az iskolák terén kötelességeim vannak, addig engedtessek meg nekem, hogy Méltóságod iránti mély tiszteletemet és köszönetemet nyilvánítsam.

Kedves kötelességét teljesíték akkor, mikor drága jó Alexander Imre alispán urunknak, valamint a főszolgabíráknak, polgármestereknek és jegyzőknek, nemkülönben a közigazgatás többi tisztviselőjének megköszönöm azt az odaadó munkásságot, amelyet a tanügyért kifejtettek. Mert holt erő lenne az oktatásügy, ha azt az alispán ur és általában a közigazgatás nem támogatná. Az Alispán ur Öméltósága nem egyszer sietett az iskolák segítségére és az ő érdeme is, hogy ma annyi sok iskolában hirdethetik a szebb magyar jövőt. Most újabb tere nyílt a tanitóságnak az iskolán kívüli népműveléssel előkészíteni a feltámasztást. Hiszen nagyon jól tudják, hogy Öméltósága milyen anyagi támogatást nyújtott az iskolán kívüli népművelésnek és hogy mily megértést tanusítottak a főszolgabírák, polgármesterek, főjegyzők a kultúra iránt. 10 éve vagyok itt és ez idő alatt

egyszer sem tapasztaltam olyant, amely köztünk a harmóniát megzavarta volna.

Üdvözlöm Erdélyi Viktor főjegyző urat, mint a vármegyei Jegyzői Egyesület elnökét, azért a nemes munkásságért, amelyet a tanügy érdekében kifejtett. Kérem, hogy ezeket a magyar iskolákat a jövő érdekében továbbra is lelkes szeretettel támogassa. Hálásan köszönöm a Főtisztelendő és Nagytisztelendő urak, gondnoksági, iskolaszéki elnök uraknak az iskolák érdekében kifejtett tevékenységüket. Én azt hiszem, hogy tovább is igaz melegséggel fogják pártolni, szeretni a magyar iskolákat és a tanitóságot, mint eddig. És most méltóztatásnak megengedni, hogy azt a sok-sok elismerést megosszam munkatársaimmal, elsősorban hivatalom tagjaival, akik a nehéz időkben is kitartottak mellettem. A nehéz időkben nem akadt egy sem, aki elárult volna, mikor életemmel játszottam. Meg kell osztanom a tanár, tanító és óvónó társaimmal a mai nap dicsőségét. Álomom volt a békés, szeretetteljes működés biztosítása. Volt idő, mikor szigorral is fel kellett lépnem, de ezt a szeretet szülte. Ugy tartom ma is, hogy helyesen cselekedtem. Emlekezzünk vissza, hogy 10 évvel ezelőtt egy új mohácsi vész után voltunk, amikor bűnbakot kerestek, a háború elvesztését a tanitóságra fogták. Én e vádakat a leghevesebben utasítottam vissza, azzal érvelve, hogy a tanitóságnak nem biztosították az előfeltételeket.

A éveken 15–20 gyermek részére iskolát építettek, míg az Alföldön 100-nál több gyermek jutott egy iskolára és sokan maradtak iskola nélkül. Idejövetelem után azonnal arra törekedtem, hogy az Alföldön iskolákat építsenek. Visszavonultam minden társadalmi élettől és munkába vettem magam és ennek a munkának az lett az eredménye, hogy már az első években 18 iskolát állítottam fel minden külső támogatás nélkül. Ezután jött Klebelsberg Kunó gróf miniszter ur, aki megleremtette nagyméretű iskolapolitikáját. Ma már a legszükségesebbeken túl vagyunk. Ezelőtt nagyon ziláltak voltak az iskolai viszonyok, úgyhogy egy-egy tanítóra több gyermek jutott, mint amennyit eibirt. Csak egy példát sorolok fel: Jászberényben a porteleki tanyai iskolában 200-on felül, Kunhegyesen 195 gyermek jutott 1–1 tanítóra. Én láttam a veszedelmet és erőmhöz képest orvósoltam is, azt is láttam, hogy ezen csak megfeszített munkával lehet segíteni. Hosszu munkával elegendő iskolát sikerült a tanitóság rendelkezésére bocsátani, úgyhogy mig 1918–19. tanévben

314 volt az iskolák száma, ma már 390. Legújabb időben 50 tanyai iskolát állítottunk fel 49 lakással.

Hálásan köszönöm Önöknek a 2700 P-ről szóló betétkönyvet, amely nevenem alapítványként fog szerepelni. Nem az én érdemem ez, hanem a tanitóság nemes gondolkodásának megörökítése. Az vagyok én ma is, aki 10 év előtt voltam. Éppen olyan lelkesedéssel küzdök ma is a tanitóság érdekében, bár testileg gyengébben, de lelkileg ugyanúgy. Fogadják szavaim megértő szeretettel. Dolgozni jöttem a vármegye népéért s a haza felvirágoztatásáért. Ezután is elől fogok haladni a munkában. Mi tanítók vagyunk a tűzrakó emberek. Mi meggyújtjuk a hazaszeretet lángját az ifjú magyar csemetékben. Kérem benneteket, kedves tanítótársaim, hogy a szeretet teljességével készítsétek elő a magyar jövőt!

A gyönyörű elgondolásban gazdag, izzó munkás hazaszeretettől áthatott beszéd elragadta a diszkyűlés közönségét. A beszéd alatti csend, a lélekzetvisszafojtott figyelem s a végén a kirobbanó taps és éljenzés bizonyítéka annak a szép, ideális összhangnak, ami a vármegye ünnepelt kulturvezértérfiát — a kultur munkásokat — és a vármegye hivatalos tényezőit összeköti, összekapcsolja.

Ezután Keszthelyi István elnök felolvassa az ünnepelt részére érkezett táviratokat és üdvözlő iratokat. Megköszöni a vendégek és tagok impozáns megjelenését, isten nevében bezárja a diszkyűlést, majd intonálja a Hiszek-egyvet, amit a jelenlévők meghatottan, igaz hittel a jövőbe vetett bizó, megingathatatlan reménységgel énekeltek.

Délben a Tisza-szálloda termeiben kb. 350 teritékes bankett volt, melyen az első felköszöntőt Almásy Sándor főispán mondotta a Kormányzó ur Öföméltóságára. Utána Tóth József mezőfuri áll. isk. igazgató a főispánra, Soós József tisza-földvári áll. isk. igazgató az ünnepeltre, majd Keszthelyi István egyes. elnök az alispánra, amely után Bihary István vez. kir. tanfelügyelő mondott mélyhatású köszöntőt. — Beszéltek még Bene Lajos kir. s. tanfelügyelő, Ring Károly és Fodor Zsigmond igazgatók.

Azután kedélyes, barátságos és meghitt beszélgetéssel telt el az idő s késő éjjeli órákban oszlott szét az ünneplő társaság, magával vive egy feledhetetlenül szép nap emlékét.

Az új Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Irtók, rajz- és írószközök elsőrendűek.

A nemzeti szolidaritás és állampolgárság.

Dr. Kovács János.

(Folytatás.)

Hallottam olyasmit, hogy akadt gazdaember, aki úgy nyilatkozott, hogy neki mindegy, akár magyar, akár oláh uralom. Szégyen, ha ez megtörtént! Az az ember, aki elbir szakadni muljától, történetétől, közös nyelvétől, őseitől örökölt hagyományaitól, a közös nemzeti műveltségtől, az nem érdemli meg a magyar nevet. Mert ha egy nép a közös nemzeti kapcsolatoktól elszakad, nem nemzet többé és elmerül, elvész a népek tengerében. Nemzeti élete megszűnik. Azt kérdelem tehát, szebb-e az oláh nemzeti élet, mint a magyar? Mert bizonyos, hogy az oláh az ilyen gyáva népet nem fogja magyar kultúrával dédelgetni, hanem saját oláh kulturáját diktálja rá. De mit is beszéllek?! Hiszen a tudomány is megállapította már, hogy az ember a maga életfeladatait és erkölcsi feladatait csak a nemzeti élet keretein belül oldhatja meg legteljesebben. Tehát magyarnak kell lennünk, ha élni akarunk. — Egyik jeles tudósunk nagyon helyesen mondja, hogy élni annyi, mint nemzeti életet élni s hogy nincs emberi élet nemzeti élet nélkül. Es a ki magyarnak született, magyar marad, ettől nem szabadulhat, hacsak szívét-lelkét ki nem cseréli. (Weszély.)

Szerintem a jó állampolgár eszménye nem az, hogy valaki tudja polgári jogait és kötelességeit. Ez nagyon rideg felfogás, mert a mély erkölcsi tartalom hiányzik belőle. Nézetem szerint az eszményi állampolgár az, aki mindenkor, minden körülmények között tudatában van annak, hogy ő egy nagy erkölcsi közösségnek tagja és egész valóját az a gondolat hatja át, hogy neki az állam keretében valamilyen hivatást, foglalkozást kell betölteni és azt olyan jól tölti be, amilyen jól csak kell és lehet. A jó honpolgár-

nak tudnia kell azt, hogy az általa végzett foglalkozásnak megfelelő teljesítése nemcsak saját létfenntartása, hanem a rendezett államkötelek fenntartása érdekében is szükséges. — A becsületes munka az igazi élő hazafiság, mondja Klebelsberg.

Amde nemzeti szempontból nemcsak az a fontos, hogy valaki kötelességtudó, igazságszerető és becsületes törekvésű legyen, mert a nemzet szempontjából az sem közömbös, hogy az egyes polgárok közelebről milyen egyéb tulajdonsággal is rendelkeznek. Így a pontosság vagy rendtelenség, nyíltság vagy kétszínűség, önuralom vagy féktelenség, barátság vagy zárkózottság, — valamennyi hozzájárul ahhoz, — hogy egy-egy ember a nemzetnek milyen értékű tagja.

Ezeket tartsa szem előtt a jó magyar honpolgár: A szeretet, a kölcsönös bizalom és megbecsülés hassa át másokkal szemben. Különösen és elsősorban tartsa magát magyarnak.

Minden ember legyen ember és magyar, mondja nagy költőnk, Vörösmarty. Ha az angol büszke tud lenni angol voltára, a francia pedig nemzeti dicsőségére, Németország pedig erejére, mi is nemes büszkeséggel gondolhatunk ezeréves küzdelmekkel való dicső multunkra. Együtt dolgozunk ebben a kis országban. Közös célért, magyar célért, a magyar nagyságért és gazdagságért. Tartsa mindenki szem előtt, hogy aki a mit dolgozik, azt nemcsak magának csinálja, hanem a nemzet számára is. Nagyon helyesen mondta beiktató beszédében Madarassy Gábor csongrádi főispán, hogy minden gazda, aki szeretettel műveli a földjét, közérdeket is szolgál. Jól megmunkált földeken, Isten áldásával bő termés lesz, s a termés, mint nagy nemzeti vagyon, a nemzet gazdasági erejét növeli. Külföldre kerül, jó pénzt és értékes cikkeket kapunk érte.

Éppugy vagyunk az ipari termeléssel is. Jó munka, előnyös árak mellett, belföldön fogyasztó piacot talál s nem szorulunk külföldi gyártmányokra. Gazdag ipar, gazdag földművelés munkát ad a munkásoknak is, akik aztán elfordulnak a hazátlanság gondolatától s hűséges szeretettel fognak hozzánk és nemzetünkhöz ragaszkodni.

Munkánkban tehát ne csak a saját érdekünket, előnyünket nézzük, hanem mindig a közcélt és közérdeket is. Ha a közérdeket is nézzük, akkor tulköveteléssel sohasem fogunk előállani, például a fizetési vagy munkabérgényeinknél vagy árucikkeink, portékáink árának

megállapításánál. En azt hiszem és vallom is, hogy az ilyen gondolkodás szebb, emberibb, mint az egyoldalú önzés, az erkölcsi rövidlátás, aki nem lát túl a saját önző érdekkörén. Az önzés mindig közelebb van az alacsonyrendűséghez, hogy ne mondjam, az állatlansághoz, míg az önzetlenség vagy legalább is a közérdekének figyelembe vétele széppé teszi a lelket és felemel. Az önző ember nem akarja belátni, hogy önérdékét csak úgy mozdítja elő legjobban, ha nemzete érdekét szolgálja és csak úgy boldogulhat igazán, ha nemzete is boldog és virágzó. At kell hatva lenni a nemzet minden fiának attól a gondolatától, hogy nemzetének sorsa az ő sorsa.

A főcél tehát: a nemzetnek értékes tagjává lenni, azaz jó állampolgárnak lenni. Igazi jó állampolgár pedig Huszár Károly volt miniszterelnökünk szerint az, aki képes magát alárendelni a közösség érdekének és aki képes azt is megítélni, mi az a közös érdek és azt a közös érdekét tudja és akarja is szolgálni. Olyan emberek kellene nekünk, mondja Huszár Károly, akikben ki van fejlődve a nemzeti (állampolgári) tudatosság, a nemzet közös munkájában való részvételre a képesség és akarat.

Tudás, nemzeti érzés és akarat, ez a három fő jellemvonása a jó állampolgárnak. Vagyis ismerni kell a nemzet helyzetét és abban a saját helyzetét. Azután együtt kell éreznünk a nemzet sorsával, mert mindnyájunknak közös sorsa az. Végül akarnunk kell a nemzet sorsán segíteni.

A mi az együttérzést illeti, én például mindig aggodva gondolok ennek a szegény kis országnak a sorsára, ha látom a nyomort az utcán vagy szomorú otthonában. Aggódom, ha elemi csapások sújtják földjeinket, vetéseinket. Elszomorodom a nagy gyári vagy vasúti szerencsétlenség hallatára, mert kicsiny nemzeti vagyónunknak és kicsiny lélekszámunknak apadását, pusztulását látom. A nemzet szomorú sorsát tartom szem előtt amiatt is, hogy a frankhamisítás miatt nemzeti hitelünket, becsületünket a külföldön megrágalmazzák.

De viszont örülök a zöldülő vetésnek, örülök a virágzó iparnak, örülök egy gazdagon megrakott, fényes üzleti kirakatnak, amely mögött élénk, pezsgő élet folyik.

Mint előbb mondtam, a tudáshoz, az együttérzéshez akarat is kell: akarni a nemzet sorsán segíteni. Klebelsberg kultuszminiszterünk mondotta egy nem régi beszédében, hogy a magyar nagy, sorsdöntő órákban mindig tudott akarni, egyszerű tetteket véghez vinni. — De

köznapai dolgaiban mindig kicsinyes és pártoskodó volt. Azt ajánlja a miniszter nekünk, hogy apró, mindennapi dolgaikban is tudnunk kell akarni. Vigyük bele mindennapi tetteinkbe, dolgaikba az állandó akarást, a munkának és a közjónak állandó akarását. Szépen mondja Vörösmarty a Honról írott epigrammjában az akaratról:

„Szép vagy óh hon! Bércz, völgy változnak gazdag öledben,

Téridet országos négy folyam árja szegi,
Am természettől mindez lelketlen ajándék,
Naggyá csak fiad szent akarataj tehet!

Megengedem, nem könnyű a nemzeti egység gondolatát nálunk végrehajtani, százfélé a nyelv és a vallásfelekezett. De egyéte tehet és kell, hogy egyéte tegyen bennünket a közös cél: a nemzet érdeke. Szépen fejtette ezt ki jeles kortársunk, Hegedűs Lóránt, egy nemrég tartott előadásában. A három nagy egyházat egész külön felfogás és hit választja el egymástól. Fiai mégis egyik magyar érzésben és magyar gondolkodásban. Ezért az egyházak egy közös célt tűzhetnek maguk elé: a magyar nemzet megmentését. Tehát a külön világnézet és felfogás ellenére egy akaratra tömörülhetünk. — Mint a költő: Szabó Albert mondja, Széchenyi ajkaira adva a következő szép szavakat:

Becsülje egymást nyelvében, hitében

E szép hazánk mindenki fia!

Műveltség, munka legyen a közös cél:

Ugy e hazának fel kell virulnia.

Nemrég volt az olasz nemzeti gondolat életrekeltségének, az olasz faszizmusnak az 5 éves évfordulója. A Rómában ez alkalomra rendezett nagy nemzeti ünnepen a népek ezrei előtt egy szép jelképes mutatvány játszódott le. Az életvényen volt egy óriás atléta, mellette egy gyenge kis leány. Az óriás kezébe adták egy vastag összekötött vesszőcsomót, hogy szakítsa el. Az óriás nem birt vele. Majd kibontották a vesszőcsomót s a kis leány szálanként eltördelte a vessződarabokat.

Mily fontos jelképe ez annak, hogy az egyesülés erőt, ellenálló erőt és hatalmat jelent, a széthúzás, szétszakadás pedig gyengeséget, mellyel bárki könnyen elbánik s elpusztíthatja.

A nemzeti együttérzés szent gondolatát azonban nem úgy kell értelmezni, hogy az merev sovínizmus és szűkkeblű elzárkózás legyen. Nagyon helytelen volna az a felfogás, ha mindig csak dicsérnénk magunkat és minden idegen értéket visszautasítanánk. Ha elzárkóz-

* Szerzőnek iskolánkivüli népművelési előadása készült dolgozata.

tunk volna a művelt nyugattól, nem hozhatta volna be Szent István hozzánk a kereszténységet sem. Hiszen a legnagyobb magyar: Széchenyi is azt hangoztatta, hogy tanuljunk a művelt nyugattól. Valóban nagyszerű újítását a művelt nyugati nemzetől plántálta át hozzánk.

Tanuljunk a művelt nyugattól! Ismétlem ezt a mondatot. És hogy a nagy nyugati népek csakugyan megérdemlik a „művelt” nevet, mutatják a következő esetek:

Nem régen volt Szolnokon egy kiváló egyházi férfiú, aki évekig lakott Angliában. Ez a férfiú ottani tapasztalatait és élményeit beszélte el egy gyülekezet előtt annak bizonyítására, mily különbség van a magyar és az angol viszonyok, illetve a magyar és az angol polgárok között. Elmondta az illető, hogy amikor megérkezett az angol kikötőbe, vasúti jegyet kellett váltania, hogy az ország belsejébe utazhasson. Sietett, mert a vonat már indulóban volt, de mikor a vasúti pénztárnál fizetni akart a menetjegyért, nem ismervén az angol pénzeket, nem volt képes a menetdíjat kifizetni. A pénztáros látván zavarát, előzékenyen próbálta magyarázni a fizetendő összeget s mikor ez nem sikerült, egy udvarias mozdulattal kivette utasunk kezéből a tárcát, kikereste a szükséges pénzt, s azután a tárcát ugyanazzal az udvarias mozdulattal visszaadta. Mily szépen kitűnik az angol pénztárosnak ebből az egy tettetéből is a magas erkölcsi műveltség. A művelt nagy Anglia közszelleme ez! Olyan tökéletes bizalom az emberek között, hogy a pénztárcát hasonló esetekben nyugodtan kiveszik egymás kezéből, mert az, aki kiveszi, nyugodt és biztos abban, hogy az a másik ember őt nem fogja meggyanúsítani.

Ugyanakkor történt aztán folytatólagosan, hogy amikor emberünk a vonatját kereste a pályaudvaron, a pénztáros előzékenyen melléje szegődött és elkísérte a vonat ajtajáig. Kell-e ehhez magyarázat?

Kicsiny mozzanat ugyan, de nagyon szép lelki vonást árul el egy egyszerű embertől a következő másik eset: Ugyanakkor történt, hogy utasunk a poggyászt vivő hordárt kifizette egy kevés összeggel és sietve igyekezett a pénztáros társaságában a felszálláshoz. Egyszer kiáltozásokat hall és a mint hátra néz, a hordárját látja feléje szaladni. Kiderült, hogy a hordár pénzt hozott neki vissza, mert nem fogadta el a fölös összeget, hanem csak annyit, amennyi neki jár.

Mily szép példa ez! Mily szép polgári erény! Egy egyszerű embertől is.

Ime, a megérkezés elő néhány percében

ennyi szép emberi tulajdonságot látott és tapasztalt elbeszélőnk az angol nép körében.

De az elmondottaknál még szebb a következő eset, mely az egész angol közszellem nagy műveltségét fogja tanúsítani.

Ugyanaz az utasunk, amikor már huzamosabb ideig tartózkodott Angliában, annak egyik szép városában, Edinburgban, barátságot kötött egy angol ifjával. Egyszer együtt voltak valami nagy gyárat megtekinteni és ott egy értelmes munkással megismerkedtek, aki panaszkodott, hogy nagyon nehezen él, mert nagy családja van. Utasunk barátja megsajnálta a szegény munkást és elhatározta, hogy megsegíti valamivel. Felajánlotta neki egy használt öltözék ruhát. Lakásuk azonban egymástól nagyon távol volt. Hogy a munkást ne kelljen költséggel és idővesztéssel terhelni, megállapodtak abban, hogy a ruhát becsomagolva, a nevet ráírva, egy közösen megállapított utcasarkon fogják letenni. Oda a munkás érte mehet akkor, amikor jobban ráér és megtalálhatja. Egy öltözék ruha letéve az utcasarkon! A mi emberünk nem akarta hinni, hogy ez lehetséges. És mégis úgy volt. Ki volt téve a ruhacsomag a utcasarkon. A munkás érte ment, megtalálta az öltözék ruhát. Megis köszönte levélben az ajándékot.

Ime, az angol polgárság lelki képe, az angol polgári erkölcsök! Való ez, vagy álom? Való, igaz volt, mert egy pap beszélt és mert a nagy Angliáról beszélt.

A mely nemzetnek ilyen fiaik vannak, az nagyra hívatott. Nem hiába nagy és hatalmas az angol nép, világhatalom. Büszke és öntudatos.

Mit mondjak még? Talán sejtethetik már Önök, mit jelent jó hazafinak, jó honpolgárnak lenni. Érvekkel nem is lehet méltóképen kifejezni az ideális, nemes állampolgár fogalmát. Szerintem, a jó állampolgárság maga az élő, tiszta, nemes erkölcs, az áldozatkész élet. Ezt az életet csak érezni lehet igazán, de aki érzi, az át is tudja élni minden pillanatban, életének, napi munkájának minden legkisebb mozzanatában. Röviden kifejezve, az állampolgárság a nemzet életével együtt érző, együtt élő valóság. A nemes állampolgár lelke a nemzet lelkével azonos kell, hogy legyen.

A pártpolitika ezt a nemes egységet már nem fejezi ki. A pártpolitika a szűkkeblű egyéni vagy osztályérdek szemüvegén át tekintí az ország sorsát. Ezzel szemben a nagy Széchenyi legyen mintaképünk, aki sohasem volt pártpolitikus. Ő minden szavában és tetteiben az egész országnak, az összességnek érdekét, sorsá-

nak javítását tartotta szem előtt. Széchenyi sem a kormánynak, sem az ellenzéknek nem volt kedvelt embere, mert egyiknek sem udvarolt. Neki minden tette a nagy, a közös nemzeti érdeket szolgálta, akár tetszett az udvarnak vagy az ellenzéknek, akár nem. Egy pártja, egy elve volt és ez a pártok feletti, közös magyar nemzeti érdek vala. Helyesen mondja Rákosi Jenő egy újabb vezércikkében, hogy ha a nemzet apró pártokra tagozódik, akkor csak érdekcsoportokra, töredékekre hull szét s külső és belső ellenséggel szemben elveszti ellenálló erejét. Pedig annyi szerencsétlenség után, ami bennünket ért, nekünk nemcsak ellenálló erőnköt kell megtartanunk, hanem támadóképességünket is vissza kell szereznünk.

Széchenyi szerint a jó honpolgárt a hazaszeretet és az uralkodó iránti hűség kell, hogy jellemezze. Teljesen igaz. És ha én ehhez hozzáteszem a kötelességtudást és becsületet is, akkor azt csak bővebbi magyarázat céljából teszem, mert hiszen aki a hazáját szereti, az igyekszik becsületes és kötelességtudó honpolgár lenni.

Hogy az egyoldalú, önző osztályérdek harca és annak diadala mire vihethet az ország sorsát, arra szomoró példa éppen Magyarország. Nemzetközi ámitók a félrevezetett munkásság segítségével felborították történelmi multunkat, szent hagyományainkat, a közérkölcset, a törvényeinket, hitünket és csaknem a végpusztulásba vitték bennünket.

Aki ismeri nagy költőnknek, Petőfinak a Ledőt szobor című fenséges költeményét az megállapíthatja, mennyire ráillik az korunkra is. A költő e művében hazánkat egy ledőt szoborhoz hasonlítja, mely egykor nagy volt, úgyhogy a fellegekbe ért. Évszázadok munkája tette naggyá. De jött a „földindulás, mely lerombolá”, mondja a költő.

A helyzet ma is az. Nagy volt hazánk a forradalmak előtt, de jött a forradalom s romba döntötte.

Ma már, hála Istennek, kezdjük magunkat kissé összeszedni. A romokból új alkotások nőnek és lassan épül az új Magyarország.

De ezzel nem szabad beérnünk, mert szégyen volna, ha Csonkamagyarországban megnyugodnánk. Mi egész szobrot, egész Magyarországot kaptunk örököül és azért gyalázat volna így hagyni a csonka testet szenvedni. A munkát tehát folytatnunk kell tovább. Nem szabad megállnunk a szobor talpraállításával. Fel kell vinnünk a szobrot megint egészen a hegyre, ahol volt.

De hadd mondja az ígét Petőfi nagy lelke tovább:

Föl kell emelnünk a szobrot megint
A hegyre, melyen egykor tündökölt,
Amelyről olyan méltóságosan
Nézett alá a bámuló világra.

Föl, nemzetemnek apraja, nagyja!
Szégyen reá, ki lomhán vesztegel.
Dicsőség arra, aki dolgozik . . .
Válasszatok most: szégyen vagy dicsőség.

Vezessük be mindnyájan a Jász-Nagykun-
Szolnok vármegyét Irtát.

Vitéz Iványi Károly.

Igaz szeretettel, lelkünk bensőséges melegével köszöntünk, kedves kartársunk, igaz barátunk, jóban, rosszban hűséges osztályostársunk: Hizza Károly.

Köszöntünk abból az alkalomból, hogy harci erényeid méltó jutalmaképpen válladat a Legelső Magyar vitézavató pallosa érte.

Mi tudjuk, hogy a kötelesség teljesítésében mindig elől jártál s tudjuk, hogy megállítad helyed a vérzivatarban is. Tudjuk, hogy ott is tanító voltál, ki példát ad, ki nem habozik még akkor sem, ha életéről van szó! S mentél, talán akkor is, mint mindig, mosolyogva. Mentél habozás nélkül az örület tobzódó poklába, honnan oly sokan nem jöttek vissza többé!

Végtelenül jól esik tanítólelkünknek a tanítót ért legmagasabb kitüntetés.

Ne neheztelj tehát, szerény tanítótestvér, hogy a nyilvánosság egy maroknyi fény-nyalábját egy pillanatra reád irányítom. De kötelességünk megállni az események rohanásában is egy röpke percre, mert örömöd a mi örömünk is! Részt kérünk belőle, mert reánk is esik egy fény sugar. Eddig is szerettünk. Becsültünk. Ezután még jobban, ha lehet. Büszkéek vagyunk reád, vitéz Iványi Károly!

Muhy Sándor meghalt.

A város közönségének és a kartársaknak igaz fájdalommal és szeretettel kísérté utolsó útján Muhy Sándor szolnoki nyug. áll. elemi iskolai igazgatót, ki életének 67. évében, szeptember 4-én adta vissza nemes lelkét az Urnak.

Muhy Sándor a régi tanítógárdának egyik kiválósága volt. Munkásságáért, kedves előző-kény modoráért mindenki szerette. Mint tanító, mint igazgató, mint ember, egyaránt kiváló volt. Őszinte meggyőzősággal vett tőle végbucsut volt tanítványainak és tisztelőinek sokasága.

Mi pedig, akik együtt törtük vele a magyar ugart, szívünkbe zárjuk emlékét, szeretettel emlékezünk reá mindenkor.

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
5516—1928. szám.

Valamennyi elemi és polgári iskola Tekintetes Vezetőségének!

A betűrajzolás egyike a rajzoktatás leggyakorlatiasabb, leggyakrabban felhasználható eredményeinek. Külföldön gazdag irodalma van. Elsajátítási módszerét a legközelebb grafikusok igyekeztek rendszerbe foglalni. Rajzpedagógusaink kevés, szórványos, ötletszerű kísérleteitől eltérte, sajnos, teljesen elhanyagolták a „betűvetés” (így nevezik szakiskolánkban) tanításának kérdését. Most kezdik méltányolni, miután az új tantervek helyet adtak tanításának.

A Lutter Ignác rgimn. tanár betűrajzolásai faliminta-sorozatában és a tanulók számára szerkesztett „Iródeák” című gyakorlófüzetben módszeresen dolgozta fel a legegyszerűbb betűalakokat, könnyebből nehezebbre haladva és olyképen nyomatta világos színnel, hogy első beidegző gyakorlátképpen a minta is átrajzolható legyen, alsófokon fekete vagy színes írónnal, felsőbb fokon pedig megfelelő tollal, tussal. A füzet borítékán áttekinthető rendszerbe foglalta a betűvetés céljára, elsajátítására és feladatainak megoldására vonatkozó ismereteket a tanárnak, tanítónak vezérfonalképpen, a tanulóknak pedig emlékeztetésül.

A tanítás egységes eredményét szeretné biztosítani azért, hogy a fűzethez az oktató kívánságára megfelelő tollat mellékel.

Miniszteri engedélyezése a Hivatalos Közönlönyben 1928. évi június 15-én jelent meg 42249—1928-VII. a. szám alatt.

Megjegyzem, hogy Lutter Ignác rendezte sajtó alá és egészítette ki tervezési és betűrajzolás példákka a Minisztérium megbízásából kiadott Egységes Népiszkolai Vezérkönyvek sorozatának most megjelenő „Rajzoktatás vezérkönyve” c. kötetét.

A rajzoktatás vezérkönyve tervezési és betűrajzolás példáinak megfelelően, a gyakorlati életben használatos valamennyi betűtípus begyakorlására hasonló módszerű gyakorlófüzetet, illetve mintalapokat ad ki a szerző.

Ajánlom szíves figyelmükbe.

Szolnok, 1928 augusztus hó 23-án.

A hiv. főnök szabadságon.

Dr. Kovács János, kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
4097—2928. szám.

A vármegye valamennyi Népiszkolájának!

Értesitem az igazgató és tanító urakat, hogy a magyar cserkészlet legújabb kiterjesztette működését a 8—12 éves koru, tehát tulajdonképpen az elemi iskolákba járó gyermekekre is. Ez a működési tevékenység nem kifejezetten a cserkészlet nevelő rendszerében nyilvánul meg, hanem olyan előkészítő munka, amely már ebben a korban eljegyz a gyermeket a cserkészletnek, hogy ezt az előkészítő és nevelő munkát a cserkészletben folytassa és az öreg cserkészletben befejezze. Egységes, nagy cserkésznevelő folyamatot és rendszert szervezzen és létesítsen.

Hazánkban már több iskolában folyik igen szép sikerrel a kis fiúknak cserkészletre foglalkoztatása. Az iskolák igazgatói rövid néhány hónapos munka után akként nyilatkoztak, hogy ez a nevelői munka, a kis fiúk foglalkoztatása, akiket cserkészpródnoknak neveznek, nemcsak a beszerzett tanulókra, hanem a még be nem szervezett társaikra is jó hatással van. Örök vágyat ébreszt bennük a csoportba való belépésre, melynek feltétele a nagyobb szorgalom, a nemesebb, a jobb és a szebb magatartás.

Mint hogy a cserkészlet nagy nevelő hatásánál fogva belecsepegteti a kis fiúk lelkébe

mindazt a szükséges jót és nemeset, amely gyermekes hibáik elhagyására és kerülésére erősíti őket, elhatároztam tankerületem iskoláiban a cserkészlet megszervezését.

Miután erre a Cím figyelmét a legmelegebben felhívom, felkérem, hogy a megszervezés érdekében buzgón és odaadóan közreműködjen és mindent kövessen el, hogy a szervező munka mielőbb meginduljon.

A tankerület iskolai igazgatói az Orsz. Magyar Cserkészszövetséghez (Budapest, VI. Révay-u. 10. sz.) forduljanak, ahonnan a Cserkészszövetség országos vezetőségére a szükséges közelebbi utasítást az iskolák igazgatóinak meg fogja küldeni.

A beszerző munkáról az iskolai igazgatója tegyen hozzá a f. évi november havában jelentést.

Szolnok, 1928 június 23.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
4957—1928. szám.

Valamennyi önálló gazd., népiszkola és iparos-tanonciskola Tek. Igazgatóságának!

A vall. és közokt. miniszter ur folyó évi 32.473—1928 sz. rendelete alapján felhívom, hogy a „Vasárnapi Könyv” című ismeretterjesztő folyóiratot, amennyiben az igazgatóság vezetése alatt álló intézet rendelkezésére álló összegek erre fedezetet nyújtanak, az iskolai könyvtár részére szerezzék be.

Említett folyóirat megrendelhető az Orsz. Közművelődési Tanács Vasárnapi Könyvosztályánál Budapest, VIII. Stáhlly-utca 1. sz. Előfizetési ára egy évre 6 P.

Szolnok, 1928 július 14.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
4772—1928. szám.

Valamennyi el. isk. Tek. Igazgatóságának!

Petressné Liszkay Anna áll. tanítónő „Új rügyek a magyar avaron” c. verses kötetére figyelmét felhívom. A vall. és közokt. miniszter ur 15.661—1928. sz. rendeletével az iskolai ifj. könyvtárak részére beszerzendő műnek I., II., III. csoportjába felvettette. Minthogy a munka az új

tantervben kitűzött cél elérését is szolgálja, ajánlom, hogy amennyiben fedezet mutatkozik, az 1928—29. tanévben szerezzék be. Megrendelhető a szerzőnél Kispest, Munkácsy-u. 6. sz. A munka iskolai ünnepélyekre igen értékes költeményeket tartalmaz, azért ezt hasznosan forgathatják.

Szolnok, 1928 július 10.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
4418—1928. szám.

Valamennyi áll. el. iskola Tek. Igazgatóságának!

A vall. és közokt. miniszter urnak 43.761—1928. VIII. b. sz. rendelete alapján tudomás és mihez tartás végett értesitem az igazgató urakat, hogy a miniszter ur a tankerületben az állami elemi iskoláknál működő óradíjas hitoktatók 1927—8. tanévi óradíjainak fedezésére szolgáló általánosságú szétosztás céljából az illetékes püspök urak rendelkezésére bocsátotta.

Az áll. iskoláknál működő izr. hitoktatók óradíjainak utalványozása iránt a miniszter ur külön fog intézkedni.

Ehhez képest az igazgató uraknak a hivatalomba annak idején beterjesztett kimutatások figyelembe vételével az óradíjas hitoktatók óradíjai ügyében az illetékes püspök urhoz kell fordulni és az összeget onnan kell kérniük.

Szolnok, 1928 július 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
4392—1928. szám.

Valamennyi áll. isk. Igazgatóságának, Vezető Tanítójának!

Tudomásomra jutott, hogy volt olyan iskola, ahol a tanév végén megtartott V—VI. osztályú záró vizsgálat alkalmával a falakra különben szépen kidolgozott kézimunkákat akasztottak fel, de azok feliratai a közmorált nem emelték.

Állítólag ezeket a kézimunkákat a tanuló leánykák készen veszik Budapestről és azokat kivarrják.

Felhívom ezért tankerületem tanítóit, hogy a kivarrandó kézimunkákat és feliratait felidőzítés előtt bírálják felül és ha azoknak mintha

vagy feliratai nem űtik meg a mértéket, azokat ne engedjék munkába venni, kivarratni, hanem adják vissza a szülőknek és oktassák ki őket. Szolnok, 1928 június 25.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Iskolánkívüli Népművelés.

Szám 1179—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak

M. Kir. belügyminiszter Ur 171147/1928. VII. számú körrendeletével a közigazgatási hatóságoknak figyelmét felhívta a naptárak és egyéb sajtótermékek révén terjedő ponyvairodalom elleni védekezésre és elrendelte, hogy a naptárak és egyéb ponyvairodalmi jelleg gyanújában álló sajtótermék utcai terjesztésének engedélyezésénél annak megállapítására, hogy a terjeszteni szándékolt naptár és egyéb sajtótermék nemzeti erkölcsi, szociális és általában kulturális szempontból nem esik-e kifogás alá, a törvényhatósági népművelési bizottságtól szerezzen be véleményt.

Tekintettel a naptáraknak éppen az alsóbb néposztályok között nagy elterjedtségével járó kulturális jelentőségére, a naptárak hatáskörébe tartozó országos utcai terjesztési engedélyének meghatározott feltételekhez kötésével lehetővé teszi a naptárak kulturális színvonalának emelését és a népművelés szolgálatába állítását. A Kultuszminiszter Ur e célból a vallás- és közoktatásügyi minisztérium népkönyvtári bizottságának kebelében naptárügyi bizottságot alakított, mely hivatva lesz a naptárállatokat a fentemlített célok érdekében irányítani.

Minthogy a V. és Közoktatásügyi Miniszter Urnak fentemlített törekvését teljes mértékben támogatni óhajtja, felhívta az Alispán, Polgármester és Főszolgabíró urakat, hogy figyelemesséek haladéktalanul a területén érdekelt naptárállatokat, hogy a jövőben a naptárak országos utcai terjesztésének engedélyezésénél az irányító elv az lesz, hogy naptárak írásbeli és képbeli tartalmukban a közérdekre nézve

ne csak károsak ne legyenek, hanem a közérdeknek szolgálatot is tegyenek, amiből folyólag országos utcai terjesztési engedélyt csak az a naptár fog nyerni, melynek tartalma ennek az irányelvnek megfelel.

Szolnok, 1928. aug. 6-án.

Bihary s. k. Vitéz Szathmáry Lajos s. k.
ügyv. elnök, népművelési titkár.
a kir. tanfelügyelő.

Egyesületi ügyek.

Köszönetnyilvánítás.

Bihary István vez. kir. tanfelügyelő szolgálati jubileuma alkalmából rendezett impozáns diszgyűlés előkészítő bizottságának s mind azoknak, kik a diszgyűlés sikere és fényének emelése érdekében közreműködni szívesek voltak, ezuton is hálás köszönetünket fejezzük ki. Különösen hálásan köszönjük Pethes Gyula kir. tanfelügyelő ur értékes közreműködését és fáradhatatlan munkásságát, kinek hivatalfőnöke s a vármegye tanítósa iránt érzett meleg szeretete e napokban teljes egészében megnyilvánult.

Szolnok, 1928 augusztus hó 18.

Az Elnökség.

Kartársainkhoz.

Amint a tavaszi közgyűlésünkön is bejelentettük, egyezsége léptünk a budapesti Szénássy céggel új irkák kiadása tárgyában. Az irkák Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei (szépirás, számtan, rajz stb.) irka feliratot viselnek. Az összes bevett formákban és minőségben gyártatnak. Ugyanilyen felirású irón, tollszár, törölógumi is forgalomba kerül. Az ára egy fillérrel sem magasabb, mint másé. A minőség elsőrendű. Gondoskodtunk arról is, hogy minden papírkereskedőnél kapható legyen. A forgalom 5 százaléka az internátus alapé. Szíves jóindulatukba ajánljuk. Mutatványt minden papírkereskedő küld.

Régen nélkülöztük, mint taneszközt is, a mi vármegyénk politikai beosztásának megfelelő vármegyei térképet. Az új és minden tekintetben elsőrangú térkép a jászberényi

Novotha Andor cég kiadásában jelent meg s úgy a fali térkép, mint a kis kézi térkép minden jobb könyvkereskedésben kapható.

A kiadó körlevelére felhívja a kartársak szíves figyelmét

az elnökség.

Felköttem a Temetkezési Egyi. taglalt, hogy meghalt tagtársunk, néhai Muhy Sándor ny. áll. isk. igazgató temetési költségeinek fedezésére személyenként felnőtt tagok után 1-20 P, hét éven aluli tagok után annak felét, azaz 60 fillért egyesületi pénztárosunk címére: Csiky Ernő Szolnok, vásártéri áll. iskolába beküldeni szíveskedjenek. Elnökség.

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei irkák mindenütt kaphatók!

Uj könyvek.

Kiss József az „Uj Nevelő” című dolgozatával segíteni, élénkíteni törekszik a magyar tömegnevelés ügyét. Az egészséges amerikanizmus, amely világkörűl újabból megmaradt benne, szavakba öntve, ebben a munkában lát napvilágot. Célja: a többtermelő magyar munkásság kinevelése. Az érdekes és értékes munka rendelhető 2 P beküldéssel Tápiógyörgyén a szerzőnél.

Rusztok Károly Hevesvármegye kir. tanfelügyelőjének, az egri közigazgatási tanfolyam előadójának, Népművelésügyi közigazgatás című könyve megjelent. A könyv első része a kisdédóvással, a második része a népoktatással és a harmadik része az iskolánkívüli népműveléssel kapcsolatos tudnivalókat tárgyalja és ismerteti a községi előjáróságoknak, a helyi iskolai hatóságoknak és a tanerőknek a népoktatási közigazgatásra vonatkozó teendőit, nemkülönbön részletes utbaigazítást nyújt az óvónők, a tanerők jogviszonyaiban, illetmény-, nyugdíj- és fegyelmi ügyekben; végül pedig közli a népművelésügyi közigazgatásban előforduló nyomtatvány-mintákat.

A könyv terjedelme mintegy 250 oldal. Beszerzési ára 8 P. (Bolti ára 10 P.)

A népművelésügyi közigazgatás minden ágára a szükséges részletességgel kiterjedő és nagy gondnal összeállított munkát az iskolazékeknek, gondnokságoknak, előjáróságoknak és kartársaknak mint nélkülözhetetlen kalauzt melegen ajánljuk. Megrendelhető a Hevesvármegyei Népművelés

kiadóhivatalánál. Eger, Vármegye-háza II. 35.

Gyermekjelenetek Versek. Mesék címen a napokban hagyta el a sajtót Losoncry Ilonka poétailelkü törökszentmiklósi ref. isk. tanító. Mivel verseiből, jeleneteiből mesének mindegy sorából a hazafias, vallásos, emberbaráti érzés tör elő s mivel mint irodalmi termék, a közkézen forgó hasonló tárgyú kiadásokkal azemben is minden téren fényesen megállja a helyét, kartársainknak, de különösen azoknak, kik iskolai ünnepélyek s gyermekelőadások megrendezésével foglalkoznak, legmelegebben ajánlhatjuk. A mű ára 2 pengő. Megrendelhető a szerzőnél, Törökszentmiklóson.

Tanítótestvér! Támogasd az internátus ügyét!

HIREK

Szíves figyelembe. Az elnökség címe: Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok, Sipes-téri áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk Greczmajer Károly áll. isk. igazgató Szolnok, újvárosi áll. isk. címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. igazgató Szolnok, Vásártéri áll. iskola.

Negyedszázados szolgálati jubileum. A szolnoki m. kir. polgári fiúiskola és a tanári testület, a volt tanítványok seregével és a város közönségével karöltve, ünnepelte meg az iskola igazgatójának, Tóth Istvánnak, és tanárának Grünwald Lászlónak 25 éves szolgálati jubileumát. Mindketten ezen iskolában kezdték el működésüket, elejétől kezdve résztvettek annak küzdelmeiben, kifejlesztésében, s 25 éven keresztül lankadatlan kitartással szolgálták a várost, a haza ügyét. Magában Szolnok városában 1500 azoknak a már meglelt férfiaknak a száma, akik az ő lelkülből, tudásukból gazdagodva kerültek ki az életbe s akik a legnagyobb hálával és tisztelettel gondolnak rájuk. Tanítványaik nagyszámu, hálás serege, köztük az iskola 3 jelenlegi tanára is, és a város kö-

zönsége forró szeretettel, megbecsüléssel ünnepelte ez év június 24-én nyilvános ünnepély és bankett keretében a két jubiléumot. Az iskolai ünnepség keretében Benedek János c. igazgató köszöntötte az ünnepeltek, a volt tanítványok nevében Petrencsik Miklós tanár újította fel a régi diákkori emlékeit, meleg, színes képet nyújtva a múlt időkről. A délutáni ünnepség kiemelkedő művészsámai voltak: Vigh Endre, Mály Babsy és Béla zeneszámai, Móra István, továbbá Szécsi Ferenc magasszárnyalásu alkalmi költeményei. Este a Tisza-Szálló termeiben közel 200 terítékes bankett volt, mely után a hajnali órákig maradt együtt kedélyes hangulatban az ünneplő közönség.

Kinevezések. Vénusz Mária a jászberényi-boldogházai, Berky Brigittát a cibakházai, Haló Malvint a mezőturi-csergettyútanyai, Kiss Annát a mezőturi-alsóvízközi, Lurc Bélát a mezőturi-semlyéki, Szöllőssy Jánost a csugarparti, Illyés Margitot a törökszentmiklósi-kengyeltenyősziget, Kovács Andort a szelevényi-istvánházai, Kis Dénesné a jászladányi, Lélek Kálmánt és Lélek Kálmánnét a jászberényi-peresi, Kiss Sándort a tiszaföldvári-ószöllői, Pál Lászlót a tiszasülyi-fiuági, Turay Oszkánt a törökszentmiklósi-kengyel-szigeti, Urbán Mária a jászárokszállási-györökparti, Varju Gizellát a jászladányi I. sz. tanyai, Szedlay Mária a nagykörtűi, Turi Margitot a jászalsószentgyörgyi hajta-tanyai, Péterffy Katalint a rákócifalvai, Vajayné Vajai Ilonát, Straub Magdát, özv. Rimóczy Bernárd Idát, Jánossy Rózát a szolnoki belterületi, Jaczina Irént a szolnok-szandai és Polónyi Rózát a szolnoki-rékasi-uti áll. iskolához rendes áll. tanítókká nevezte ki a kultuszminiszter. Gratulálunk!

Áthelyezés: Németh Mária jászberényi külter. tanítónőt a belterületre, Sárkány Erzsébetet kisujszállás-kontanyáról Pesterzsébetre, Erdélyi János tiszavárkonyi-vasuttanyáról Nagyténybe, Biró László mezőturi-pusztapói, Körös Károly mezőturi-pusztapói és Szutor Ferenc mezőturi kuriai tanítókat a miskolci, debrecen-cserepesi, illetve debrecen-pipói áll. iskolához, Hajagosné Csiky Izabellát Szelevényről Pásztóra, Dobos András tiszaföldvár-martfűről a bel-

területre, Movik János tiszaföldvár-pusztahéki tanyáról a martfűi tanyára, Merk Teréz törökszentmiklós Barta-tanyára, Kerekes Esztert Törökszentmiklós-szakállásról Tiszaföldvárra, — Balárdyné Philipp Emiliát Törökszentmiklós-Bartatanyáról Homokterenyére, Kosch Etelt Tiszasülyről Jászladányra, Marton Istvánt Tiszasülyről Jászárokszállásra, Nagy Juliát Mezőtur-alsóvízközről Turkevére és Csernyiné Keresztessy Mária Monorról, Zavalidroga Jolánt Süttöről, Kovács Erzsébetet Budapestről kath. gyermekvédő-egylet és Hajós Istvánt Sümegről a szolnoki áll. iskolához helyezte át a miniszter ur.

Igazgatói kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a szolnoki Bárány-utcai áll. el. iskola igazgatójává Richter Józsefet, a vásártéri iskola igazgatójává Csiky Ernőt, a tiszaparti iskola igazgatójává Veress Mihályt nevezte ki. Mindegyik régi, kipróbált pedagógus, kiknek eddigi munkássága garancia a jövőre. A kinevezésre úgy az iskolai, mint társadalmi és egyesületi életben kifejtett munkásságukkal méltán rászolgáltak. Öszinte szívvel kívánunk szerencsét.

Miniszteri elismerés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur Bodor Lajos kisujszállási ref. isk. igazgatónak több mint három évtizeden át kifejtett buzgó és eredményes munkásságáért elismerését fejezte ki. Öszintén gratulálunk!

Iskolaelnevezés. A miniszter ur hozzájárult, hogy a törökszentmiklósi-ujballai áll. el. iskola néhai gróf Szapáry Gyula nevét viselje.

Építési segély. A törökszentmiklósi kengyel-ujtelepi és pusztatenyő-ufaljai uj iskolák részére 43.653 P államsegélyt utalt ki.

Uj hitoktató. Az egri érsek ur Ónagyméltósága a jászárokszállási áll. polg. fiúiskolához — Herczeg Lajos helyébe — Darányi Zoltán osztotta be hitoktatóul.

Helyettesi megbízás. Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur Balogh Mihály ctbakházai, Hartány Nándor jászárokszállási-nagyároki, Michnich Tibor jászárokszállási-négy-szállási, Wittmann György jászberényi-medgyesi, Mendelény Elvira jászladányi, Nagy Zoltán kenderes-kakati, Molnár Árpád kisujszállás-göröngyösi, Kiss Katalin kisujszállás-

turgonyi, Schneider Ilona rákócifalvai, Molnár Irén tiszaföldvár-ószöllői, Lőrincz Dezső tiszaföldvár-martfűi, Karajos Gyula törökszentmiklós-kartai, Öllös Ödön turkeve-fehértői all. elemi iskolai tanítók helyettesi megbízását az 1928-29. tanévre meghosszabbította.

Polónyi István okl. tanítót a jászberényi II. sz. tanyai, Bognár Jenőt a kisujszállás-kartai, Köszegi Jánost a mezőturi-csáderberek, Meskó Lászlót a mezőturi-kuriai, Schreier Kálmánt a mezőturi-alsóvízközi, Helmecci Lajost a mezőturi-peresi, Mucsi Sándort a mezőturi-pusztapói II. sz., Bánai Istvánt a szelevényi belterületi, Czotter Aladárt a tiszaföldvári-héki, Kovács Józsefet a tiszasüly-leányági, Vajda Jánost a tiszavárkonyi-vasuttanyai, Bonyhai Lajost a törökszentmiklós-szakállási, Bakoss Jánost a törökszentmiklós-pusztatenyő-ufaljai áll. elemi iskolához az 1928-29. tanévre helyettesítéssel megbízta.

Iparostanonciskolai rajzkiállítás. Egy minden tekintetben igen sikerült kerületi iparostanonciskolai rajzkiállítást rendeztek Szolnokon július hó első napjaiban a szolnoki iparostanonciskola termeiben. A kiállításon, mely úgy a kiállítóknak, mint a finom ízlésű elrendezőknak dicsőségére vált, az iparos tanonciskola Főigazgatója is megjelent s a kerületből megjelent iparostanonciskolai rajztanítókkal minden részletre kiterjedő szakszerű megbeszélést folytatott. Ugyancsak az ő elnökölete alatt tartotta a bírálóbizottság is értékmegállapító ülését. A kiállítás az iparostanonciskolai rajzoktatás szakszerűségéről és magas színvonaláról tett elvitathatatlan bizonyosságot. Az elrendezésben különösen Csiky József és Dunaháti Mészáros Gyula szorgoskodtak.

Az idén is lesz takarékosági nap. Az első nemzetközi takarékosági kongresszus, amely 1924-ben Milánóban ülésezett, október 31-ét jelölte meg takarékosági nap gyanánt. Azóta sok államban tartanak takarékosági napot. Nálunk a postatakarékpénztár rendezi. Mint tudjuk a pénzügyminiszter takarékoságra irányuló munkásságát a kultuszminiszterium a legmesszebbmenőleg támogatja. A magyar tanítóság készséggel kapcsolódik bele a nemzetgazdaságilag oly fontos mozgalomba.

Emléktáblával jelölték meg Szabolcska Mihály szülőházát. Ókéske hazafias közönsége gyönyörű ünnepet rendezett nagy fiának, Szabolcska Mihálynak, tiszteletré szep. 6-án. Ezen ünnep alkalmával leplezték le azt a márvány emléktáblát, mely az ősi Szabolcska-házat jelöli meg. Ez öreg ház látta felnőni a nagy költőt, ki a 70-es években itt élte boldog, gondtalan gyermekkorát.

A kultuszminiszter elrendelte a tudóveszes tanulók összeírását. A kultuszminiszter az iskolai szanatórium mozgalom megindításával kapcsolatban elrendelte a tudóveszes vagy erre hajlamos tanulók számbavételét. A rendelet részletes utasítást tartalmaz a vizsgálatra vonatkozólag. A kimutatásokból tiszta képet nyer a miniszter ur s megteheti az általános helyzetnek megfelelő intézkedéseket. A magyar tanítói kar nagy megnyugvással látja a kultuszminiszter ur mindenre kiterjedő figyelmét.

A gyengeelméjű tanulók iskoláztatása. A nehezen nevelhető és tanítható gyermek nagy gondot ad nemcsak a szülőknak, de a tanítóknak is. A rendes iskolában nem boldogulnak, ha fel is veszik őket. Legtöbbször az I. osztályban ülnek évekig, vagy ki nem vették onnan. Pedig az ilyen gyermekek részére állította az állam a budapesti kisegítő iskolát, hol gyógy-pedagógiát alapon állandó orvosi felügyelet alatt nevelik s oktatják őket, s nagyon szép eredményeket érnek el velük. A szülőknak nem lehet eléggé ajánlani, hogy nehezen nevelhető s más tekintetben hibás gyermekekkel ne kísérletezzenek és ne késlekedjenek, hanem még zaenge korukban irassák be a VIII. Mosonyi-utca 6. sz. a. működő kisegítő iskolába.

Elrendelték a családi pótlékot élvező közalkalmazottak összeírását. A pénzügyminiszterium illetékes ügyosztálya átiratot intézett az összes miniszteriumokhoz és utalványozó hatóságokhoz, hogy készítsen kimutatást a családi pótlékot élvező tisztviselőkről. Hasonló kimutatás készül azokról is, kik lakbért élveznek. A kimutatásba felveszik azokat is, kik augusztus elsején már nem teljesítették tényleges szolgálatot. Az összeírás a családi pótlékot élvező nyugdíjasokra is kiterjed. A pontosan összeállított kimutatásokat okt. 15-re terjesztik fel a pénzügyminiszteriumba. A pénzügyminiszteriumban a családi pótlék és lakáspénzek rendezésére vonatkozó előmunkálatokat állítólag már meg is kezdték. A kimutatások bekérése a családi pótlékok és lakáspénzek észre tervezett rendezésével függ össze.

Újabb terv a tisztviselői házak pénzügyi megoldására. A tisztviselői házak építésére engedélyezett összeg, mely 1 és fél millió pengőt tett ki, elégtelennek bizonyult. A kérvények ezreit nyújtották be az építkezni akaró tisztviselők. Ha az eddig benyújtott kéréseket ki akarták volna elégíteni, kb. 10 millió pengőt kellett volna folyósítani. A kormány tudvalóvően 1923 óta több mint 20 milliót folyósított magánosoknak bérház építésére. Miután az amortizációk és kamatból évenként mintegy 3 millió folyik vissza az államkincstárba, kézenfekvő a gondolat, hogy nem lehetne-e ezeket az összegeket szukcesszíve mindenkor hosszulejáratu kölcsönképpen tisztviselő családi házak építésére újból folyósítani, A LÁB. legközelebb ily irányu előterjesztést tesz a kormánynak. — Reméljük, hogy a kormány nem fog elzárkózni e mindenképen szerencsésnek mondható megoldás elől.

Adomány. A „Kalász“ a múlt évi tiszta haszonból 200 pengőt adományozott a Szolnokon építendő Tanító Otthon céljaira. Az adománytálalás köszönettel nyugtázzuk. A szives támogatást viszonzni fogjuk.

Nyugtázások. Tagdíj címen: Szalay Irma 8, Pusztakengyel, Hajdu Ferenc 4, Szolnok, Harajda István 8, Fegyvernek, Palugyay Hermína és Alois 16, Jászdósa, Markscheid Károly és Károlyné 16, Jászberény, Bogró Béla 8, Jászielszentsztyörgy, Tóth Béla 4, P. F. Varsány, Koszka József 8, Ferenczyné, Székely Sarolta 4, Szolnok, Schidek Etel 16, Jászberény, Simon Lőrinc 8, Tiszapüspöki, Erdélyi János 8, Tiszavárkony, Tippmann Gizella és Ilona 16, Horváth Ilona 8, Törökszentmiklós, Tüske Aranka 8, Jászladány, Papp Ilonka 8, Mesterszállás, Császár Ferenc 8. Szolnok, Schöfierné F. Gizella 2-40, Vikonkál Vilma 2-40, Jászladány, Timpfel Ilona 8, Tiszabó, Acsay József 2-80, Szolnok, Zala József és Józsefné 16, Jászladány, Molnár Lujza 8, Jászberény, Czifra Sándor 4, Szolnok, Kócsné, Szabó Ilona 4, Turkeve, Pfeifer Ferenc 5, Fegyvernek, Kült. Áll. isk. Tantestület 14 tag után 112. Mezőtúr, Áll. isk. Tantestület 13 tag után á 4 52, Czibakháza, Ambrus László esperes 8, Besenyszög, Schwartz Géza 5, Mezőtúr, Gosztanyi Sándor 8, Szolnok. Folyt. köv.

Temetkezési díj címen: Császár Ferencné 1-20, Acsay Mihály 2-40, Gosztanyi Sándor 3-60, özv. Horváth Ferencné 1-20, Szolnok, Török Lőrinc 1-20, Turkeve, Nyilas János 2-20, Tiszakürt

Temetkezési egyletbe belépett: Nyilas János Tiszakürt.

Szerkesztői üzenetek.

M. J. és **B. Gy.** Igen. Az ugynevezett Jászkürt irkák után is felajánlotta a kiadója a forgalom 5 százalékát az Internátusi alagra. — **N. B.** Tudunk róla, hogy a tisztviselői illetmények rendezése iránt újabb mozgalom indult meg. Szives figyelmét köszönjük. A mi fölünk telik, eddig is megtettük. A f. évi költségvetés tárgyalása idején is megkerestük vármegyénk összes országgyűlési képviselőit. Hogy most nem volt eredmény, azért nem csüggedünk. — **S. I.** Lapunk korlátozott terjedelme lehetőleg teszi értékes munkád közlését. Nem lehetne esetleg rövidebbre venni? A sok folytatás nagyon rontja a munka értékét és hatását. Szivesen örzöm intézkedésig. — **Többeknek.** Az új vármegyei térkép már megjelent. **B. J. Taksony.** Sok üdvözet. — **Sz. S. Putnok.** Értékes írásait mindenkor szivesen látjuk. Üdvözet: — **Többeknek.** Bizony ezidén is sok tanítógyermek kiszorult az áll. tanítóképzőkből, de legalább teszbi értékes munkád az értesítés, hogy felekezeti képzőbe lehetett volna folyamodni. Ennyi figyelemmel csakugyan lehetek volna. **N. I.** Légy nyugodt. Mindent elkövetünk, hogy minél hamarabb álljon az Otthon. Egy kis jóakarattal nagy jövedelemhez segíthetitek. Az Internátusi irka minden minőségben és formában mindenütt kapható. Gondoskodtunk író és rajzszeréről is. Egy fillérral sem kerülnek többre. A vármegye. összes papirkereskedői raktáron tartják **V. E.** Bizony ránk férne az a magasabb családi pótlék. Ott kellene kezdeni nem a szónokiatnál. Több eredménye volna a küzdelemnek, ha ugyan szükség volna rá akkor. Bizony csodaszép gondolat volt a Szent István-napi Anyák Ünnepe.

Többeknek. A Napkelet Lexikonát nyugodtan átvetheted, mert azt a könyvtáraknak ingyen ajándékozta a VKM. ur.

Használjunk vármegyét tollat és írót.

*A vármegyei áll. tanítóegylet
Temetkezési Alosztálya
alfruiszt intézmény. — Minden
tanítóársunk saját érdekében
cselekszik, ha tagnak belép.*

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. **HÖNGYD- ÉS PAPÍRÁRUHIÁZ** Piac-16c.

Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közlekedési, pénzügyi,
és más hivatalos nyomtatványokból,
irodai felszerelésből, írógépekből és
írógépszalagokból. **Újra a könyvek gyára.**
Nagyüzemünkben készülnek az elismert legjobb
kereskedelmi, patenti, raktári és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **Höngydegyeszetem készíti a**
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a leggyorsabbtól
a legkényesebbig, teljes és kiegészítő díszítésekig.
Höngydegyeszetem elegáns, teljes kivitelben, a
legújabb árak mellett készíti füzeteket,
könyveket, röplapokat, táblázatokat,
lakodalmi és bál meghívókat
és minden fajta **hírdetés-
nyomatást** **gyorsan**.

Mielőtt máshol rendelne, kérjén tőlem ajánlatot!
Höngydegyeszetem. — Üzleti könyvek gyára.

Ifjusági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók

ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tanhangyak

Tanszerek

Höngyhötések

Ngomlatvángok

SZOLNOK

XX. évfolyam.

D. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELEÉS

Főszerkesztő:

Keszthelyi István.

Felolós szerkesztő:

Greczmayer Károly.

Felolós kiadó:

Csiky Ernő.

Szolnok, 1925 november hó.

ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJA, SZOLNOK.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR.

KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ

TELEFON 110.

Raktáron van és azonnal szállítható:

Iskolai nyomtatványok.

645. Helyreállítási elszámolás
646. Bütorelszámolás
647/a. Állami elemi népsik., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, külív
647 b. Állami elemi népsik., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, belív
648. I. Kimutatás beirafási díjakról
649. II. Kimutatás egycsónálóról, 5%, 3%-os pótdáváltságról
650. III. Kimutatás a készpénz- és terménybeli hozzájárulásról
651. IV. Kivonat a bérszerződésből
652. V. Kimutatás alapítványok jövedelméről
653. VI. Kivonat kölcsönörleszt. tervezetből
654. VII. Kimutatás hiteltörái díjak megállapításához
655. VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához
656. IX. Kimutatás tüzifa mennyiségéről és értékéről
657. Átvételi ellenmrvény anyagokról
658. Napszámjegyzék

- 659/60. Népsikolai helyi tammenet A), L) belív B) külív
661. Könyvtári költségvetés
662. énzárínapó és számadás*
662. Könyvtári pénztári napló és számadás kötve
663. Állami elemi iskolai (kisdodóvodai) anyagszámadási könyv. Kötve, 5 évre
663. All. elemi isk. (kisdodóvodai) anyagszámadás*
665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
666. Iskolai pénztári napló A) minta
667. Közs. isk. számadás
668. Népsikolai költségvetés
669. Isk. alapvagyon-számadás
671/b. Statisztikai kimutatás
672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára
675. Postai feladókönyv
688. Tavadalmi jegyzőkönyv tanítók részére
690. Elbocsátó-levél
691. Beirafási és kezelési napló*

803. Iktatókönyv
Iktatókönyv, kötve, tárgymutatással ellátva
805. Tárgymutató
824. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső ív
824 b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső ív
824/c. Állami elemi iskolai és óvodai számadás kötve
829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
830. Népsikolai (el-emi) bizonyítvány. Merített papíron
844. Tisztorvoti bizonyítvány
947. Órarend elemi iskolák számára (1 ív = 2 példány)
948. Nyitási tanítói feladatokról (1 ív = 2 példány)
950. X. Kimutatás I. a Kimutatás

915. Leltári napló (1. sz. minta)*
916. Szakleltár (2. sz. minta)*
917. Szobaletár (4. sz. minta)

Leltári nyomtatványok.

940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*
941. Selejtezési jegyzék (5. sz. minta)*
942. Árverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)

943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

Nyomtatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

1. m. Tanköteles törzkönyvi lapja
2. m. Kisdorrelél törzkönyvi lap átküldéséhez
3. m. Óvó- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
4. m. Beküldött gyermekek bejelentése
5. m. Vegleg előköszöntő gyermekjelentése
6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
7. m. Kivonat a haladási anyakönyvből (szep. 1-től.)
8. m. Kivonat a haladási anyakönyvből (aug. 31-ig).
9. m. Jelentés
10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanonok számában az előző évi szeptember 1. óta beállott változásokról

11. m. Ertesítés tanoncvizonyba lépő tankötelesekről
12. m. Ertesítés tanoncvizonyból kilépett tanoncokról
13. m. Egyéni lap
14. m. Ertesítés az iskolából kilépő tanköteles gyermekről
15. m. Kimutatás az október 15-ig beirt tanulókról
16. m. Felhívás a be nem iratkozott gondviselőkhöz
17. m. Kimut. törzkönyvezett tankötelesekről
18. m. Feljelentés beiratás elmulasztásával elküvetett kihágásért
19. m. Felhívás hivatalból való beiratásra
20. m. Ertesítés hivatalból való beiratásról
21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez
22. m. Orvosi jelentés és engedély

23. m. Kimutatás igazolatlanul mulasztó gyermekekről
25. m. Feljelentés a negyedszer, vagy ennél több ízben elküvetett kihágásért
26. m. Feljelentés oktatás meghosszabbítására
27. m. Feljelentés magánvizsgálatra jelentkezés tárgyában
28. m. Nyitvatartó-napló kirótt bántételepezekekről
29. m. Nyitvatartó-napló kirótt bántételepezekekről
30. m. F. ívételi napló*
31. Haladási napló*
32. m. Malasztási napló
33. m. Anyakönyvi napló
34. m. Elrszólás
35. m. Pénznapló bántételepezekekről*

Önálló gazdasági és gazdasági tanító-iskolák számára.

- A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. elöírt 1-41. mintájú nyomtatvány

703. Félévi jelentés
33/a. Anyakönyvi napló
A felvétel, malasztás és haladás céljaira

az elemi iskolai felvételi, malasztási és haladási napló használandó

Kisdodóvodák számára.

721. Felvételi napló.*
722. Malasztási napló*

727. Haladási napló puha kötésben
728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére

729. Bizonyítvány állandó menházakat vezető dajkák részére;

Iparos- és kereskedőtanonciskolák számára.

746. Költségvetés
748. Felvételi napló*
749. Tanulmányi napló*

750. Előmeneteli és malasztási napló*
751. Anyakönyvi törzslap
752. Iparostanonciskolai bizonyítvány

754. Ertesítő (ellenőrző) könyvecske
757. Kereskedőtanonciskolai bizonyítvány
758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készítették azok használatára.

A nyomtatványokat előnyesen azonosító belső ívvel kell megrendelni, és postai úton kell megrendelni. A megrendelésnél a feladatok a nyomtatvány megnevezés elől álló raktár vagy mintaszámot is, valamint a küldendő ívvel szembe fordított oldalakat is meg kell jelölni.

A *-gal jelölt nyomtatványokhoz külön ív (boríték) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos: Jász-Nagykun-Szolnok
vármegyei Tanítóegyesülete.

Felélősi bizottság: Csiky Ernő tm. egye-
sületi pénztáros.

FŐSZERKESZTŐ:
KESZTHELYI ISTVÁN.

FELÉLŐS SZERKESZTŐ:
GRECZMAJER KÁROLY.

Megjelenik havonként.
Előfizetési díjak és reklamációk Csiky Ernő
egyesületi pénztároshoz, a lap szolgálati részére
vonatkozó közlemények a szerkesztőség címére:
Szolnok, udvari utca 11. sz. alatt. Nézetle-
nül nem adnak vissza.

A helyes testnevelési politika.

írta: dr. Sashegy József.

Az amszterdami olimpiász is lezajlott. Noha mindenkinek nagy meglepetésére az atlétikában csalódást hozott, hála és elismerés derék ifjainknak, a magyar kard, a magyar kar ezuttal is dicsőséget szerzett. Bár atlétáink nem mutatnak olyan stílust, amely babért teremthetett volna számunkra is, a magyar kard és a magyar birkozó és boxoló kar, nemkülönben vízipóló csapatunk ezuttal is babérral, dicsőséggel övezve tért meg virággal váró hazánkba. Terstyánszky, Keresztes, Pap László, Petschauer olimpikonok neve örökké be lesz véve nemcsak minden magyar emlékezetébe, de a legújabb kor testnevelési történelmébe is.

Az az öröm, amelyet a magyar erő, a magyar bátorság, ügyesség és vitézség nemzetközi megkoszorúzása, felmagasztalása váltott ki minden magyar ember lelkéből, ne szédítsen meg bennünket. Sőt kívánatos, hogy a lezajlott olimpiász csalódást okozó balsikeréből leszűrjük a tapasztalatokat, a balsiker tanulságait. Atlétikánk körül valami baj van, a mely orvoslásra vár. Az orvoslás pedig a diagnoszis megállapításával kezdődhet. Vizsgáljuk meg kellő tárgyilagossággal egész testnevelési ügyünket — melynek az atlétika egyik alkotóeleme —, mert az atlétika nivójának esése azt mutatja, beteg az alap, beteg az egész testnevelés.

A testnevelés intenzívebb kultiválása pedig nem az atletikai klubnál, nem is a fő és középiskolákban kezdődik, hanem helyes irányu, jól szervezett kulturpolitika mellett a népiskola van hivatva a testnevelés alapjait lerakni. A helyes testnevelés izomfejlesztéssel kezdődik s csak azután jöhet az ügyesség elsajátítása és tökéle-

tesítése. Izomfejlesztésre pedig a fejlődő gyermeki testnek van szüksége. Nyilvánvaló és kétségtelen tehát, hogy a testnevelési politika akkor helyes és akkor lehet eredményes, ha a népiskolából indul ki; ha a gyermeki test izomzatának és idegzetének fejlesztésére alapítja az atlétika kifejlesztését. Csak a fejlett izomzat és a fegyelmezett test képes ügyességre. Csak a gyakorolt, acélizmu kar és láb válhat atlétává.

Fájdalom; a népiszkolai testnevelés ma sem áll azon a nivón, amely mellett az atlétika tökéletes kifejlesztését remélhetnők, bár a mult-hoz képest a haladás itt is szembeötlő. A mai népiszkolai testgyakorlatokat össze se lehet hasonlítani, a mi idővonalbeli tornaórákkal. Ha visszaemlékszem gyermekkorom testnevelési rendszerére, önkéntelenül is mosoly tödül ajkamra és pir az arcomba. Bizony az én néhai való jó tanítóm testnevelési rendszere csak abból állott, hogy kukoricát morzsolgatott a padlásán, kertet ásott velünk, gyomláltuk a kertjét, meg fát fűrészeltünk, aprítottunk az ő és az iskola számára. No meg, ha egyéb dolga akadott vagy temetni ment, játszhattunk, birkozhattunk az iskola udvarán, amennyit csak akartunk. Rendszeres tornáról szó se volt. Igaz, vasgyűrű emberekké nőttünk fel valamenyen; a levegőn való mozgás és munka megedzette izmunkat, idegeinket; de atléta egyikünk se lett.

Tanító korombeli tornaóráim se voltak atlétaképzők. Inkább a tornagyakorlatokra fektettük a főszűlyt, a szertornázást elhanyagoltuk hiszen, abban magunk se voltunk kiképezve. Tanítóink nagyszerűen tudták a fordulatokat, a kettős rendszerbe és szlopba fejlődést, de bizony a nyújtón, a bakon, a trapézán alig tudtak valamit. Nem hinném, hogy husz éves tanítói működéséből egyetlen tanítványom is atléta képezte magát. Azt hiszem, kortársaim se dicsékedhetnek vele. Miért? Mert helytelen

volt a népiskolai tornatanítási rendszer; mert helytelen volt egész testnevelési politikánk. Mint jellemző kortünetre, rá kell mutatnom arra, hogy középiskolai tanuló koromban néhány osztálytársammal ki akartak csapni az intézetből, mert a mai F.T.C. helyén ifjúsági sportegyesületet alakítottunk titokban. A bornírt iskolai szabályzat ugyanis tiltott minden ifjúsági egyesület alakítását az iskola falán kívül; belül pedig a tanári kar nem engedte.

Ha azt akarjuk, hogy a népiskolai tornatanítás atlétaképző legyen, meg kell változnia a testnevelési politikának is. Akkor biztosan helyesirányu lesz a népiskolai testgyakorlás is és a magyar atlétika kiküldöttjei babérral övezve térnek majd haza s nem csüggedten, szárnyszergetten, minden magyar lélekben csalódást okozva. Erre kívánok néhány direktívát adni.

Az első a jól berendezett, minden szükséges eszközzel felszerelt tornaterem. Ne csak a fővárosban és néhány nagyobb vidéki városban, hanem minden iskolában létesítsünk tornatermet, hogy a hideg és zimankós idő ne lehessen akadály a intenzív testgyakorlásnak. Még a legkisebb falu egytanerős iskolájában is kellene tornatermet építeni és felszerelni. Akkor a test-edzés folytonos és állandó lenne. És ahol ennek finansziális vagy más akadályai vannak, addig is, míg ezek megszűnnek, az ilyen iskolákat is el kellene látni a szertornázáshoz szükséges tornaszerekkel, hogy legalább jó időben, az iskola udvarán lehessen végeztetni szertornázást. Minden iskolában kellene lenni korlátnak, nyújtónak, baknak, póznaknak, gyűrűs hintának, ha máshol nem, az iskola udvarán. És minden iskolában kellene lenni elegendő vassúlyzóknak, buzogányknak, amelyekkel benn az osztályban is végezhetők gyakorlatok.

Meg kell változnia a tornatanításnak is. — A rendgyakorlatok mellett fősúly a szertornára fektetendő. Minden tanítási napot csuklógyakorlatokkal kellene megkezdeni. A svédornát még felnőtteknek is ajánlják, annál inkább kellene azt kultiválni a gyermekeknek. A tanítás reggel 8-kor, délután 2-kor kezdődik. A tanulók boldogan jönnek 1/4 órával előbb, ha tudják, hogy tanítás előtt, kar- láb-, törzs- és fejgyakorlatok lesznek. Erre még a tizórai szünet is felhasználható.

A helyes testnevelési politika kiterjeszti gondoskodását a tanítóképzőkre is, hiszen a tornát szakszerűen csak az taníthatja, aki maga is kitűnő szertornázó. Atlétává csak az nevelhet, aki maga is atléta. A képzőkben tehát alapját

vetik meg az atlétaképzésnek. Soktanerős iskolákban külön tornatanítók volnának alkalmazandók, akik tornatanítóképzőt végeztek, kiváló tornázók és atléták maguk is. E végből a mai párhónapos tornatanítói tanfolyamok helyett külön tornatanító képezdek lennének felállítandók.

Kívánatos lenne helyi, kerületi és országos tornaversenyek létesítése népiskolai tanulók számára. Amilyenek a középiskolák részére a kilencvenes években rendezettek — A helyi tornaverseny tornaünnepély keretében lenne rendezendő. Kívánatos volna buzdítóul érmeikkel jutalmazni a legjobb tornászokat. Helyi gyűjtés útján a helyi társadalom szívesen áldoz erre a célra. Május hóban minden tankerület rendezne egy kerületi tornaversenyt, kiténtetéseket osztogatva. Junius hó végén lenne aztán az országos tornaverseny. A kerületi versenyre a helyi verseny legkiválóbbjai, az országos versenyre a kerület legkitűnőbb tornászai lennének vezényelve. Mondanom se kell, hogy ezeken a versenyeken a szertornázás eredményeinek a bemutatása, a fejlődő atlétika bemutatása legyen a fő, a többi csak keretkitöltés végett.

Régi közmondás: „ép testben ép a lélek”. Helyes testnevelési politika mellett a jövő generációja testben ép, erős, egészséges, edzett és ügyes; lélekben fegyelmeztetett lesz. És ez nagy szó; ez minden áldozatot megér. Akkor aztán az olimpiáson atlétáink is dicsőséget fognak szerezni és babérral övezve térnek majd haza.

**Az új vármegyei térkép már megjelent!
Azt használjuk!**

**Ut a magyar feltámadás felé!
Az új tanterv végrehajtása révén.**

Irla: Löcsefy Olga.

A hatalmas tölgyiát a tél hidege megviselte. Szép, kerekded, egységes koronájának harmóniáját megzavarta a fűrészszerű él, mely lemetszette száraz ágait. A tölgy megcsönkült. De jött a tavasz s mivel a tölgy szívos gyökere épségben maradt, a táplálékduz talajban életereje ismét visszatért, koronája még szebb, még hatalmasabb lett. Ilyen a mi megcsönkült hazánk is.

A háború, a forradalom, kommunizmus megviselte. A trianoni igazságtalan béke lemetszette egyes részeit. Éveken át sínylette hazánk

e reá mért csapást. De ime jön a tavasz, már érezzük közelgő, enyhe fuvalatát, fülünkbe cseng intő szözeata — dolgozatosok a magyar feltámadásért! — Szól pedig e szözet elsősorban nekünk tanítóknak, kik hivatva vagyunk megtalálni az utat, melyen haladni kell, hogy percig sem habozva, sem késvé, fáradságot nem ismerve, készítsük el az utat, melyen járva, minél előbb keblünkre ölelhetjük rabságban sínylő testvéreinket és magunkénak vallhatjuk e drága földet, mely ezer évig a mi szabad, egységes, virágzó hazánk volt. És mert lefegyverzettségünkben nem gondolhatunk a harcra, melyben a magyar vitézség mindig babérokat aratott, csakis kulturánk győzelmére számíthatunk. Tudásunk, műveltségünk legyőzheti a tudatlan, műveletlen szomszédokat. De ne felejtjük el, hogy szomszédaink e törekvésünket nem nézik tétlenül, hanem egyesült erővel iparkodnak pótolni az elmulasztottakat. É buzgalmuk serkentsen bennünket, hogy megállást nem ismerve, fokozott erővel azon dolgozzunk, hogy a magyar kultúra vezércsillaga legyen a szomszédoknak. Minden nemzetnek szeméfenye, reménye, élető ereje ifjúságában van. A nemzet e drága kincsét a mi gondjainkra, irányításunkra, nevelésünkre bízta. Érezzünk kell e nagy felelősségünket és minden erőnkkel arra törekedjünk, hogy e nagy feladatnak, mely reánk vár, a legfényesebb eredménnyel feleljünk meg. Tőlünk függ, hogy szegény megcsönkített hazánk ifjúságát vallásos, hazafias szellemben oktassa, neveljük, hogy a hozzájuk fűzött remény beteljesedjék és lelkes, magyar hazafiak legyenek, kiknek első és utolsó gondolatuk, vágyuk a haza boldogulása, Nagymagyarország feltámadása legyen. Erre sok alkalmat találunk az új tanterv keretében, melynek vezérfonala az irredentizmus. Számtani példákön veszteségeink, történelmi rendeltetésünk, földrajzi egységünk megbontása, gazdasági életünk tengődése, fűrdőink hiánya az egészségünk fenntartásánál, a drágaság hatása a háztartásban, a szülők munkanékülisége, mely az iskolásgyermekket kenyérkeresetre kényszeríti, elszakadt testvéreink szenvedéseinek leírása, teendők, a test nevelése és edzése a jövő nehéz munkájához és bánatunk kifejezése dalban, mind fontos, hogy tanításunkat áthassa. Régen az elemi iskola feladata volt, hogy mindenki elsajátítsa az írást, olvasást, számolást. A mai kultúr-állam polgárainak ez nem elegendő. Szükséges egy magasabb műveltség elsajátítása, mely lépést tart a tudomány fejlődésével és kielégíti a fokozott igényeket. Ma már feltétlenül szüksé-

ges, hogy minden gyermek megismerje a nemzet múltját, hazánk fekvését, szépségét, gazdasági viszonyait, a modern gazdálkodás alapjait, egészségünk helyes ápolását és a közmondás elve szerint — ép testben, ép lélek — kedvelje meg a sportot. Ezen ismeretek elsajátításánál egyetlen vezérfonál legyen az integer Magyarország.

Új tantervünk alapján előtérbe lépett a fogalmazás, mely a gyermek képzeletét, gondolatait foglalkoztatja, őt önállóságra szoktatja. A gyermek magát, nemcsak az írásban gyakorolja, hanem megtanulja gondolatait szabatos kifejezésekbe önteni és egyszersmind elképzeli gondolatait, midőn azokat rajzban is megrögzíti. Fontos a fogalmazásnál a gyermekeket fokozatosan hozzászoktatni, hogy ismert dologról — kérdések nélkül — rendezze gondolatait, hogy az összefüggő, kerekded egészet képezzen. Mert ahány gyermek, ugyanannyi szempontból ítél meg egyazon dolgot; a kérdések alkalmazása esetleg befolyásolja egyéniségének érvényesülését. Vezetésünktől függ, hogy a gyermek gondolatait áthassa az irredenta gondolat és írásában kifejezésre jusson. Az önálló fogalmazásra szoktatásnál hasznos a tankönyvek kiküszöbölése az elemi iskolában, mert fegyelmézi a gyermek figyelmét és önálló gondolkodásra serkenti. Igaz, hogy e tapítás igen fáradságos, de a fáradsággal arányban áll az eredmény. Ha előadásunkat szemléltetés kíséri — mely lehet rajz, képvetítés, természetbeni bemutatás — annyira megrögzíti a gyermek lelkében a tanultakat, hogy hosszú idő múlva is folyékonyan, értelmesen, saját szavaival el tudja mondani. Ezzel nemcsak a gyermek tudatos gondolkodását érvényesítjük, hanem azt is, hogy esténként a tanultakat munka közben szüleitnek is elmondja s így őket is oktatja és részese lesz az iskolán kívüli népművelésnek. A mai nehéz pénzügyi viszonyokban a szegény szülők nehezen is szerezhetik be a drága tankönyveket, a szegénysorsu gyermekek pedig iskolán kívül munkára vannak utalva s így nekik könnyebb-séget szerzünk. Tehetősebb szülők gyermekeit pedig az azelőtt tanulóval eltöltött időt ifjúsági könyvek áttanulmányozására fordíthatják. A középiskolákba átlépő gyermekeknek könnyebb-ség, mert megszokják a hallottaknak a magyarázat utáni elmondását s elejét veszik a ma már divatja múlt magolásnak. (Folytatjuk.)

A Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Irlák mindenütt kaphatók!

a szellemi és testi nevelés között fenn kell állania.

Ez intézkedés azonban csak akkor vezethet sikerre, ha a végrehajtásra kötelezett tanítószáz átérzi annak nemzetnevelő nagy jelentőségét s fáradságot nem ismerve, igyekszik a tantervben megjelölt célt biztosítani.

A siker első feltétele a buzgó tanítói munkán kívül az, hogy a tanítószáz kapcsolatot tudjon teremteni az iskolai és iskolán kívüli testnevelés között, hazafiasan gondolkodó, vallásos, nemesen érző, edzett, erős és fegyelmezett ifjúságot bocsásson ki az iskolából.

Ezen feladat megoldása ez idő szerint bizonyos nehézségekkel jár, mert a testgyakorlati órák számanak felemelése folytán szükségessé vált tantervi kiegészítés még nem történt meg.

Addig is, amíg azt a kiegészítő anyagot a tanítószáz rendelkezésére bocsátja Onagymeltósága, a testnevelési felügyelőket, illetőleg vezetőket bizta meg, hogy a tanítószázot a szükséghez képest tájékoztassák s a kívánt eredmény biztosítása céljából a tanítószáz segítségére legyenek.

Elvárom az Igazgatóságtól, hogy ezen rendelkezésnek megfelelően, gondoskodják az eredményes testgyakorlás keresztülvételéről.

Szolnok, 1928 október 9.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Asz-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
624—1928. sz.

Valamennyi nem állami polgári és nem állami elemi iskola Tek. Iskolaszékének, nem állami óvoda és menház Tek. Felügyelő Bizottságának.

Felkérem Címet, hogy a nem állami intézetek nyugdíjintézeti járulékaival kapcsolatos u. n. novemberi bejelentést az eddigi szokásos, előírt formában, pontosan kiállítva, aláírással és pecséttel ellátva, hozzám haladéktalanul, de legkésőbb november 15-ig okvetlenül terjessze be.

A novemberi bejelentést igazgató, tanító vagy óvónő (menházvezetőnő) nem írhatja alá, hanem csakis az intézet fenntartója, vagy ennek törvényes képviselője.

A bejelentés homlokán hivatkozni kell mindig az intézet pontos nyilvántartási számára.

Figyelmeztetem a Tek. Címet, hogy a bejelentésben az alkalmazottak személyi és szolgálati adatait, továbbá az állásfoglalás és az ellátás adatait a legpontosabban írják be, nehogy a minisztériumban a hiányokat észre vételezzék, ami felesleges munkatöbbletet okoz.

A novemberi bejelentést azok az intézetek is tartoznak betervezni, ahol személyi változás nem volt, tehát az egytanító iskolák is minden esztendőben.

Külön nyilvántartási szám alatti intézetek adatai egy jelentésbe nem foglalhatók.

Azon fenntartók, akiknek vezetése alatti több intézet, újabban egy közös nyilvántartási szám alá vétetett, csakis ezt az egy nyilvántartási számot írják a bejelentés homlokára.

Az ilyen intézetek vezetői most már egy bejelentő íven tegyék meg a közös nyilvántartási szám alatt levő intézetekre vonatkozó jelentésüket.

Szolnok, 1928 szeptember 25.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Iskolán kívüli Népművelés

Szám: 1429—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottság Tiszteletes Elnökségének.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak 66.408—1928. VIII. a. ü. o. sz. rendeletére értesítjük, hogy folyó évi szeptember hónapjal dr. Hankiss János és dr. Milleker Rezső egyetemi tanárok szerkesztésében „Iskolán kívüli Népművelés” címmel havi folyóirat indult meg. A folyóirat célul tűzte maga elé, hogy a hazai iskolán kívüli népművelést országosan érdeklő igazgatási kérdésekkel foglalkozzék, a rendeleteket ismertesse, az országos népművelési munka egyes mozzanatait figyelemmel kísérje. Tártyalja az egyes helyi szempontokat, ami lehetővé teszi, hogy az ország különböző vidékein felmerülő sajátos népművelési problémákról s eredményekről a népművelés munkásai kölcsönösen tudomást szerezzenek. Programjába vette a lap a népművelés tartalmi részének felölését is; foglalkozni kíván a népművelési előadások anyagának kérdéseivel, az előadók pedagógiai és didaktikai tudnivalóival. Figyelemmel fogja kísérni a külföldi népművelési törekvéseket is.

Miután egy ilyen irányú folyóirat nagy mértékben elősegíti az iskolán kívüli népművelés szerveinek munkásságát, ezért a folyóiratot a helyi Bizottságok figyelmébe és megrendelésre ajánljuk.

Miután ez a folyóirat az iskolán kívüli népművelésnek az előadókat érdeklő részével is

foglalkozik s e tekintetben tájékoztatásokat fog adni. ezért igyekeztek a Bizottság odahatni, hogy a folyóirathoz minél több népművelési előadó hozzájuthasson.

A lap szerkesztőségének címe: Debrecen, Ferenc József-ut 24. III.

Szolnok, 1928 október hó 3-án.

Bihary s. k. Vitéz Szathmáry Lajos s. k. ügyvezető elnök, kir. tanfelügyelő. vm. népműv. titkár.

Szám 1492—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak.

1300—1928. sz. a. felhívásunkra bejelentett népművelési tevékenységnek szervezését tudomásul vettük s azok megkezdésére az előzetes engedélyt ezennel megadjuk.

Tisztelettel kérjük, hogy a megküldött zöld bejelentő lapokat teljesen minden rovatában kitöltve, 2—2 példányban beküldeni sziveskedjék, hogy azokat a vallás- és közoktatásügyi miniszter urhoz jóváhagyás végett felterjeszthessük.

A tanfolyamoknál a 2—2 zöld lapon kívül mellékelendő a beiratkozott hallgatók névsora 2—2 példányban, valamint az órára beosztott tananyagbeosztás szintén 2—2 példányban.

Az összes népművelési előadások és tanfolyamok felügyelőjére a helyi népművelési Bizottságok elnökeit tisztelettel felkérjük és megbízzuk.

Szolnok, 1928 október 5-én.

Bihary s. k. Vitéz Szathmáry Lajos s. k. ügyv. elnök, népművelési titkár. kir. tanfelügyelő.

Egyesületi ügyek.

Felkérjük vármegyei tanítóegyesületünk tagjait, hogy a folyó 1928. 29. tanévre szóló tagdíjat, 3 pengőt egyesületünk pénztárába mielőbb befizetni sziveskedjenek.

Elnökség.

Felkérem temetkezési egyesületünk azon tagjait, kik fizetési kötelezettségeiknek még nem tettek eleget, hogy hátralékaikat rendezzék, nehogy ezen mulasztásukból kifolyólag esetleges anyagi károsodás érhesse.

Elnökség.

Az All. Tanítók Országos Egyesületének Elnöksége.

167—1928. sz.

Tisztelt Tanteület! Kedves Kartársak!

Egyesületünk 30 éves jubileuma egy öntudatbelső ébresztő arra, hogy a következő évtizedben több gondot és nagyobb mértékű munkát szenteljünk az Állami Tanítók Jóléti Intézményeinek megteremtésére. A mai helyzet szegénységből és szomoró nincstelenségéből ki kell lépnünk s meg kell mutatnunk azt, hogy a mi tekintélyes táborunk is él, ezért egymás kölcsönös támogatására szociális intézményeket kell létesítenünk.

Anyagi és erkölcsi elbánásunk terén számos sérelmünk van, ezeket örökké hangoztatjuk, de a folytonos panaszkodásban nem merülhet ki egyesületi életünk, mert vannak égetően szükséges dolgok, amelyeket megoldani szintén egyik nagy kötelességünk. Egyetlen egy jóléti intézményünk sincs, pedig sokkal könnyebb volna a szenvedés, ha tudnók és érezhetnők azt, hogy szükséges esetén van hely és mód a megsegítésünkre.

November hó 17-én jubiláris díszközgyűlést tartunk s ugyancsak e napon nyitjuk meg a 8 napig tartó országos kiállításunkat is, még pedig tisztán csak azért, hogy a nagy nyilvánosságot az állami iskolák és tanítók értékeivel megismertessük. Ünneplésünk munkával párosult és az alkotás jegyében mutatkozik be, ezért e nagy megnyilatkozásban minden állami elemi iskolának és tanítónak megfelelően részt kell vennie.

A népoktatási alaptörvény 60 éves. — A millenniumi évben született egyesületünk éppen akkor 30 éves, amikor Kárpátok alján a mai szomorú 10 évünkről dicsőhimnuszt zengetnek. Események, melyek gondolkozásra készítetnek, s követelik azt, hogy mi is jövőnk megalapozása végett új fogadalmi ünnepet rendezzünk.

Szeretettel arra kérjük, hogy országos ünneppé tegyék november 17-ét s minden állami elemi iskola november 17—26-ig, a kiállítás ideje alatt ünnepi gyermekelőadást rendezzen. Az előadás tárgyát ti tudjátok legjobban, fontos az, hogy a gyermek ártatlan hangján és a tiszta szív őszinte érzésével ébresszük a megnyugvásra hajló felnőtt emberek fásult közömbösségét. — Kis áldozatot is kérjétek a hallgatóktól s ezen összegyűjtött fillérekkel rakjuk le az Állami Tanítók Gyógyházának alapját.

Reméljük és hisszük, hogy akik gyűlésre nem jöhetnek el, azok okvetlenül ily módon fognak velünk ünnepelni s az összegyűlt fil-
léreket pedig hozzánk küldik el.

Budapest, 1928 október hó 17.

Igaz kartársi szeretettel:
vitéz Csorba Ödön sk. Galla Endre sk.
főtítkár. elnök.

Uj könyvek.

Az elemi iskolai testgyakorlás anyagát gyűjtötték össze és dolgozták fel, szigorúan az új elemi iskolai tanterv kereteihez alkalmazkodva: „*Óratervek és utmutatás az elemi iskolai testnevelés vezetéséhez*” cím alatt szerzők, kik már munkakörükénél fogva is legbehatóbban foglalkoznak az elemi iskolai testneveléssel. Ismerve a nagy fellendülést, a tanítási anyag nagy felszaporodását és újdonságát, lehető nagy részletességgel állították össze ugy az egyes osztályok tanítási anyagát felölelő *óraterveket*, mint az ezt megelőzően közzét „*Tudnivalókat is*”.

Minden osztály részézz tíz óratervet állítottak össze. Tapasztalat szerint ma ennyi a nagy többségnek elegendő is. Ott pedig, ahol a tanító tájékozottságánál fogva már a tanítás is könnyebben megy, de meg a tanítványok is nagyobb készséggel rendelkeznek, az óratervekben összeállított anyag tömörségénél fogva könnyen állítható össze, annak utmutatása szerint, két-két óraterv is.

Ugy a főváros, mint az ország vidéki iskoláiban egyaránt használható e könyvecske. Szerzők tekintettel voltak minden elképzelhető szükségletre. Alapjában a syéd-dán-rendszer alapgyakorlataival foglalkozik ugyan, de felöleli az alkalmas utanzó, népies, sőt a legujabb kísérletek rugalmas, könnyed gyakorlatait is, — változtatva azonban mindig csak az értékes és használható, valóban képző anyagot.

A könyvecsékét Horváth Sándor Budapest székesfővárosi testnevelési szakfelügyelő irányításával — Iró Lajosné, Rosta Irén és Deme Bálint testnevelő tanárok írták, kik a székesfőváros tanácsa megbízásából már ötödik éve mintatanítások tartásával ismertetik a testgyakorlás anyagát az elemi iskolai tanítótestülettel.

Megrendelhető: *Rosta Irén* tanárnőnél, Budapest, IX. ker., Ferenc-körut 5., III.

Ára portómentesen 2 pengő 40 fillér.

Gazdasági Tanfolyam jegyzetek. A gazdasági irányú továbbképző-iskolai tanításhoz mutatkozó nehézségek legyőzését célozza *Brozik Dezső* gazd. népisk. igazgató új könyve mely *Gazdasági Tanfolyam jegyzetek* címen most hagyta el a sajtót. Könyve az általa

készített és kiadott gazdasági irányú továbbképző iskolai Tananyagbeosztás alapján készült. Azzal, hogy tanítási egységeket, vázlatokat ad, nagyon megkönnyíti és eredményesebbé teszi a gazdasági oktatást, melynek épen az a legnagyobb akadály, hogy nincs kifogástalan jó tankönyv a továbbképzők részére. A most megjelent I. rész (mely a szerzőnél, Berettyóújfaluban kapható 2 P ért) az I. fiuosztály teljes gazdaságtani anyagát tartalmazza. A II. és III. oszt. anyagát tartalmazó kötetek most vannak sajtó alatt.

Magyarország Védőösszonya. Irta: *Székelykeresztúri Molnár Sándor*. A közismert székely költő főhadnagy legujabb munkája viseli a fenti címet, mely a Szűz Mária vallástörténelmi hagyományainak első ilyen irányú feldolgozása. A kritikusok és hitéleti előkelőségek legnagyobb elismerésével indult útnak s már az V. kiadásnál tart. A versekből kicsendülő a világháború minden nyomorúságát végig szenvedett székely tiszt imádságos lelkének áhitata. A hitéből fakadnak a szép fohászok és áhitatot tudnak kelteni. A kesergő hazafiasság ad egységes, komoly zengésű tónust a verses könyörgésnek. Rendelhető a szerzőnél Budapesten, Ludovika akadémia. Ára 1 pengő.

Külföldi furcsaságok Magyarországról. Mit tanítanak rólunk a külföldi iskolákban? E címen rendezti sajtó alá *Dezső Lipót* vasvármegyei vez. kir. tanfelügyelő a több évi fáradságos és gondos munkával összegyűjtött adatokat, melyek a külföldi középiskola földrajzi és történelmi tankönyvekben hazánkról megjelentek. Ma már minden magyar embernek s legelső sorban a magyar tanítói karnak ismernie kell a nemzeti műveltségünk sőt a felfogásokat, melyeket nagyrészt tudatosan terjesztettek s terjesztenek most is írásban és szóval, környező ellenségeink. A könyv cca 100 oldalnyi terjedelmű lesz. Előfizetési ára 1-50 P. Rendelhető a szerzőnél Szombathelyen.

Kis vitezek. Irta: *Jovicza Sándor*. Három ifjúsági hazafias, iskolai használatra különösen alkalmas színművét bocsátotta közre, az ifjúsági irodalmi munkásságáról előnyösen ismert nevű szerző a fenti cím alatt. Jól tudjuk mindannyian, hogy egy előadásra mily nehezen lehet megfelelő darabot kiválasztani. A legnagyobb nehézséget mindig a ruhák és színpadi kellékek beszerzése okozza. *Jovicza Sándor* úgy látja, nagyon is tudatában volt ennek s művének megírásánál vezérelve ezeknek a nehézségeknek kiküszöbölése volt. — A fenti cím alatt megjelent egyfelvonásosok fölöslegessé teszik a kellékeket sőt a színpad is nélkülözhető. Tiszta nyelvezet, gördülékeny párbeszéd, érdekes cselekmény jellemzik a három darabot, melyek közül a könyv címét viselő a legértékesebb. Mennyből az angyal c. is nagyon bájos karácsonyi darab. Rendelhető a szerzőnél (Budapest, VIII. Bezerédi u. 16 a.) Ára 1 pengő

HIREK

Szives figyelembe. Az elnökség címe: *Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. Sipos-téri áll. iskola.*

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozások, reklamációk Grccmajer Károly áll. isk. igazgató Szolnok, újvárosi áll. isk. címére küldendők.

Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. igazgató Szolnok, Vásártéri áll. iskola.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegye új térképe. Valószínűleg örömmel veszi tudomásul lapunk minden olvasója a Kir. Tanfelügyelő urnak lapunk más helyen közzét 7432 sz. körrendeletét, amelyben az újonnan megjelent Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei térképek megszerzését melegen ajánlja. Mi tanítók tudjuk különösen, mennyire hiányzott nekünk Jász-Nagykun-Szolnok vármegye térképe. — Vagy nincs, vagy ha van is, annyira elkopott, hogy alig lehet reá ismerni. *Novotha Andor* jászberényi parirkereskedő kiadóvállalatáé az érdem, hogy az általános ismert nevű kiváló szakemberrel *Gerő Lászlóval* elkészítette az új térképet. Több újítás van az új térképen, ami elsősorban a tervező *Gerő László* érdeme. Elsősorban újítás az, hogy mind a hat járás rajta van, továbbá meglepő az új modern szín, a járásoknak, városi határoknak feltűnő határvonala, az autóbusszjáratok feltüntetése, a tanyai iskolák helyének megjelölése, ami pedagógiai szempontból nagyon fontos, mert a tanyai tanító saját iskolájából indulhat ki, amidőn a földrajztanítást megkezdi, de különösen fontos és örvendetes, ami szinte tankönyvet pótol, — a vármegye állatállományának, terméseredményének, a művelési ágak, a lakosság foglalkozási és vallási eloszlásának könnyen megérthető statisztikai kimutatása és végül a vármegye területének feltüntetése. A kis kézi térkép is megjelent új kiadásban, s ez is sokkal jobb, mint az előbbi volt, mert a városok és járasok külön-külön színekben vannak feltüntetve s az előbb említett statisztikai adatok ezen is rajta vannak. A térképek megvételéből a Tanítói Internátusnak is haszna van s ezért a legmelegebben ajánljuk mi is e térképeket kartársaink szives figyelmébe.

Helyettesi megbízás. A vall.- és közoktatásügyi miniszter ur Császár Mária és Komáromy Irén okl. tanítónőket a jászárokszállási, Alexy J. Béla okl. tanítót a dévaványa—sártói, Istók Kálmán okl. tanítót a mezőtúr—pusztapói, Szanyi Ferenc okl. tanítót a mezőtúr—kuriatanyai, Teleki István okl. tanítót a szelevényi, Molnár Teréz, Vidor Pál, Mohács László okl. tanítókat a jászárokszállási áll. el. iskolánál helyettesítéssel megbízta.

Államsegély. A vall.- és közoktatásügyi miniszter ur a Jászszentandrási felsőtanyai és telektanyai iskola átépítésére 3.700 P-t, az abádi ref. iskola építésére 30.000 P-t. utalványozott, a tiszaderzsi ref. iskolánál pedig a IV. tanítói állás szervezéséhez hozzájárult.

Áthelyezés. Koháry Ilona gyulavári áll. tanítónőt a jászberényi, Bukovics Béla dévaványa—sártói tanítót a soroksárpéteri áll. el. iskolához helyezte át a miniszter ur.

Internátus csak ugy létesülhet, ha mindnyájan dolgozunk az érdekében!

Miniszteri elismerés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur *Hajnal Katinka* karcagi református tanítónőnek buzgó és kiválóan eredményes munkájáért elismerését nyilvánította. Gratulálunk!

Fizetésemelés a drágaság miatt. Ugy hírlik, hogy a kormány komolyan foglalkozik a tisztviselőknek a legujabb drágasági hullám okozta siralmas helyzetével. Sajnos, hogy még most se gondolnak lennálni emelésre, hanem a családi pótlékkal akarják pótolni a fizetést Igaz ugyan, hogy ahol nagyobb a család, ott jobban érzik a nyomorúságot, de nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy ez súlyos sérelem azokra, akiknek nincs családjuk. Hiszen számtalan esetben nem ők az okai. Vagy az ő részükre nem lett drágább a ruha, a tüzelő az élelem vagy a gyógyszer? Igaz ugyan, hogy ezer meg ezer tisztviselőtől pontosan levonják havonta a gyógyszerre és orvosra való, de csak akkor láthatja hasznát, ha véletlenül olyan baja van amelyet operálni kell. Ha másként nem lehet megoldani, leghelyesebb volna megszüntetni, mert nagyon különös, hogy betegsegélyzésre havonta levonnak s mégis lehet valaki halálos beteg, feketeh sulyos bűtügen hónapokig, mégsem kap se orvosra, se gyógyszerre egy fillért sem. Nem lehetne a betegsegélyző pénztárak ügykörebe átutalni? Legalább ott visszatérülne valami a befizetett összegből azoknak, kik arra rászorultak.

A berlini tanítók dalárdája a múlt héten Budapesten hangversenyezett. Akik hallották a minden tekintetben tökéletes énekkart,

elragadtatással beszéltek róla. A berlini tanítók tiszteltére a kultuszminiszter kedélyes sör-estét rendezett, amely az országos elnökök is résztvettek. Az első felköszöntőt a miniszter képviselőjében jelenvolt dr. Petri Pál államtitkár mondotta. Érdekes jelenség, hogy a kozák-kórus iránt a múlt évben, sokkal nagyobb érdeklődés mutatkozott, mint az európai viszonylatban is elsőrangú dalárda iránt. Nyilvánvaló, hogy a budapestieket sokkal jobban érdekelte a kozák, mint a kórus.

A Katolikus Tanítók Országos Szövetsége az országos katolikus nagygyűlés keretében tartotta évi közgyűlését. A gyűlésen, melyet a régi országházban tartottak, Serédi Jusztinián hercegprímás is megjelent nemcsak a maga személyében, hanem XI. Pius Öszent-sége képviselőjében is. Gyönyörű beszédet mondott a Szent Atya áldását adta arra a magyar tanítószágra, mely a csonka hazában oly nehéz körülmények között végzi hivatását. A kath. tanítószágot, oly nagyrabecsült s hivatott vezére az országos nevű Öveges Kálmán lemondott elnöki tiszteréről. Utóda Finta Sándor szombathelyi igazgató lett, kinek működése elé — eddigi közéleti szereplését ismerve — teljes bizalommal tekinthet a magyar katolikus tanítószágra. A gyűlésen a kultuszminisztert dr. Gévay-Wolff Nándor államtitkár képviselte.

Használjunk Internátusi füzeteket!

Benedek Péter kiállítás. Egy minden tekintetben érdekes kiállítás nyílt meg október 28-án a budapesti Nemzeti Szalonban. Benedek Péter uszodi magyar földmives gyűjteményes képkiallítását mutatja be a magyar közönségnek a Faluszövetség. E kiállítás nemcsak a műértő közönség, hanem az egész magyar társadalom érdeklődésére is számot tarthat, mert Benedek Péter egyszerű földmives, zsellérházban született s férfikora déleig a kapa és kasza kérésztette tenyerét. A csodás magyar föld és a magyar falu azonban meghihette s felébresztette a szunnyadó östehetséget benne. Csakhamar kinőtt a falusi rajzolható emberek sorából s művészi nevét már nemcsak szerte az országban, de az ország határain kívül is jól ismerik. Ez már a második kiállítás s az eltelt öt év alatt ösmagyar művészete hatalmas, terebélyes fává növekedett. Dicséret illeti a Faluszövetséget, hogy a magyar néplelek televényébe elrejtett nemzeti kincset napvilágra hozta. Benedek alakjai a magyar falu küzdő, szenvedő magyarjai. Lelkében és művészetében töretlenül él a magyar

falu, amitől soha el nem szakadhat. E jazzbandos, zürzavaros világ lazás forgataga között pihenés, üdülés az igazi tösgyökeres magyar művészet szemlélése. Ötven képeknek reprodukciója díszmunkában is megjelenik. Művészetét Bálint Jenő ismerteti. Az előzőt Mayer János földművelésügyi miniszter és Kertész K. Róbert kultuszminiszteri államtitkár írták.

Fiume be akarja vinni iskoláiba a magyar nyelv tanítását. Fiuméből az az örvendetes hír érkezett, hogy a bennszülött, törzsköcs fiúmei családok azt követelik, hogy gyermekeik éppen úgy tanulhassák a magyar nyelvet, mint az összeomlás előtt. A városi gimnaziális liceum igazgatója már írt is Fest Aladár ny. tankerületi főigazgatónak, hogy segítsen megszerezni Körössy Sándor magyar nyelvkönyvét, mely a háború előtt ott használatban volt, de most nem tudják előkeríteni egy példányát sem. A könyv IV. kiadását Fiume város megrendelésére készítette az Egyetemi nyomda a háború harmadik évében. Fiume kívánsága talán egy csendes vagyódás, talán egy visszaemlékezés. De bármi is, szemünk felcsillan a hirre s örömteli visszhangot kelt a lelkünkben.

Érdekes számok. Budapesten az elemi iskolákban a f. tanévre beiratkozott 50.103 tanuló, ami az elmúlt esztendőhöz viszonyítva, 3000-nyit többletet jelent. Emiatt 50 új osztályt kellett volna megnyitni, de nem futotta a költségvetés. Szemére is vetették a tanügyi tanácsnak, hogy egy-egy osztályban 40—50 tanuló van összezsúfolva. (De sok vidéki tanító boldog lenne, ha osztályában 40 tanuló volna „összezsúfolva”. Szerk.) Az osztálymizérián úgy segítettek, hogy egyes iskolákban váltakozó tanítás folyik. Ezenkívül 24 iskolában van vegyes osztály, ahol a fiúk és leányok egy osztályban tanulnak.

Vezessük be mindnyájan a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei irkát.

Gramofon a népművelés szolgálatában. A vallás- és közoktatásügyi miniszter ur a magyar zene és a magyar dal védelme és népszerűsítése érdekében rendeletet adott ki, melyben kimondja, hogy a legszebb zenei termékeket gramofon utján is terjeszteni kívánja. E célból a városi és vármegyei népművelési bizottságoknak gramofonokat bocsájt rendelkezésükre. A megfelelő újonnan készült lemezekről is gondoskodik. A tanyai központok és községek kapják elsősorban a gramofonokat. E hir annál szívesebben és annál nagyobb örömmel

regisztráljuk, mert sajnálattal látjuk nap-nap után a nekünk oly idegen és a magyar néplelektől oly távol álló dallamokat (?) a nép ajkán is felcsendülni. A legelső magyar pedagógus azonban, úgy látszik, résen van s szeretettel védi ezt a kulturkincsünket is. Örömmel halljuk azt is, hogy a rádió-akció is a megvalósulás stádiumába jutott. Vármegyénkben egyelőre 10 tanyai iskolát szerelnek fel a legközelebb rádióval.

Az Országos Evangélikus Tanítóegyesület közgyűlése. A múlt héten tartotta az Országos Evangélikus Tanítóegyesület az évi közgyűlését a budapesti Üllői-úti székházban. A gyűlésen az Üdülő-ház kibővítésének ügyével is foglalkoztak. S kimondották, hogy temetkezési egyület állítanak fel.

Nemes példa. Európa országaiban, de különösen Angliában nagyon fejlett a nemzeti zászló kultusza. Hogy a hazafias nevelés szempontjából mily fontos ez, azt mi is érezzük. Érezzük, hogy meg kell törni a magyar közönyt. Nemzeti ünnepeink lobogótlan házai ugyanis azt bizonyítják, hogy nincs érzeke a magyarságnak a zászló kultusz iránt. Sok zászlót látunk kitűzve, melyet jobb lett volna, ha ki sem tűztek volna. Színtelen, egérrága zászlók éppen nem emelik a hazafias érzést. A nemzeti zászlónak mint szimbólumnak, tiszteletére, szeretetére és különös megbecsülésére már az iskolában rá kell nevelni az ifjúságot. Ehhez elsősorban is az iskolának kellene, hogy legyen megfelelő jökarban lévő nemzeti zászlója. Pedig nagyon sok iskola nélkülözi ma is. Arról pedig, hogy minden osztálynak külön legyen nemzeti zászlója, csak úgy ábrándoztunk. Annál joban esik a hir, hogy Cibakháza, Tiszaföldvár, Tiszainoka, Rákóczi falva, Tiszavárkony, Nagyrév, Vezseny összes elemi iskoláinak minden egyes osztálya abba a szerencsés helyzetbe kerül, hogy külön szép nemzeti zászlóval büszkélkedhetik. Egy nemeslelkű országgyűlési képviselő, dr. Erdő-Harrach Tihamér kormányfőtanácsos mélyszéges hazaszeretete öltött testet abban a nemes elhatározásban, hogy kerülete összes iskoláinak minden osztályát egy-egy nemzetizászlóval ajándékozza meg. A több, mint félszáz zászló anyagilag is nagy érték. A hazafias nevelés szempontjából felbecsülhetetlen. Fizessen meg érte bőségesen neki a Magyarok Istene!

Az új Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei kézi-térkép kiváló taneszköz!

Péterfy Sándor emléktábla. Szeptember 16-án Nemescsó ünnepet ült. Péterfy utódainak nemes áldozatkészsége új modern hajlékot emelt a népkulturának. Országos ünnepség keretében avatták fel az iskolát, mely tanító atyja, Péterfy Sándor iskolája helyén épült. Az iskola-avatás után a tanítói lakás elé került az ünnepelő közönség és leleplezték azt a márványtáblát, mely Péterfy Sándor emlékét van hivatva megőrizni.

A Hevesnagykunsági Református Egyházmegyei Tanítóegyesület közgyűlése a júlyo hó 15-én Szolnokon, a vármegye ház nagytermében tartotta meg. A IX. zsolnár elnéklése után *Török Imre*, a hevesnagykunsági református egyházmegye esperese mondott magas szárnyalású főhászt, mely után *Zeke Dániel* alelnök, ki az elnök betegsége miatt a gyűlést vezette, mondott nívós megnyitót. Majd *Balázs Ferenc* főjegyző tartotta meg mindent kiterjedő gondossággal szerkesztett évi jelentését. Ezután következett *Háros Antal* székesvárosi pedagógiai szeminárium vezetőjének előadása. Haros Antal az új tanterv végrehajtása közben szerzett értékes tapasztalatait adta elő, részletesen foglalkozva azokkal a problémákkal, melyek az új tanterv végrehajtása közben felmerültek. Az értelem, az érzellem és az akarat neveléséről beszélt lebilincselő modorban, különös kapcsolattal a magyar nemzeti kulturjavak felhasználására. *Bihary István* vez. kir. tanfelügyelő emelkedett ezután szólaşra, ki osztatlan figyelem mellett, a töle megszokott magas nívójú, s szónoki lendületű beszédben adta elő az új tantervel kapcsolatos megfigyeléseit. Különösen felhívta a hallgatóság figyelmét a község történelmi emlékeivel kapcsolatos sovén, magyar érzés fejlesztésére. A tárgysorozatot következő pontja *Zeke Dániel* értékező volt az énektanításról. A jóléi intézményekről *Ormós Lajos* az ORTE ügyvezető elnöké tartott előadást. Beszámolt az Üdülő-házról és bejelentette, hogy a Hajdusoboszlói gyógyforrás mellett gyógyfürdő céljaira 1200 négyszögöles telket szerzett az ORTE s az építkezés a közel jövőben megkezdődik. Majd letárgyalták az anyagi ügyeket s meghívás folytán a jövő gyűlésük helyéül Kunhegyest jelölték meg. A gyűlésről táviratban üdvözölték Baltházar Dezső püspököt és Hercegh Béla egyh. megyei főgondnokot. A tartalmas és minden tekintetben sikerült nívós gyűlés után közös ebéd volt.

Támogasd az Internátus Ugyét!

Tanítótestvér! Támogasd az internátus ügyét!

Nyugtázások. *Tagsági díj címen:* Fischer Egesztin Budapest 4, Renner Ignác Esztergom 4-40, Schiessel Mária Budapest 8, Szolnoki Sípóstéri áll. tanterület 14 tag után a 4, Novoflthy Jenő 4, Andersen Aladárné Szolnok 4, Báthor Mária Szolnok 8, Schäfferné F. Gizella 5-60, Vikonkál Vilma Jászládány 5-60, Gombkötő Janka Tiszavárkony 4, Szabó Ilona Kerekudvar 4, Erdőssy József — Pintér József 8, Z. Török Mihály 8, Szécsy Márton 8, Szécsy Mártonné 8, Fehér József 8, Fehér Józsefné 8, Pataky Julia 8, Schmidt Nándor 8, Wagner Anna Törökszentmiklós 8, Mosó Hermina 8, Béndzy Anna 8, Tájertling József 8, Borköles Béla 8, Iátrisek J. 8, Mayer Ferenc Jászberény 8, Kiss Teréz Kenderes 8 p, Töröcsik Mária Janoshida 8, Iklódi Zsuzsánna Fokoru 8, Boros Ilona Kunhegyes 8, Frókaíné Gál Irén Fegyvernek 8, Kósch Etel Jászládány 8 pengő. Folyt. köv.

Temetkezési tagdíj címen: Gosztonyi Sándor 3-60, özv. Horváth Ferencné Szolnok 1-20, dr. Halmos Andor Szekszárd 3-60, Renner A. József 2-40, Szauderné R. Gizella 1-20, Feiszthammel Károly 2-40, Pongó Józsefné 3-60, Cserháti József Szajól 1-20, Renner Ignác Esztergom 2-40, Csíky Ernő 2-40, Koszka József 2-40, Csíky József 1-20, Múhy Mária 2-40, Horváth Jolán Szolnok 1-20, Bogyó Béla Jászfelsőszentgyörgy 1-20, Schiessel Mária Budapest 1-20, Kazay Benjámin 1-20, özv. Molnár Zoltánné Tiszaföldvár 1-20, Bibary István 3, Pethes Gyula 1-20, Szilvassy Eleonóra 1-20, dr. Kovács János 1-20, Bacskó Gyula 8-40, Fazekas Károly Szolnok 2-40, Zala József Jászládány 2-40, V. Iványi Károly 2-40, Baloghné Ferenczy Irma 1-20, Blicling Antal 1-20, Martikány István 1-20, Ország Pál 1-20, Szabó Róza Kunszentmárton 1-20, Sólyom Julia Mezőtúr 1-20, Keszthelyi István 3-60, Kiss Vilma 1-20, Sztipics Bódogné 1-20, Hunyor Ilona 1-20, Lufi Othmárné 2-40, Pauka Margit 2-40, Viczián Ilona 2-40, dr. Kerekes Sándorné 1-20, Hajós István Szolnok 6, Markscheid Károly Jászberény 3-60, Soós József 3-60, Vida Gyula 3-60, Markóth Dezső 2-40, Movik János 2-40, Sikolya Albert 1-20, Dobos András 1-20, Ladányi Éva 1-20, Kerekes Eszter Tiszaföldvár 1-20, Mihálik Kálmán Jászberény 3-60, Páll Lajosné 1-20, Zelenka Mártonné 1-20, Veres Mihály 1-20, Orosz Viktória 1-20, Doroghy Antalné 1-20, Viszlai Ernőné Szolnok 1-20, Szabó Ilona Kerekudvar 1-20, Tóth József 2-40, Lándory Ilona 2-40, Csatary Lajos 1-20, Molnár Győző 1-20, Kiss Ágnes 1-20, Magyar Gyula 2-40, Gonda János 4-80, Benedek József 2-40, özv. Dobó Sándorné 6, Zöldné Szotyori A. 1-20, Molnár Béla 2-40, Fodor Zsigmond 2-40, Kosnár Lajos 1-20, Szakács János 2-40,

Korda Julia 1-20, Nagy Iren Mezőtúr 1-20, Gyurkicza Miklós Szolnok 6, Kovács Imre 2-40, Sáringer János 1-20, Merk Teréz 1-20, Baka Mária Törökszentmiklós 1-20, Lőrinc János Mezőtúr 15 pengő, Folyt. köv.

Temetkezési egyletbe belépett: Hajós István Szolnok 2 taggal, Kopasz Sándor Kunmadaras, Scobonya László Tiszásas.

Szerkesztői üzenetek.

F. Gy. Pusztapó. A címet küigazítottuk. — **S. L. Tiszapüspöki.** Cikked óhajításod szerint bármikor átvetheted. Üdvözllet. — **Többeknek.** A Kappa-féle enek oktatási vezérkönyv nem lett kész. Az ára is sokkal magasabb lesz, mint hirdetve volt. Akik azonban az árát beküldték, ráfizetés nélkül kapják. Azok, akik a 4-50 P-t beküldik, azok egy kb. 40 oldalas autografált füzetet fognak kapni, mely az I., II., III. oszt. anyagából kb. 6 havi anyagot fog vezérkönyvszerűen letárgyalni. Ha a fenti megoldás nem konvenniálna, a pénzt kérésre a szerző visszaküldi. **B. I.** A füzet akciót a kartársak kivétel nélkül támogatják, úgy hogy már talán nincs is olyan iskola, ahol nem az Internátusi füzeteket használják. A gyár által a folyó tanévre készített 200.000 db. már most elfogyott. Nagy reményeket fűzünk a májusi elszámoláshoz. Az eredményt közölni fogjuk. — **T. J. B.** Cikked aktuális. Tudomásom szerint ugyanis új gondnoksági utasítás van készülében. Reméljük, hogy az új más szellemű lesz, mint a régi. A temetkezési egyesületünk működik. Tagjai szaporodnak állandóan. Mivel altruisztikus, karitatív intézmény, minden másnál előnyösebb. Hogy mily szükséges, annak bizonyítéka, hogy ott is megszervezik most, ahol eddig nem volt. Alapszabályunkat az utóbbi időben is egy orsz. és két vm.-i egyesület kérte. Üdv. — **S. J. Tiszaföldvár.** A nemzetizászlók átvétele alkalmával rendezett lélekemelő ünnepségekről szíves tudósításodat kérjük. Örömetek mindnyájunké. Büszkek lehettek a képviselőikre. Bár követőkre találma. Üdv. — **Sz. A. Törökszentmiklós.** Az ígért cikket várom.

A vármegyei áll. tanítóegyesület Temetkezési Állosztálya altruista intézmény. — Minden tanítótársunk saját érdekében cselekszik, ha tagnak belép.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

Telefon 113. KÖNYV- ÉS PAPÍRÁRUHÁZ Piac-16r.

Legnagyobb raktár
közigazgatási, ügyvédi,
iskolai, közegyetemi, pénzügyi
és más hivatalos nyomtatványokból,
tróda- és fegyverekből, lövegékekből és
tróférszállókából. **Üzleti könyvek gyára.**
Dobozgyárában készülnek az éltár-rien legjobb
kereskedelmi, patent, rakítási és gyógyszerészeti dobozok.
A vidéken legjobban berendezett **Könyvnyomda** készíti a
legtartósabb kivitelű könyvkötéseket, a legegyszerűbből
a legkényesebb titkelt is kielégítő díszművekig.
Könyvnyomda elegáns, széles kivitelűben, a
legolcsóbb árak mellett készíti füzeteket,
könyveket, röplapokat, táblázatokat,
lakodalmi és béli meghívókat
és minden fajtá **kégy-**
nyomdai szumbár.

Mielőtt máshol rendelne, kérlek tőlem áránál az
Könyvnyomda. • **Üzleti könyvek gyára.**

Ifjúsági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók

ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tankönyvek

Tanszerek

Hővezetési és hőterjedési kísérletek

Nyomatványok

ROTH DEZSŐ

XX. évfolyam.

10. szám.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELEÉS

Főszerkesztő:

Keszthelyi István.

Felolós szerkesztő:

Greczmajer Károly.

Felolós kiadó:

Csiky Ernő.

Szolnok, 1928 december hó.

ROTH DEZSŐ KÖNYVNYOMDÁJA SZOLNOK.

ROTH DEZSŐ, SZOLNOK

PIAC-TÉR.

KÖNYV- ÉS PAPIRÁRUHÁZ

TELEFON 113.

Raktáron van és azonnal szállítható :

645. Helyreállítási elszámolás
 646. Bültorelszámolás
 647/a. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, küllív
 647 b. Állami elemi népisk., óvodai gondnoks. (együttes) költségvetés, belív
 648. I. Kimutatás beíratási díjakról
 649. II. Kimutatás egyesadóról, 5%
 * 3%-os pótdáváltságról
 650. III. Kimutatás a készpénz- és terménybeli hozzájárulásról
 651. IV. Kivonat a bérszerződésből
 652. V. Kimutatás alapítványok jövedelméről
 653. VI. Kivonat kölcsöntörleszt. tervezetből
 654. VII. Kimutatás hitoktatási díjak megállapításához
 655. VIII. Kimutatás fűtési és irodai átalány megállapításához
 656. IX. Kimutatás tűzifa mennyiségéről és értékéről
 657. Átvételi elismervény anyagokról
 658. Napszámjegyzék

915. Leltári napló (1. sz. minta)*
 916. Szakleltár (2. sz. minta)*
 917. Szobaleltár (4. sz. minta)

Nyomatványok az 1921. évi XXX. törvények végrehajtásához.

1. m. Tanköteles törzskönyvi lapja
 2. m. Kísérőlevél törzskönyvi lap átküldéséhez
 3. m. Óvó- és tanköteles korba lépő gyermekek bejelentése
 4. m. Bekötőzött gyermekek bejelentése
 5. m. Vegleg elkötőzött gyermekek bejelentése
 6. m. Kivonat a születési anyakönyvből
 7. m. Kivonat a halálozási anyakönyvből (szep. 1-től)
 8. m. Kivonat a halálozási anyakönyvből (aug. 31-ig)
 9. m. Jelentés
 10. m. Kimutatás iparos- és kereskedőtanoncok számában az előző évi szeptember 1. óta beállott változásokról

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium 1922. évi 139.109. sz. rend. előírt 1-41. mintájú nyomtatvány

724. Felvételi napló.*
 726. Mulasztási napló*

746. Költésvetés
 748. Felvételi napló*
 749. Tanulmányi napló*

Iskolai nyomtatványok.

- 659/60. Népisikolai helyi tanmenet A), B) belív B) küllív
 661. Könyvtári költségvetés
 662. éntári napló és számadás*
 662. Könyvtári pénztári napló és számadás köve
 663. Állami elemi iskolai (kisdedóvodai) anyagszámadási könyv. Köve, 5 évre
 663. Áll. elemi isk. (kisdedóvodai) anyagszámadás*
 665. Kimutatás ingyen-tankönyvekről
 666. Iskolai pénztári napló. A) minta
 667. Közs. isk. számadás
 668. Népisikolai költségvetés
 669. Isk. alapgyogyon-számadás
 671/b. Statisztikai kimutatás
 672. Bérszerződés bérbeveendő épületek számára
 675. Postai feladókönyv
 688. Javadalmi jegyzőkönyv tanítók részére
 690. Elbocsátó-levél
 691. Beíratási díj kezelési napló*

Leltári nyomtatványok.

940. Könyvtári szakleltár (3. sz. minta)*
 941. Selejtezési jegyzék (5. sz. minta)*
 942. Arverési jegyzőkönyv (6. sz. minta)

803. Iktatókönyv iktatókönyv, köve, tárgymutatóval; ellátva
 805. Tárgymutató
 824. Állami e. emi iskolai és óvodai számadás, (teljes példány)
 824/a. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, bevételi belső ív
 824/b. Állami elemi iskolai és óvodai számadás, kiadási belső ív
 824/c. Állami elemi iskolai és óvodai számadás köve
 829. Elemi iskolai értesítő-könyvecske
 830. Népisikolai (elemi) bizonyítvány. Merített papíron
 844. Tisztiorvosbi bizonyítvány
 947. Orarend elemi iskolák számára (1 ív = 2 példány)
 948. Nyugta tanítói fizetésekről (1 ív = 2 példány)
 950. X. Kimutatás I. a. Kimutatás

943. Más intézetnek átadandó tárgyakról kiállítandó kimutatás (7. sz. minta)

11. m. Értesítés tanoncviznyoba lépő tan- kötelesekről
 12. m. Értesítés tanoncviznyoból kilépett tanoncokról
 13. m. Egyéni lap
 14. m. Értesítés az iskolából kilépő tan- köteles gyermekekről
 15. m. Kimutatás az október 15-ig beírt tanulókról
 16. m. Felhívás a be nem íratkozott gond- viselőjéhez
 17. m. Kimut. törzskönyvezett tankötelesekről
 18. m. Feljelentés beíratás elmulasztásával elkövetett kihágásért
 19. m. Felhívás hivatalból való beíratásra
 20. m. Értesítés hivatalból való beíratásról
 21. m. Kötelező nyilatkozat felmentéshez
 22. m. Orvosi jelentés és engedély

23. m. Kimutatás igazolatlanul mulasztó gyermekekről
 25. m. Feljelentés a negyedszer, vagy ennél több ízben elkövetett kihágásért
 26. m. Figyelmeztetés oktatás meghosszab- bítására
 27. m. Figyelmeztetés magánvizsgálatra jelenlétes tárgyban
 28. m. Nyilvántartó-napló kirótt büntetés- penzkekről*
 29. m. Nyilvántartó-napló kirótt bírság- penzkekről*
 30. m. Felvételi napló*
 31. Haladási napló*
 32. m. Mulasztási napló
 33. m. Anyakönyvi napló
 34. m. Bírságolás
 35. m. Pénznapló büntetéspenzkekről*

Önálló gazdasági és gazdasági ismétlő-iskolák számára.

703. Felévi jelentés
 704. Anyakönyvi napló
 A felvételi, mulasztás és haladási céljaira

az elemi iskolai felvételi, mulasztás és haladási napló használandó

Kisdedóvodák számára.

727. Haladási napló puha kötésben
 728. Bizonyítvány nyári menházakat vezető dajkák részére

729. Bizonyítvány állandó menházakat ve- zető dajkák részére;

Iparos- és kereskedőtanoncisikolák számára.

750. Előmeneteli és mulasztási napló*
 751. Anyakönyvi törzslap
 752. Iparostanoncisikolai bizonyítvány

754. Értesítő (ellenőrző) könyvecske
 757. Kereskedőtanoncisikolai bizonyítvány
 758. Zárószámadás

A jegyzékben felsorolt nyomtatványok a fennálló törvényeknek és miniszteri rendeleteknek megfelelően készülnek és azok használata kötelező.

A nyomtatványokat előnyösen számított nettó áron számíljuk és postai utánvétel küldjük meg.

A megrendelésnél ajánlatos a nyomtatvány megnevezése előtt álló raktár- vagy mintaszámot is, valamint a kiadó vagy belső ívet is pontosan megjelölni.

A megrendeléseket beérkezésük napján késedelem nélkül elintézzük.

A *-gal jelölt nyomtatványokhoz külső ív (boríték) is kapható.

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI

NÉPMŰVELÉS

A kir. tanfelügyelőség, a vármegyei tanítóegyesület s a vármegyei iskolán kívüli népművelési bizottság
HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Laptulajdonos: Jász-Nagykun-Szolnok-
vármegyei Tanítóegyesület.

Felélősi igazgató: Csiky Ernő em. egye-
sületi pénztáros.

FŐSZERKESZTŐ:

KESZTHELYI ISTVÁN.

FELELŐS SZERKESZTŐ:

GRECZMAJER KÁROLY.

Megjelenik havonként.

Előfizetési díjak és reklamációk Csiky Ernő
egyesületi pénztárhoz, a lap szerkesztésével
összefüggő kérdésekben a szerkesztőség címére:
Szolnok, Jókai utca 1. számú iskolai hűtőház.
Nem adunk vissza.

A tanítási idő kezdete.

Irtó: dr. Sashegy József.

Mostanában megint hangos vita folyik a pedagógiái és az orvosi berkekben a felett, mikor kezdődjék a népiskolákban a tanítás: az eddigi rendszer szerint reggel nyolc órakor-e, korábban-e vagy későbben. A két tábor faktorai és szócsövei ellentétes hurokat pengetnek, ellentétes érveket sorakoztatnak fel igazuk bizonyítására s így nem csoda, ha megállapodásra jutni képtelenek. Pedig egy egészséges és igazságos kompromisszum közérdekű lenne, mert az iskolában egészségesebb viszonyokat teremtené s dőlőre venné ennek a régóta vajdó problémának helyes megoldását.

A nehéz és az idegeket kimerítő szellemi munkára csak pihent és képes. A kora estétől, kora reggelig tartó és üdítő álom eléggé pihenteti az agyat. A hajnali órákban legpihentebb az agy, mert a tulzába vitt, a kellő mértéket túlhaladó alvás is agyfárasztó. A tanításnak tehát az eddiginél korábban kell kezdődnie már csak azért is, hogy a tanítót meg is lehessen hosszabbítani, egyhuzamosá tenni s a délutáni tanítást mellőzni lehessen, esetleg a délutáni órákat ideg- és izomerősítő s testedző tornának vagy sportnak lehessen szentelni. Ez a pedagógusok álláspontja, akik a tanítást reggel hét órától egyfolytában délig óhajlják folytatni.

Kétségtelen, hogy a tanítási idő kezdetének meghatározása nemcsak pedagógiai kérdés, hanem közé van ahhoz a hygiénának is. Hallgassuk hát meg, mit mondanak a gyermekorvosok. Azt, hogy a fejlődő gyermeknek több pihenésre, több alváásra van szüksége, mint a felnőtteknek. Az este 10 órától reggeli 6 óráig való alvás a 6—12 éves gyermeknek kevés. A reggel 8 órakor kezdődő tanítás mellett a gyermeknek reggel 6 órakor ébrednie kell, mert a

mosdás, öltözködés, reggelizés, iskolába menéssel két órát igénybe vesz. A kevés alvás nem üdítő és nem pihentető. Emellett bizonyítva van, hogy éppen a hajnali és a reggeli álom a legüdítőbb. A korán iskolába kényszerített gyermeket a korai tanítási idő éppen a legüdítőbb álmától fosztja meg. Az orvosok tehát a tanításnak reggel 9 órakor való kezdését javasolják.

Nézetem szerint egyik álláspont se helyes, mert mind a kettő azonos hibában szenved. Figyelmem kívül hagyja a társadalmi és főleg a gyermek házi viszonyait. Szerintem a tanítási kezdetének megállapítása nemcsak pedagógiai és orvosi kérdés, de társadalmi, szociológiai probléma is. Más a tanyakörzet, a falu, és ismét más a város. Mások a falusi gyermeknek és ismét mások a városi gyermeknek a házi viszonyai s ezeket ennek a fontos kérdésnek az eldöntésénél mellőzni nem lehet, nem szabad.

Csak az, aki valaha falusi, vagy tanyai iskolában járt, vagy tanított, az tudja, mily áldozatot hoz az a pöttömnyi emberke a kultúrának, aki sokszor több kilométer távolságból siet az iskolába, hogy ott a kultúra áldásaiban részesüljön. Koromsötétben, órákig kell botorkálva mennie, míg beér a kultúra csarnokába. És délután négy órakor ugyanezt a kálváriát kell hazafelé megjárnia. Vannak gyermekek, — és a tanyai falusi gyermek legtöbbje így jár — akik 6 órakor indulnak el hazulról és, este 6 órakor térnek meg oda. Azután a tanyai és falusi gyermek legtöbbje gazdálkodással vagy gazdaságban foglalkozó szülő gyermeke, akiket — ha nagyobbakká már — a szülők a kora reggeli órákban apró gazdasági munkával kénytelenek foglalkoztatni. A tanyai és falusi gyermek számára nem közömbös, sőt vitális probléma az, hétékor, nyolcékor vagy kilencékor kezdődik-e a tanítás. Szociológiai szemüvegen nézve e kérdést, határozottan kívánatos, hogy

a tanyai és falusi iskolákban a tanítás reggel 9 órakor kezdődjék.

Egész más a városi, a nagyvárosi, pláne a fővárosi gyermek helyzete, mert mások házi viszonyai is. Különösen az olyan nagy városokban, ahol sok a munkás, a napszámos, a cseléd. Az ilyen szegénysorsú családban gyakori eset, hogy mind a két szülő kenyérkereső munkába kénytelen és pedig már korán reggel sietni s a gyermekek magukra maradnak. Az ilyen gyermekek számára áldás az, ha már korán iskolába mehetnek, mert akkor a gondos felügyeletet s a nevelő, fegyelmező munkát egy-két óráig sem nélkülözik. A munkáslakta vidékeken tehát a tanidő korábbra tétele elsődrendű pedagógiai érdeke, szociológiai követelmény.

Nézetem szerint a tanítási idő megkezdésére országos hatályu, általános szabályt felállítani nem lehet. Még ugyanazon város területén se lehet, hiszen a városokban is vannak intelligensebb körzetek és munkásnegyedek, amelyek más és más metódust kívánnak. Rá kellene bízni a tanidő kezdetének megállapítását a helyi tanügyi hatóságokra, hogy a tantestület javaslata után az határozzon-e kérdés felett, a helyi viszonyok gondos mérlegelésével.

Fontosnak tartanám azonban az idevágó rendelkezésben kimondani azt is, hogy a tanyai és a falusi iskolákban — már ahol keresztül vihető — az egyhuzamos tanítás vezettségük be, hogy különösen a távolról jövő gyermekek 2—3 órára, amikor még télen is világos van, otthonukba térhessenek. Üdvös lenne a csak délelőtti oktatás a városi iskolákban is, mert akkor a délutánok tényleg a testedző tornának és a sportnak szentelhetők. Gondoljunk arra is, hogy a városokban tömördek közalkalmazott lakik, akiknek áldás lenne, ha a család az ebédet együtt fogyasztaná el mindennap.

Végül érdemes volna a tanév kezdetének és befejeztének a problémáját is megbeszélni, megvitatni. Ma a népiskolai tanév szeptember elsejétől június 30-ig tart. De csak nálunk. Külföldön már régen reformálták ezt az ősi rendszert. Nálunk a zord téli hónapokban hóban, szélben, fagyban járatták a zsenge, fejlődő testű gyermekeket az iskolába, ellenben három kellemes nyári hónapban vakációztatják őket. Svájcban a decemberi és januári hónapban van a vakáció, nyáron vigan folyik a nevelve oktató munka. Mert ott a gyermek egészsége az irányadó minden pedagógiai probléma megoldásánál. Milyen ideális állapot volna, ha áprilistól vagy májustól kezdve késő őszi, a meleg napokon

az iskola udvarán, vagy az erdőben a szabad levegőn folya a tanítás s nem a zártlevegőjű, poros és idegeket rontó iskolateremben...

Amikor afelett akarnak dönteni, hogy a tanidőt megváltoztatják, jó lenne ezeket is figyelembe venni. A tanítói értekezletek és tanitógyűlések, egyéb témák mellett, ilyen gyakorlati kérdésekkel is foglalkozhatnának.

Az új vármegyei térkép már megjelent! Azt használjuk!

Ut a magyar feltámadás felé, az új tanterv végrehajtása révén.

Ista: Löwentey Olga.

— Bevezető közlemény. —

Igen célravezető a történet tanításának bővítése. A gyermek megismeri hazánk nagyjait, felbuzdul példáikon, vágyat érez, hogy ő is áldozhasson és cselekedhessen hazájáért, mint ősei, kik ezer éven át áztatták vérükkel a drága hont, melynek minden talpalattnyi rögéhez nagy csaták nevei fűződnek. Megtanulja, hogy ne csüggedjen, hanem bizon Istenben, ki népét el nem hagyja. A múltban is voltak szomorú idők, melyekből az ország mindig megifjodva felvirágozott, mert erős hite és reménye győzött. Következtetésekkel, összehasonlításokkal megtalálja a helyes utat, melyet példaképül választ. Látja, hogy hazánk fénykorához mindenkori hozzátartozott a műveltség emelése, mely maga után vonta területének megnagyobbodását. Megismeri a történet legszomorúbb korszakait, melyeknek talaját legtöbbször az egymásiránti szeretetlenség és meg nem értés csirái készítették elő. Okul a multon s nem helyezi előtérbe saját boldogulását s előbbrejutását, hanem tanul önzetlenül, áldozattal dolgozni a hazáért. Ifju verét forrongásba hozza a magyar hősök legszebb erényei: a vitézség, bátorság, hősiesség, önfeláldozás és türelmetlenül várja a pillanatot, hogy ő is részt vegyen hazája feltámasztásában. S ime, feltűnik az égbolton a hajnalpír, hogy nincs messze a feltámadás.

Nagy súly fektetendő hazánk alapos megismerésére, mert csak az szeretheti igazán hazáját, aki ismeri annak szépségeit, gazdagságát. Erezteassuk a gyermekkel, hogy elvesztettük hazánk kétharmad részét. Hogy ez a szép hegykoszoru, mely azelőtt kalászttermő rónáinkat koszoruzta, már nem a mi határunk, hogy

pillanatig sem hajthatjuk nyugalomra fejünket, mert nincs egy szilárd határunk sehol, ami a leselekedő ellenséget visszatartaná. Azok a szép erdők, melyek ezer éven át magyar munkásnak adtak kenyeret, most idegen fejszék csapása alatt dőlnek. S berkeikben már nem a magyarok csattog a fülemile lágy dala, idegen hordák hallgatják. Tanulják meg, hogy fürdőink, bányáink elvesztése okozta mai szegénységünket. Hogy elveszett buzatermő vidékünk nagy része s ott most idegen tölti tarisznyáját az aratáskor. A gyermek ismerje meg, hogy hazánk volt Európa legegységesebb országa; földrajzilag és gazdaságilag önálló egészét képezett. S e teremtmény remekművet megbontották s kiszolgáltatták éhes szomszédainknak. Magyarország egy erős vár volt, mely egy évezreden át védte azt a nyugatot a pusztulástól, mely most feldarabolásunkban segédkezett. Ezen erős várnak kirabolták védőbástyáit s ennek felépítése e honnak minden gyermekére vár. Tartsa kötelességének a gyermek a munkát ifju kedvvel, bizalommal törhetetlen reménnyel, erős hittel, kitartással végezni, nem csüggedve, nem könnyörögve, hanem őseink örökével, daccal, büszkeséggel, hogy megmutassuk: a magyar még él, lerázza bilincseit és boldoggá, egészségesse tudja tenni újra hazáját. Ezért fontos, hogy a gyermek szeme előtt mindig csak arról tanuljon, csak arra gondoljon, hogy az ő hazája egy boldog, kincses ország, mely csak a szabadságot tűri. Tartsa kötelességének, hogy ősei örökét szolgálja, védje utolsó csepp véréig, amíg csak a Kárpátoktól a Dunáig ismét szabad lesz a magyar, magyar szótól, magyar daltól lesz hangos a táj, örömkacagás váltja fel a mostani némaságot és mindenütt a szellő a magyar trikolor szincit lengeti.

E nehéz munkát, hogy jól végezhesük, erőre van szükségünk. De hazánkban sokat pusztít a betegségek egész sorozata. Fordítsunk hát nagy gondot testünk ápolására. Fontos, hogy megdöntsük a nép babonás hitét a betegségek gyógyításánál, szoktassuk a gyermeket, hogy nagy gondal, tudatosan óvja egészségét és kedvelje meg a tisztaságot. Vétessük észre fürdőink, erdőink elvesztésének káros hatását egészségünkre. Szoktassuk a gyermeket, hogy kisebb bajnál is orvosi segítségért forduljon. Hívjuk fel figyelmét a szegények ingyen kezelésére. Ismertessük meg a legelemibb szabályokkal a segélynyújtással. Állítsuk példának déli szomszédainkat, akik még ma is kuruzslással gyógyítanak s mutassunk rá, hogy itt is

emelkedhetünk magasabb polcra, ha okulva az ő tudatlanságukon, nemcsak tanuljuk az egészség ápolását, hanem alkalmazzuk is. Egészségünk ápolásánál fontos a torna és a sport. Ha a gyermek az iskolában hozzászokik az egészséges tornához — mely sajnos tornaterem hiányában nagy hátrányt szenved —, későbbi éveiben is abban keresi majd felfrissülését. Kívánatos, hogy az egyes tanórák között néhány kar- és törzsgyakorlatot végeztessünk növendékeinkkel. A sport ma már mindenütt elengedhetetlen, mert fejleszt az erőt, edzi a testet, jó hatással van az idegekre, étvágyra. Hogy a gyermek helyrehozza az iskolapadokban kárt szenvedett egészségét, fontos volna, hogy minden község tartson fenn tenisz- és korcsolyapályát a gyermekek részére, kik felügyelet mellett ott töltenék szabad idejüknek egy-egy óráját.

Mivel hazánk agrár állam, szükséges, hogy a gyermek a gazdálkodás alapelveit már az elemiben is megismerje. Tanulja meg szeretni, becsülni, azt a drága földet, mely erőt és táplálékot ad nekünk. Tegyük a gyermeknek összehasonlítást azokról az országokról, hol tudományosan művelik a földet. Mutassunk rá, hogy nem áll az, hogy mindig azon az úton járhatunk, melyen eddig jártunk, mert az idők változnak s így nekünk is meg kell újítani, egyengetni utunkat, hogy célhoz érjünk. Nehéz a magyar gazdát ujtásra szoktatni, de ha a gyermek már látja a gazdasági iskolákban az eredményt, saját maga segítkezik az eredmény elérésében, nagyobb korában is értékesíteni fogja a tanultakat s elérjék célunkat. Ismertessük meg a gyermeket azon ásványok értékével, valamint elvesztésüknek következményeivel és azokkal a növényekkel, melyeknek természetből a trianoni határ megfosztott bennünket. Vezessük ugy a gyermeket, hogy erős hittel, szilárd akarattal, csak egyetlen gondolata legyen — kötelességét ne a dicséret és jutalom kivására teljesítse, hanem szeretett hazájának lelkes, fegyelmezett munkása legyen és tudja, hogy e hazának az ő munkájára, szorgalmára van szüksége, hogy feltámadását mielőbb ünneplhesük.

Nehéz munka vár ránk tanítókra s ne tévezzük szem elől, hogy a nevelés nem egyéb, mint megrögzítése azon benyomásoknak, melyeket a példa önkénytelen követése bennünk kelt. Ezért csak az remélhet sikert, aki elsősorban követésre méltó példát mutat, kinek egész lényét a haza iránti szeretete és áldozatkészsége hatja át. És akárminő rögös is az út, kitartóan követi, mert a magyar feltámadáshoz vezet.

A magyar irodalom csődje.

Írta: *Hemhanyi Sándor.*

A minapában, a mi kiváló kultuszminiszterünk kezdeményezésére, irodalmi és művészeti kongresszust tartottak Budapesten, melynek tárgysorozata jóformán kimerült a panaszokban, hogy a magyar irodalom csőd előtt áll, a könyvnek nincs keletje, az iparművészeti tárgyak sem kelnek el, a képzőművészet alkotásai sem találják vevőre és az a szerencsétlen, aki tollal kénytelen keresni kenyerét, csak akkor boldogul, ha pornográfia adja magát, vagy a legjobb esetben is a napi újságírásban keres elhelyezést és fölfúj riportokban meríti ki írói készségét. A képzőművészeti alkotások is nagyon-nagyon nehezen kelnek el, mert ma már jobb szalonokban is másolatokat látunk a falon lógni, a szobrok közül pedig olasz öntvényekkel és faragványokkal tömök meg az uri lakást. Az iparművészet remekei is alig-alig kelhetnek versenyre a külföldről hozott bőr, textil, fa, fém és anyag diszművekkel.

Ennek a panasznak elspánkodásában a művészeti rész talán nem tartozik erre a lapra, mert ennek nyomorúságában alighanem az árkaikulálás mesterkedik, amin utóvégre is külföldi vámokkal valamiképpen tán lehetne lendíteni; a művészi igények leszállítása is segíthetne valamiképp a műalkotások méltó elhelyezésében, mert hiszen a műalkotás rendszeren csak egy darabban forog az értékek piacán és internacionális becsélné fogva külföldi elhelyezést is találhat.

Hanemhát az jódalom! Ezzel csakugyan baj van, mert az egy drámai irodalom kivételével, valóban felkopik az álla annak az alkotónak, aki versekkel, elbeszélésekkel, regényekkel, elmélyedő gondolatokkal vagy meseírással próbálja megkönyvékezni a magyar szíveket.

A könyv technikai előállításuk voltaképpen a legköltségesebb vállalkozás; innen van az, hogy alig akad kiadó magyar írásművek közrebocsátására és még a legismertebb, legkedveltebb magyar költők, írók művei is alig kelnek el egy-kétezer példányban, aminek árát tulnyomórészt az előállító ipar emészti föl: a fennmaradó kisebb hányadot a terjesztő kereskedelem habozolja fel, mert a rizikót viseli, amely bizony sok csalódást hoz. Az írónak, költőnek vajmi kevés, vagy éppenséggel semmi sem jut a remélt vagy várt hasznóból, ha abból egyáltalán lesz valami.

Innen van az, hogy költői írásművek évről-évre gyéribben tudnak elhelyezkedni a kultúra piacán, versek pedig alig-alig és ha mi mégis olvasunk szépirodalmi művek megjelenéséről, ez a szerzők áldozatkészségén múlik, akik híruk és dicsőségük útját nem ritkán oly áldozatokkal egyengetik, melynek bizony sokszor üres gyomruk adja meg az árát.

Ez egyébként, ugy-e, természetes? Az íróban,

költőben lakozó alkotó erő utat tört magának a nyilvánosság felé. Ez a szellemi vágy sokkal nagyobb, mint a test igényei, mert az érvényesülési akarat sokkal intenzívebben lüktet bennünk, mint minden testi vágy, mely mindig is állati sorban tart minket, míg a szellemi vágyak kielégítése magasabbrendű örömet nyújt. De viszont a túlságosan fölszigazott és szellemi erőnk mindenképpen túlbecsülő várakozás sokkal inkább ejt csalódásba és írók, költők tízezrei tanuskodhatnak igazam mellett, hogy becéző gyöngédséggel és nagy áldozatokkal és önmegtartóztatással létrehozott műveik garmadával penészednek a padláson.

Ne csodálkozzunk hát, ha igen tehetséges és nagyra hívatott költők és írók néha egy-egy kötetében fölélik tehetségeiket és magukba gubbaszkodva, titkolt megszegyenüléssel, pesszimista világnézettel járnak-kelnek közöttünk és szinte ösztönös félelemből telnek meg azzal a gondolattal, hogy mások, kevésbé tehetségesek, elhagyják őket az érvényesülés verseny-pályáján.

És fölébred bennük a maguktól megvont élet-örömmök visszavágyódása, amelyet a kuporgatott garasok könnyelmű nekieresztésével próbálnak visszaszerezni. Ezeknek garasai az irodalmi áldozatkészség oltárára nézve elvesztek. Pedig ezek nagyon-nagyon sokan vannak, mert az irítnudás ma már nem ritka isteni kiváltság. Seregük pedig napról-napra szaporodik és talán alig van már messze az az idő, hogy nem lesz paradoxon ez a megállapítás: több az író, mint az olvasó!

Ez voltaképp egy nemzeti kulturának magasabb fejlődési fokát is jelenti, aminek csak örülni kellene, ha nem volna szomorú jelenség, hogy oly sokan meg is akarnak élni írásaikból és azért egymás szájából kapják ki a falatot. Ezek a nemzet nagyobb értékei lehetnének, de igyekezettök letörése után a nemzeti értékek bornirtjai lesznek, akik alig vehetők rá, hogy kvalitásaik érvényesülését más utakon próbálják keresni.

Ez azonban érthető. Aki elismert író vágyik lenni, az sohasem fog megelégedni azzal, hogy a könyvelői pályán is derekasan beválik; az a tanító, aki írói babérokról álmodik, annak lelke sohasem fog glóriafénnyel megtelni egy évvégi sikerült vizsga után, akármennyire is szorongatja kezét a tanfelügyelő, az elől járás vagy a hálás szülők sokasága. Nem akarom ezzel az író-tanítók tanítói egyéniségét lebecsülni, de tagadhatatlan, hogy az írói tehetőség olyan emberi kiváltság, melyet sohasem szabad és nem is lehet a kenyérkereső pálya érdemeivel lekenyerezni.

A lezajlott irodalmi kongresszus természetesen nem igen foglalkozott a dilettáns írók érvényesülésének ügyegetésével, mert hiszen épp az a panasz, hogy sok az eszkimó és kevés a foka, azaz máris több az író, mint amennyinek az kenyérkereső pályája lehetne.

Nem lehet szó arról, hogy az eszkimókat apasztani kellene, hogy elég legyen a foka, mert az eszkimók életlehetősége tulajdonképp a kultúra fennmaradásának kérdése és ha a hivatásos író örülne annak, hogy az időleges író könyvei a padláson penészednek, ezzel egy csöppet sem segített a maga ügyén, mert az ő könyveiből egyetlen egy példánnyal sem fogyna el több.

Hát mégis, hol itt a hiba? Ezt érdemes kutatni és erről érdemes írni, beszélni is, noha a segítés esz-közi sehogy sem állnak kezünkre. E napokban a bérce Erdély illusztris magyar írói nagy társaságban rándultak föl Budapestre és itt több előadást is tartottak, hogy az idők folyamán fölszaporodott irodalmi műveiket bemutassák az anyaországbeli testvéreiknek. Hallgatóságuk elég nagy volt, noha a testvéri viszontlátásnak lelkesültsége a görcső vizsgálatán át némi csalódást is hozott a számukra. Bizony, bizony, elszakadt véreink meghallgatására többen is összegyűlhettünk volna. De úgy vagyunk a szíveslátással, mint minden egyes ember megszűkült otthonában, ha egyszer csak tömegesen köszönt be nála a vidéki atyafiság: nem jut mindenik számára úgy a megszűkült otthonban.

Ezen a kérdésen fordul meg aztán az irodalom csődje. A régi jó békeidőben 19 milliónyi magyarnak zsebére támaszkodhatott egy-egy irodalmi újszülött sorsa. A kultúra is valamivel hátrább volt: az eszkimó kevesebb volt, jutott a lókazsíról mindenkinek, ha nem is olyan bőven, hogy a könyvnek II. kiadását is elértek volna az új írók; annyira azonban bizonyára, hogy eladott műveikből kitellett a műveikbe belefeleltett anyagi tőke. No, aztán voltak néhányan, akik meg is éltek belőle, ha ilyenformán megzardagodni nem is tudott senki, aminek oka is nyilvánvaló: a mi zengzengés szép nyelvünk izoláltsága.

A mi irodalmi viszonyainkat nem lehet összehasonlítani sem a némettel, sem a franciával, angollal, olaszal, szlávval... semelyikkel. A német nem azért tudja tízezerrel eladni könyvét, mert jobb író, mint a magyar, hanem azért, mert *német*, mely nincs születési röghöz kötve, mint a magyar. Magyar művet e hazán kívül csak közvetve olvasnak, más nyelvre lefordítva. De kinek jut az a szerencse a magyar írók közül, hogy művét lefordítsák? Jókai, Mikszáth, Herczeg Ferenc, Heltai Jenő, Molnár Ferenc, Kálmán Imre... No, máris akadozom a névsorban!

Erre aztán keresték az üdvösség egyengető útját és megalapították a Pen-klubot: az irodalmi viszonyosság békegyesületét. Hogy néhány szépreményű magyar író külföldön is elhelyezhetni remélje lefordítandó művét, viszont szabad utat kell engednünk a magyar könyvtárakba a külföldi irodalmi alkotásainak. Ezzel megadtuk aztán az ifjú magyar irodalomnak a kegyelem-dőlést. Persze, nemcsak nézni, de látni is kell tudni és amikor én most a szemhatárról egy kicsit elszólatom

a ködöt, azért tesszem, hogy önök, kedves kartársaim, szintén egy kicsit tisztábban lássanak. Mert ha nem is vagyunk mindnyájan írók, de népművelők, néptanítók mindenesetre, akiknek hivatásunknál fogva is vezetnünk kell a magyar irodalmi izlését és hajlandóságát, mindenkifőlött nemzetünk, fajunk, nyelvünk és kulturánk érdekében megfelelőleg.

Önök jó idők óta napról-napra olvasnak az újságokban olyan irodalmi vállalatokról, melyek ingyen kínálnak híres irodalmi mesterműveket: Dumastól, Dickensről, Dostojevszkéről, Dunszkyról, Tolstojról, Wells- és Wallacetól stb., valamennyien külföldi nagyságok. Ez az olvasási kedv fölébressztésének és fenn-tartásának valóban a legcsábítóbb ingerlete. Ki ne akarna ingyen könyvet? Ki ne akarna ingyen regényt, aki olvasni tud? Már pedig, hála Istennek, mi magyarok elegenden vagyunk, akik már tudunk olvasni. Ide hát azt az ingyen regénysorozatot! Ugy-e, önök is de sokan elhozták, de ime, akkor kislül, hogy ez a rengeteg sok könyv *kötetlen* nem maradhat. A „Monte Cristo” bizony megérdemli azt a szép beiktési táblát, melyet, ime, hoznak is már a házakhoz *igen olcsón*, jóformán ezt is ingyen. Nos hát, itt van a kutya eltemetve. Amint ezt önök, ugyebár, kitalálták?!

A multkoriban ilyen olcsójános-hirdetésnek én is bedűltem és elhoztam én is az ingyen beigt újszerű „Irodalomtörténet”-et, nagyon jó írói cégjelzéssel. A küldött könyvecske olyantéle könyvecske volt, mint a régi jóemlékeztető „Olcsó könyvtár”. Ez a művecske ilyen háromkötetes művecske, melynek megkönnyesen megkaptam postán az I. kötetét, a II. és III. kötetét ma is várom, pedig annak már jó pár hónapja.

Azonban a történeti hűség kedvéért meg kell jegyeznem, hogy egy hét múlva beköszönt hozzám ennek a vállalatnak jó svádájú ügynöke és utólérbetetlen ékesszózással bemutatta és észleltézéses megrendelésre ajánlotta ama bizonyos diszkötésű könyveket, melyekről már föntebb szólottam. Én azonban pesti bennszülött vagyok, ennélfogva meglehetősen edzett éfele ostromok ellen és nem akkor szoktam olvasni, amikor könyvet kell vennem, hanem akkor veszek könyvet, mikor olvasni akarok. Az ügynököt azonban nagyon nehezen tudtam meggyőzni, hogy nekem diszkötésű könyvekre nincs szükségem, mert három könyvszekrényem is van, melyeknek ajtáit alig merem kinyitni, hogy a zsúfolt könyvek ki ne potyogjanak és agyon ne üssenek. Ha még száz esztendőig élnék, sem tudnám mind elolvasni, pedig kíváncsi is volnék mindre, ágyban fekvő beteg is volnék, tehát rá is érnék olvasni.

— (Folytatjuk). —

Vezessük be mindnyájan a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei írkat.

A helyes testnevelési politika.

Irtta: *Lobel Ferenc.*

Dr. Saskeőy József a Népművelés novemberi számában „A helyes testnevelési politika” címen a legaktuálisabb kérdéstről: a testnevelésről ír. A töle megszokott könnyed, szemléletes, ajfellettel szöveges látáskorban szól ehhez a témához is. Kiindul a nyáron lezajlott olimpiai versenyből s atlétánk balsikeres szereplésén okulva, a testnevelés céljait az atlétanevelést, illetve az elemi iskolában az arra való előkészítő izomfejlesztést teszi. Ismerteti röviden a múlt tornatanítását, ami nem elégíti ki, mint a mai nevelő oktató nemzedékeket sem, majd következtetésében elsősorban a tornaterem feltételének szükségére mellett tör landzsát. Tornatermet igényel még az egytanítós, osztatlan iskola részére is. Sok tornaterem nincs, addig is tornaszereket sürget. Másodsorban reformálni óhajtja a tornatanítást didaktikáját. Napoként egyegy óra svédturnát ajánl, amit vagy a tanítás előtt, vagy pedig a 10 órai szünetben tartana meg. Harmadszor szól a többtanerős iskola külön tornatanítójáról, majd negyedsorban a versenyekekről.

Azt hiszem, nem veszi a szerző rossz néven, hogy ha ezt a nagyon is aktuális kérdést meg-
ragjuk Hozzászólunk, különböző szempontok-
ból megvizsgáljuk, hogy azután a cselekvő
testnevelést szolgálhassuk.

Először a célkitűzéshez volna hozzászólá-
sunk. Az általános cél az, hogy a nép egész-
ségét és egyöntetű testi teljesítőképességét a
testnevelés emelje és az összetartás érzését fej-
lessze. Másodsorban az elemi testnevelés célja:
a gyermek testének arányos és természetes
neveléséről és fejlesztéséről az élettani törvények
szerint való gondoskodás ugyanakkor, mikor
szellemi képességeit is fejlesztjük. (Testnevelési
Utastás szerint.) Az atlétaképzés igen kápráz-
tató cím az olimpiász után, de nem cél. Az
csak követelmény. Öröndetes tudat, de nem
cél. Mindenesetre többet várhatunk az atléták
teljesítőképességétől akkor, ha a testnevelési
tervet, ami kész és amiért már is dolgozunk,
részben végrehajtottuk.

Sajnálatosnak tartom azt a beállítást, hogy
a legelső kellék a tornaterem és a szerek. Ez
olyan beállítás, ami után joggal következtetnénk,
mivel nincs. (mert a legtöbb helyen nincs) torna-
terem, tehát nem is tornázhatok. Ugy látszik,
a szerző nem tanulmányozta a testnevelés leg-
jobb szervezését. Az O. T. T. által összeállít-

tott Utastás 6—9 éves gyermekek testnevelési
anyagába be sem vette a tornaszerek használatát
és 9—12 évesek részére is alig van néhány
gyakorlat. (Függs a gyűrűs és a nyújtón.) A
tornaterem az csak pótlék. A tornaóráknak a
szabadban kell folyniok az egész észtendőben.
Kivételt csak a nedves, csatagos idő képez,
amikor jó szolgálatot tesz a jópadlózatú torna-
terem. Tehát jó a tornaterem, de nem főfeltétel.
Nem elsőrendű szükséglet. Ennek hiányában
egész céltudatos és tervszerű munkát végez-
hetünk. Ennél fontosabb lenne az iskolai udvar
megfelelő nagysága és talajának gyors száradó-
képessége. (Jó a tornaterem, de pénzbe, ren-
geteg pénzbe kerül és mikor változik át a pengő
tornateremmé?)

Igen helyes második reformgondolata a
mindennapi testgyakorlás. Az utastás is ehhez
közeledik. Heti 3 órát már át is lehet váltani
6 félórara. Semmiesetre sem helyeslem a tani-
tási idő megnyújtását 8 óra előtt negyedórával
s még kevésbé a 10 órai szünet illyéltel fel-
használását. Hála Isten, ma már van időnk és
később még több is lesz.

A szakrendszer bevezetése már folyik.
Egyelőre kevés helyen, de a törekvés megvan rá.
Szép gondolatok a versenyek tartása.
Természetesen nem új, de jó feleleveníteni,
jobban mondva többet hangoztatni. (Hisz semmi
új sincs a nap alatt!)

Ezek lennének egyéni észrevételeim. Fel-
fogásom az, hogy a mai kezdetleges helyzetben
is lehet komoly igyekezettel céltudatos, tervszerű
munkát végezni. De nemcsak lehet, hanem kell
is, mint ahogy tesszük is.

Azt hiszem, sokan érdeklődnének óratervek
iránt, hogy az új hajtás mikéntjét megismer-
hessék. Erre nézve ajánlom az O. T. T. által
kiadott Testnevelési Utastás I. részét tanul-
mányozni, ahol a népiskolai anyagot is meg-
találjuk, sőt 25 perces óratervet is láthatunk.
(Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest.)

Használj internátusi lrkát!

Tanítópanasz.

Irtta: *Maróth Dezső* (Homok).

Főlsóhajtunk, ha úgy október végére va-
lamennyire rendbe szedjük tanítványainkat. A
tanév két első hónapja reánk a legkényelmet-
lenebb. Alig van nap, hogy valamelyik tanulónk
ellen kifogást ne kelljen emelnünk s mi sem

természetesebb, minthogy szemben találjuk ma-
gunkat a szülővel, nagyanyával, nagyapával
stb., aki vagy a gyermekét, vagy a család hir-
névét, esetleg indokolatlan büszkeségét stb. akarja
megvédelmezni, éppen tanítói és nevelői mun-
kánk, a fegyelem, a tanítói tekintély rovására.

De nézzük, milyen bajok támadnak mindjárt
az első napokban.

A filmdíj és az 50 f-es beíratási díj az első
ütközopont. Ha akad is szülő, aki nem szól,
látszik rajta, mily nagy bizalmatlansággal fizet
és fogadja el a nyugtát. Ez részben érthető is,
mert a szomszédos iskola pl. más jellegű lévén,
nem szed filmdíjat. Erre vonatkozó nézetét, vagy
a szomszédoknál leadott véleményét jobb nem
hallani, azért le sem írom. Van szülő, aki jogot
formál arra, hogy gyermekének az ülőhelyét
kijelölje, kiválasztja a párját, kivel menjen haza,
ki mellé ülhet, ki mellé ne üljön. Lévéen az
iskola egy kis köztársaság, egyenlő jogokra és
kötelességekre felépítve, ahol nem a családi
hüség, hanem a képesség, a szorgalom, példás
magaviselet, tisztaság stb. emel ki egyes tagokat,
ilyen kivánóságoknak sem áll módunkban eleget
tenni, különösen, ha az indokolatlan, vagy pa-
rancszerűen van kifejezve.

A gyakorlott szemű tanító hamar észreveszi,
hogy a lányok közül többen, a kelleténél gyak-
rabban igazítják a hajukat, a kisebbek pedig
minden szégyenérzet nélkül babrálják a fejükön.
Mi következhet? Diszkrét fejezít. Amíg min-
deniknek rendben van a haja, egy pár szülő
már be is bizonyítja nekünk, hogy ő jobban
tudja, mi szabad, mi nem, hogy az nem igaz,
mert „ráfogni” mindent lehet a szegény ember
gyermekére. A másik sir, a harmadik fenyeget,
káromkodik, üzenget, ki-ki természetének és in-
telligenciájának megfelelő tónusban. — Legked-
vesebbek azután azok, akik egy héti naponta
3-szor is foglalkoztak gyémekük fejének ren-
debehozásával s mikor már tiszta, vezetik fel,
hogy: „eddig nem értem rá jönni, de már időt
szakítottam”. Sok gyermeknek pedig nincs másik
fehérműje. Az anyát kell megnyerni az ügynek.
Minden este mossa ki, reggelre megszárad, így
mulasztani sem kell a gyermeknek.

Másnap új meglepetés a szülőknek. Jön a
kéz-, fül-, nyak-, láb-, gomb-, zsebkendővizit, úgy,
hogy sok szülő megsokálván a dolgot, imígyen
fakad ki: „Ugyan mit ki nem talál még a ta-
nítótok, hogy a szegény embert megmacerálja”.
De van szülő, aki a főispáni állást ajánlja fi-
gyelmükbe, akinek nem kell a szegény ember
gyermekének szurtos, lekváros, maszatos kezét

vezetgetni, hogy megtanulja a betűvetést. A
kényszer mosdás, hazaküldés nagy szegény!
„Hogy meri?!“

Ha gyakran késik a gyerek, a tudakozódó
levélkére az a válasz, hogy éhen nem enged-
heti! . . .

Végre tiszták, rendesek a tanulók, csak a
tankönyvek, füzetek hiányzanak. Hogy ezt sem
igen sikerül barátságos eszközökkel elintézni,
mindannyian tudjuk. Bizony nehéz is azt meg-
érteni, miért kell olyan sürgősen már az év
elején 4 vastagabb, 4 vékonyabb füzet, rajz-
írka stb. Egyébre azonban inkább akad pénz
a háznál. Pl. a legszegényebb tanulónak még
semmiféle füzet nem volt, de a csoportlény-
képből 3 darabot rendelt a 50 f. Természe-
sen, lefoglaltam a hozzám tévedt kincset, az
égetően szükséges füzetekre. Nagy meglepé-
semre, másnap újból hozta a pénzt — fény-
képre.

Szólhatunk még az iskolai mulasztásokról
és a kényszerbeírításokról. Mi nem tudjuk,
egyik-másik növendékünk, ha tőlünk elment,
beiratkozott-e más iskolába? Mit se tudunk a
6 éves tankötelesekről és mégis, ha az elől-
járóság intót, vagy büntetést küld, hozzánk jönnek
szemrehányással és minket okolnak.

A gyermek nevelése, fegyelmzése nemcsak
hivatalbeli, de lelkiismeretbeli kötelességünk is.
Vannak szülők, kiknek elnevelt, akaratos, durcás,
elkényeztetett gyermekei adják a tanítónak a
legtöbb gondot és munkát s ráadásul még ezek-
nek szüleivel kell a legnagyobb harcot is végig
küzdeni. Ha megbünteti, bezárja a gyermeket,
jön a szülő, végigkiabálva az utat, hogy így
megmutatja, úgy megmutatja a tanítónak! Nem
fogja az az ő gyermekét többé bezárni, jót áll
érte és így tovább. A tanítónak magyarázza,
hogy: nem lehet az ő gyermekétől annyit ki-
válni, miért tartja benn mindennap 5 óráig, ne
szorítsa úgy, mert gyenge stb. Más az írka
használatát kifogásolja. Mással — úgy mond
— jó a palatábla is. Adja a rengeteg jó taná-
csot, mert a mi munkánkba beleszólni jogot
formál mindenki, aki él és mozog. Bírál, ítél,
minősít minden szülő.

Előfordul, hogy haragban álló szülők gyer-
mekei kapnak hajba, az iskolaudvaron, vagy
otthon. Ilyen esetben mindkét szülő feljön s a
tanítótól elvárna a másik alapos elagyabugya-
lását.

Száz és száz ilyen apró esetet tudnék fel-
hozni, ami ütközopont lehet a tanító és a
szülő között. Magamról és a magaméhoz ha-

sonló iskolákról beszélnek s a boldog többiek, kik e sorsban nem osztoznak, örüljenek, de ne — tamaskodjanak.

Hála Istennek, a szülőknek ez a típusa igen kis %, de egy-kettő is sok kellemetlenséget okozhat.

Tapintatos eljárás a kötelességünk, de nem a hátrálás, hunyászkodás. Barátságosan, de határozottan, ellentmondást nem tűrő hangon adjuk tudtára az ily szülőknek kívánságainkat. Ha azután nem boldogulunk vele s mint rendesen, éppen az iskolás gyermekek előtt olyan hangon kezd beszélni, hogy tanítói mivoltunkban is megbánt, eltávolítjuk és följelentjük. Nemely évben 1—2 szülő túlhangossága miatt szinte dívatba jön a tanító munkájának ily nemű dotálása is. Szereljük le a kísérleteket idejében. A szülői értekezleten világosítsuk fel őket az iskola nagy léleknevesítő, nemzetépítő munkájáról. Ne hallgassunk el semmit, mert nemcsak tanítói tekintélyünk szenved csorbát, de munkánkhoz is elveszítjük azt a kedvet és lelkesedést, ami nélkül kin és robot az iskola.

Internátus csak úgy létesülhet, ha mindnyájan dolgozunk az érdekében!

Az állami tanítók jubileuma.

November hó 17-én az állami tanítószáz évét ünnepelt. A régi országház nagyterme ünnepi díszbe öltözve várta a csonka ország állami tanítószáz évét, mely a csendes őszi esőben gyűlékezett az évi közgyűlésre s az utána következő jubileárius közgyűlésre.

Háromnegyed kilenc. A terem minden helye foglalt. A folyton érkezőknek csak a karzaton jut már hely. Később ott is csak álló. Jönnek, egyre jönnek végzaszkodatlan. Fialatok, öregek. Férfiak és nők. Vagyis inkább nők, mint férfiak, mert a gyűlés hallgatóságának 75 százaléka hölgy. Az is inkább pestkörnyéki. De a vidék is szépen van képviselve. Városiak, tanyaiak egyaránt.

A díszpáholyok még majd mind üresek. Ezek a díszgyűlés előkelőségeire várnak.

Elfoglalja helyét az elnökség s mélyeséges csendben hallgatja a közgyűlés az elnöki megnyitó emelkedett szavait.

Majd dr. Szűcs István h. államtitkár beszél. Szavait osztatlan tetszés kíséri.

A taps csillapultáival vitéz Csorba Ödön emelkedik szólásra. Nagy figyelemmel hallgatják

mindenre kiterjedő titkári jelentését. Beszámolt egyévi sáfárkodásról. Felsorolta az elért eredményeket. Nem titkolta, hogy bizony nem minden úgy történt, ahogy egy évvel ezelőtt remélték. Nem rajtuk mulott. Bozsik Béla beszélt. Temperamentumosan. A tanítószáz anyagi helyzete a téma. Egy-egy mondata után felzsong a terem. Mintha a méhkas oldalát megkoppintod. Erzékeny, fájó részt érintett.

A nagy megértéssel fogadott beszéd után az anyagi ügyeket tárgyalja közgyűlés. Költségvetés, számadás. Ezeknél már kisebb a figyelem. A gyűlésnek vége.

A díszközgyűlés előkelőségei egymásután érkeznek. Dr. Petri Pál államtitkár, Petrőczy István miniszteri tanácsos, Arató Gyula államtitkár, Purébl Győző székesfevárosi tanácsnok. Mosdóssy Imre tanker főigazgató, Padányi Andor, Kehrér Károly. Kohányi Gyula kir. tanfelügyelő, Körössy Henrik miniszteri tanácsos és Berwaldszky Kálmán; majd a különféle egyesületek és testületek képviselői: Quint József, Rákos István, Dobó István, Osztie Béla stb., stb. Megtelnek a díszpáholyok! Drága gyermeki hangokon felcsendül: ... Hiszek Magyarországot feltámasztásában! ... Amen ... Sok szem könnytől csillog. Az úpestiek remekeltek. Pánczél kollega dirigálta a bájos kart. Magasan szárnyaló elnöki megnyitó. Galla Endre felé osztatlan tetszés zaja száll.

Dr. Körössy Henrik miniszteri tanácsos ünnepi beszéde következik: „A 60 éves népoktatási törvény” címen. Lelkünk elé idézi a nagy báró Eötvös Józsefet, kinek az volt az intenciója, hogy demokratikussá tegye a népoktatást. Törvényével elsősorban az ország népének erkölcsét és kutturnívóját akarta emelni. Mégis gáncs érte mindenfelől. Elvonul előttünk gigászi harca. A felekezeti és nemzetiségi nehézségek. De nem csüggedt, mert érezte, hogy e törvénye folytán vonulhat be az ország a kulturnemzetek sorába.

Osztatlan érdeklődés, nagy figyelem honorálta az értékes felolvasást.

Az elnök indítványára üdvözlő sürgöny megy a legelső magyarhoz. az ország újjáépítőjéhez, a kormányzóhoz.

Majd küldöttség indul, hogy megkoszorozza báró Eötvös szobrát.

Az irredenta szobrok megkoszoruzására szintén küldöttség indul. A magyar tanítószáz sajnó fájdalma, erős elhatározása követi lélekben, a szitáló őszi esőben lépkedő küldöttséget.

Vitéz Csorba Ödön ismerteti ezután a lefolyt 30 évet, melynek utolsó évtizede majdnem

mindnyájunk előtt ismeretes. Tanulságos történet, élvezetes előadásban. Még zúg a taps, mikor újra felcsendül a karzaton a gyermekkar: ... A nagy világon e kívül nincsen számra hely ...

Emelkedett hangulatban oszladozik az igazán ünnepi, díszgyűlés közönsége.

A jubileumi gyűléssel kapcsolatban kiállítást is rendezett az egyesület. Pontban 1 óraker nyitotta meg József főherceg az Iparművészeti múzeumban a kiállítást. A főherceget Berkényi Károly, a rendezőbizottság elnöke, Galla Endre elnök és Vitéz Csorba Ödön főtitkár fogadták. Elsőnek Galla Endre üdvözölte szívből jött szavakkal; majd dr. Körössy Henrik ismertette üdvözlő beszédében a tanügyi kiállítás jelentőségét.

József főherceg válaszul a üdvözlésekre, kijelentette, hogy meleg ragaszkodással viseltetik a tanítószáz iránt és örömmel jött el a kiállításra. Tudom értékelni és becsülni — mondotta — a magyar tanítót, akit, hősiességével küzdve, ott láttam mindenütt. Láttam a lövészárkokban, láttam a század élén rohanni. Példát adva a türesemből, példát adva az önfeláldozó hazaszeretetből.

Tudom értékelni a magyar tanító munkáját, amellyel ifjúságunk lelkebe a megalkuvást nem ismerő hazaszeretetet csepegteti s tudatában nagy hivatásuknak, érzik, hogy az ő kezeikbe van letéve a boldog Nagymagyarország kulcsa.

Hosszu ideig gyönyörködött azután a Feneséges úr és kísérte a magyar tanítók nagy felkészültséget, tudást és tehetséget igazoló kultur-munkájában.

Azután a közönség indult körutra, hogy gyönyörködjenek abban, amit a mester és tanítvány nemes verénye produkált.

Nem is tudja a szemlélő, hogy mit is nézzen meg jobban. Minden lépésnél újabb és újabb zsufolt anyag, újabb és újabb értékek! Első benyomás, hogy kicsi a hely. Vagy sok a közönség. Szeretnénk hosszasan időzni a könyvespolcok előtt, melyeknek minden kötete pedagógus-szellem terméke. Egy csomó ismert név. Kiss József, Gáthy Barnáné, Váth János, Baumann Gyula, Galla Endre, Berwaldszky Kálmán, Berkényi, Takács, Kozma stb. Odább zeneszerzők Szűcs, Csikesz, Beregázaszy, Marossy, László, Deszkás. A festők szebbnél-szebb képekkel, a szobrászok, iparművészek, elektrotechnikusok, szövegírók: mind mesterek. S a tanítványok munkái méltók mestereikhez. Az ovodás gyermekek agy- és papírmunkái. A pálcikás játékmunkák mind-mind lebilincselők, tanulságosak.

Az elemi iskolák kiállítási anyaga oly nagy, hogy alig lehet áttekinteni. A dolgozatok, váz-

latok, rajzok és térképek sokasága. A szőlő kis művészi remekbe készült agyagedényekkel, téri korsó, fonások, kötések, himzések, faragások sokasága. Mind példás rendezésben.

Pécs és Újpest a 8 osztályú iskola anyagával közérdeklődést keltett. Alig lehetett oda jutni. A tanító iskolai és iskolán kívüli munkáját kiállítás jobban még ki nem domborította. Csak egyet szerettünk volna még: Ezt a kiállítást mindenkinek megmutatni. Megmutatni a nagy-közönségnek, a miniszternek, a képviselőknek, hogy értékeljenek. Hogy lássák, hogy mi cselekedtünk. Hogy ők is cselekedjenek!

A nagy munkát végző, sok-sok fáradsággal dolgozó vezetőség, rendezőség csodálatraméltó produkált. Búszkák lehetnek rá!

Gratulálunk!

(gk.)

Használjunk Internátusi füzeteket!

A hamupipőke.

Irtá: *Romhányi Sándor* (Budapest).

Quem Dil odere ... Hiszen ismerik, ugye, ezt a régi igazságot?

Néha-néha fujdogál felénk ugyan az elismerés szellőcskéje, de ne próbálja senki sem közülnök valahogy abban a tudatban tetszelegni magának, hogy mi tanítók vagyunk csakugyan a leromlott haza restaurátorai, mert azt rögtön lehurrogja a közvélemény!

Mit leventeoktatás, ... iskolán kívüli népművelés, ... tözoltócsapatsszervezés, ... gazdasági egyesület, népkönyvtár, ifjúsági, szivgárda, műkedvelői, ... sportegyesületi és más másféle társadalmi egyesületi szolgálat? Smarrro! Igen, smarrn! ... Abban az ellenséges, rosszindulatú, hadvezéri elbizakodott gög mellett, mely egy pusztító orkán szándékával ma északról, holnap délről, keletről, nyugatról kergeti szemünkbe a szemetet, attól prüszkölünk és amelytől alig is tudunk fölocsudni, hogy az idealizmus szomjával újra felüdülünk és erőre kapjunk egy kicsit.

Mindnyájunk élénk emlékezetében él még ama aljas sajtótámadás, mely a nyáron ért minket. És ki ne emlékeznék a múlt esztendő eseményei közül ama gazdag földtartókos képviselőre, aki vehemens, kitartó, szenvedelmes országgyűlési támadás intézett a közigazgatási kormányzat teherviselő szellemi munkásai és tanítói, rövidesen a köztisztviselők ellen, azzal a precízított motíválással, hogy ingyenező,

naplopó, lelhűtő, kitarított népség, mely keveset dolgozik és nem érdemli meg azt a finom (?) falatot, melyet a dolgozók (?) milliói nyújtanak neki. Lehet, hogy nem ezekkel a szavakkal, de mindenesetre ezzel az értelemmel. És nem valami magafeledte szociáldemokrata néptribun mondta, hogy mi ezt az osztályuralom szószólóitól megszoktuk, hanem a drága szép magyar föld egy gazdag birtokosa, aki a föld robotosai nevében vélt szólni, noha a föld robotosai magáról alig híhető, hogy kasza-kapával már dolgozott volna.

A köztisztviselők — és köztük természetesen mi szellemi napszámosok is — azóta lehyeltük ezt a keserű falatot és volt néhány maradék garasunk ruházkodásra és művelődésre is; nem ugyan az olyan jóindulatú (!) honatyák jóvoltából, hanem azoknak gondosságából, akik a kormányzás szekerén a gyepőt tartják a kezökben.

Itt aztán kénytelen vagyok egy szemrehányó pillantást vetni az én vágyó tekintetű falusi kartársaimra, akik drasztikus hasonlatomban az éke elé fogott és nyomtató ló szerepét viszik; akik úgy tekintenek városi kartársaikra, mint a paradés simlire, akinek a fejére kötött zacskójában finomabb abrak van, valami illatosabb szena és kövérebb zab, melyért aztán érdemes elhuzni a fényes városi barát.

Nos, erről az irigyelt abrakról és a befogott hámról akarna néhány szót nyercíteni a jól kéfélt, de szegény gebe. (Pardon!) Ne tessék zokon venni ezt az imparlamentáris hasonlatot, de mindjárt meg fogják látni, hogy nem lehet még a türelmes lótól sem rossz néven venni, ha rúg egyet, amikor a vastagabb végével éri az ostorsuhogást a hátán. Hát igen. Rúg.

November havában a főváros törvényhatósága a szokásos jövő évi költségvetést tárgyalta. Ez a költségvetési vita a lógazdaság allegóriájában az istállótisztogatásnak felel meg. De nem akarok tovább is hasonlatokkal élni, mert félek, hogy kirügöm az istálló falát és én a romok alá kerülök, ha kiszolgált öreg gebe vagyok is és önök nem fogják többé bennem a kerdemesült paripát látni, hanem csak az istálló törmelékait, melytől kedvük kerekedhetik az istállómester megkövezésére.

Nem kár az istállómesterért, de nem volna méltányos, ha az istállótulajdonos-törvényhatóság lakolna olyan bűnért, melyet az érdemes gazda el nem követett. Nos hát, néven nevezem a bűnöst: ama főntemlített bizonyos országgyűlési képviselőnek Doppelgengerje (hasonmása)

akadt a fővárosi törvényhatósági bizottságában egy *Eber Antal* nevű úr személyében.

Igen, igen. Önök eltalálták. *Eber Antal* úr egy milliárdos bankigazgató, aki aligha az iskola szűrőjén átrostálva nyerte, u. n. intellektualitását, hanem valószínűleg guvernantok, házitánítók és magánvizsgák finom rostáján át, melynek leszűrt úri masszájához sohasem jut a polgári élet és kultúraigények közvetlen melege. A vagyon úgy veszi körül testét, mint egy bunda, mely a jólét belső melegét ki nem engedí belőle, de elzárja előle a polgári és kultúraigények hűvös szelét, mely tőle, mint a törvényhatóság tagjától is áldozatot kíván. Adó-filléreket, melyekből több és jobb iskolákat, több és megelégedettebb tanítókat kíván a törvényszerű haladás. *Eber Antal* úrnak nincsenek ilyen nagy igényei, sőt belátása sem.

Az érdemes városatyja sokalja Budapestben az iskolákat, sokalja a fizetést és kevesli a tanítók munkáját. Mert hát hallott valamit arról, hogy iskolán kívüli népoktatás is van és azt is bevette a feje, hogy Svájcban 8 órán át tanít a tanító, nálunk pedig csak 5 órán át. Ugyanakkor azonban elfelejti a magyar tanító útját követni, ha kilép az iskola épületéből; azt a tanítót, aki az iskolai 5 órát robot után otthon folytatja az iskolát a másnapi tanítás gondos előkészületével, a napmunkája korrigálásával; a levanteoktatás, cserkésznevelés és a népnevelés olyan ezernyi munkájával, melyet időbeli valutára váltva, alighanem ráfizetne *Eber Antal* úr, ha különórákban főlzárnának neki a tanítók.

A derek bankigazgató tiltakozott még a népjólét gyermekvédelmi alkotásainak fenntartása ellen is. Napközi otthonok, erdei iskolák, gyermeknyaraltatás, testi és szellemi nyomorékok különiskolája, gyógykezelése és eféle más intézmények ellen, úgy hogy méltó főlháborodás zúgott végig a közgyűlési terem jóérzésű tagjai között, amikor a városatyjai szónok elképzeléseinek filmjén a Tajgetosz rémképei is vibráltak és a beteg tanítókat lasszóval teregette vissza az olcsójanosok iskolájához, mely az ő elképzelésében ott épülne fel, annak helyében, melyet ez a költségvetési beszéd ledönteni akart.

Eber Antal városi képviselő elérte azt, ami még kevés városatyának sikerült, összehozta a polgári elemet a szocialistákkal, akik bizony sohasem ellenségei a haladó kultúrának. *Eber Antal* kultúrellenes költségvetési beszéde után a törvényhatósági gyűlésen oly sok védelmezője akadt a főváros iskolaügyének és ezzel kapcsolatosan a tanítóságnak is, hogy ez fényes

elégítelt szolgáltatót a főváros kultúratanácsnokának, dr. Purébl Győzőnek, aki nemcsak férfias eréllyel, de szokatlan szociális érzékkel és nem csakély hozzáértéssel ül a főváros kultúr-szekerének bakján. Mi tanítók megnyugvással látjuk kezében a gyepőt és szívesen követjük arra a kulturmesgyére, melyre szekerünket ráterelte. Szekerünkre rákapaszkodott ugyan egy kelletlen utas, aki hatalmi elbizakodottságában ostort ragadott magához, melynek vastagabb végével rá is suhintott legérzékenyebb részünkre, de meglakolt érte, mert a szociális és kultúréhes közvélemény lerántotta a hintóról, tisztára mosta a megsebzett kocist és lovat, a kultúrhintót pedig megszabadította a sártól, melytől bemocskolta a bárdolatlan csizma.

Tanulság ebből az esetből több is akad. Mindenekelőtt az, hogy a fővárosnak irigyelt kultúrhintójára is néha olyan teher akad, melytől az edzettebb löerő is visszatorpan. De jó tudni azt is, hogy a fényes hintónak is lehet olyan utasa, aki az elismerés borralalójával farkodik. Nem minden ember előkelő, akinek testén frakk feszül, mert frakknadrág alól is sáros cipő lóghat ki.

Ezen írásom első mondatából pedig kitészik, hogy az iskola, a tanító is mindenkor a társadalom hamupipőkéje volt, aki a reménység álmaiban aranycipőre vár, de mindig is mezitláb jár. Ezen írásomban is hamu között kotorászott a kultúra mesebel hamupipőkéje, a tanító. Jöj-jön már egyszer a társadalmi elismerés aranyhintója és szálljon ki belőle a tisztelés és megbecsülés királyfia és öljele magához a hamupipőkéjét, kinek az ideális áldozatkészség aranycipője van a lábára szabva.

Ma a főváros törvényhatóságának színpadán mutatta magát a gonosz mostoha, de holnap Miskolcon, Debrecenben, vagy Píripócson is megjelenhetik. Quem Dii odere. . .

Hivatalos rész

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.

7474—1928. szám.

Valamennyi elemi iskola Tek. Igazgatóságának!

Az Országos Állatvédő Egyesület az 1929. évre is az eddigiekhez hasonló csinos naptárt adott ki a gyermekek számára. Tartalmas kis naptár az állatok szeretetét és az állatok védelmét propagálja igen ügyesen.

A naptár ára 24 fillér. Az Orsz. Állatvédő Egyesületnél (Budapest IX., Ernő-utca 11—13.) kapható darabonként 24 fillérért.

Szolnok, 1928. okt. 23.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

7743—1928. sz.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.

Valamennyi állami, községi, hitfelekezeti, érdekeltségi és magán elemi iskola Tekintetes Igazgatóságának!

Szabados Béla „Nótaország” a népiskolák III.—IV. osztálya számára című tankönyvet, melyet a miniszter ur öngyméltósága 43.732—1928. szám alatt engedélyezett, figyelmébe ajánlom.

Szolnok, 1928 november 2.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.

7936—1928. sz.

Valamennyi elemi népiskola Tekintetes Igazgatóságának!

A nm. vkminiszter úr f. é. 85133—1928. sz. rendelete alapján értesítem, hogy Öngyméltósága a rádiót a népművelés szolgálatába és céljaira igénybe fogja venni. Ezért erre nézve megállapodást létesített az illetékes szervekkel. E megállapodás szerint az eddig szokásos heti rádió-műsorba hetenként kétszer, mégpedig csütörtökön és vasárnap délután a nagy közönség, illetve a nemzet legszélesebb rétegei számára Rádió-Szabadegyetem cím alatt megfelelő előadásokat illesztettek be.

A Rádió-Szabadegyetem minden órája 3 önálló részből fog állani; lesz a) könnyű, de művészi színvonalú zene, b) előadás közismereti tárgyból való kérdéskörrel, c) közérdeklő aktualitások közlése.

Felhívom az iskolák Igazgatóit, illetve Tanítóit, hogy a községükben ezt megfelelő módon tegyék sürgősen közzé s a község lakóit a Rádió-Szabadegyetem előadásainak hallgatására buzdítsák.

Nagyon óhajtható volna, hogyha iskolában, vagy más bárki által felkereshető helyen (köz-

ségházán, olvasóköri) már volna rádió. Kivánatosnak tartom, hogy ilyen helyeken is megjelenjenek és a lakosságot oda irányítsák, az esetleges szükséges felvilágosítást a helyszínen megadják és ezen előadások fontosságát mindenütt hangoztassák.

A Rádió-Szabadegyetem a f. hó 11-én délután 4 óra 15 perckor kezdette meg működését.

Szolnok, 1928. nov. 8.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.
8474—1928. sz.

Valamennyi tanyai iskola Tek. Igazgatóságának!

Figyelmébe ajánlom dr. Geszthelyi Nagy László „Magyar Tanya” című munkáját, amely a tanyai gazdasági és kulturális viszonyaival behatóan foglalkozik.

A mű ára 10 pengő. Megrendelhető a szerzőnél Kecskemét, Rákóczi-út 17—19. sz.

Szolnok, 1928. nov. 17.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Jász-Nagykun-Szolnok vm. kir. tanfelügyelője.

8807—1928. sz.

Valamennyi elemi, gazdasági, polgári iskola Tekintetes Igazgatóságának és kisdédóvoda Tekintetes Felügyelő Bizottságának.

A közalkalmazottak és családtagjaik arcképes igazolványainak 1929. évre való érvényesítése megkezdődött. Felkérem, hogy az igazolványokat és fényképeket érvényesítés, illetve kiállítás végett 1929. év január hó 10-ik napjáig hozzám feltétlenül beküldeni sziveskedjék. A kimutatások szerkesztése hasonló a múlt évéhez. Az 1929. évi január hó 10-ig hozzám beküldött arcképes igazolvány érvényesítési illetéke 1 pengő, az új igazolvány kiállítás díja pedig 2 pengő, mely összegek a kimutatásokhoz mellékelte és fel nem ragasztott póstabélyegeken rovandók le. Az 1929. év január hó 10-ike után beadott igazolványok érvényesítési illetéke 4 pengő, új igazolvány kiállítás illetéke 5 pengő.

Az államvasutak igazgatósága igaz, hogy 1929. jan. 31-ig érvényesít, illetve állítja ki az

igazolványokat pótdíj nélkül, de ezt úgy értelmezni, hogy jan. 31-ig az üzletvezetéshez be kell érkeznie. A hivatali kezelések számvevőség, illetve pénzügyigazgatóság záradékolása, szelvények kiállítása, postán ide-oda küldés időt igényel. Tehát, aki nem akarja magát kitenni a pótdíjfizetésnek, a jelzett határidőt tartsa be.

Értesítem továbbá, hogy az állam, mint már a folyó évben is, csak a családfo és a feleség után vállalja a térítési összeg megfizetését, a gyermekek után nem s így a gyermekek arcképes igazolványai után a fent jelzett érvényesítési, illetve kiállítási illetékek kivül igazolványonként Miskolci Máv. Üzletvezetéség 12089. sz. csekkszámújára javára 16 P-t kell csekken befizetni. A befizetést igazoló csekkelismervényt a kimutatáshoz kell csatolni.

A nem állami alkalmazottak ugyanigy kötelesek a 16 P térítési díjat, a miskolci üzletvezetéség-12089. sz. csekkszámújára befizetni és az elismervényt az arcképes igazolvánnyal hozzám betérjeszteni.

Különösen felhívom arra a figyelmét, hogy minden arcképes igazolványt kimutatással terjessze be, minden iskola, intézet külön kimutatást állítson ki s csak egy iskola vagy intézet küldheti be a 16 P térítési díját egy csekken. Nem póstautalványon, hanem csekken fizetendő be a térítési díj. Hozzám minden lerovási díj póstabélyegeken küldendő be. Okmánybélyegeket nem fogadok el. Pósta költségek fedezésére háromszori portódíjat kell a lerovási díjon kívül mellékelni.

Közlöm végül, hogy a kereskedelmi miniszter az 1929. év nyári hónapjaira, vagyis 1929. június 16-tól 1929. szept. 15-ig szóló érvénnyel a ténylegesek és nyugdíjasok családi pótlékát élvező gyermekei részére az arcképes igazolványok érvényesítését, illetve kiállítását engedélyezte azzal a feltétellel, hogy az ilyen három hónapra érvényes arcképes igazolványok után a magyar királyi államvasutaknak járó 4 P térítési összegből 2 P-t az államkincstár (az illetékes tárcák), illetőleg az illető autonóm terület (törvényhatóságok, iskolák stb.), 2 pengőt pedig a szülők (gyámok) viselnek. Ezen, csak a nyári hónapokra érvényes igazolványok érvényesítését, illetve kiállítását csak 1929. évi május 15-ike után fogjuk megkezdeni.

Szolnok, 1928. dec. 6.

Bihary vez. kir. tanfelügyelő.

Iskolánkivüli Népművelés

Szám: 1771—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak, valamennyi községi Elöljáróságnak, valamennyi polg. iskolai tanár és elemi iskolai tanító urnak és a r. t. városok Polgármesteri Hivatalának.

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur 85.133—1928. VIII—a. d. o. sz. rendeletére értesítjük, hogy a V. K. miniszter ur a rádiót a népművelés céljaira igénybe vette. Ezért erre nézve megállapodást létesített az illetékes szervekkel. E megállapodás szerint az eddig szokásos heti rádióműsorba hetenként kétszer, mégpedig csütörtökön és vasárnap délután a nagyközönség, illetve a nemzeti legszélesebb rétegei számára Rádió-Szabadegyetem cím alatt megfelelő előadásokat illesztett be.

A Rádió-Szabadegyetem minden órája három önálló részből fog állni; lesz

- a) könnyű, de művészi színvonalú zene,
- b) előadás közismereti tárgyból való kérdésről;
- c) közérdekű aktualitások közlése.

Tisztelettel kérjük Cimet, hogy községükben ezt megfelelő módokon tegyék közzé és a község lakosságát a Rádió-Szabadegyetem hallgatására buzdítsák.

Nagyon óhajandó volna, hogy ha iskolában, vagy más, bárki által felkereshető helyen (községházán, olvasóköri) már volna rádió, tanítóink ott maguk is megjelenének és a lakosságot oda irányítva, az esetleg szükséges felvilágosításokat a helyszínen megadnák és ezen előadások fontosságát mindenütt hangoztatnák.

A Rádió-Szabadegyetem folyó évi november hó 11-én délután 4 óra 15 perckor kezdte meg működését.

Szolnok, 1928 november 12.

Bihary s. k. Vitéz Szathmáry Lajos s. k.
ügyvezető elnök, vm. népműv. titkár.
kir. tanfelügyelő.

Szám 1838—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak.

Tisztelettel hozzuk b. tudomására, hogy Bizottságunk tulajdonában a következő filmdia-
pozitívek vannak, amelyeket előadások élénkítésére, vonzóbbá tételére kikölcsönözünk és

amelyek Gloria II. típusu vetítógépeinken vetíthetők:

- Röptében a világ körül, szövegkönyvvel,
- India szívében, színes,
- Középindia és Ceylon, színes, címszóveggel,
- Kanton, az örök város, színes, címszöv.,
- Japánban, színes, címszóveggel,
- Francia-Nyugatafrika, színes,
- Északafrika és a Szahara, szövegkönyvvel,
- Tunisz, színes, címszóveggel,
- Egyiptomban, színes, címszóveggel,
- Élet a sivatagban, színes, címszóveggel,
- Jáva, színes, címszóveggel,
- Anglia,
- Páris, címszóveggel,
- Svédország, színes, címszóveggel,
- Norvégia, színes, címszóveggel,
- Itália I. és külön a II. rész,
- Itália, színes, címszóveggel,
- Velence, címszóveggel,
- Róma, címszóveggel,
- Etna kitörése, színes,
- Szicília, színes, címszóveggel,
- Spanyolország, színes, címszóveggel,
- Görögország, színes, címszóveggel,
- Alpesek és Mont-Blanc, színes, címszöv.,
- Svájc, címszóveggel,
- Utazás Délamerikába, szövegkönyvvel,
- Budapest I. rész,
- Budapesttől Fiuméig,
- Alföldi árvek, szövegkönyvvel,
- II. Rákóczi Ferenc élete és szabadságharca, szövegkönyvvel,
- Mi maradt nekünk? címszóveggel. Raffay Sándor előszavával,
- A technika csodái, szövegkönyvvel,
- Képek a közlekedési technikáról, szövegkönyvvel,
- A léghajózás története, szövegkönyvvel,
- Egy tengeralattjáró pusztulása, címszöv.,
- Hajszálcsövesség fizikai és növényéletteni szempontból, szövegkönyvvel,
- A világ keletkezése és elmúlása, szövegkönyvvel,
- Csillagvilág csodái, szövegkönyvvel,
- Só és bányászása, szövegkönyvvel,
- A könyvnyomtatás fejlődése, szövegkönyvvel,
- A kőszén keletkezése, szövegkönyvvel,
- Az ősember, szövegkönyvvel,
- Látogatás az állatkertben: A macarak, — Az emlősök, címszóveggel,
- Külföldi emlős állatok, címszóveggel,
- Májmetely, szövegkönyvvel,
- A légy az ember ellensége, szövegkönyvvel.

Burgonyatermelés, szövegkönyvvel,
Cukortermelés, szövegkönyvvel,
Méhészet,
Amit nem tudunk a szeszes italokról, szövegkönyvvel,

Az elmebeteg gyógyítása hajdan és most, szövegkönyvvel,

Az iskolásgyermek egészsége, szövegkönyvvel,

Tehetséges ifjak munkakiállítása,
Képek az őszövetségéből,
Képek Jézus életéből, szövegkönyvvel,
Jézus születése, színes,
Jézus ifjúkora, színes,
Jézus csodái, színes,
Jézus szenvedése és halála, színes,
Folyók munkája, szövegkönyvvel.

A címszöveg az egyes képek címét, a szövegkönyv egy lendületes magyarzó előadást tartalmaz.

E képek vetítése nem jár semminemű tűzveszéllyel, azért azokat előzetes engedély nélkül is lehet vetíteni. A kikölcsonzés díja egy hétre 50 fillér. Ajánlatos lejárás után visszaküldeni, hogy a kölcsöndíjak fel ne szaporodjanak, viszont a többi kölcsönkérőket is elláthassuk.

Bizottságunk tulajdonában a következő filmek vannak:

Egy takács tevékeny élete,
Kabaré az állatvilágban,
Üroszclockner,
Hogyan látunk?
A mágnesség alkalmazása,
Ha a holdban élnének,
A parti visszamegy, 2 felv.

Ezeket belügyminiszteri rendeletre csak a mozi részére előírt teremben s a rendelkezésnek megfelelően, vizsgázott gépkezelők vetíthetik. Egy film egy heti kölcsöndíja 1 pengő. Kérjük a filmeket lejárás után Bizottságunk címére azonnal visszaküldeni.

Szolnok, 1928 november 19-én.

Bihary

üggy. elnök,
kir. tanfelügyelő.

vitéz Szathmáry

népm. titkár.

Szám 1905—1928.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak,
Valamennyi Népművelési Előadó Urnak.

Folyó évi november hó 16-án a vármegye-házán tartott közgyűlésünk határozatából ísztelettel hozzuk b. tudomására, hogy közgyűlésünk

— tekintettel a sok bejelentésre — a tanfolyamok óraszámát a következőkben állapította meg a díjazás szempontjából: analfabétatanfolyamnál 80 óra, elemi ismeretterjesztő tanfolyamnál 60 óra, ismeretterjesztő tanfolyamnál 60 óra.

A többletórák után járó tiszteletdíjat csak az esetben utalhatja Bizottságunk, ha arra fedezet lesz. Azért felkérjük Tek. Cimet, hogy beszámolóját a tanfolyam befejezésével — 2 névsort, a haladási naplót 1 példányban és statisztikai kimutatást 2 példányban — annál is inkább terjessze be, mert a majd rendelkezésére álló összegből a pótdíjakat a beszámolókat iktatott sorrendjében fogja utalni Bizottságunk.

Egyben pedig figyelmeztetni kívánjuk Tek. Cimet, hogy csak az előre bejelentett és jóváhagyott tevékenységek után utalhatunk ki tiszteletdíjakat, tehát olyan előadás és tanfolyamok után, amelyekről csak azok megtartása után, a tiszteletdíjak kiutalása iránti kérésből veszünk tudomást, költségvetési fedezet hiányában nem folyósíthatunk tiszteletdíjakat.

Szolnok, 1928 november 19-én.

Bihary s. k.

üggy. elnök,
kir. tanfelügyelő.

Vitéz Szathmáry Lajos s. k.

népművelési titkár.

1839—1928. szám.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak.

Szives figyelmét felhívjuk a V. K. Minisztérium Diapozitív Központja (Budapest, Báthory-utca 12. földszint) diapozitív gyűjteményére, mely V. K. Miniszter úr 85841—1927 VIII. a ü. o. számú rendeletével a Néptanítók Lapjának 1927. évi november 1-i számában közzététetett.

Diapozitív kérés lapokat Bizottságunk — írásbeli igénylésére — díjmentesen fog küldeni, amelyeken a kikölcsonzést kérheti.

Szolnok, 1928. nov. 9-én.

Bihary s. k.

üggy. elnök,
kir. tanfelügyelő.

Vitéz Szathmáry Lajos s. k.

népműv. titkár.

7019—1928. sz.

Valamennyi helyi Népművelési Bizottságnak,
Valamennyi Népművelési Előadó Urnak

Szives tudomására hozzuk, hogy a Vármegyei Népművelési Bizottság tulajdonában levő vetítőgépeket díjmentesen kikölcsonzózzuk. Azért aki a film és filmdiapozitív vetítésére alkalmas Glória II. típusu vetítőgépekből kölcsönvenni

óhajtana, forduljon írásbeli kérelmével Bizottságunkhoz annak megjelölésével, hogy van-e a kérelmező helyén villany s hány Volt feszültségű.

Szolnok, 1928. november 19-én.

Bihary s. k.

üggy. elnök,
kir. tanfelügyelő.

Vitéz Szathmáry Lajos s. k.

népműv. titkár.

Egyesületi ügyek.

Felhívás.

Felkérem a temetkezési egyesület tagjait, hogy a f. évi október hónapban elhalt Viczián Andorné tag után járó temetkezési illetéket felnőtt személyek után 1 pengő 20 fillér, 7 éven aluli tagok után 60 fillér járulékat, az egyesület pénztárába befizetni sziveskedjenek.

Ezuton kérem fel ismételtén hátralékos tagtársainkat, hogy elmaradt temetkezési illetékeiket mielőbb küldjék be. Elnökség.

Új könyvek.

Kalotaszegi népmesék. A karácsonyi könyvpiac egyik kedves újdonsága viseli e szerény címet. Szerzője: Bene Lajos, aki a Studióbéli meséléseiről nagyon kedves ismerőse a szép magyar meséket lelkesező ifjúságnak. A Benedek-Pósa korszak óta, mely csúcspontja a magyar ifjúsági irodalomnak, többen próbáltak több-kevesebb sikerrel az ifjúsági irodalom terén. Egy kis hányad tudott jelentős eredményt elérni. Tény, hogy nehezebb a gyermeknek írni, mint a felnőttnek. Az utóbbi évek meseirodalmának annál jelentősebb eseménye a *Kalotaszegi népmesék* c. gyűjtemény megjelenése. — A mesékben megvannak mindazon tulajdonságok, amelyekkel a jó meséknek birniok kell Van bennök érdekfeszítő esemény, gyors, meglepő fordulatok, csapongó fantázia, derűs, finom humor, a mese olvasótáborra szellemi fellettségének megfelelő stílus, gördülékeny szintaxisa magyar nyelvezet A mesék kedély- és jellemképzők, vonzóak és kedvesek. Az illusztrációk — ami a jó mesekönyvnel szintén nagyon fontos — nagyon találók s művészi munkák. A díszkötés izléses és tartós. (Megrendelhető a Szerzőnél Szolnokon és minden jobb könyvkereskedésben. Ára díszkötésben 2 P 80 fillér.)

Harc az életért Ez a címe egy új mesekönyvnek, mely Singer és Wolfner kiadásában jelent meg és melynek szerzője: Baloghné Hajós Terézia, csak ugy

jelöli meg könyve tartalmát, hogy „Mesék a természetből. Ez a megjelölés földi ugyan a valószágot, mert igen tanulságos módon ismerteti az alsóbbrendű gerinctelen és gerinces állatokat, illetve azok társaséletét és rendeltetését, életmódját, de párbeszédese mesemondás alakjában és azért érdekes és értékes ez a könyv, melyet nem csak érdeklődéssel, de haszonnal is fog olvasni minden korabeli ifjúság, de még felnőttek is és éppen azért nem szabadna hiányoznia az emberekké váló viszonyukat, amivel szinte bele lopja az ember tudatába a természettudomány ismereteket. Mesélő módszerével új meggyén halad az író és nem követi sem Aesopust, sem Phobust, sem Fáy Andrást, mert meséinek nem az erkölcsi tanulság a kvintesszenciája, hanem ismeretközlés céljából elevenít meg oly életet, melybe eddig csak tudományos vizsgálódással tudunk behatolni. B. Hajós Terézia az ismeretek keserű orvosságát adja be olvasóinak, de igen finom cukorra hengegetve és azért oly kedvelt és keresett olvasmány B. Hajós Terézia ideája az alsóbbrendű állatok életmódjának és földi rendeltetésének ismertetése. Ez a szép könyv bizonyára a utóbbi cikk lesz a karácsonyi könyvpiacot, mert újszerű, eredeti az elgondolásában, gondolatában interpretálásában pedig kifogástalan magyar nyelvessé is. Könyvét sok-sok találó és kifejező Műlbeck-féle képecske is díszíti, melyek mindig stílszerűen illeszkednek a szöveg mellé. B. Hajós Terézia természetrajzi tanára és mint ilyen, igen ötletes pedagógus is, amiért u. n. állatterképei is tanuskodnak, melyeket az állatok térképészeti intézet adott ki és amelyekkel ma már minden valamire való iskola fel van szerelve, mely a tanítást 50 százalékkal megkönnyíti. *Romhányi Sándor*

Három magyar dal. Tiboldi Józsefnek, az ismert névű zenepedagógusnak három dala hagyta el a napokban a zajtót. Baja Mihály vágyódó, bánatos hangon írt szép költeményének, a Hazasóhajtásnak nagyon megkapó megzenésítése az egyik. A kárpáti fenyőtől kezdettől szövegét Vályi Nagy Géza, a Forrány szövegét Móra László írta. Akt a bánatos, meláné, szép irredenta magyar nótát szereti, gyönyörűségét találja bennök. (Kapható: Rózsavölgyinél Budapest, Szervita-tér 5. Ára 2 pengő.)

Szives figyelembe. Az elnökség címe Keszthelyi István áll. isk. igazgató, Szolnok. Sipos-teri áll. iskola.

Kéziratok, cserepéldányok, címváltozatok, reklamációk Greczmaier Károly áll. isk. igazgató Szolnok, Újvárosi áll. isk. címére küldendő. Pénztáros címe: Csiky Ernő áll. isk. igazgató Szolnok, Vásártéri áll. iskola.

KRONIKA

Kormányzói elismerés dr. Kőrösi Henriknek. A Kormányzó úr őfőméltósága a kultuszminiszter előterjesztésére megengedte, hogy dr. Kőrösi Henrik min. tanácsos, kir. tanfelügyelőnek nyugalomba vonulása alkalmából, buzgó és érdemes szolgálataért, elismerését tudtul adják. — Gróf Klebelsberg Kunó közoktatásügyi miniszter úr nyugalomba vonulása alkalmából a következő leiratot intézte hozzá: „November elsejével saját kérelmére nyugalomba helyeztetvén, az alkalommal indíttatva érzem magam arra, hogy a Néptanítók Lapja szerkesztése körül kifejtett rendkívül buzgó és eredményes működéséért őszinte meleg köszönetemet fejezzem ki. Mivel pedig Méltóságod a Néptanítók Lapját, mint annak szerkesztője, magas nívóra emelte s ezt a nívót fentartani kívánom, felkérem, hogy a Néptanítók Lapjának szerkesztői teendőit továbbra is ellátni szíveskedjék“.

Athelyezés. Vitéz Dukay Lajos szolnoki alcsipusztai áll. tanítót a szolnoki újvárosi áll. el. iskolához helyezte át a miniszter úr. Gratulálunk!

Halálozás. Sulyos csapás érte Viczián Ilona szolnoki kartárunkat. Édesanyja, özv. Viczián Andorné, f. é. nov. hó 28-án hirtelen elhunyt. A rokonok és ismerősök sokasága kíséerte utolsó útjára a közszertetben álló úrnőt. Adjon az Úr békés nyugalmat az elköltözöttnek s elárvult kartársunknak Isten vigaszán kívül nyújtson enyhületet az a tudat, hogy a legjobb édesanya emlékét őrizheti meg az ő emlékében.

A fizetési előleg felemelése. Illetékes helyen arról tárgyalnak, hogy a Pénzügyi közpöntől felvehető kölcsön maximumát családosi tisztviselőnél 6 havi, magános tisztviselőnél pedig 3 havi illetménynek megfelelő összegre emelik fel. Ez mindenesetre nagyon megnyugtató arra az esetre, ha valakit valami váratlan szerencsétlenség, vagy csapás ér. De mi nem így képzeljük el a tisztviselői nyomor megoldását. Ez újabb és nagyobb fokú eladósodáshoz vezet, pedig a tisztviselők 75 százaléka már úgy is eladósodott. Láttunk fizetési jegyzéket, amelyben 56 pengős havi levonás szerepel, a megélhetésre ugyanis alig elég fizetésből. Miből él majd a családosi tisztviselő, ha kétszer-háromszor annyit vonnak le?

A drágasági segély. Tisztviselő körökben most alig van aktuálisabb téma, mint a

karácsonyi segély. Mindenki tud valamit. Van, ki a havi fizetését 100 százalékkal reméli karácsonyi segélyként. Mások 50, vagy 30 százalékos karácsonyi segélyről tudnak. — Sajnos azonban, biztató hírt nem tudunk szerezni Budapesten se. Csupán annyit, hogy a székesfővárosiak 100 százalékos karácsonyi segélyéről hozott határozatot jóváhagyta a belügyminiszter. A miénk, úgy látszik, megint óhaj marad.

Az új tanyai iskolák befásítása a megvalósítás stádiumába jutott. Remek szép kert-terveket készítettet a Miniszter úr, melynek az épület körüli része parkszerű. Minden új tanyai iskola megkapta már ezeket a terveket. A tervekhez a szükséges gyümölcsfákról, díszfákról, díszcserjékről, rózsákról stb. stb. az utolsó fűmagig gondoskodott a Miniszter úr. Teljesen díjtalanul küldötte meg azokat az iskoláknak. A nagyértékű ajándék osztatlan örömet keltett az érdekeltéknél. A kultuszminiszter úr bőkezűsége folytán egycsapásra megszűnik a tanyai iskolák telkének bántó sívársága.

Nyugtázások: *Tagdíj címen:* Palféry István Fegyvernek 8, Vásártéri áll. isk. tanítástülete 8 tag után 32, Zelenkáné, Hostinszky Etel 4, Pál Lajosné 4, Viszlay Ernőné 4, Böszörményi Sára 4, Oroszi Viktória 4, Doroghiné, Orosz Gizella 4, Szolnok, Heveskiskun-sági ref. tanítóegyesület 240, Resz József 4, Resz Józsefné 4, Péterffy Katalin 4, Rákóczifalva, Maliska Károly, Maliska Káralyné 8—8 Jászárokszállás, Bátor Mária 3 Besenyszög, Varga Mária 4 Jászladány, Józsa Gizella Türkeve, Polgár Jenő Kisajzállás, Turó Margit 8—8 Jászfelsőszentgyörgy, Schmidt Vilmos 15-20 Szolnok, Kürthyne, Praznovszky M. 2 Cibakháza, Kiss László 8 Pusztacség, Szeirányi Ferencné 3-10 Szolnok, Császár Ferenc Zavatidroga Jolán 4—4 pengő.

Temetkezési tagdíj címen: Szurgy Pál, Csillik Mihályné 1-20—1-20, Resz József 2-40, Rennerné, Szöke E. 1-20 Rákóczifalva, Schlaghammer Gyula 2-40 Szolnok, Veress Mihályné Szolnok, Veress Ilonka Kun-hegyes, Madarász Anna 1-20—1-20 Pusztakürt, Vajay József 2-40 Szolnok, Pálmay Károlyné 1-20, Ring Károlyné 2-40, Benyovszky Ida 1-20, Skoda Mária 1-20, Benyovszky Jolán 1-20, Vázarhelyi Mária 1-20, Mihalik Kálmáné 1-20 Jászberény, Bulavetzne, Laczkovits A. 1-20, Sipos Béláné 1-20, Subaly József 1-20, Subaly Józsefné 1-20, Sipos Béla 1-20, Szathmáry Lajos 4-80 Nagykőrös, Ferenczy Kálmán 4-80, Vajay József 1-20, Kajlinger Mária és Gabriella 4-80, Oreskó Dezsőné 4-80, Polonyi Róza 2-40, Jánoassy Pálné 9-60, Gyúrián Ferencné 4-80, Szeirányi Ferencné 2-40 Szolnok, Kürthyne, Praznovszky I. 1-20 Cibakháza, Lótos Ferenc 4-20 Jászárokszállás, Császár Ferenc Szolnok 1-20 pengő.

(Folyt. köv.)

ΡΟΤΗ ΔΕΖΣΩ, ΣΟΛΝΟΚ

Τελέφων 313. **ΚΩΝΥΝ- ΕΣ ΡΑΡΗΛΛΗΛΩΣ** Πλατ-16τ.

Λογισμικό ραβίτς
κόζιγασγαςί, άγυβεί,
τάκοι, άδύεγυβεί, σίνυλγυ
έσ μός άνωτάλοσ ηγόνιτρώγυβεί,
τρούει φέλλερέιςκός, τρώερέιςκός έσ
τρώεραζαίλογός. **Άδελή κώγυβεί σγάρα.**
Δοβώγυβείσ κέζαίλεκ άζ έλλεμερέκ λεγώβ
κέρεκελέμ, πατέκ, ρακτέκ έσ γυβύσσερέζελ δόβωκ.
Α νιδέκκ λεγώββαν βερέζελεί **κώγυβείσζαίλοσ** κέζαίτ ά
λεγίτρώσώβ κίυίελεί κώγυβείσέκεκ, ά λεγέγυσερέββεί
ά λεγέκίγυσεββεί τίσεκ έσ κέζαίγυβεί δαζαίβέκ.
Κώγυβείσζαίλοσ έλέγάν, τέλες κίυίελεί, ά
λεγέκίγυσεββεί δράκ μελέκ τέζελ φίτεκεκ,
κώγυβείκ, ρύπλωροκ, τώβιδάτοκ
λάκοδαιμεί έσ δάλλ μεγίβώκακ
έσ μινδέν **φέλλε κώγυβείσζαίλοσ**
κώγυβείσζαίλοσ.

Μισιλότ μάσολ βερέζελεί, κέρζον τέλεμ άραζαίλοσ
κώγυβείσζαίλοσ. * Άζλέκ κώγυβεί σγάρα.

Ifjusági és tanítói könyvtárak
számára alkalmas könyvek
kedvező fizetési feltételek
mellett kaphatók

ROTH DEZSŐ
könyvesboltjában, Szolnok.

TELEFON 113.

ROTH DEZSŐ

Tankönyvek

Tanszerek

Könyvhíresek

Nyomtatványok

SZOLNOK

JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYEI NEPMŰVELÉS

1928. /20.évf./ . jan-dec. 1-10.szám.